Nu mi-am luat nici una din cărţile mele în serios: dar părerile mi le iau foarte în serios.

G.K. Chesterton

Hanul zburător este o burlescă, un roman-farsă, pseudopicaresc, în care causticul umorist G.K. Chesterton ironizează instituţiile, presa, aria, mentalitatea falş puritană a Marii Britanii de la începutul secolului nostru. Un umor sec, englezesc, împins uneori până la limita grotescului şi o explozivă bucurie de viaţă, o exaltare a plăcerilor simple şi naturale sînt trăsăturile acestei caricaturizări a unui adevăr istoric.

Lei 17

clu

Editura Univers

Hanul zburător

G.K. CHESTERTON

G.K. CHESTERTON

Hanul zburător

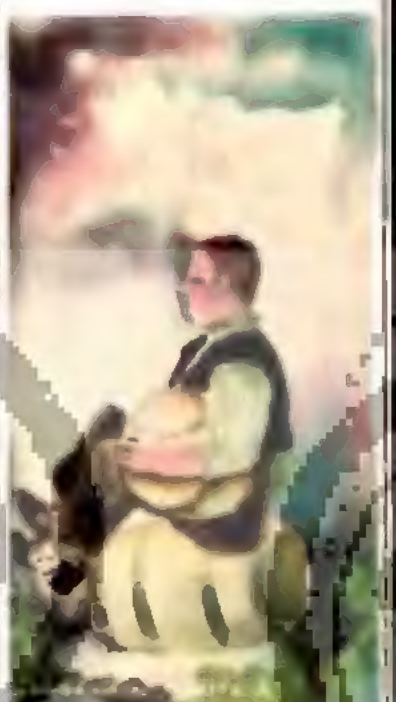

Editura Univers

clu

Clasicii

Literaturii Universale

Coperta colecției : VASILE SOCOLIUC

The Flying Inn
by
G. K. CHESTERTON
Bernard Tauchnitz, 1914

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii UNIVERS.

www.ecarti.org

G. K. Chesterton

HANUL ZBURĂTOR

Traducere de ANTOANETA RALIAN

BUCUREŞTI, 1985

EDITURA UNIVERS

Capitolul I

O PRELEGERE ASUPRA HANURILOR

Marea era de un verde palid, diafan, şi degetele străvezii ale amurgului începuseră să dezmierde după-amiaza, cînd o fată tînără, cu părul negru, îmbrăcată într-o rochie încreţită, de culoarea aramei, o rochie care sugera genul boem, îşi făcu apariţia pe faleza din Pebbleswick-on-Sea şi porni să se plimbe lenevos, tîrîndu-şi după ea umbrela de soare şi scrutînd linia orizontului. Exista o pricină pentru care privirile îi erau instinctiv atrase de largul mării : o pricină comună multor fete tinere de-a lungul istoriei omenirii. Dar nici o siluetă de vapor nu se contura în zare.

Pe plaja care se aşternea la poalele falezei, ciorchini de gură-cască înconjurau obişnuiţii oratori de la malul mării : fie că aceştia erau socialişti sau oameni de culoare, fie că erau clerici sau simpli măscărici. Într-un loc, un individ se foia în jurul unor cutii de carton, iar scăldătorii îl contemplau de ceasuri întregi, tot sperînd să afle ce-avea de gînd cu ele. Alături, era un altul cu un joben proţăpit pe cap, o Biblie foarte lungă în mînă şi o nevastă foarte scurtă lîngă el, care stătea tăcută în timp ce omul ameninţa cu pumnul încleştat erezia sublapsarianismului milnian, atît de larg răspîndită în staţiunile balneare la modă. Era atît de frenetic, încît îţi venea greu să-l urmăreşti dar, din cînd în cînd, cuvintele „prietenii noştri sublapsarieni", rostite pe un ton sarcastic, reveneau, însoţite de un rînjet batjocoritor. Mai departe, un tînăr vorbea despre ceva ce nimeni nu înţelegea (şi el cu atît mai puţin) dar, aparent, spera să-şi atragă favoarea publicului datorită unei cununi de morcovi care-i încercuia pălăria. Grămăjoara de bani din faţa acestuia era mai grasă decît cele adunate de concurenţii săi. În continuare se înşirau negrii ; după aceştia, ceva mai încolo, se oficia o slujbă religioasă pentru copii, dirijată de un bărbat cu gîtul ca de girafă, care bătea tactul cu o

lopăţică de lemn. Şi mai încolo, un ateu turbat făcea spume la gură, arătînd mereu cu degetul spre slujba religioasă pentru copii şi vorbind tunător despre minunatele creaţii ale Naturii care au fost pîngărite de tainele Inchiziţiei Spaniole — reprezentate, firește, de omul cu lopăţica. Ateul, care purta o rozetă la butonieră, era la fel de necruţător şi cu propriul său public. „Ipocriţilor !“ răgea el şi atunci auditorii îi aruncau cîte o monedă. „Făţarnicilor şi mişeilor !“ şi alte monede se adăugau la grămăjoară. Dar între ateu şi oficiantul slujbei religioase se găsea un bătrînel cu mutră de bufniţă şi un fes roşu pe cap, care agita neputincios o umbrelă verde, mare cît un cort. Avea o faţă tuciurie şi zbîrcită ca o coajă de nucă, un nas coroiat şi o barbă din fulgi şi pene negre, pe care le asociem de obicei cu Persia. Tînăra fată nu-l mai văzuse pînă atunci ; un exponat nou în familiarul muzeu de şarlatani şi de zănatici. Fata făcea parte din categoria acelor oameni în care un real simţ al umorului se îmbină cu o aplecare spre plictis şi melancolie ; se opri o clipă şi se aplecă peste parapet, ascultînd.

Îi trebuiră vreo patru minute pînă cînd să înţeleagă măcar un cuvînt din bodogăneala omului : vorbea englezeşte, dar cu un accent atît de extraordinar, încît, la început, bănui că se exprimă într-o limbă orientală. Fiecare sunet pe care îl articula era bizar ; dar cea mai frapantă era prelungirea vocalei „u“ într-un „uuu“ lung, ca şi cum ai pronunţa „cuuc“ în loc de „cuc“. Treptat, fata începu să se obişnuiască cu pronunţia şi să înţeleagă cuvintele, deşi avu şi atunci nevoie de cîtva timp pînă să sesizeze la ce anume se referea. În cele din urmă reieşi că omul avea o idee fixă : anume că civilizaţia engleză a fost întemeiată de turci ; sau poate că de sarazini, după victoria lor în cruciade. Părea convins că englezii vor începe curînd să vadă lucrurile în această lumină şi folosea ca argument de bază campania împotriva alcoolului. Unica persoană care-l asculta era fata.

— Uuuitaţi-vă, spunea fluturînd un deget tuciuriu şi încovoiat, uuuitaţi-vă la propriile voastre hanuuri ! Hanuurile despre care scrieţi în cărţile (pronunţa „kerţile“) voastre. La început menirea lor nu era să vîndă băutura

alcoolică a creştinilor. Au fost înfiinţate ca să vîndă băuturile nealcoolice ale Islamului. Vă puuteţi da seama de acest luucru din nuumele lor. Toate au nuume orientale, asiatice. Aveţi o cîrciumă faimoasă la care omnibuzele voastre merg în pelerinaj. Se numeşte „Elefantul şi castelul". Ăsta nu-i nume englezesc. E nume asiatic. Îmi veţi răspunde că şi în Anglia sînt castele. De acord. Aveţi castelul Windsor. Dar unde, mă rog, începu el să strige solemn scuturîndu-şi umbrela verde în direcţia fetei, pradă triumfului oratoric, unde, mă rog, e elefantul de Windsor ? S-a scotocit prin tot parcul Windsor. Nici urmă de elefant.

Fata cu păr negru zîmbi şi îşi spuse că omuleţul ăsta era mai amuzant decît toţi ceilalţi vorbitori. Conform ciudatului sistem de subscripţii pentru finanţarea crezurilor religioase care se practică în staţiunile balneare, aruncă şi ea o monedă de doi şilingi pe platoul de aramă, rotund, de la picioarele oratorului. Însufleţit de o ardoare onorabilă şi total dezinteresată, bătrînelul cu fes roşu nu luă în seamă ofranda şi îşi continuă fierbintea şi obscura pledoarie.

— Chiar în oraşul ăsta aveţi un local numit „Tauurul".

— Noi îi spunem „Taurul", îl corectă tînăra, pe o voce foarte melodioasă.

— Aveţi un local numit „Tauurul", repetă el cu o furie abstractă, şi, fără îndoială, vă daţi seama că e un luucru foarte caraghioz.

— Ba deloc, îl contrazise fata cu blîndă dezaprobare.

— De unde pînă unde un taur ? strigă omul, prelungind cuvîntul în felul lui. Ce să caute un taur într-o localitate de plăcere ? Ce nevoie avem de un taur în timp ce privim fecioarele cu obraji ca lalelele dansînd sau turnîndu-ne scînteietorul *sherbet* ? Voi înşivă, dragi prieteni — şi aruncă o privire triumfătoare de jur împrejur, de parcă se adresa unei uriaşe mulţimi — voi înşivă aveţi un proverb care spune : „Nu face avere cel care bagă un taur într-un magazin de porţelanuri." Tot aşa, dragi prieteni, nu faci avere dacă bagi un taur într-un han cu băuturi. E limpede.

Își înfipse umbrela în nisip, apoi își împreună buricele degetelor ca un om care, în sfîrșit, s-a hotărît să treacă la acțiune.

— E un luucru limpede ca bunăssiua, declară el pe un ton grav. E limpede ca bunăssiua că numele Tauurul, care nu poate fi asociat cu nici o senzație de plăcere sau de repaos, nu e decît o formă coruptă a unui alt cuvînt, care poate fi asociat cu plăcerea și repaosul. Cuvîntul nu-i „Tauurul", ci „Mauurul".

Vocea i se înălță brusc, cu stridență de trompetă, și degetele i se răsfirară larg, ca frunzele unui palmier tropical.

După această scenă de efect, se mai domoli un pic și se rezemă, solemn, de umbrelă.

— În toate denumirile hanurilor voastre, veți regăsi aceleași urme ale nomenclaturii asiatice, continuă el. Ba, ce zic eu, le veți găsi, cu siguranță, nu numai la hanuri ci la întreaga terminologie legată de locurile voastre de odihnă sau de desfrîu. Ce mai, prieteni dragi, însuși numele acestei licori perfide din care vă preparați băuturile, e un cuvînt arab : *Alcool.* E la mintea oricui că e compus cu articolul arab *„Al"*, ca și *Alhambra,* sau *Algebra,* și nu trebuie să mai insistăm asupra folosirii frecvente a acestui articol în cuvinte legate de sursele voastre recreative, ca de pildă : berea Alsop, sau Ally Shoper, sau monumentul Albert Memorial, care e numai parțial un loc de plăcere. Și, mai presus de orice, gîndiți-vă la cea mai mare sărbătoare a voastră, la Crăciunul pe care-l asociați în mod absolut eronat cu religia voastră. Ce spuneți voi în ziua de Crăciun ? Rostiți ceva legat de numele vreuneia dintre națiunile creștine ? Spuneți : „Aș dori puțină Franță ? Aș vrea o porție de Irlanda ? O pulpă de Scoția ? Un piept de Spania ?" Nuuu ! (Și vocalele negației tremurară ca behăitul unei oi.) Spuneți : „Doresc o porție de *Turkey* [1]" și acesta este în același timp numele pe care-l dați țării slujitorilor Profetului.

[1] În limba engleză *turkey* înseamnă curcan și, de asemenea, Turcia.

Şi din nou îşi întinse braţele, într-un gest sublim, către răsărit şi către apus, adresîndu-se cerului şi pămîntului.

Tînăra fată continuă să contemple cu un surîs pierdut orizontul mării verzui şi îşi lovi uşor palmele înmănuşate în gri, de parc-ar fi aplaudat peroraţia. Dar omuleţul cu fes era încă departe de a-şi fi epuizat argumentele.

— Îmi veţi răspunde obiectînd că... începu el.

— Nu, nu, şopti fata, cuprinsă de extazul visării. Nu obiectez. Nu am absolut nici o obiecţie.

— Îmi veţi răspunde obiectînd că, îşi continuă dascălul ei placa, unele hanuri îşi trag numele din simbolurile şi miturile voastre naţionale. Vă veţi grăbi să-mi arătaţi că Golden Cross [1] se găseşte peste drum de gara Charing Cross şi o să vă extindeţi exemplele cu denumirile King's Cross, Gerrard's Cross, şi cu toate „crucile" care pot fi găsite în Londra şi în împrejurimi. Dar nu trebuie să uitaţi — şi la acest punct îşi agită, cu un aer năzdrăvan, umbrela verde în direcţia fetei de parc-ar fi fost gata s-o împungă cu ea — nici unul dintre voi, dragi prieteni, nu trebuie să uite ce număr imens de *semilune* se găsesc la Londra ! Denmark Crescent [2], Mornington Crescent, Grosvenor Crescent, Regent's Park Crescent ! Ah, era să uit Royal Crescent ! Şi de ce am trece cu vederea Pelham Crescent ? De ce, vă întreb ? Pretutindeni, aş spune, întîlnim omagiul adus sfîntului simbol al religiei Profetului ! Comparaţi reţeaua şi bogăţia de semilune — întrucît oraşul vostru pare alcătuit aproape numai din aceste motive simbolice — cu sărăcăcioasa înşiruire de cruci, rămase să ateste efemera superstiţie căreia, într-un moment de slăbiciune, i-aţi acordat crezare.

Pe măsură ce se apropia ora ceaiului, mulţimea de pe plajă se subţia văzînd cu ochii. Înspre apus, cerul căpăta tot mai multă limpezime, pînă cînd soarele crepuscular păru să fi alunecat dincolo de marea palidă, continuînd să scapere, ca de după un perete de cleştar verde. Poate că însăşi transparenţa cerului şi a apei îi

[1] Crucea de aur. *Cross* înseamnă în limba engleză cruce.

[2] *Crescent* înseamnă în limba engleză semilună, dar şi piaţă în semicerc.

inspira fetei, pentru care marea însemna romanță și tragedie, presimțirea unei radioase pustietăți. Fluxul smălțuit de milioane de smaragde se retrăgea încet, odată cu scufundarea soarelui ; dar fluviul absurdității umane se revărsa întruna, nestăvilit.

— Nu voi încerca să pretind, îi dădea înainte bătrînul, că nu întîmpin dificultăți în susținerea tezei mele ; sau că toate argumentele de care dispun sînt la fel de evidente ca acelea pe care vi le-am înfățișat. Nuuu. Dar e lesne de înțeles că denumirea hanului „Capul Sarazinului" nu e decît o formă coruptă a adevărului istoric : „Sarazinul e în cap". Nu afirm că se poate deduce la fel de ușor derivarea firmei „Dragonul verde" din „Dragomanul versat", deși nădăjduiesc că în cartea mea o voi demonstra. Voi spune doar atît, că oricine ar fi dorit să atragă pașii drumețului din deșert, ar fi folosit pe firmă mai curînd comparația cu un tălmaci versat și prietenos, decît cu o fiară vorace. Uneori e foarte anevoios să descoperi adevărata origine a denumirilor, ca, de pildă, în cazul hanului care-l comemorează pe marele nostru războinic musulman Amir Ali Ben Bhose, și pe care voi, englezii, l-ați comprimat atît de bizar în „Amiralul Benbow". Cîteodată, cercetătorul are de înfruntat greutăți și mai mari în descoperirea adevărului. Există pe aici prin apropiere un han care se cheamă „La Vechea Corabie"...

Privirea fetei, pierdută în zare, deveni la fel de fixă ca și muchea orizontului ; dar fața i se coloră și își schimbă expresia. Întinderea de nisip se golise de cei ce-o populaseră ; ateul era la fel de absent ca și Dumnezeul său, iar cei care speraseră să afle soarta cutiilor de carton, plecaseră să-și ia ceaiul, fără să o fi aflat. Însă tînăra fată continua să stea rezemată de parapet. Chipul i se însuflețise subit ; trupul, însă, părea să-i fi înțepenit.

— Trebuie să recunoaștem, behăia bătrînul cu umbrelă verde, că în cuvintele „Vechea Corabie" nu există o urmă evidentă a nomenclaturii asiatice. Dar chiar și în acest caz căutătorul de adevăr trebuie să ia în seamă faptele. L-am interogat pe proprietarul hanului „La

Vechea Corabie", care se numește, așa cum reiese din notele mele, domnul Pumph.

Buzele fetei tremurară.

— Bietul Hump ! oftă ea. Am și uitat de el. Trebuie să fie, sărmanul, la fel de îngrijorat ca și mine ! Sper că omulețul ăsta n-o să înșire prea multe prostii pe seama lui. Aș fi preferat să vorbească despre altceva.

— Și acest domn Pumph mi-a spus că hanul a fost botezat astfel de un intim prieten al său, un irlandez care a fost căpitan în Marina Regală Britanică și care a renunțat la slujba lui în semn de protest împotriva felului cum e tratată Irlanda. Cu toate că și-a părăsit serviciul, a păstrat destul din superstiția navigatorilor voștri occidentali încît să insiste ca hanul prietenului său să poarte numele vechii lui nave. Dar cum numele navei era *Regatul Unit*...

Nu putem afirma că discipola bătrînelului zăcea prosternată la picioarele lui, în schimb se apleca, plină de însuflețire, peste creștetul său. Solitudinea nisipurilor fu străpunsă de vocea ei clară și puternică :

— Poți să-mi spui numele căpitanului ?

Omulețul tresări, clipi din ochi și se uită la ea cu o privire de bufniță speriată. După ce vorbise ore în șir ca și cum s-ar fi adresat unui public de mii de oameni, părea acum foarte stînjenit la descoperirea că avusese măcar un ascultător. La acel ceas, s-ar fi zis că erau aproape singurele făpturi omenești de pe țărm ; ba aproape singurele creaturi vii, cu excepția pescărușilor. Soarele, înecîndu-se pînă la urmă, părea să fi plesnit ca o portocală roșie ; și dîre de lumină sîngerie se prelingeau pe cerul căzut, greoi, spart. Explozia bruscă de iluminație tîrzie sugea culoarea din fesul roșu și din umbrela verde ; dar silueta întunecată, profilată distinct pe mare și pe firmamentul asfințitului, era aceeași, numai că ceva mai agitată.

— Numele, începu el, numele căpitanului, cred... cred că era Dalroy. Dar ceea ce doresc eu să arăt, ceea ce doresc să demonstrez, este că și în cazul de față căutătorul de adevăr poate găsi confirmarea ideilor sale în

fapte. Domnul Pumph mi-a explicat că face reparații considerabile și dă o înfățișare sărbătorească hanului, în așteptarea reîntoarcerii căpitanului în chestiune, care, după ce a slujit într-o flotă mai puțin importantă, a părăsit-o și revine acasă. Și acum, dragi prieteni, luați aminte cu toții cum se înlănțuie și în acest caz logica faptelor, urmă el adresîndu-se pescărușilor.

Vorbea numai pescărușilor întrucît fata, după ce-l fixase o clipă cu ochi luminoși ca stelele, sprijinindu-și de balustradă toată greutatea trupului, se răsucise pe călcîie și se topise în asfințit. Cînd ecoul pașilor ei grăbiți se stinse, nici un zgomot nu mai știrbi tăcerea în afară de mugetul mării care-și absorbise acum valurile, de țipătul răzleț al vreunei păsări de apă și de sforăitul continuu al solilocviului.

— Luați, cu toții aminte, continuă omul învîrtindu-și atît de frenetic umbrela, încît aceasta aproape că se deschise, ca un stindard verde desfășurat. Apoi o înfipse iar adînc în nisip, în nisipul în care războinicii lui străbuni își înfipseseră de atîtea ori corturile. Luați aminte cu toții la acest fapt miraculos. În chiar momentul în care am rămas mut de uimire, încurcat, derutat, cum ați spune voi, de absența oricărei urme de influență orientală în titulatura „La Vechea Corabie", l-am întrebat pe patron din ce țară se întorcea căpitanul. Iar domnul Pumph mi-a răspuns solemn : „Din Turcia". Din Turcia ! Din cea mai apropiată țară a religiei noastre sfinte. Știu că unii dintre dumneavoastră vor spune că nu-i țara noastră. Dar ce importanță are de unde venim din moment ce aducem omenirii un mesaj din Paradis ? Și-l aducem într-o cavalcadă, pe cai în galop, fără să ne oprim o clipă din zbor. Și mesajul adus de noi este singurul crez care a păstrat ceea ce numiți voi, cu vorbele voastre pretențioase, virginitatea rațiunii umane ; singurul crez care n-a făcut vreodată dintr-un om ceva mai mult decît un simplu profet, și care a respectat solitudinea lui Dumnezeu.

Și din nou își desfăcu brațele, de parcă ar fi vorbit în fața a milioane de oameni, el singur, pe țărmul înghițit de întuneric.

Capitolul II

SFÎRȘITUL INSULEI MĂSLINILOR

Uriașul dragon marin care se încolăcește în jurul lumii, schimbîndu-și culorile ca un cameleon, scălda în verde palid nisipurile din Pebbleswick, dar se învesmînta în albastru intens cînd își spărgea talazurile de Insulele Ionice. Una dintre numeroasele insulițe, nu mult mai întinsă decît o stîncă plată, albă, în spațiul de azur, era cunoscută sub numele de Insula Măslinilor ; nu pentru c-ar fi adăpostit o abundență de asemenea pomi, ci pentru că, prin nu știu ce capriciu al solului sau al climei, cei doi-trei măslini care creșteau aici atinseseră o înălțime cu totul neobișnuită. Chiar în plina dogoare a Sudului, e nefiresc ca un măslin să depășească înălțimea unui păr pipernicit. Dar cei trei măslini care se înălțau aici ca niște semnalizatoare în pămîntul sterp, puteau fi ușor confundați — dacă n-ar fi fost contorsionarea crengilor — cu niște pini mai mărunți sau cu zada din nord. Denumirea mai avea la origine o veche legendă greacă despre Pallas, zeița măslinilor. Căci prin aceste locuri marea clocotește de mitologia Eladei. Și de pe terasa de marmură de sub măslini se puteau deslușI contururile estompate ale insulei Itaca.

Pe terasa de sub măslini se găsea acum o masă, instalată în aer liber și acoperită cu hîrtii și călimări. În jurul mesei ședeau patru bărbați, doi în uniformă, doi în haine civile, negre. Aghiotanții, îngrijitorii de cai și alte asemenea personaje se strînseseră într-un grup care alcătuia fundalul scenei. Și în spatele lor, un șir de vreo trei nave de război ancorate se legănau tăcut pe mare. Căci tocmai se încheia o pace pentru Europa.

De curînd, luase sfîrșit lunga agonie a uneia dintre numeroasele strădanii de a frînge puterea Turciei și a elibera micile națiuni creștine înrobite. Mai avuseseră loc în ultimul timp multe consfătuiri de acest fel, în cadrul cărora micile puteri depuseseră, una cîte una,

armele, sub presiunea marilor puteri. Acum, părțile interesate se reduseseră la patru. Deoarece marile forțe europene, punîndu-se de acord asupra necesității de a încheia o pace bazată pe condițiile impuse de turci, se mulțumiseră să lase tratativele finale pe seama Angliei și a Germaniei, țări în care te puteai încrede că vor respecta clauzele. Așadar, în afara celor doi plenipotențiari, se aflau de față, firește, un reprezentant al Sultanului, și un reprezentant al singurului inamic al turcilor cu care nu se căzuse încă la o înțelegere.

Căci o singură putere minusculă continuase să reziste, lună după lună, cu o dîrzenie și un succes vremelnic ce constituiseră, zi de zi, o nouă minune a lumii. Un prinț obscur, nerecunoscut, care se intitula singur „Regele Itacăi" făcuse să zbîrnîie Mediterana orientală de niște isprăvi vitejești, vrednice de personajul pe care-l evoca numele insulei. Poeții nu se puteau împiedica să se întrebe dacă nu era cumva o reîncarnare a lui Odiseu. Patrioții greci, deși fuseseră constrînși să depună armele, se întrebau curioși care populație grecească și care anume oraș se puteau mîndri cu această nouă, eroică, dinastie regală. Mare fu deci surpriza și amuzamentul cînd lumea descoperi, în cele din urmă, că acest descendent al lui Ulise era de fapt un cutezător aventurier irlandez, pe nume Patrick Dalroy, care servise cîndva în marina britanică, dăduse de necaz din pricina simpatiilor lui pentru revoluționarii irlandezi și demisionase. De atunci încolo, fusese eroul multor aventuri, trăite sub felurite uniforme ; și de fiecare dată sau intrase el sau băgase pe altcineva la apă, cu un fantastic amestec de cinism și donquijotism. În micul lui regat fantezist, el era, desigur, propriul său general, propriul său amiral, propriul ministru de Externe și propriul său ambasador ; dar întotdeauna părea preocupat să răspundă dorințelor poporului său în problemele esențiale ale păcii și războiului ; și, în urma directivelor primite de la acest popor, venise în sfîrșit și el să-și depună spada. În afară de dibăcia militară, își mai atrăsese faima prin uriașa lui statură și forță fizică. Astăzi, jurnalele noastre obișnuiesc să spună că forța musculară animalică e lipsită de orice valoare

în acțiunile militare moderne. Acest punct de vedere poate fi la fel de exagerat ca și opusul său. În războaie ca acelea purtate pe atunci în Orientul Apropiat, în care populații întregi abia de erau înarmate și lupta corp-la-corp era foarte obișnuită, un conducător care-și putea apăra singur pielea deținea un imens avantaj. Și nu-i adevărat, nici măcar la modul general, că forța fizică e lipsită de valoare. Lucru recunoscut dealtfel și de Lordul Ivywood, ministrul plenipotențiar britanic, pentru că în ziua cînd îi vorbise regelui Patrick despre disperanta superioritate a tunului de campanie turcesc, prințul Itacăi se declarase neconvins și-i răspunsese că, pur și simplu, o să ia tunul la subțioară și o s-o șteargă cu el. Lucru recunoscut, de asemeni, și de cel mai cumplit dintre războinicii turci, înfricoșătorul Osman Pașa, deopotrivă de vestit pentru vitejia lui la vreme de război ca și pentru cruzimea lui la vreme de pace. Dar fruntea lui Osman Pașa era brăzdată de o cicatrice lăsată de sabia lui Patrick, în urma unei lupte pe viață și pe moarte care ținuse trei ceasuri. cicatrice primită fără dușmănie și fără rușine, pentru că în asemenea împrejurări turcul e întotdeauna la înălțime. Însușirile fizice ale irlandezului n-ar fi fost puse la îndoială nici de domnul Hart, financiarul, prieten al plenipotențiarului german, pe care Patrick Dalroy, după ce-l întrebase politicos pe ce fereastră din fațada casei sale preferă să fie aruncat, îl proiectase cu atîta curtenitoare precizie prin geamul dormitorului de la etajul întîi, încît omul aterizase direct în pat, unde s-a găsit în măsură să primească îngrijirile medicale necesare. Dar, cu toate acestea, un singur gentleman irlandez, oricît ar fi el de voinic, nu poate lupta la infinit în numele întregii Europe, așa încît, pînă la urmă, fu și el nevoit să accepte, cu o voioșie cam sumbră, condițiile dictate de patria sa adoptivă. Nu-și putea oferi nici măcar plăcerea de a-i doborî la pămînt pe diplomați (deși dispunea și de puterea și de pofta de a o face), pentru că-și dădea seama, cu partea mai rațională a judecății sale, că și aceștia executau doar niște ordine, asemenea lui. Așa încît acum ședea la masă, greoi și somnoros, în uniforma argintie cu verde a marinei din Itaca (inventată de el). O matahală

de bărbat, monstruos de tînăr pentru proporţiile lui, cu un gît de taur, ochi albaştri taurini şi un păr roşu care-i izbucnea atît de aprig din ţeastă, încît ai fi spus că îi luase capul foc ; şi mulţi chiar aşa pretindeau.

Persoana dominantă dintre cei prezenţi era însuşi marele Osman Paşa, cu faţa dură subţiată de ascetismul războiului ; părul şi mustaţa păreau mai curînd arse de trăsnet decît albite de vîrstă. Purta un fes roşu pe cap, iar între fes şi mustaţă se spirala o cicatrice la care regele Itacăi prefera să nu se uite. Ochii turcului aveau o înspăimîntătoare lipsă de expresie.

Lord Ivywood, ministrul englez, era, probabil, cel mai frumos bărbat din Anglia ; cu excepţia faptului că atît părul cît şi obrajii îi erau lipsiţi de culoare. Proiectat pe fundalul mării de marmură albastră, putea fi confundat cu una din anticele statui marmoree, dăltuite în contururi fără de cusur, pe care se aşterneau însă numai nuanţe de cenuşiu şi de alb. Dar jocul luminii solare dădea părului său reflexe cînd de argintiu mat, cînd de castaniu şters. Şi splendida lui mască nu-şi schimba niciodată culoarea sau expresia. Se număra printre ultimii oratori ai vechiului stil parlamentar ; şi totuşi era, relativ, un om tînăr. Putea preface orice avea de spus într-o eflorescenţă retorică. Şi, în timp ce buzele i se mişcau, faţa îi rămînea moartă. Avea mici maniere demodate, care ţineau de vechiul Parlament, de pildă, ori de cîte ori se adresa celorlalţi trei, se ridica în picioare, de pac-ar fi fost în Senat, statuar pe această stîncă izolată din ocean.

Toate astea accentuau contrastul dintre el şi bărbatul aşezat alături, care nu scotea o vorbă, dar a cărui faţă vorbea în locul lui. Era Dr. Gluck, plenipotenţiarul german, cu un chip care nu avea absolut nimic german în el : nici viziunea germană, nici somnolenţa germană. Faţa lui avea vioiciunea unei fotografii strident colorate şi mobilitatea unui film cinematografic. Dar buzele roşii nu articulau nici un cuvînt. În ochii săi migdalaţi scînteiau luminile schimbătoare ale opalului, iar mustaţa neagră, scurtă, ondulată, părea uneori să se răsucească de la sine, ca un şarpe viu, negru. Nici un sunet însă nu i se desprindea de pe buze. Aşeză o hîrtie în faţa Lordului

Ivywood. Acesta din urmă își puse ochelarii și, dintr-odată, păru cu zece ani mai bătrîn.

Nu era vorba decît de punctele ordinii de zi : cele cîteva chestiuni ce urmau a fi discutate în cadrul acestei ultime consfătuiri. Primul punct suna după cum urmează :

„Ambasadorul din Itaca cere ca fetele trimise în haremuri după capturarea orașului Pylos să fie restituite familiilor lor. *Deziderat care nu poate fi împlinit*".

Lordul Ivywood se ridică în picioare. Glasul său melodios îi tulbură pe toți cei care nu-l auziseră pînă atunci.

— Excelență, domnii mei, începu el, un om de stat, cu a cărui politică nu pot fi în nici un caz de acord, dar la a cărui poziție istorică nu aș putea vreodată aspira, ne-a dăruit o maximă despre pacea încheiată cu onoare [1]. Dar cînd e vorba de stabilirea unui acord de pace între doi ostași de istorică măreție ca Osman Pașa și Majestatea Sa Regele Itacăi, cred că sînt în asentimentul dumneavoastră dacă asociez pacea cu gloria.

Făcu o pauză de o frîntură de secundă ; dar pînă și tăcerea mării și a stîncilor părea să răsune de ropote de aplauze, atît de magnific fuseseră rostite cuvintele lui.

— Cred că nutrim cu toții unul și același gînd — indiferent de multiplele și legitimele divergențe pe care le-am avut de înfruntat în aceste lungi și epuizante luni de tratative — repet, cred că în momentul de față avem cu toții doar un singur țel. Și anume, ca pacea să fie tot atît de fructuoasă ca și războiul — ca pacea să fie tot atît de neînfricată ca și războiul.

Se opri din nou pentru o clipă ; și din nou se făcu simțită fantoma unor aplauze, pornite nu din palmele ci din capetele celor de față. După care, continuă :

— Dacă am putut pune capăt luptelor, de bună seamă că putem pune capăt și diferendelor. Și cînd o pace atît de sublimă pecetluiește un război atît de sublim, se impune, firește, un statut limitativ sau, dacă doriți, o amnistie a recriminărilor. Și dacă un vechi diplomat ca mine își poate îngădui să vă ofere un sfat, aș accentua

[1] Denumire dată de Disraeli Tratatului de la Berlin, fără război, încheiat în 1878 între Marea Britanie și Rusia.

asupra următorului punct : faceți în așa fel încît legăturile amicale sau familiale care s-au înfiripat de-a lungul acestor vremi de restriște să nu mai fie amenințate de vreun nor. Recunosc că sînt îndeajuns de demodat încît să gîndesc că orice ingerință în viața particulară a unei familii poate crea un precedent primejdios. Pe de altă parte, n-aș putea fi atît de lipsit de liberalism încît să nu acord datinilor Islamului același respect pe care-l port datinilor creștine. S-a ridicat aci chestiunea că ar exista pericolul reînnoirii unor hărțuieli între noi pe tema unor anumite doamne care și-au părăsit căminurile cu sau fără voia lor. Este una dintre controversele cele mai primejdioase în care ne-am putea lansa, și dintre cele mai dificile de soluționat. Îndrăznesc să cred că exprim părerea unanimă afirmînd că, indiferent de pagubele pe care ni le-am pricinuit unii altora, căminurile, căsniciile, aranjamentele familiale ale Marelui Imperiu Otoman au fost și trebuie să rămînă neatinse.

Nimeni nu clinti în afară de Patrick Dalroy, care-și lăsă mîna o clipă pe mînerul sabiei și se uită pe rînd la toți cei de față cu ochi care dădeau să-i sară din cap. După care, mîna îi căzu inertă și el izbucni într-un puternic și neașteptat hohot de rîs.

Lordul Ivywood nu-l luă în seamă, dar înălță din nou hîrtia cu punctele ordinii de zi și își potrivi ochelarii care-l îmbătrîneau. Citi cel de-al doilea punct — inutil să spunem că nu cu glas tare. Ministrul german cu fața negermană notase :

„Coote și Bernstein insistă să folosim mînă de lucru chineză în carierele de marmură. În momentul de față nu putem avea încredere să-i lăsăm pe greci în cariere."

— Dar, continuă Lordul Ivywood, dacă dorim să respectăm starea actuală a instituțiilor fundamentale ca, de pildă, cea a familiei musulmane, asta nu înseamnă că am putea accepta o stagnare socială. Și nici nu avem intenția de a pretinde că marea tradiție islamică este singura în stare să răspundă nevoilor Orientului Apropiat. Pe de altă parte, însă, aș pune Excelențelor Voastre întrebarea : „De ce să fim atît de trufași încît să credem că unicul remediu pentru problemele Orientului Apropiat nu ar

putea fi găsit decît în Occidentul Apropiat ? Dacă e nevoie de concepții noi, dacă e nevoie de un sînge mai proaspăt, n-ar fi mai firesc să facem apel la acele atît de viguroase, atît de laborioase civilizații care formează uriașa rezervă a Orientului ? Prezența Asiei în Europa, dacă prietenul meu Osman Pașa îmi îngăduie s-o spun. a însemnat pînă acum doar o Asie cu arma în mînă. Dar n-am putea oare nădăjdui la prezența unei Asii pașnice în Europa ? Acestea sînt, cel puțin, rațiunile care mă determină să mă declar în favoarea unui plan de colonizare...

Patrick Dalroy sări în sus, agățîndu-se, cînd se smulse din scaun, de ramura de măslin de deasupra capului său. Își restabili echilibrul rezemîndu-se cu o mînă de trunchiul copacului și se holbă în tăcere la ceilalți trei. Înțelesese brusc cît de neputincioasă e simpla forță fizică. Ar fi putut să-i zvîrle pe toți în mare ; dar la ce bun ? Imediat alți diplomați ar fi fost acreditați să susțină falsul aspect al negocierilor ; și singurul om care susținea punctul de vedere real ar fi fost discreditat. Scuturâ cu furie creanga de măslin de deasupra lui. Dar gestul său nu-l tulburâ cîtuși de puțin pe Lordul Ivywood care tocmai își aruncase ochii asupra celui de-al treilea punct din ordinea de zi („Osman Pașa cere distrugerea viilor"). Lordul se antrenase într-o perorație care mai tîrziu avea să devină celebră și care poate fi citită azi în manualele de retorică, ba chiar și în abecedare.

„...oare nu datorăm gratitudine, declama diplomatul, gestului de măreț refuz prin care, cu veacuri în urmă, marele profet arab și-a îndepărtat de la buze cupa cu vin ? Oare nu datorăm nimic neostoitei veghi a acestei rase eroice și îndelungii cumpătări prin care au dovedit odată mai mult cît de otrăvitoare e frumusețea vinului ? În epoca noastră oamenii înțeleg din ce în ce mai bine că fiecare credință deține comori pentru toate celelalte, că fiecare religie are cîte o taină vrednică de a fi împărtășită altei religii ; credințele își pot vorbi una alteia și bisericile pot învăța una de la cealaltă. Dacă acest lucru e adevărat, și din nou apelez la îngăduința lui Osman Pașa afirmînd că, dacă-i adevărat că noi, Occidentul, am

adus Islamului oarecare lumină în ce privește valoarea păcii și a ordinii civile, în schimb Islamul, drept răspuns, ne-a dăruit liniștea și fericirea căminelor noastre, convingîndu-ne să ne scuturăm de blestemul băuturii care a contribuit în asemenea măsură la zădărnicirea și orbirea virtuților Creștinătății Occidentale. De pe acum, în țara mea s-a pus capăt orgiilor care ruinau nopțile celor mai nobile familii. De pe acum legislatorii iau măsuri tot mai drastice pentru a elibera poporul de sub robia distrugătoarei licori. Fără îndoială, Profetul din Mecca a început să strîngă roadele învățăturii sale ; concesionarea viilor în mîinile marilor săi propovăduitori constituie actul cel mai important al zilelor noastre ; al zilelor noastre fericite care vor avea prilejul să vadă eliberarea Orientului de blestemul războiului, și a Occidentului de blestemul vinului. Viteazul prinț care, în sfîrșit, a acceptat să vină la masa tratativelor, pentru a vă oferi o ramură de măslin și mai glorioasă decît spada sa, își atrage compătimirea noastră dacă, cumva, privește concesionarea viilor cu un sentiment de regret ; dar nu mă îndoiesc că, pînă la urmă, și el va ajunge să se bucure de acest fapt. Și țin să vă atrag atenția că nu numai vița de vie a constituit simbolul înfloririi Sudului. Există un alt copac, cu adevărat sfînt, neîntinat de amintirea desfrîului și a violenței, nepătat de sîngele lui Pentheu și de frînturile lirei sparte a lui Orfeu. Peste nu multă vreme și noi ne vom stinge așa cum toate lucrurile din lumea asta trec și pier :

„Se duc flotele noastre chemate-n depărtări,
Pe dune și pe coastă molcom adoarme focul
Fastul e vînturat în cele patru zări,
Ca Tyrul și Ninive ce isprăvit-au jocul.“ [1]

Dar atîta timp cît soarele mai poate străluci și glia mai poate rodi, o omenire mai fericită va veni după noi și va privi la această insuliță care-și va spune singură povestea : căci ochii lor vor poposi asupra celor trei măslini sacri, care-și înalță ramurile într-un etern gest

[1] Rudyard Kipling — „Doamna noastră a Zăpezilor.“

de binecuvîntare peste umilul petec de stîncă de unde a luat ființă pacea lumii.

Ceilalți doi diplomați se uitau fix la Patrick Dalroy a cărui mînă se încordase pe trunchiul copacului în timp ce un uriaș talaz de efort îi bomba pieptul robust. O piatră de la rădăcina măslinului săltă pe neașteptate de parc-ar fi fost o lăcustă ; și apoi, rădăcinile încolăcite ale copacului începură să se înalțe foarte încet din pămînt, asemenea ghearelor unui balaur care s-ar deștepta din somn.

— Vă ofer o ramură de măslin, grăi Regele Itacăi, ținînd în cumpănă copacul dezrădăcinat astfel încît umbra sa oblică, mai lungă chiar decît trunchiul, căzu amenințător asupra celorlalți trei. O ramură de măslin mai glorioasă decît spada mea. Dar și mai grea... gîfîi el.

Cu o nouă opintire, aruncă măslinul în mare. Germanul care nu arăta a german își apărase capul cu brațele cînd umbra căzuse asupră-i. Acum, văzînd că încrîncenatul irlandez se pregătea să smulgă din rădăcini al doilea măslin, diplomatul se ridică repede și se îndepărtă de masă. Al doilea copac se desprinse din pămînt mai ușor decît primul ; și, înainte de a-l zvîrli pe urmele celui dintîi, irlandezul îl ținu o clipă în aer, întocmai ca un uriaș care ar jongla cu un turn.

Lordul Ivywood dădu dovadă de mai multă stăpînire de sine, dar se uită la Dalroy cu un aer de cumplită dojană. Numai turcul rămase neclintit, impasibil, cu aceeași privire lipsită de expresie. Dalroy smulse și al treilea măslin și îl zvîrli în mare, lăsînd insula pustiită de simbolurile ei.

— Poftim, strigă el cînd ultimul copac se prăvăli în apă, împroșcînd o cascadă de stropi. Acum pot să plec. Am văzut astăzi ceva mai îngrozitor decît moartea ; ceva ce voi numiți Pacea.

Osman Pașa se ridică și îi întinse mîna.

— Ai dreptate, i se adresă el în franceză. Și sper că ne vom reîntîlni în această viață, singura cu adevărat demnă de trăit. Încotro pleci ?

— La „Vechea Corabie", răspunse Dalroy visător.

— Vrei să spui că te înrolezi din nou în Marina Regală ? îl întrebă turcul.

— Nici gînd. Mă întorc la „Vechea Corabie", care se află îndărătul livezilor de meri de lîngă Pebbleswick ; acolo unde rîul Ule curge printre copaci. Mă tem că în locul acela n-am să te întîlnesc niciodată.

Pe urmă, după o clipă de şovăială, strînse mîna roşie a marelui tiran şi se îndreptă spre nava lui, fără să arunce măcar o privire celorlalţi doi diplomaţi.

Capitolul III

FIRMA „LA VECHEA CORABIE"

Puţini dintre fiii oamenilor au fost blagosloviţi cu numele de familie Pump, şi dintre aceştia şi mai puţini au fost atît de nebuni încît, colac peste pupăză, să-şi boteze copilul Humphrey. Oricum, asta au făcut părinţii hangiului de la „Vechea Corabie". Pentru ca fiul lor să ajungă a fi strigat „Hump" [1] de către cei mai dragi dintre prietenii săi şi „Pumph" de un turc bătrîn cu umbrelă verde. Îndura toate acestea, sau atît cît cunoştea din toate acestea, cu un zîmbet acru : pentru că avea o fire stoică.

Domnul Humphrey Pump stătea în pragul hanului său, care se afla aproape pe ţărmul mării, îndărătul unei cortine de meri piperniciţi, răsuciţi, sărăţi de aerul marin. Dar în faţa hanului se aşternea o pajişte verde, foarte înaltă, de la marginile căreia pămîntul cobora în pante abrupte, aşa încît drumul pieptiş, şerpuit, se pierdea brusc în adîncurile şi misterul copacilor mai înalţi. Domnul Pump stătea chiar sub firma hanului său, proţăpită într-un par înfipt în iarbă : un par de lemn, vopsit în

[1] În engleză *Hump* înseamnă cocoaşă.

alb, care susţinea o tăblie pătrată de lemn, de asemeni albă, pe care era pictată o corabie albastră grotescă, părînd a fi desenată de un copil. Dar domnul Pump, animat de patriotism, îi adăugase şi un drapel, disproporţionat de mare faţă de corabie.

Domnul Humphrey Pump era un bărbat de statură mijlocie, cu umeri foarte laţi. Purta un soi de costum de vînătoare şi jambiere. În momentul de faţă era preocupat să cureţe şi să încarce o puşcă cu două ţevi, scurtă dar foarte puternică, pe care o inventase sau, în orice caz, o perfecţionase el ; şi care, deşi cam excentrică la înfăţişare în comparaţie cu armele ştiinţifice moderne, nu era nici prea greoaie, nici prea demodată. Pentru că Pump se număra printre acei oameni îndemînatici care, asemeni lui Briareus, par să aibă o sută de mîini. Construia singur aproape toate obiectele de care avea nevoie şi, de aceea, lucrurile din casa lui arătau în oarecare măsură altfel decît aceleaşi lucruri din casele altora. Şi în tot ce privea păsările, peştii şi fiecare frunză sau boabă din păduri, era ştiutor şi viclean ca Pan sau, mai bine zis, ca un braconier. Mintea lui părea o sursă inepuizabilă de amintiri subconştiente şi de datini ; şi avea un fel atît de curios de a discuta, numai în aluzii, încît îţi lua piuitul ; presupunea că fiecare om cunoaşte ţinutul şi poveştile locale tot atît de bine ca şi el ; şi făcea mereu tot felul de menţionări misterioase şi uimitoare, fără ca măcar un muşchi să i se clintească de pe faţa ce părea cioplită dintr-un lemn noduros. Părul castaniu închis se prelungea în nişte favoriţi care-i dădeau oarecum înfăţişarea unui călăreţ sportiv de modă veche. Avea un zîmbet sec, puţin cam ursuz, dar ochii căprui erau prietenoşi şi blînzi. Un tip de englez sadea.

De obicei, mişcările lui, deşi iuţi, erau cumpănite ; dar de astă dată aşeză în mare grabă puşca pe masa din faţa hanului şi înaintă cîţiva paşi, ştergîndu-şi de zor mîinile şi dînd semne de mare însufleţire îmbinată cu deferenţă. Dincolo de merii răsuciţi ca nişte spiriduşi, profilată pe albastrul mării, apăruse silueta înaltă, mlădioasă, a unei fete îmbrăcată într-o rochie de culoarea aramei şi purtînd o pălărie de soare cu boruri largi. De

sub pălărie se ivea o față gravă și frumoasă, deși cam smeadă. Dădu mîna cu domnul Pump, care-i oferi ceremonios un scaun, numind-o tot timpul „Lady Joan".

— M-am gîndit că mi-ar face plăcere să revăd locurile astea ale copilăriei, spuse tînăra. Ce vremuri fericite am trăit aici, noi, fetele și băieții. Bănuiesc că nu mai vezi pe nimeni din vechii dumitale prieteni.

— Nu prea, răspunse Pump frecîndu-și favoriții, cu un aer meditativ. Lordul Ivywood a devenit un fel de pastor metodist, știți, de cînd a moștenit domeniul, și rade toate hanurile de pe fața pămîntului, le seceră în dreapta și în stînga. Și domnul Charles a fost expediat în Australia, pentru că n-a vrut să ia parte la înmormîntare. Cam țifnos, după părerea mea, dar și bătrîna doamnă îți băga spaima-n oase.

— Ai mai auzit ceva despre irlandezul ăla, Căpitanul Dalroy ? întrebă Lady Joan Brett cu o voce voit nepăsătoare.

— Da, de el am auzit mai des decît de ceilalți, răspunse hangiul. Se pare c-a făcut nu știu ce minunății pe acolo, prin Grecia. Ah, ce comoară a pierdut marina !

— Păi dacă i-au insultat patria ! spuse fata îmbujorîndu-se și privind fix în direcția mării. La urma urmei, Irlanda e patria lui și avea tot dreptul să se supere cînd s-a vorbit de ea cum s-a vorbit.

— Și cînd au mai descoperit că l-a vopsit în verde ! urmă domnul Pump.

— Ce-a vopsit în verde ?

— L-a vopsit în verde pe Căpitanul Dawson, continuă domnul Pump cu o voce incoloră. Căpitanul Dawson a zis că verdele e culoarea trădătorilor de irlandezi, așa că Dalroy l-a vopsit în verde. N-a putut rezista ispitei, pentru că tocmai atunci se vopsea gardul ăsta și găleata cu material îi era la îndemînă. Dar, desigur, isprava a avut un efect negativ asupra carierei sale.

— Ce poveste extraordinară ! exclamă Lady Joan, izbucnind într-un rîs lipsit de veselie. Se adaugă la legendele dumitale despre ținut. Nu auzisem pînă acum povestea asta. Ce mai. probabil că de aici se trage numele hanului : „La Omul Verde", de jos din oraș ?

— A, nu ! o contrazise Pump cu simplitate. Ăla se cheamă așa încă dinainte de Waterloo. Și-l ținea bătrînul Noyle pînă cînd i l-au luat. Vă amintiți de bătrînul Noyle, Lady Joan ? Aud că încă mai trăiește și încă-i mai scrie scrisori de amor Reginei Victoria. Numai că, de bună seamă, nu le mai bagă la poștă.

— Și în ultima vreme ai mai aflat ceva despre prietenul dumitale irlandez ? întrebă fata continuînd să scruteze orizontul.

— Da, chiar săptămîna trecută mi-a trimis o scrisoare. E foarte posibil să se reîntoarcă în Anglia. A luptat pentru una din insulele alea grecești, și se pare că tratativele de pace au luat sfîrșit. Ce-i curios e că tocmai Înălțimea Sa Lordul a fost reprezentantul Angliei la tratative.

— Lordul Ivywood ? întrebă Lady Joan cu răceală. Da, firește, îl așteaptă o carieră strălucită.

— Numai dacă nu și-ar fi împlîntat cuțitul în noi, bieții hangii ! Nu cred c-o să mai lase un han, măcar de sămînță, în toată Anglia, chicoti Pump. Dar familia asta, Ivywood, a fost dintotdeauna cam țicnită. Amintiți-vă de bunicul lui.

— Nu-i prea galant din partea dumitale să ceri unei doamne să-l țină minte pe bunicul lui, glumi Lady Joan, cu un surîs trist.

— Știți dumneavoastră ce vreau să spun, Lady Joan, replică hangiul înveselit. Eu unul nu l-am ținut de rău ; fiecare om cu sticleții lui. Dar dac-ar fi vorba de porcul meu, nu mi-ar plăcea să-l văd tratat în felul ăsta. Altminteri, dacă un om are chef să-și ia porcul în strana lui din biserică, de ce să n-aibă dreptul s-o facă ? Nu ocupa locul altuia, doar era strana familiei.

Lady Joan izbucni din nou în rîs.

— Ce povești urîte cunoști dumneata, domnule Hump — vreau să spun Pump — pe vremuri îți ziceam Hump... Oh, Hump, crezi că vreunul dintre noi o să mai fie vreodată fericit ?

— Cred că asta-i treaba Providenței, răspunse hangiul, fixînd la rîndul lui marea.

— O, mai repetă o dată cuvîntul „Providență !" strigă fata. Sună ca „Hocus Pocus".

Cu aceste cuvinte în doi peri își luă rămas bun și o porni din nou pe cărarea dintre meri, spre faleza din Pebbleswick.

Hanul „La Vechea Corabie" se afla în spatele bătrînului sat pescăresc Pebbleswick care, la rîndul său, se găsea la vreo jumătate de milă de stațiunea balneară Pebbleswick-on-Sea. Dar tînăra brunetă înainta cu pas ferm pe țărmul mării, pe faleza transformată în promenadă, construită de la răsărit la apus, cu acel optimism nesăbuit propriu stațiunilor balneare și, pe măsură ce se apropia de locurile mai aglomerate, privea tot mai atent grupurile adunate pe plajă. Majoritatea erau aceleași pe care le văzuse cu o lună înainte. Căutătorii de adevăr (cum i-ar fi numit omul cu fes) care se adunau zilnic ca să descopere ce avea de gînd să facă individul preocupat de cutiile de carton, încă nu reușiseră să afle ; și încă nu se săturaseră de pelerinajul lor intelectual. Monezile continuau să cadă în talgerul ateului care tuna și fulgera cu invective ; lucru cu atît mai misterios cu cît mulțimea părea total indiferentă, în timp ce ateul era absolut convins. Omul cu gît de girafă care dirija imnurile bisericești cu o lopățică de lemn dispăruse, deoarece corurile de copii de genul ăsta se mută din loc în loc ; dar individul care n-avea altceva de înfățișat decît cununa de morcovi din jurul pălăriei era nemișcat la postul său ; și grămăjoara de monede din fața lui părea mai masivă ca oricînd. Lady Joan nu putu însă descoperi nici urmă de omulețul cu fes. Ce altă concluzie putea trage decît că omul dăduse greș cu teoriile lui ; și, cum era într-o dispoziție amară, își spuse cu amărăciune că bătrînelul se volatilizase tocmai pentru că în aiurelile pe care le debita exista o vînă de înțelepciune nepămîntească și nebunească, de care toți idioții ăștialalți erau lipsiți. Fata nu cuteza să-și mărturisească deschis că ceea ce-i făcuse interesanți atît pe omul cu fes cît și pe hangiu era persoana despre care pomeniseră amîndoi.

Înaintînd acum plictisită de-a lungul promenadei, zări o tînără îmbrăcată în negru, cu părul de un blond șters și

cu o expresie inteligentă, vibrantă, pe chip. Simţi cu certitudine că o mai întîlnise undeva. Concentrîndu-şi toată capacitatea memoriei ei aristocratice de a recunoaşte o figură din popor, izbuti să-şi aducă aminte că era o oarecare domnişoară Browning, dactilografă, care lucrase ceva pentru ea cu vreo doi ani în urmă. Se îndreptă de îndată spre ea s-o salute, pentru că Lady Joan avea într-adevăr o fire prietenoasă, dar şi ca să-şi mai alunge gîndurile negre. Îi vorbi pe un ton atît de natural şi de cald, încît fata în negru îşi adună tot curajul ei social ca să-i spună :

— Am dorit de multă vreme să v-o prezint pe sora mea, care-i mult mai inteligentă decît mine, cu toate că ea stă acasă, ceea ce presupun că nu mai e la modă. Şi cunoaşte tot felul de intelectuali. Chiar şi acum discută cu unul din ei : ştiţi, cu Profetul Lunii, care a făcut atîta vîlvă. Daţi-mi voie să v-o prezint.

Lady Joan cunoscuse numeroşi profeţi ai lunii sau ai altor lucruri. Dar cum era animată de acea curtoazie spontană care răscumpără tarele clasei ei, o urmă pe domnişoara Browning pînă la o bancă de pe faleză. O salută pe sora domnişoarei Browning cu radioasă politeţe, şi spunem acest lucru spre lauda ei, pentru că abia de-şi putea concentra atenţia asupra noii cunoştinţe. Dat fiind că, alături de ea, pe bancă, continuînd să poarte fesul roşu pe cap, dar îmbrăcat într-un costum negru nou-nouţ care trăda toate semnele prosperităţii, cine credeţi că se găsea ? Bătrînelul care propovăduise în nisipuri despre hanurile din Anglia.

— Ţine prelegeri la Societatea noastră de Morală, îi şopti domnişoara Browning. A ţinut o conferinţă despre cuvîntul „alcool". Doar despre cuvîntul „alcool". A fost absolut senzaţional. A vorbit despre Arabia, şi despre Algebră, şi despre cum totul vine din Orient. V-ar fi interesat grozav şi pe dumneavoastră.

— Mă interesează şi acum.

— Gîndiţi-vă şi dumneavoastră, perora omuleţul cu fes în faţa surorii domnişoarei Browning. Ce sens ar avea nuumele hanuurilor voastre, dacă nu le-am lega de comemorarea nelimitatei influenţe a Islamului ? Există la Lon-

dra un han foarte cunoscut, unul dintre cele mai distinze și centrale localuuri, care se cheamă „Potcoava". Ei bine, prieteni dragi, cine ar putea comemora o potcoavă ? Aceasta nu-i decît un accesoriu al unei făptuuri mult mai interesante decît potcoava în sine. Tocmai v-am demonstrat faptul că aveți un local de băutură numit „Tauurul"...

— Aș dori să întreb... îl întrerupse Lady Joan.

— Un local de băutură numit „Tauurul", îi dădu înainte omul cu fes, surd la orice întrerupere, și am explicat că un taur nu poate evoca decît imagini neplăcute, în timp ce „Maurul" evocă imagini atrăgătoare. Dar pînă și voi, prieteni dragi, n-ați boteza un local de petrecere după inelul care se înfige în nasul taurului, ci după taurul însuși. Atunci de ce să numești un local asemănător după fierul care se bate în cuie pe copita calului, și nu după acest nobil animal ? Firește că e limpede, firește că sare în ochi faptul că „potcoava" e un termen criptic, un termen esoteric, un termen apărut în vremurile cînd antica religie musulmană a acestei țări englezești era oprimată de vremelnica superstiție galileeană. Forma aceasta arcuită, această formă curbă cu două axe pe care voi o numiți „potcoavă", nu simbolizează în mod clar semiluna ? Omulețul își desfăcu larg brațele, așa cum procedase și pe plajă : Semiluna Profetului unicului Dumnezeu !

— Aș dori să întreb, începu din nou Lady Joan, cum explicați denumirea hanului „La Omul Verde", care se găsește chiar dincolo de șirul acela de case ?

— Tocmai ! Tocmai ! strigă Profetul Lunii cu un entuziasm aproape demențial. Căutătorul adevărului nici c-ar putea găsi un exemplu mai potrivit. Prieteni dragi, cum ar putea să existe un om verde ? Sînteți familiarizați cu iarba verde, cu frunza verde, brînza verde, lichiorul verde. Dar vă întreb pe dumneavoastră, oricît de larg ar fi cercul de cunoștințe pe care-l aveți, ați întîlnit vreodată un om verde ? Fără îndoială, dragi prieteni, e evident că avem de-a face cu o versiune coruptă, cu o versiune abreviată a expresiei originare, a expresiei raționale, a expresiei de importanță istorică și anume : „Omul

cu turban verde", o aluzie la binecunoscuta uniformă a descendenților Profetului. „Turban" este, desigur, exact genul de cuvînt, exact noțiunea străină și nefamiliară vouă, care putea fi mai întîi prescurtată și apoi suprimată cu totul.

— Există însă prin părțile astea o legendă, o ținu morțiș Lady Joan, anume că un erou cutezător, auzind cum e insultată culoarea sacră a patriei sale dragi, l-a vopsit cu ea, din cap pînă în picioare, pe vrăjmașul său.

— O legendă ! O fabulă ! strigă omul cu fes, însoțindu-și cuvintele cu o nouă extensie cuprinzătoare și grăitoare a brațelor. E limpede că asemenea lucru nu s-ar fi putut întîmpla în realitate.

— Ba da... s-a întîmplat în realitate, răspunse fata pe un ton calm. Pe lumea asta nu există prea multe lucruri încurajatoare — dar unele tot mai sînt. O, da, s-a întîmplat în realitate.

Și, luîndu-și un grațios rămas bun de la întregul grup, porni din nou să străbată, melancolic, promenada.

Capitolul IV

HANULUI ÎI CRESC ARIPI

Domnul Humphrey Pump stătea din nou în fața hanului său ; pușca, acum curățată și încărcată, zăcea pe masă, iar firma albă a Vechii Corăbii se legăna deasupra capului său, în briza mării. Dar fața lui tăbăcită se încrunta, frămîntată de o grijă nouă. Ținea în mînă două scrisori, scrise în stiluri total diferite, tratînd însă aceeași problemă. Prima suna după cum urmează :

„Dragă Hump,

Sînt atît de necăjită, încît, pur și simplu, trebuie să-ți spun pe vechiul nume. Vei înțelege, cred, că sînt nevoită

să țin isonul celor de-un neam cu mine. Lordul Ivywood mi-e văr îndepărtat și, din această pricină, ca și din alte motive, biata mea mamă ar muri dacă l-aș contraria. Știi bine că, sărmana, are o inimă foarte slabă ; dealtfel, dumneata știi tot ce e de știut în ținutul ăsta al nostru. Ei bine, îți scriu ca să te previn că se pune ceva la cale împotriva dragului dumitale han. Nu știu, zău, ce-o să se mai aleagă de țara asta ! Acum vreo două luni am văzut pe plajă un măscărici bătrîn și jigărit, cu un parasol verde, care înșira cele mai fantastice trăsnăi pe care le-ai auzit vreodată. Cu trei săptămîni în urmă am aflat că individul ține prelegeri la Societatea de Morală — ce-o mai fi și asta ? — de unde primește un salariu gras. Ei bine, ultima oară cînd am fost la Ivywood — trebuie să mă duc acolo pentru că mama ține foarte mult — peste cine crezi c-am dat ? Peste trăsneala asta ambulantă, în costum de seară, înconjurat de oameni care știu ce *fac* sau care știu ce *vor*.

Lordul Ivywood se află cu totul sub influența lui și-l socotește cel mai mare profet pe care l-a avut vreodată omenirea. Și Lordul Ivywood nu-i un prost ; îți inspiră admirație chiar fără să vrei. Mama ar dori, cred, ca admirația asta să se transforme în altceva. Îți povestesc totul, Hump, pentru că acesta va fi, cred, ultima scrisoare onestă pe care o mai scriu pe lumea asta. Și te previn cu toată seriozitatea că Lordul Ivywood e *sincer*, ceea ce face ca lucrurile să fie și mai rele. Va deveni cel mai mare om de stat englez și ține cu orice preț să distrugă... vechile corăbii. Dacă vreodată mă vei vedea luînd parte la o asemenea acțiune, sper că vei putea să mă ierți.

Încredințez prieteniei dumitale pe cel despre care am vorbit împreună și pe care nu-l voi revedea niciodată. Prietenia dumitale e cel de-al doilea lucru bun pe care i l-aș putea dărui, și nu sînt sigură dacă nu-i chiar mai bun decît ar fi fost primul.

La revedere,
J.B."

Scrisoarea aceasta părea mai curînd să-l amărască pe domnul Pump decît să-l nedumerească. Cea de-a doua

scrisoare părea mai curînd să-l nedumerească decît să-l amărască. Suna după cum urmează :

„Domnule,

Comitetul Comisiei Imperiale pentru Controlul Băuturilor ține să vă atragă atenția asupra faptului că ați încălcat comunicarea Comisiei cu privire la paragraful 5A din Decretul pentru Reglementarea Localurilor de Divertisment Public și că v-ați situat acum sub prevederile paragrafului 47C al Decretului care amendează Decretul pentru Reglementarea Localurilor de Divertisment Public. Capetele de acuzare pe care se va baza urmărirea legală sînt următoarele :

1. Încălcarea subparagrafului 23 f al Decretului care prevede interzicerea firmelor expuse în fața localurilor al căror impozit anual este mai mic de 400 lire sterline.

2. Încălcarea subparagrafului 123 d al Decretului, care prevede interzicerea vînzării oricăror băuturi alcoolice în hanuri, hoteluri, taverne și cîrciumi, cu excepția cazurilor în care băuturile sînt solicitate pe baza unui certificat medical eliberat de unul dintre medicii acreditați de Consiliul Medical de Stat, sau în cazurile speciale exceptate ale Hotelului Claridge și Barului Criterion, unde starea de urgență a și fost constatată.

Cum nu ați găsit de cuviință să ne confirmați primirea comunicărilor anterioare cu privire la acest subiect, vă avertizăm că de astă dată se vor lua de urgență măsurile legale.

Ai Dvs. cu sinceritate,
Ivywood, *Președinte*,
J. Leveson, *Secretar*.'

Domnul Humphrey Pump se așeză la masa din fața hanului și fluieră a pagubă într-un fel care, completat de favoriții lui scurți, îi dădu pentru o clipă aerul unui grăjdar. Pe urmă însă, inteligența firească și înțelepciunea își reluară treptat locul pe chipul lui, și ochii căprui, calzi, își îndreptară privirea spre marea rece, cenușie. Nu prea avea multe de așteptat de la mare. Desigur, Humphrey Pump ar fi putut să se înece în mare ; ceea ce, pen-

tru Humphrey Pump ar fi fost de o mie de ori mai bine decît să fie despărțit pe vecie de „Vechea Corabie". Și întreaga Anglie ar fi putut să se scufunde în mare ; ceea ce ar fi fost de o mie de ori mai bine pentru Anglia decît să fie lipsită pe veci de localuri ca „Vechea Corabie". Dar asemenea remedii nu erau nici serioase nici practicabile în mod rațional, iar sărmanul Pump avea senzația că marea îi strîmbase viața, așa cum strîmbase și merii. Uricioasă treabă mai era și marea asta ! Pe plajă apăruse o siluetă singuratică. Numai cînd această siluetă se apropie din ce în ce, și deveni mai mare chiar decît mărimea naturală, sări Humphrey Pump în picioare, scoțînd un strigăt de bucurie. Razele orizontale ale soarelui de dimineață se lăsaseră pe creștetul omului care venea și părul îi strălucea roșu aprins.

Fostul Rege al Itacăi urca agale panta nisipoasă care ducea spre „Vechea Corabie". Fusese adus la țărm de barca unei nave de război ce putea fi încă văzută topindu-se la orizont. Purta tot uimitoarea uniformă verde cu argintiu pe care o inventase el, reprezentînd o flotă care nu prea existase și care acum nu mai exista deloc. La șold îi atîrna sabia dreaptă, marinărească ; căci condițiile capitulării nu-i impuseseră s-o predea. Și în jurul sabiei și înăuntrul uniformei se găsea ceea ce nu încetase nici o clipă să existe : un tînăr mătăhălos, puțin zăpăcit, cu o coamă de păr roșu, aspru, al cărui ghinion era că, deși avea o minte ageră, forța lui fizică și pasiunile fizice erau prea năvalnice pentru această minte.

Se trînti cu greutatea sa strivitoare pe scaunul din fața hanului înainte ca hangiul să fi putut măcar găsi cuvintele prin care să-și exprime extraordinara bucurie a revederii. Primele spuse ale musafirului fură :

— Ai niște rom ?

Apoi, dîndu-și parcă seama că întrebarea necesita o explicație, adăugă :

— Cred că după ce-am îndurat noaptea asta pe mare n-am să mai navighez în vecii vecilor. Îmi trebuie de îndată puțin rom.

Humphrey Pump avea darul ospitalității și își înțelegea prietenul. Fără să scoată o vorbă, dispăru pe ușa ha-

nului ; și se întoarse împingînd, sau mai bine zis rostogolind în fața lui, cînd cu un picior cînd cu celălalt (de parcă ar fi jucat fotbal cu două mingi deodată), două obiecte făcute să se rostogolească. Unul era un butoiaș de rom, iar celălalt un rotocol de caşcaval mare cît o tobă. Printre sutele lui de șmecherii, domnul Pump o deținea și pe aceea de a da cep unui butoi fără cep sau robinet, sau orice alt dispozitiv care i-ar fi putut frîna capacitatea de rostogolire. Tocmai se scotocea în buzunar după instrumentul cu care realiza miracolul, cînd prietenul său irlandez își îndreptă brusc spinarea de parcă s-ar fi deșteptat din somn, și începu să vorbească cu cea mai puternică, și neobișnuită la el, pronunție dialectală.

— O, mii de mulțhumiri, dragă Hump, dar de fapt nu cred că am chef să beau. Acum că am băutura la îndemînă, mi-a piehrit pofta. Dar ceea ce dohresc — și izbi dintr-odată cu pumnul uriaș în măsuță, atît de violent, încît unul dintre picioarele de lemn se clătină din loc, gata să sară — ceea ce dohresc e să știu ce se întîmplă în Anglia asta a voastră. Dar nu-mi înșihra tot fehlul de gogoși.

— Ah ! făcu Pump, trecîndu-și îngîndurat degetele peste cele două scrisori. Și ce numești gogoși ?

— Nuhmesc gogoși, strigă Patrick Dalroy, aiuhreala că au de gînd să bage Coranul în Biblie în locul apocrifelor ; și nuhmesc gogoși cînd mi se spuhne că un nebun e lăsat să facă propuhnerea de a se înfige o semilună pe Catedrala St. Paul. Știu că turcii sînt acum aliații noștri ; dar au mai fost și altă dată și n-am auzit ca Palmerston sau Colin Campbell să fi acceptat vreodată asemenea țicneală.

— Lordul Ivywood e foarte entuziasmat, după cîte știu, răspunse Pump, mascîndu-și amuzamentul. Acum cîteva zile, la expoziția de flori, a declarat că a sosit momentul unei depline unificări a creștinismului cu islamismul.

— Ceva care să se numească, probabil, Crislamism, răspunse irlandezul, cu o privire posomorîtă.

Se uita la ținutul păduros, împestrițat de pete cenușii și purpurii, care se întindea îndărătul hanului, și prin

care şerpuia drumul povîrnit, albicios, pierzîndu-se printre copaci. Drumul ăsta povîrnit semăna cu un început de aventură, ori Patrick Dalroy era un aventurier.

— Totuşi exagerezi, continuă Pump, lustruindu-şi iar puşca. Nu-i vorba chiar de înfigerea semilunii pe Catedrala St. Paul. Doctorul Moole a sugerat, cred, un fel de simbol dublu, ştii, o combinaţie între cruce şi semilună...

— Care să se cheme Cremilună.

— Şi nu poţi spune că doctorul Moole e un soi de pastor, urmă Pump, lustruindu-şi de zor puşca. Dimpotrivă, cic-ar fi un ateu, sau ceea ce se numeşte un agnostic, aşa cum era contele Brunton, cel căruia-i plăcea să muşte scoarţa ulmilor de lîngă Marley. Ei, Căpitane, cei mari au fel de fel de obiceiuri curioase, numai că nu durează prea mult, din cîte ştiu eu.

— De data asta, însă, se pare că-i treabă serioasă, spuse prietenul hangiului, scuturîndu-şi capul roşu. Ăsta-i ultimul han care-a mai rămas pe coastă şi, în curînd, va fi ultimul din toată Anglia. Îţi aminteşti de „Capul Sarazinului", din Plumlea, jos pe ţărm ?

— Ştiu, mătuşă-mea se găsea acolo cînd hangiul a spînzurat-o pe maică-sa. Dar e un loc tare plăcut.

— Tocmai am trecut pe-acolo. Hanul a fost distrus.

— Distrus de foc ? întrebă Pump oprindu-se din lustruitul puştii.

— Nu, răspunse Dalroy. Distrus de limonadă. I-au retras licenţa, sau cum dracu îi spune. Am compus şi un cîntec în legătură cu asta, şi vreau să ţi-l cînt.

Şi, părînd să-şi fi redobîndit subit buna dispoziţie. începu să ragă cu o voce de tunet următoarele versuri, pe o melodie simplă şi vioaie, inventată de el :

Priveşte lung spre drum „Capul Sarazinului"
Unde nu vom mai gusta bunătatea vinului,
Căci cucoanele din lumea mare
Zic că ceaiul este singura licoare.

Capul Sarazinului din Arabia a venit
Cînd regele Richard în zale în ăst loc a poposit
Şi aici şi-a-nfipt spada, cu voia destinului,
Iar în spadă a împlîntat „Capul Sarazinului".

Dar Capul Sarazinului i-a supraviețuit
Și-n tot timpul acesta răzbunări a clocit.
Ca baia turcească, sau dulceața chinului
De-a bea numai apă la „Capul Sarazinului".

— Hei ! strigă Pump, și fluieră din nou. Uite că vine Înălțimea Sa în persoană. Și bănuiesc că tînărul cu ochelari cît cepele e un membru din Comitet, sau așa ceva.

— N-are decît să vină, răspunse Dalroy și își continuă cîntecul, zbierînd de se cutremura pămîntul :

„Și Capul Sarazinului și-a împlinit misiunea,
Vinul pe-aici și-a încetat funcțiunea.
Și-o să mă tot minunez, sorbind cupa veninului
Ce gînduri au mai trecut prin „Capul Sarazinului".

Cînd cel din urmă ecou al acestui răget liric se pierdu printre meri și lunecă de drumul povîrnit stingîndu-se în pădure, Căpitanul Dalroy se lăsă pe speteaza scaunului și-l salută voios pe Lordul Ivywood care rămăsese în picioare pe pajiște, cu obișnuitul său aer glacial și cu buzele strînse. În spatele lui se afla un tinerel negricios, cu lentile foarte groase la ochelari și cu niște foi tipărite în mînă. Probabil, J. Leveson, *Secretar*. Și pe drum, ceva mai departe, stătea un grup de trei inși, care i se păru lui Pump ciudat de prost asortat, ca un trio într-o farsă comică. Primul era un polițist în uniformă ; al doilea, un lucrător încins cu un șorț de piele, părînd a fi un dulgher, iar al treilea, un bătrînel cu un fes roșu pe cap, și în rest îmbrăcat în haine englezești, foarte bine croite, în care, însă, nu părea să se simtă la largul lui. Făcea niște observații asupra hanului, adresîndu-se polițistului și dulgherului, care abia de-și stăpîneau rîsul.

— Grozav cîntecul ăsta, Înălțimea Voastră, spuse Dalroy, cu veselă îngîmfare. Am să vă cînt și un altul. Și își limpezi gîtlejul.

— Domnule Pump. începu Lordul Ivywood cu vocea lui melodioasă ca un clopoțel. M-am gîndit să vin personal, pentru a-ți face cunoscut că pînă acum ți s-au acordat toate îngăduințele posibile. Însăși data construirii acestui

han e suficientă pentru a-l include în prevederile statutului emis în 1909 ; după cîte știu, a fost construit pe vremea cînd străbunicul meu era stăpînul domeniului, deși cred că pe atunci hanul purta alt nume și...

— Ah, Înălțimea Voastră, îl întrerupse Pump cu un oftat, mai curînd mi-ar fi plăcut să am de-a face cu străbunicul dumneavoastră, chiar dacă s-ar fi însurat cu o sută de negrese în loc de una, decît să văd un gentilom din familia dumneavoastră luînd pîinea de la gura unui om.

— Decretul nostru are drept obiectiv tocmai remedierea pauperizării maselor, replică Lordul Ivywood imperturbabil, și de avantajele sale finale se vor bucura toți cetățenii, fără nici o deosebire. Se întoarse o clipă către secretarul negricios, întrebîndu-l : Ai la dumneata cel de-al doilea raport ? Și, primind din partea acestuia o hîrtie împăturită, Lordul Ivywood își puse ochelarii care-l îmbătrîneau și continuă : Aici se explică pe larg că scopul Decretului nostru este, în bună parte, ocrotirea economiilor claselor mai umile și mai nevoiașe. Iată cum sună paragraful 3 :

„Insistăm ca vînzarea acestui element dăunător care este alcoolul să fie considerată ilegală în toate localurile cu excepția acelora pe care Guvernul va găsi cu cale să le excepteze, din rațiuni parlamentare și de interes oficial. Insistăm totodată ca expunerea provocatoare și demoralizatoare a firmelor hanurilor să fie strict interzisă cu excepția localurilor mai sus menționate. Înlăturarea unei astfel de ispite va avea drept rezultat, după părerea noastră, o simțitoare îmbunătățire a condițiilor financiare precare ale clasei muncitoare.“ Acest lucru anulează, cred, orice insinuare de genul celei făcute de domnul Pump, și anume că Decretul nostru privind inevitabilele reforme sociale ar avea un caracter cîtuși de puțin opresiv. Firește, în mentalitatea deformată de prejudecăți a domnului Pump, actul nostru ar putea să apară, pentru moment, drept o lovitură grea adusă intereselor Domniei sale. Dar (și aici glasul Lordului Ivywood căpătă una dintre impresionantele sale inflexiuni retorice), ce dovadă mai grăitoare am putea aduce pentru a demonstra influența perfidă a veninului adormitor pe care-l denunțăm,

ce mărturie mai clară am putea oferi în ce privește corupția civică pe care încercăm s-o combatem, decît simplul fapt că oameni buni, merituoși, cu o reputație bine stabilită în acest ținut, au devenit atît de înapoiați și de toropiți și de antisociali, fie din pricina fumurilor alcoolului, fie din pricina unor meditații nociv de sentimentale asupra trecutului, încît privesc situația actuală exclusiv prin prisma propriilor interese și nu se sinchisesc de suferințele celor săraci ?

În tot acest timp, Căpitanul Dalroy îl cercetase pe Ivywood cu ochii săi de un albastru strălucitor. Și acum porni să vorbească pe un ton mult mai potolit decît îi stătea în obicei :

— Îmi cer iertare, Înălțimea Voastră, dar în expunerea pe care ne-ați făcut-o există un punct de care nu sînt sigur că mi-e foarte clar. Trebuie să înțelegem că, deși firmele localurilor au fost desființate, totuși acolo unde, prin excepție, au fost menținute, este menținut, implicit, și dreptul de a vinde alcool ? Cu alte cuvinte, dacă un cetățean englez are norocul să găsească în cele din urmă în Anglia un han și o firmă, din moment ce localul are un însemn deține și amabila dumneavoastră îngăduință de a fi un han adevărat ?

Lordul Ivywood avea o admirabilă stăpînire de sine care-l ajutase considerabil în cariera sa de om de stat. Nu-și pierdu timpul întrebînd despre *locus standi* [1] al Căpitanului în chestiunea discutată, ci îi răspunse simplu :

— Da. Așa stă cazul.

— Deci, oriunde găsesc o firmă de han autorizată de poliție, pot să intru și să cer o halbă de bere — autorizată de poliție ?

— Dacă vei găsi un asemenea han, da, răspunse Ivywood iritat. Dar nădăjduim ca în curînd să nu mai existe nici unul.

Căpitanul Dalroy se ridică de pe scaun, în toată masivitatea sa, și își întinse brațele într-un soi de căscat.

— Ei bine, Hump, se adresă el prietenului său, cred că nu ne rămîne altceva de făcut decît să luăm cu noi lucrurile mai importante.

---

[1] Poziția de pe care se pune o întrebare (lat.).

Cu cîte o cutremurătoare lovitură de picior, Dalroy făcu să zboare peste gard întîi butoiul cu rom şi apoi roata de caşcaval, imprimîndu-le asemenea mişcare încît amîndouă porniră să se rostogolească de-a dura pe drumul povîrnit, accelerîndu-şi mereu ritmul pînă dispărură în pădurea în care se pierdea cărarea. După care înşfăcă parul cu firma hanului, îl scutură de vreo două ori şi-l smulse din pămînt ca pe un smoc de iarbă.

Totul se întîmplă înainte ca vreunul dintre cei de faţă să fi putut măcar clinti, dar cînd dădu şi Dalroy să coboare panta, se trezi cu poliţistul în faţă. Irlandezul îl pocni cu firma de lemn în piept cu atîta forţă, încît poliţistul aterizâ în şanţul din partea cealaltă a drumului. Apoi, întorcîndu-se spre omul cu fes, îi propti atît de violent capătul parului în vesta nou-nouţă peste care se lăfăia lanţul ceasului de buzunar, încît bătrînelul căzu în fund, drept în mijlocul drumului, cu un aer foarte solemn şi meditativ.

Secretarul cel negricios dădu să-i sară în ajutor, dar Humphrey Pump, scoţînd un răcnet, apucă puşca de pe masă şi-i ţinti ţeava în direcţia lui ; ceea ce îl alarmă atît de tare pe J. Leveson, *Secretar*, încît fu cît pe-aci să-şi ia tălpăşiţa, cu emoţiile lui cu tot. O clipă mai tîrziu, Pump, cu puşca strînsă sub braţ, fugea de mama focului pe deal în jos, pe urmele Căpitanului care, la rîndul lui, alerga pe urmele butoiului şi ale caşcavalului.

Înainte ca poliţistul să se poată opinti afară din şanţ, amîndoi se făcuseră nevăzuţi în adîncul pădurii. Lordul Ivywood, care de-a lungul întregii scene rămăsese neclintit pe baricade, fără să dea vreun semn de spaimă sau de nervozitate (sau, aş adăuga eu, de amuzament), înălţă mîna şi-l opri pe poliţist din urmărirea sa.

— N-ar însemna decît să ne acoperim de ridicol, şi noi şi legea, dacă i-am urmări pe zurbagiii ăştia caraghioşi. Date fiind mijloacele noastre de comunicaţie moderne, n-au cum să ne scape sau să facă vreun rău real. Mai important, domnilor, este să le distrugem depozitele de provizii şi baza de acţiune. Conform Decretului emis în 1911, avem dreptul de a confisca şi a distruge toate bunurile dintr-un han în care legea a fost încălcată.

Și rămase ceasuri întregi nemișcat pe pajiște, urmărind spargerea sticlelor, sfărîmarea butoaielor și gustîndu-și plăcerea fanatică : plăcerea pe care firea lui stranie, rece și austeră n-o putea afla nici în mîncare, nici în vin, nici în femei.

Capitolul V

UIMIREA ADMINISTRATORULUI

Lordul Ivywood avea lacunele oamenilor care se nutresc doar din cărți ; ignora nu numai valoarea, dar pînă și existența oricăror alte surse de informații. Humphrey Pump știa prea bine că Lordul îl consideră un necioplit pentru că nu avea decît o singură carte, anume *Documentele Clubului Pickwick* și, pentru nimic în lume, n-ar fi acceptat să citească o alta. Dar Lordul Ivywood nu avea habar că Humphrey, la rîndul lui, ori de cîte ori îl vedea gîndea cît de ușor i-ar fi fost să-l ascundă într-un desiș de fagi tineri, pentru că părul castaniu-nisipiu al Lordului și fața lui de culoarea cenușii reproduceau întocmai nuanțele predominante ale unei asemenea vegetații. Mi-e teamă că domnul Pump, în tinerețea lui, se înfruptase din potîrnichile și fazanii de pe domeniu ; însă Lordul Ivywood nu numai că era total neștiutor de ospitalitatea pe care o oferise, dar ar fi fost în stare să jure cu mîna pe cruce că oricine ar fi încercat să adoarmă vigilența eficientului său sistem de pază ar fi întîmpinat o imposibilitate fizică. Foarte imprudent din partea cuiva care se consideră superior posibilităților fizice să încerce a vorbi despre imposibilități fizice.

Drept care, Lordul Ivywood se înșela afirmînd că, în Anglia modernă, fugarii nu aveau putința să scape de urmărire. În Anglia modernă există o sumedenie de lucruri pe care le poți face, dacă ai experimentat tu însuți

o serie de mijloace pe care alţii nu le cunosc decît din poze sau din auzite. Dacă ştii, de pildă, că gardurile vii de la marginea şoselei sînt mai înalte şi mai dese decît par şi că pînă şi un om foarte corpolent, cînd se piteşte pe sub ele, ocupă mult mai puţin spaţiu decît ai crede. Dacă ştii că multe dintre zgomotele naturale sînt mai asemănătoare între ele decît ar putea concepe cea mai exersată ureche omenească : de pildă foşnetul frunzelor suflate de vînt şi foşnetul mării. Dacă ştii că e mai uşor să umbli desculţ decît în ghete, cu condiţia să te pricepi cum să-ţi plantezi talpa piciorului pe pămînt. Dacă ştii că procentul ciinilor în stare să muşte cu adevărat omul, în orice împrejurare, e mai mic decît cel al oamenilor în stare să te omoare într-un compartiment de tren. Dacă ştii că nu-i musai să te îneci, chiar într-un rîu adînc, decît dacă apa-i foarte repede sau dacă te aşezi în poziţia specială, necesară sinuciderii. Dacă ştii că micile gări de ţară au săli de aşteptare total inutile, unde nu intră nimeni. Şi dacă ştii că ţăranul te uită imediat ce i-ai vorbit, dar te ţine minte toată ziua dacă nu i te-ai adresat.

Prin practicarea unor cunoştinţe şi vicleşuguri de acest fel, Humphrey Pump izbuti să-şi conducă prietenul de-a lungul ţinutului. Pe parcursul lor, de cele mai multe ori încălcau domenii interzise, ba chiar pătrundeau în ele prin efracţie, şi numai ce te trezeai cu firma, butoiul, brînza şi etcetera răsărind dintr-o pădure de pini şi ieşind la drumul mare, într-un loc unde nimeni n-ar fi putut, pentru moment, să-i caute.

Într-o bună zi, în timp ce înaintau pe lîngă un cîmp de grîu, zăriră pe partea opusă o cocioabă pitită în umbra unor pini, o cocioabă atît de dărăpănată, încît părea gata să se năruie sub greutatea propriului ei acoperiş de stuf. Pe faţa irlandezului roşcovan miji un zîmbet năstruşnic. Înfipse firma hanului drept în mijlocul drumului, apoi se duse şi ciocăni la uşa cocioabei.

Uşa fu deschisă, cu o mînă tremurătoare, de către un moşneag cu o faţă foarte zbîrcită, pe care zbîrciturile erau mai distincte decît trăsăturile, pierdute prin labirintul de şănţuleţe. Ai fi zis că moşneagul se tîrîse afară din scorbura unui copac noduros, şi-ai mai fi zis că are o mie de ani. Nu părea să fi observat firma, care fusese înfiptă

oarecum în stînga ușii. Și cîtă viață mai licărea în ochii lui se deșteptă toată de uimire în fața staturii, a uniformei și a săbiei lui Dalroy.

— Să-mi fie cu iertare, începu Căpitanul foarte politicos. Mă tem că uniforma mea vă surprinde. Este livreaua casei Lordului Ivywood. Toți slujitorii săi trebuie s-o poarte. De fapt, se vorbește că o vor îmbrăca și chiriașii, poate chiar și dumneavoastră... Scuzați-mi sabia. Lordul Ivywood ține neapărat ca fiecare bărbat să poarte o sabie. Cunoașteți, desigur, elocința atît de strălucitoare cu care își exprimă punctele de vedere. „Cum putem pretinde, îmi spunea deunăzi în timp ce-i periam pantalonii, cum putem pretinde că toți oamenii sînt frați, dacă nu le îngăduim să arboreze însuși simbolul bărbăției ? Sau cum putem vorbi despre fenomenul emancipării din zilele noastre, atîta timp cît cetățenii nu au dreptul să poarte acest simbol, care a marcat întotdeauna deosebirea dintre omul liber și sclav ? Și nu trebuie să ne temem că vor avea loc abuzuri barbare, așa cum a prezis onorabilul meu prieten care freacă cuțitele, întrucît acest dar constituie tocmai un sublim act de încredere în pasiunea voastră unanimă pentru austerele splendori ale Păcii. Și apoi nu are dreptul de a lovi decît cel care știe să-și frîneze brațul."

Tot înșirînd asemenea enormități, cu mare rapiditate verbală și cu largi gesturi oratorice, Căpitanul Dalroy împinse în cocioaba uluitului unchiaș roata de cașcaval și butoiul cu rom. Domnul Pump îl urmă cu posomorîtă placiditate și cu pușca sub braț.

— Lordul Ivywood, urmă Dalroy așezînd cu o bufnitură butoiul pe masa rustică, dorește să bei în cinstea lui un pahar de vin. Sau, mai exact, de rom. Să nu începi să-mi îndrugi, prietene, una din poveștile alea mincinoase cum că Lordul Ivywood ar fi împotriva băuturii sau mai știu eu ce. Noi. la bucătărie, nu-i spunem altfel decît „Ivywood-Trei-Sticle." Dar numai rom : nimic altceva decît rom pentru cei din neamul Ivywood. „Vinul poate face o paiață din tine, zicea mai deunăzi (și i-am notat, în mod special, vorbele, foarte fericit alese chiar pentru cineva cu talentul oratoric al Înălțimii Sale. Parcă-l văd : stătea în capul scării, și m-am oprit din lustruitul treptelor, numai ca să-mi fixez în minte cuvintele lui). Vinul

poate face o paiață din tine ; băuturile tari te împing la mînie, dar nicăieri în paginile sfinte n-ai să găsești o vorbuliță împotriva dulcii licori sacre a celor ce se avîntă pe vapoare în primejdiile mării ; și nici o limbă de preot sau de profet nu a rupt vreodată sfînta tăcere a Sfintei Scripturi în ceea ce privește romul". După aceea mi-a explicat, continuă Dalroy făcîndu-i semn lui Pump să-și folosească meșteșugul secret pentru a da cep butoiului, după aceea, zic, mi-a explicat că marea artă de a evita orice urmare neplăcută pe care ar putea-o avea absorbirea unui păhăruț sau două, mai ales în cazul băutorilor începători, neexperimentați, este aceea de a însoți romul cu brînză, mai ales cu soiul ăsta de brînză pe care o avem noi aici. Am uitat cum se cheamă.

— Cedar, precizează Pump cu gravitate.

— Dar ia aminte ! continuă Căpitanul cu un aer aproape feroce, scuturînd în fața moșteagului un deget imens în chip de avertisment. Ia aminte, nici un pic de *pîine* la brînză. Toate ravagiile devastatoare produse de brînză în căminurile odinioară fericite din țara asta s-au datorat încercării nesăbuite și anormale de a mînca brînza cu pîine. De la mine, n-ai să capeți o fărîmă de pîine, prietene ! De fapt, Lordul Ivywood a și dat dispoziții ca orice aluzie la acest obicei înapoiat și dezmățat să fie ștearsă din cartea de rugăciuni. Hai, ia un pahar !

Dalroy turnase puțin rom în două păhăruțe groase și într-o ceașcă de ceai plesnită, pe care bătrînul le adusese la cererea lui și acum ciocni solemn cu el.

— Mulțam frumos, domnule, grăi bătrînul folosindu-și pentru prima dată vocea hîrîită.

După care bău și fața boțită i se transformă dintr-o dată, de parc-ar fi fost o lampă veche în care flacăra începe să urce.

— He, zise el, fii-miu e marinar.

— Îi urez o călătorie fericită, închină iar Căpitanul. Și am să-ți cînt un cîntec despre primul marinar care a existat pe lume. Și care (după cum a remarcat cu subtilitate Lordul Ivywood), a trăit înainte de a se fi inventat romul.

Se așeză pe un scaun de lemn și își dădu încă o dată drumul la voce, bătînd tactul în masă cu ceașca de ceai plesnită.

„Tata Noe avea-n arcă o fermă de păsări struț
Mînca ou fiert cu polonicul dintr-un suport cît un puț,
Bea doar supă de-elefant, iar ca pește doar balene,
Dar ce mai pivniță a-ncărcat cînd a pornit la drum, alene.
Și-i spunea nevesti-si la masă, cînd se mai ospătau și ei puțin,
„Nu-mi pasă unde merge apa, atîta timp cît nu pătrunde-n vin".

Cascadele din ceruri se revărsau orbește peste arcă
Dorind să înece stelele și luna parcă.
Iadul se prăbușea mugind, frîngînd cerul în două,
Dar Tata Noe-ntindea mîna și spunea : „Parcă plouă.
Marea-i cît Himalaya, ăsta-i blestemul divin,
Nu-mi pasă unde merge apa, atîta timp cît nu pătrunde-n vin"

Dar Noe a păcătuit, nu-i om să nu păcătuiască
Și-un antialcoolic ne-a picat, în chip de pedeapsă cerească.
Nu mai guști vin la cîrciumioară, la han, la o agapă,
Căci Dumnezeu s-a mîniat și ne-a blestemat iar cu apă,
Apă pe masa sfîntului părinte, și a înțeleptului senin.
„Nu-mi pasă unde merge apa, atîta timp cît nu pătrunde-n vin"

— Asta-i cîntecul favorit al Lordului Ivywood, încheie domnul Patrick Dalroy, trăgînd încă o înghițitură. Ia cîntă-ne și dumneata un cîntec.

Spre surpriza celor doi poznași, bătrînul începu într-adevăr să cînte pe o voce behăită :

Regele George la Londra în Turn locuiește,
Cu toții îi vor apăra coroana vitejește.
O să-l bată măr pe Bonyparte,
De Crăciun să nu mai aibă parte.

Ne vom aduna cu mic cu mare,
Toți în...

Poate că din fericire pentru cursivitatea acestei povestiri, cîntecul favorit al bătrînului, care se alcătuia din patruzeci şi şapte de versuri, a fost curmat de un incident curios. Uşa cocioabei se deschise şi un bărbat cu aer timid, purtînd pantaloni de catifea reiată, intră în casă, stătu cîteva clipe tăcut, apoi vorbi, fără nici un preambul sau frază explicativă :

— Patru beri.

— Poftim ? întrebă Căpitanul pe un ton politicos.

— Patru beri, repetă omul cu fermitate. Apoi, zărindu-l pe Humphrey, păru dintr-o dată să mai descopere cîteva cuvinte în vocabularul său : 'Mneaţa, dom' Pump. N-am ştiut c-aţi mutat „Vechea Corabie".

Domnul Pump zîmbi strîmb şi arătă spre bătrînul al cărui cîntec fusese întrerupt.

— Domnul Marne o are acuma-n grijă, domnule Gowl, răspunse el cu acea scrupuloasă etichetă care se practică la ţară. Dar deocamdată nu are altceva în depozit decît rom.

— Tot mai bun decît nimica, replică laconicul domn Gowl.

Şi puse cîteva monede în faţa bătrînului Marne, care se uită la ele minunîndu-se. Cînd domnul Gowl dădea să plece, ştergîndu-se la gură cu dosul palmei, uşa se deschise din nou, lăsînd să pătrundă o ţîşnire de soare şi un om cu un fular roşu la gît.

— Mneaţa domnu' Marne. Mneaţa domnu' Pump. Mneaţa domnu' Gowl, spuse omul cu fular roşu.

— Mneaţa domnu' Coote, răspunseră ceilalţi trei pe rînd, în ordinea în care fuseseră salutaţi.

— Doreşti un rom, domnule Coote ? întrebă Humphrey Pump plin de voie bună. Asta-i tot ce-ţi poate oferi deocamdată domnul Marne.

Domnul Coote luă şi el puţin rom ; şi lăsă şi el cîteva monede sub privirea uşor năucă a venerabilului bătrîn. Domnul Coote tocmai începu să explice că trăiau timpuri foarte grele, dar dacă mai vedeai o firmă de han, aveai voie să bei ; aşa-i spusese lui un avocat din Grunton Abbot. Curînd, grupul fu sporit şi mult însufleţit de apariţia unui tinichigiu gălăgios şi binecunoscut, care făcu cinste cu cîte un rînd la fiecare şi-i anunţă că-l aşteaptă afară

căruța și măgarul. Urmă apoi o conversație prelungită, înflorită și confuză în legătură cu măgarul și căruța, în cadrul căreia fură expuse cele mai diverse puncte de vedere cu privire la meritele respective ale celor două bunuri. Și, treptat, Dalroy reuși să înțeleagă că tinichigiul încerca să le vîndă.

O idee potrivită cu romantica nechibzuință a actualei și absurdei sale cariere îi străbătu mintea și Dalroy se năpusti afară să se uite la căruță și la măgar. Un minut mai tîrziu se înapoie și-l întrebă pe tinichigiu ce preț cere pe ele, dar înainte ca acesta să fi apucat să-i răspundă, îi oferi el un preț la care tinichigiul nici prin vis nu visase. Lucru care a fost considerat drept o nebunie, îngăduită numai gentilomilor. Tinichigiul mai dădu un rînd de rom drept aldămaș, după care Dalroy, cerîndu-și scuze, sigilă butoiul și-l scoase, cu cașcaval cu tot, ca să le încarce în căruță. Monedele, însă, le lăsă, în grămăjoare de aramă și de argint, sub barba de argint a bătrînului Marne.

Nimeni dintre cei deprinși cu ciudata și, deseori, taciturna camaraderie a sărăcimii engleze n-ar avea nevoie să i se mai spună că toți mușteriii au ieșit afară ca să se uite la Căpitan cum își încărca marfa în căruță și cum cerceta hamul măgarului — toți, în afară de unchiaș, care rămăsese ca hipnotizat de priveliștea banilor. În timp ce stăteau în jurul căruței, văzură venind în jos pe drumul alb și dogorit de soare, la cotitura de pe deal, un personaj a cărui apariție nu le făcu nici o plăcere, chiar cînd se manifestă numai sub forma unei pete negre, ambulante, în depărtare. Era domnul Bullrose, administratorul domeniilor Ivywood.

Domnul Bullrose era un bărbat scurt și îndesat, cu un cap mare, pătrat, acoperit cu valuri de bucle negre, o față greoaie, ca de broască, și ochi mobili, bănuitori. Purta un joben fin, de mătase, și o haină de lucru, largă. Domnul Bullrose nu era un om simpatic. Arareori un administrator de felul ăsta poate fi și un om simpatic. Dar de multe ori se întîmplă ca stăpînul domeniului să fie. Pînă și Lordul Ivywood avea un soi de larghețe arctică, care-i făcea pe oameni să prefere, dacă era posibil,

să discute cu el personal. În timp ce domnul Bullrose era meschin. Orice tiran e meschin.

Firește că nu putu să înțeleagă cauza agitației din fața cocioabei dărăpănate a domnului Marne, dar simți pe dată că ceva era în neregulă. Avea de gînd să se descotorosească de cocioaba asta și, bineînțeles, nu nutrea cea mai mică intenție de a-i oferi ocupantului vreo despăgubire. Trăgea speranță că bătrînul o să moară. Dar, oricum, la nevoie nu era greu să scape rapid de el, pentru că știa că nu va fi în stare să-și plătească chiria pe săptămîna în curs. Nu era o chirie prea mare ; totuși uriașă pentru bătrînul care nu avea posibilitatea nici să împrumute banii și nici să-i cîștige. Aici duce feudalismul sistemului aristocratic din țara noastră.

— La revedere, prieteni, striga matahala de irlandez în fantastica sa uniformă. Toate drumurile duc la Rom, cum a spus Lordul Ivywood la Congresul Bisericesc, și sperăm să ne întoarcem curînd, ca să deschidem aici un hotel de mare lux, ale cărui prospecte vă vor fi trimise în scurt timp.

Fața greoaie, batraciană, a administratorului Bullrose deveni și mai urîtă din pricina uimirii ; și ochii îi ieșiră din cap mai curînd ca ochii de șarpe decît ca acei de broască. Inadmisibila aluzie la Lordul Ivywood ar fi pricinuit oricum o intervenție explozivă, dacă n-ar fi fost înghițită de anunțul, cu efect de erupție vulcanică, al faptului că pe domeniul Lordului urma să se deschidă un hotel fără autorizație. Dar și acest seism fusese înghețat și amuțit, împreună cu celelalte, de apariția unei firme de han, înfiptă într-un par solid, în fața cocioabei bătrînului Marne.

— Acuma l-am prins, murmură domnul Bullrose pe sub mustață. Desigur că nu poate plăti și-l facă să zboare cît ai zice pește.

Se îndreptă grăbit spre ușa cocioabei, aproape în clipa cînd Dalroy se îndrepta spre capul măgarului, ca să-l tragă la drum.

— Uite ce-i, moșule, izbucni Bullrose de cum intră în casă. De astă dată te-ai întrecut cu gluma. Și-așa Înălțimea Sa a fost mult prea îngăduitor în ce te privește. Dar de acum înainte s-a zis cu dumneata. Obrăz-

nicia asta pe care ai copt-o afară, mai ales cînd cunoşti vederile Înălţimii Sale în asemenea chestiune, a pus capac la toate. Se opri o clipă din vorbă şi rînji. Aşadar, continuă administratorul, dacă nu poţi plăti pînă la ultimul bănuţ chiria datorată, afară cu dumneata ! Mi-e lehamite de oameni de teapa dumitale !

Bătrînul se mulţumi să împingă pe masă, cu un gest stîngaci, bîjbîit, grămada de monede. Domnul Bullrose se aşeză brusc pe scaunul de lemn, păstrîndu-şi jobenul pe cap, şi începu să numere banii cu furie. Îi numără o dată ; îi numără a doua oară ; şi apoi îi numără încă o dată. După care se holbă la bani mai uluit chiar decît bătrînul.

— De unde ai banii ăştia ? întrebă cu o voce gîtuită. I-ai furat ?

— Nu-s destul de sprinten ca să pot fura, răspunse bătrînul cu un haz care-i tremura în glas.

Bullrose se uită lung întîi la bătrîn, apoi la bani. Şi îşi aminti cu furie că, la tribunalul Districtului, Ivywood se arătase întotdeauna un judecător drept, deşi rigid.

— Oricum, strigă el înfierbîntat, am destule alte pricini ca să te dau afară. Ai încălcat legea, omule, ca să nu mai vorbesc de regulamentul chiriaşilor, cînd ai înfipt însemnul acela afară, în faţa casei. Ce mai ai de zis ?

Chiriaşul tăcu.

— Ei, ce-ai de zis ? repetă administratorul.

— Ştiu eu ? răspunse bătrînul.

— Ai sau n-ai o firmă de han în faţa casei ? zbieră Bullrose, izbind cu pumnul în masă.

Bătrînul se uită un timp la el, cu faţa răbdătoare şi venerabilă a vîrstei sale, apoi spuse :

— Poa' că da, poa' că nu.

— Am să-ţi arăt eu „poacă" ! strigă domnul Bullrose sărind de pe scaun şi împingîndu-şi jobenul pe ceafă. Poate că eşti prea beat ca să mai vezi ceva, dar eu am văzut firma cu ochii mei, în mijlocul drumului. Vino cu mine afară şi îndrăzneşte să negi !

— Ştiu eu ? făcu bătrînul cu îndoială.

Îşi tîrşîi paşii în spatele administratorului, care deschise larg uşa, cu furia omului de afaceri, şi rămase în

prag. Stătu o bună bucată de vreme pironit locului. Fără să scoată un cuvînt. Adînc, în noroiul scorţoşat din fundul minţii lui meschine se iviseră două năluci, vrăjmaşele lui de demult : vechiul basm miraculos care spune că totul poate fi crezut, şi noul scepticism care spune că nimic nu poate fi crezut — nici măcar ce vezi cu ochii. Nu era nici un însemn, nici măcar semn de însemn, în peisajul dinaintea casei.

Pe faţa bătută de vreme a bătrînului Marne se înfiripă lumina acelui vechi ris din popor, care, din Evul Mediu încoace, zace adormit.

Capitolul VI

GAURA ÎN CER

Lumina rubinie, unul din cele mai delicate şi mai rare reflexe ale crepusculului, împurpura pămîntul, cerul şi marea, de parcă întregul univers era scăldat în vin ; colora în stacojiu şi capul roşu al lui Patrick Dalroy, aşa cum stătea nemişcat în poiana acoperită de grozamă şi ferigă, unde făcuseră popas el şi prietenii săi. Unul dintre aceştia reexamina o puşcă scurtă, un fel de carabină cu două ţevi, iar celălalt se ospăta cu mărăcini.

Cît despre Dalroy, părea calm şi îngîndurat ; îşi ţinea mîinile în buzunare şi privirile pierdute în zare. Înspre uscat, dealurile, cîmpiile, pădurile se odihneau îmbăiate în lumina trandafiriu-roşiatică, dar trandafiriul se întuneca spre purpuriu şi se pierdea în norii prevestitori de furtună care pluteau în depărtare, peste fîşia de mare violetă. Către mare se îndreptau privirile lui Dalroy.

Deodată se deşteptă ; păru chiar să se frece la ochi sau, în orice caz, să-şi frece sprîncenele roşii.

— Ce naiba, ne aflăm din nou pe drumul care duce la Pebbleswick ! exclamă el. Uite blestemata capelă de tinichea de lîngă plajă !

— Știu, răspunse prietenul și călăuza sa. Aplicăm și noi șmecheria iepurelui : ne întoarcem la vizuină. În nouă cazuri din zece e lucrul cel mai bun. Pastorul Whitelady așa proceda cînd îl urmărea poliția pentru furtul de cîini. Am mers aproape pe urmele lui ; nimic mai recomandabil decît să urmezi exemplele bune. La Londra, toată lumea o să-ți spună că Dick Turpin a plecat călare în York. Ei bine, eu unul pun mîna-n foc că n-a plecat ; pentru că bunicu-meu din Coble's End îi cunoștea pe Turpini așa cum își cunoștea buzunarul — a aruncat odată pe unul din ei în rîu, în ziua de Crăciun. Dar bănuiesc eu ce-a făcut Dick Turpin și cum de s-a răspîndit povestea. Dacă Dick a avut un dram de minte, a pornit-o valvîrtej călare pe drumul spre nord, țipînd în gura mare : „Către York ! Către York", sau ceva de genul ăsta, și lăsînd oamenii să-i recunoască. Și dacă a făcut lucrul cum trebuie, o jumătate de oră mai tîrziu se putea plimba liniștit pe străzile Londrei, cu pipa-n gură. Se mai povestește că bătrînul Boney [1] obișnuia să spună : „Atacă acolo unde nu ești așteptat" și presupun că, în calitate de ostaș, avea dreptate. Dar cînd e vorba de-un gentilom care vrea să păcălească poliția, așa ca tine, zicala trebuie întoarsă pe dos. Eu unul aș spune : „Du-te acolo unde ar trebui să fii așteptat" — și ai să constați că semenii tăi nu fac niciodată ce-ar trebui să facă, nici în privința așteptatului și nici în altele.

— Bucata asta de pămînt dintre noi și mare ! începu să vorbească deodată Căpitanul, cu un aer melancolic. O cunosc atît de bine... atît de bine, încît... încît aș fi vrut să n-o mai revăd niciodată. Știi tu, întrebă el arătînd o groapă cu nisip care strălucea încinsă de căldura asfințitului la o sută de metri mai încolo, știi tu ce face ca locul ăsta să rămînă nemuritor în istorie ?

— Da, răspunse domnul Pump. În locul ăsta bătrîna Grouch a tras în pastorul metodist.

---

[1] Bonaparte.

— Greşeşti, răspunse Căpitanul. Un asemenea incident n-ar fi iscat în nici un caz regrete sau comentarii speciale. Nu, locul ăsta e celebru pentru că, odată, o fetişcană foarte prost crescută şi-a pierdut aici panglica unei cosiţe de păr negru şi cineva anume a ajutat-o s-o găsească.

— Şi acest cineva anume era bine crescut ? întrebă hangiul cu o urmă de zîmbet.

— Nu, replică Dalroy, privind marea. Era înalt crescut.

Apoi, părînd din nou să se deştepte, arătă spre o altă parte a cîmpiei :

— Cunoşti extraordinara poveste a acestui zid vechi, cel care se înalţă dincolo de colină ?

— Nu, răspunse celălalt. Doar dacă te referi la Circul Mortului. Dar asta s-a întîmplat de mult de tot.

— Nu mă refer la Circul Mortului, preciză Căpitanul. Extraordinara poveste a acestui zid constă în faptul că umbra cuiva a căzut odată asupră-i ; şi umbra asta era mai ispititoare decît substanţa oricărei alte făpturi vii. *Asta* este, strigă el cu violenţă, reluîndu-şi brusc tonul glumeţ, de această întîmplare e vorba, Hump, şi nu de mărunta şi banala aventură a unui mort care s-a dus la circ, aventură pe care ai avut cutezanţa s-o compari cu *asta.* Asta este evenimentul istoric întîmplat aici şi pe care Lordul Ivywood are de gînd să-l comemoreze reconstruind zidul în aur masiv, împodobindu-l cu statuile de marmură greceşti pe care turcii le-au furat din mormîntul lui Socrate, şi înălţînd o coloană de aur masiv înaltă de patru sute de picioare, încununată de uriaşa statuie ecvestră a unui irlandez falit, călărind de-a-ndăratelea pe un măgar.

Îşi trecu unul dintre picioarele imense peste spinarea măgarului, ca şi cum ar fi fost gata să pozeze pentru statuie. Apoi îşi reluă poziţia normală şi începu din nou să scruteze dunga purpurie de la capătul mării.

— Ştii tu, Hump, eu cred că oamenii din zilele noastre au păreri cu totul greşite despre viaţă. S-ar spune că aşteaptă de la natură ceea ce natura nu le-a promis niciodată ; şi în schimb încearcă să distrugă ceea ce natura le dăruieşte cu mărinimie. Toată liota aia de pă-

gîni cucernici din jurul lui Ivywood, care vorbesc numai despre Pace, Pacea Perfectă, Adevărul Absolut, Bucuria Universală și Comuniunea Sufletească ! Și nu arată cu nimic mai fericiți decît noi, ceilalți. Primul lucru de care se apucă e să ruineze „Vechea Corabie" și, odată cu ea, să facă țăndări o mie de glume hazoase și de snoave cu tîlc și de cîntece vesele și de prietenii trainice.

Își întoarse privirea spre firma care zăcea pe jos, lîngă el, de parcă ar fi vrut să se asigure că nu fusese furată.

— După mine, continuă el, ce fac ei înseamnă a cere prea mult și a căpăta prea puțin în schimb. Nu știu dacă Dumnezeu s-a gîndit să-i dăruiască omului fericirea în sensul total și absolut al acestei noțiuni. Dar Dumnezeu n-are nimic împotrivă ca omul să guste plăcerea și să se distreze un pic. Și asta am eu de gînd să fac. Dacă nu-mi pot ferici sufletul, măcar să-mi satisfac chefurile. Cinicii, care se cred mai deștepți ca toți, au un fel de dicton : „Fii virtuos și ai să fii fericit ; dar ai să te plictisești de moarte." Și, ca întotdeauna, cinicii n-au dreptate. Afirmă exact contrariul adevărului. Dumnezeu mi-e martor că n-am de gînd să devin virtuos ; dar și un nemernic trebuie uneori să se lupte cu viața întocmai ca și un sfînt. Eu cred că am luptat cu viața ; *et militavi non sine...* [1] care-i expresia latină pentru „a te înfrupta din tot ce-i bun ?" N-am pretenția să cunosc Pacea și Bucuria Sufletească și tot tacîmul, mai ales în acest desiș de spini. Nu am cunoscut fericirea, Hump ; dar am știut să mă bucur de viață.

Liniștea crepusculului se așternu din nou, știrbită doar de zgomotele scoase de măgarul care păștea. Pump nu rosti nici un cuvînt de încurajare. Tot Dalroy sparse tăcerea, reluîndu-și parabola.

— Cred, Hump, că lumea se joacă prea mult cu emoțiile noastre, așa cum locul ăsta îmi hărțuiește sentimentele, jucîndu-se cu ele de-a șoarecele și pisica. Fir-ar să fie ! Sînt atîtea lucruri de gustat în viață ! Nu-mi place tot tărăboiul care se face în jurul simțirii — e demoralizant. În starea mea de spirit, eu sînt pentru trăire.

---

[1] Și am luptat nu fără... (lat.).

Şi toate astea, Hump, adăugă el cu o izbucnire sonoră care trăda întotdeauna o explozie a iraţionalei lui vitalităţi animalice, toate astea le-am turnat într-un „Cîntec împotriva Cîntecelor", pe care am de gînd să ţi-l cînt acum.

— În locul tău n-aş cînta aici, îl povăţui Humphrey Pump, luîndu-şi puşca şi vîrîndu-şi-o sub braţ. Ocupi prea mult spaţiu în locul ăsta deschis şi faci prea multă gălăgie în tăcerea asta. Dar am să te duc la Gaura în Cer, despre care mi-ai vorbit atîta, şi am să te ascund acolo, aşa cum te ascundeam pe vremuri de profesorul tău... niciodată nu i-am ţinut minte numele... ăla care nu se putea îmbăta decît cu vin grecesc la „Contele Wimpole."

— Hump ! strigă Căpitanul, abdic de la tronul Itacăi. Tu eşti mult mai înţelept decît Ulise. Uită-te la mine, stau aici cu inima sfîşiată de o mie de ispite care se înşiră între sinucidere şi răpirea unei femei, ispite iscate de simpla revedere a acestei gropi în mărăciniş unde obişnuiam să facem picnicuri şi, în tot acest timp, nu mi-am amintit o clipă că îi spuneam Gaura în Cer. Pe Dumnezeul meu, ce nume potrivit — în ambele sensuri !

— Credeam că-i ţii minte numele, Căpitane, căci e legat de gluma pe care a făcut-o tînărul Matthews.

— În vîltoarea vreunei lupte corp-la-corp pe meleagurile Albaniei, răspunse Dalroy cu tristeţe trecîndu-şi mîna peste frunte, se vede că, într-o secundă fatală, am uitat de gluma tînărului domn Matthews.

— Eh, nici nu era prea grozavă, răspunse cu simplitate domnul Pump. Mătuşă-sa era cea care avea haz cu adevărat. Totuşi, în cazul bătrînului Gudgeon a sărit peste cal !

Cu aceste cuvinte, domnul Pump făcu un salt şi dispăru de-ai fi zis că l-a înghiţit pămîntul. Adevărul este că ajunseseră la muchea gropii cu nisip din mijlocul mărăcinişului, groapa de care discutaseră. Unul din adevărurile pe care Cerurile le-au ascuns Lordului Ivywood dar i le-au revelat domnului Pump este acela că o ascunzătoare poate fi invizibilă cînd te afli în apropierea ei şi deveni vizibilă doar dintr-un anumit punct, la depărtare. Din partea în care se apropiaseră ei, groapa de nisip, un soi de grotă năruită, scobită într-un taluz, era camuflată de

o boltă naturală de ferigă și grozamă și, cînd te aflai în vecinătate, îți pierea din fața ochilor ca prin farmec.

— E-n ordine ! strigă Pump de sub acoperișul sau baldachinul de frunze. Cînd ai să intri ai să recunoști totul. Și-n locul ăsta ai să-ți cînți cîntecul, Căpitane. Să mă bată Dumnezeu dacă nu țin minte cuvînt cu cuvînt cîntecul ăla irlandez pe care l-ai compus cînd erai la colegiu și pe care l-ai zbierat precum taurul din Basm — un cîntec despre inimi și manșete și lucruri de felul ăsta — iar Înălțimea Sa Doamna și cu profesorul n-au auzit o suflare, pentru că bancul de nisip amuțește orice sunet. Astea-s lucruri vrednice de ținut minte, știi ? Păcat că nu fac parte din învățătura pe care o primește un tînăr gentilom. Acuma poți să-mi cînți cîntecul ăla împotriva sentimentelor sau împotriva a ce-o mai fi.

Dalroy privea în jur la grota vechilor lui escapade, atît de uitată și totuși încă atît de proaspătă în amintire. Părea să-și fi pierdut cheful de a cînta și bîjbîia prin lăcașul obscur al copilăriei sale. De sub o tufă mare de ferigă țîșnea un pîrîiaș firav și își aduse aminte că încercaseră cîndva să-i fiarbă apa într-un ceainic. Își mai aminti despre o ceartă provocată de răsturnarea ceainicului, ceartă care, în fervoarea primei iubiri, îi pricinuise chinuri de neîndurat. Cînd neobositul domn Pump dispăru din nou prin hățișul acoperișului ca să adune bizarul lor calabalîc, Patrick își aduse aminte de un spin care se înfipsese cîndva într-un deget mic, și inima păru să i se oprească în loc, inundată de o emoție care era durere și muzică sublimă în același timp. Pump se întoarse cu butoiașul de rom și roata de cașcaval pe care, cu o lovitură de picior, le făcu să se rostogolească pe panta nisipoasă a gropii, iar Dalroy își aminti, cu un tunet de rîs, cum în copilărie se dădea și el de-a berbeleacul pe povîrnișul de nisip ; și tare-i mai plăcea ! Pe atunci avea senzația că se rostogolește pe o coastă netedă a muntelui Matterhorn. Acum, însă, își dădu seama că înălțimea bancului de nisip era mult mai mică decît i se păruse pe vremuri, și abia de o atingea pe cea a vilișoarelor scunde, cu două etaje, pe care le observase pe drum. Înțe-

lese brusc că el era cel care crescuse ; crescuse fizic. Se îndoia că ar fi crescut și în alt sens.

— Gaura în Cer, repetă el. Ce nume formidabil ! Eram mare poet în zilele acelea. Gaura în Cer ? Oare o fi intrarea în cer sau ieșirea din el ?

În razele orizontale ale asfințitului, se proiecta, peste ultimul petic de nisip iluminat, umbra fantastică a patrupedului cu urechi lungi, pe care Pump îl adusese să pască în vecinătatea gropii. Dalroy contemplă umbra grotesc alungită a măgarului — și scoase hohotul acela de rîs scurt și exploziv, care se făcuse auzit cînd porțile haremurilor se închiseseră în urma femeilor captive, după războiul cu turcii. În general, el era un om foarte volubil ; dar hohotele astea de rîs nu-și găseau explicație.

Humphrey Pump se cufundă din nou în adăpostul îngropat și începu să dea cep butoiului cu rom, după metoda lui secretă, spunînd :

— Mîine ne descurcăm noi într-un fel. Dar în seara asta ne putem ospăta cu brînză și cu rom, mai ales c-avem și apă la robinet, ca să zic așa. Și acum, Căpitane, s-auzim „Cîntecul împotriva Cîntecelor."

Patrick Dalroy dădu pe gît o înghițitură de rom, folosind un păhăruț medicinal pe care imprevizibilul domn Pump îl scosese din buzunarul vestei. Obrajii irlandezului se îmbujoraseră, fruntea îi era acum aproape la fel de roșie ca și părul. Nu-l prea trăgea inima să cînte.

— Nu văd de ce trebuie să cînt numai eu toate cîntecele. Cine dracu te împiedică să cînți și tu unul ? Și, dacă stau să mă gîndesc, continuă el cu un accent irlandez tot mai puternic, influențat în bună măsură de romul din care nu mai gustase un strop de ani de zile, dacă stau să mă gîndesc, ce-i cu cîntecul ăla pe care mi l-ai tot făgăduit ? Uite că-n locu' ăsta blestemat și binecuvîntat mi se urcă toată tinerețea la cap ; și-mi aduc aminte de cîntecul ăla pe care mi l-ai tot făgăduit și care n-a existat niciodată și nici nu va exista. Îți amintești, Humphrey Pump, de noaptea în care ți-am cîntat nici mai mult nici mai puțin de șaptesprezece cîntece compuse de mine ?

— Îmi aduc aminte foarte bine, răspunse englezul puțin stingherit.

— Și mai ții minte, urmă solemn înfierbîntatul irlandez, cînd te-am amenințat că atîta timp cît nu compui și tu o poezie și nu mi-o cînți pe o melodie făcută de tine...

— N-ai să-mi mai cînți nimic altceva, completă impenetrabilul Pump. Da, știu.

Cu mișcări liniștite, se scotoci în buzunarele care, vai !, semănau mai curînd cu cele ale unui braconier decît cu buzunarele unui hangiu, și scoase o filă de hîrtie împăturită.

— L-am scris de îndată ce mi-ai cerut, răspunse cu simplitate. Dar n-am încercat niciodată să-l cînt. Și n-am să-l cînt decît după ce tu ai să cînți cîntecul împotriva celor care cîntă.

— Foarte bine ! strigă Căpitanul aținat. Aș cînta orice, numai să aud și eu odată un cîntec al tău. Hump, urmează acum „Cîntecul împotriva Cîntecelor."

Și, din nou, în tăcerea serii, glasul lui se înălță ca un răget :

„De jale plin al Melisandei cîntec e-un cîntec obosit, un cîntec lăcrimos
De mult apusa elegie a Marianei, va fi mereu același cîntec trist,
Cîntecul croncănit de Corbul Never More n-a fost nicicînd unul prea atracțios,
În timp ce cîntecul amarului Baudelaire sortit e să rămînă pesimist.

Dar cine-o să ne scrie un cînt de călărie
Un cînt de vînătoare, un cîntec de beție,
În cinstea celor ce pornesc odat' cu zorii
Cînd roșu este vinul și roșii sînt și norii ?
Toarnă-mi te rog un sfert de rubiniu
Și-am să-ți scriu un cîntecel fierbinte
Un cîntecel de luptă, un cîntec de chefliu
Un cîntec să deștepte și morții din morminte.

Aria lui Fragoletto mînioasă, e-un cînt greoi, torid
Amarnicul cîntec al Terei, o liră dezacordată
Băiatul din Shropshire la rîndu-i îngînă un cîntec stupid
Și-un fericit Futurist încropește o arie ce nu poate fi cîntată.

Dar cine-o să ne scrie un cînt de călărie
Un cîntecel de luptă, un cîntec de beție
În cinstea tatălui tău și a tatălui meu
Ce știau să gîndească, să învingă la greu ?
Căci cîntecul despre Frumos și Artă și Iubire
E-un cîntec siropos și răsuflat
Care te moleșește pînă la nesimțire
Și face o muiere din oricare bărbat."

— Mai ia-ți puțin rom, încheie ofițerul irlandez cu căldură, și haide să auzim în sfîrșit și cîntecul tău.

Cu acea gravitate inseparabilă de gesturile solemne ale oamenilor de la țară, domnul Pump despături hîrtia pe care-și notase unicul sentiment antagonic îndeajuns de violent pentru a împinge infinita sa răbdare englezească pînă la culmea exprimării printr-un cîntec. Citi întîi titlul cu mare atenție și în toată amploarea lui :

„Cîntec împotriva Băcanilor, de Humphrey Pump, unic proprietar al hanului „La Vechea Corabie", Pebbleswick. Servicii impecabile pentru oameni și animale. Celebru pentru a fi adăpostit în repetate prilejuri atît pe Regina Charlotte cît și pe Jonathan Wilde ; locul unde omul cimpanzeu a fost luat drept Bonaparte. Acest cîntec a fost scris împotriva Băcanilor."

„Dumnezeu făcut-a din păcătosul Băcan
Un semn și-un simbol misterios,
Să afle tot omul că-i primejdios,
Și să se-nfrupte numai la un han,
Unde slănina-i ținută-n cămară
Și vinul la butoi,
Că știe Domnul cum este la țară
Și se milostivește de noi.

Băcanul cel cu inimă haină
Ți-ar vinde-o și pe mă-sa, spunîndu-ți «Ce plăcere !»
Și salutîndu-te cu mutra lui cretină
N-ar șovăi să-ți dea în loc de miere, fiere.

Își freacă mîinile și te întreabă cu blîndețe
Ce să-ți mai dea și ce ai mai dori,
Și pîn' la urmă-ți dă numai bineți
Da-ți umflă banii doar cît ai clipi.
Nu-și ia copiii lui ca ajutoare,
Ci niște bieți băieți pe care nu-i plătește,
Ce strigă : «Banii !» gata să te-omoare,
În timp ce la tejghea el huzurește.

Și ține-o doamnă'nchisă într-o cușcă
Ce toată ziulica face socoteli,
Eu cred că pîn-la urmă el te și-mpușcă,
Și dup-aceea-ți face temeneli.

Dar cîtă generozitate au hangiii,
Și li se-ntîmplă foarte des
Să bea un păhărel cu mușteriii
Și pe calici să îi servească-n mod ales.
Dar cine-a mai văzut ca un băcan
S-ofere-un ceai sau un calup de brînză,
Să bea ulei cu vreun om sărman
Sau altuia să-i dăruiască din osînză ?

Vinde nisipul din deșert
În chip de zahăr și desert ;
Cînd mătură în prăvălia mare,
Vinde și prafu-n chip de sare.
Și face stocuri de conserve împuțite
Și pe clienți îi otrăvește,
Iar cînd aceștia mor pe negîndite,
El rîde de se prăpădește.

Se umflă-n pene hapsînul băcan
Că vinde băuturi și vin,
Dar nu deschis cum ți se vînd la han,
Ci într-un fel complet străin.
Vin la pachet, cu săpun și sardele
Vin cumpărat prin valeți
Băut numai de demoazele
Între cei patru pereți.

Băcanul fiind de diavol instruit
Se roagă să-i izbutească planurile
Şi se închină ipocrit
Să se dărîme toate hanurile,
Dar va veni cîndva o vreme
Cînd se va zbate în zadar
Căci Domnul în cer o să-l cheme
Şi-o să-i găsească lipsă la cîntar.

Căpitanul Dalroy era din ce în ce mai înfierbîntat de licoarea marinărească şi aprecierile lui la adresa cîntecului lui Pump se manifestară nu numai gălăgios, dar şi activ. Sări în picioare şi începu să gesticuleze cu paharul :

— Hump ! Ar trebui să fii Poet Laureat. Ai dreptate ! Ai dreptate ! Nu vom mai îngădui asemenea nedreptate !

Se năpusti ca un bezmetic pe panta nisipoasă şi arătă cu parul firmei către plaja cuprinsă de înserare, pe care turla de tablă strălucea încă, izolată parcă de orice clădire.

— Uite templul băcanilor ! strigă el. Să-i dăm foc !

Se aflau la mică depărtare de coasta staţiunii balneare Pebbleswick, aproape complet estompată de întunericul tot mai dens şi de coamele ondulate ale colinelor. Nu se mai deslușea nimic decît turla de tablă şi trei vilişoare răzleţe, din cărămidă roşie, abia pe jumătate construite.

Dalroy se uita cu ură la turlă şi la casele decapitate.

— Priveşte ! urlă el. Babilonul !

Înalţă firma hanului ca pe un stindard şi porni cu paşi mari în direcţia caselor, blestemînd în gura mare.

— Pebbleswick ! În patruzeci de zile praful şi pulberea se vor alege de tine ! Cîinii vor linge sîngele vărsat al lui J. Leveson, *Secretar*, şi inorogii...

— Vino înapoi, Pat ! strigă hangiul. Ţi s-a urcat romul la cap.

— Leii vor rage pe înălţimile tale ! vocifera Căpitanul.

— Deocamdată rag măgarii, observă Pump. Dar presupun că un măgar urmează întotdeauna alt măgar.

Şi, încărcîndu-şi bunurile şi dezlegînd patrupedul, începu să-l tragă la drum.

Capitolul VII

SOCIETATEA „SUFLETELOR PURE"

Sub o lumină crepusculară mai învăluitoare dar mai sumbră, care aprindea reflexe purpurii în marea de plumb împrumutînd întregii scene o stranie strălucire sîngerie, potrivită ca fundal pentru declanşarea unei tragedii, Lady Joan Brett se plimba din nou, îngîndurată, pe faleză. Fusese o seară ploioasă, apăsătoare ; sezonul balnear era pe sfîrşite ; ea părea să fie singura făptură de pe plajă ; dar se deprinsese să străbată zilnic faleza, şi plimbarea aceasta îi potolea parcă un soi de foame subconştientă, caracteristică psihologiei ei obscure. În pofida melancoliei care o copleşea, simţurile îi erau însă nefiresc de treze : putea *mirosi* marea deşi refluxul părea să o sugă pînă la dunga orizontului ; şi, totodată, prin şoaptele şi foşnetele valurilor şi ale vîntului, deslușea acum fîşîitul şi fluturarea fustei unei alte femei, care venea în urmă-i. Îşi spuse că nu te puteai niciodată înşela asupra mişcărilor unei doamne obişnuită cu gesturi lente şi demne, dar care, din cine ştie ce motive, e nevoită brusc să se grăbească.

Întoarse capul să vadă cine se grăbea atît de tare să o ajungă din urmă ; se opri, înălţîndu-şi sprîncenele, şi întinse prieteneşte mîna. Urmăritoarea îi era cunoscută : Lady Enid Wimpole, verişoară a Lordului Ivywood. O tînără înaltă şi graţioasă, care-şi nedreptăţea eleganţa înnăscută printr-o toaletă la modă, funestă şi fantastică în acelaşi timp. Avea un păr de un blond palid, dar foarte bogat, şi o faţă frumoasă şi aristocratică, cu profil acvilin, care, la o cercetare mai atentă, se dovedea sensibilă, modestă şi chiar patetică ; dar ochii de un albastru şters te priveau, uşor proeminenţi, cu acea expresie zeloasă şi rece, proprie femeilor care se ridică şi pun întrebări la întrunirile publice.

Joan Brett era, aşa cum afirmase, înrudită cu familia Ivywood ; dar Lady Enid era verişoară primară cu Lordul şi, practic, îi era ca şi o soră. Conducea treburile gospodăriei pentru el şi pentru mama lui, o doamnă atît de incre-

dibil de bătrînă, încît supravieţuia doar pentru salvarea aparenţelor, ca o prezenţă mută şi inutilă, menită să apere reputaţia fetei. Lordul Ivywood nu era însă genul de bărbat care să oblige o bătrînă să exercite asemenea funcţie. Dealtfel nici Lady Enid Wimpole. Faţa acesteia reflecta aceeaşi bună-cuviinţă neomenească, indiferentă, ca şi chipul vărului ei.

— Oh, ce bine-mi pare că te-am ajuns, îi spuse lui Joan. Lady Ivywood doreşte mult să petreci la noi sfîrşitul de săptămînă, cît mai rămîne şi Philip pe aici. El îţi admiră foarte mult sonetul despre Cipru şi ar dori să-ţi vorbească despre politica lui în Turcia. Firește, e colosal de ocupat ; dar cred că am să-l văd în seara asta, după întrunire.

— Nici un suflet de om nu l-a văzut vreodată decît sau înainte de o întrunire sau după o întrunire, răspunse Lady Joan cu un zîmbet.

— Eşti un „Suflet Pur" ? întrebă Lady Enid cu indiferenţă.

— Dacă sînt un suflet pur ? repetă Joan încruntîndu-şi sprîncenele negre. Slavă Domnului — nu ! Ce vrei să spui cu asta ?

— Diseară are loc întrunirea „Sufletelor Pure" la Universal Hall, prezidată de Philip, o lămuri cealaltă. E foarte necăjit că trebuie să plece mai devreme pentru că are o şedinţă la Cameră. Dar domnul Leveson o să-i ţină locul în ultima parte a întrunirii. Va fi de faţă şi Misysra Ammon.

— Miss cum ? întrebă Joan cu sinceră nedumerire.

— Tu iei totul în zeflemea, o dojeni Lady Enid cu o bunăvoinţă lipsită de umor. E omul despre care vorbeşte lumea întreagă — *ştii* la fel de bine ca şi mine. Sub influenţa lui s-au organizat „Sufletele Pure".

— Aha ! făcu Lady Joan Brett. Apoi, după un răstimp de tăcere, adăugă : Cine sînt „Sufletele Pure" ? M-ar interesa să le cunosc şi eu, dacă există într-adevăr.

Îşi întoarse faţa măslinie, visătoare, către marea de purpură violacee.

— Vrei să spui. draga mea, că n-ai cunoscut pînă acum pe nici unul dintre ei ?

— Nu, răspunse Lady Joan urmărind ultima dungă întunecată a mării. În toată viaţa mea n-am întîlnit decît un singur suflet pur.

— Atunci trebuie să vii la întrunire ! strigă Lady Enid cu o veselie scînteietoare ca gheaţa. Trebuie să vii chiar acum cu mine. Desigur că Philip va trata strălucit subiectul. Cît despre Misysra Ammon, el e *întotdeauna* extraordinar.

Fără să ştie precis unde se duce sau de ce se duce în acel loc, Joan se lăsă călăuzită către o capelă scundă de zinc sau de tablă, dincolo de ultimele hoteluri rătăcite pe la marginea staţiunii. Din scoica metalică răzbea ecoul unei voci care i se păru familiară. Cînd intră, îl văzu pe Lordul Ivywood în picioare, într-un superb costum de seară ; pe speteaza scaunului din spatele său se găsea un pardesiu dintr-o stofă uşoară. Alături de el, îmbrăcat într-un costum mai puţin fin dar mai bătător la ochi, şedea bătrînelul de pe plajă.

În afară de cei doi nu se mai afla nimeni pe podium, dar chiar în faţa lor o zări cu surpriză pe domnişoara Browning, vechea ei dactilografă în vechea-i rochie neagră, stenografiind cu rîvnă cuvintele Lordului Ivywood. Puţin mai în spate, o văzu, cu şi mai mare surpriză, pe sora casnică a domnişoarei Browning, notînd la rîndul ei aceleaşi spuse.

— Iată-l pe Misysra Ammon, şopti Lady Enid impresionată, arătînd cu un deget delicat spre omuleţul de lîngă vorbitor.

— Şi unde-i umbrela verde ? întrebă Joan. Fără umbrelă nu face doi bani.

— ...este mai mult decît evident, perora Lordul Ivywood, că una dintre acele aşa-zise imposibilităţi ancestrale a încetat de a mai fi imposibilă. Orientul şi Occidentul formează un tot indisolubil. Orientul nu mai este Orient şi Occidentul nu mai este Occident. Un mic istm a fost sfărîmat şi apele Atlanticului s-au amestecat cu apele Pacificului alcătuind o singură mare. Şi, de bună seamă, nimeni nu a contribuit mai mult la această operă de unificare decît strălucitul şi distinsul filozof pe care veţi avea plăcerea de a-l asculta în această seară ; regret din toată inima că anumite probleme mai urgente — căci

nu le-aș putea numi mai importante — mă împiedică să rămîn în continuare, pentru a-i admira elocința pe care i-am admirat-o în atîtea rînduri. Domnul Leveson a avut bunăvoința de a accepta să-mi preia locul ; și nu pot decît să-mi exprim profunda adeziune la țelurile și idealurile care vă vor fi înfățișate aici, în această seară. De multă vreme, sînt din ce în ce mai convins că religia mahomedană, în pofida unei aparente rigidități care s-a făcut simțită în anumite secole, deține posibilitatea de a deveni cea mai progresistă dintre toate credințele ; peste un veac sau două se va constata că, pretutindeni în lume, gîndirea, știința, reformele sociale nu sînt sprijinite cu adevărat decît de Islam. Nu întîmplător simbolul acestei credințe este semiluna, care sugerează creșterea spre împlinire. În timp ce alte religii au embleme statice, implicînd o finalizare, însăși imperfecția simbolului acestei credințe a speranței constituie o pricină de mîndrie : oamenii vor păși de aci înainte fără teamă pe cărări noi, miraculoase, călăuziți de semnul curb, în creștere, care cuprinde în el și indică drumul spre veșnica făgăduință a împlinirii orbitei cerești.

Deși era foarte grăbit, Lordul Ivywood, în chip caracteristic pentru el, se așează pe scaun, încet și grav, în mijlocul ropotului de aplauze. Reluarea calmă a locului pe scaun, ca și acceptarea indiferentă a aclamațiilor făceau parte integrantă din regia artistică a cuvîntării. Cînd ultima bătaie din palme și ultima entuziastă bătaie din picior se stinseră, sări grăbit, își luă pardesiul pe braț, strînse cu căldură mîna predicatorului, se înclină în direcția publicului și ieși din sală cu pași zoriți. Domnul Leveson, tînărul negricios cu ochelari cu lentile duble, apăru timid din rîndurile publicului, ocupă scaunul gol de pe podium și, apoi, îl prezentă în cîteva cuvinte stîngace pe eminentul mistic turc, domnul Misysra Ammon, cunoscut și sub denumirea de Profetul Lunii.

Lady Joan constată că accentul englezesc al profetului se mai îmbunătățise în urma frecventării înaltei societăți. Totuși continua să prelungească litera „u", la fel de behăit. Iar ideile lui de acum păstrau aceeași vehemență și onestă demență, ca și elucubrațiile de pe plajă cu privire la hanuri. Acum avea de gînd să vorbească despre

formele superioare de poligamie. Dar începu printr-un preambul general, în apărarea civilizației musulmane, ridicîndu-se în special împotriva acuzațiilor de sterilitate și ineficiență în domeniile practice.

— Tocmai în sfera problemelor practice, demonstra el, tocmai în sfera problemelor practice, dacă reușiți să priviți lucrurile cu obiectivitate, metodele noastre se dovedesc mai bune decît metodele voastre. Strămunii mei au inventat iataganul, sabia încovoiată, numai din motivul practic că poți tăia mult mai bine cu o sabie curbă. Strămunii voștri foloseau sabia dreaptă, din fantezia romantică de a fi ceea ce numiți voi „drepți". Sau am să vă dau un ezemplu mai simplu, din propria mea esperiensă. Cînd am avuut pentru prima dată onoarea de a-l întîlni pe Lordul Ivywood, nu eram prea obișnuit cu ceremonialurile voastre, și cînd Lordul m-a invitat la masă la Hotelul Claridge, am întîmpinat o mică dificultate, doar o neînsemnată dificultate la intrare. Un funcționar al hotelului stătea în prag, chiar lîngă mine. Eu m-am aplecat ca să-mi scot ghetele, și el m-a întrebat ce tot fac acolo. I-am răspuns : „Prietene, îmi scot ghetele".

Un chicotit înăbușit veni dinspre locul ocupat de Lady Joan Brett, dar oratorul nu-l luă în seamă și continuă cu sublimă simplitate :

— I-am explicat că în țara mea, cînd vrei să-ți manifești respectul pentru un anumit loc, nu-ți scoți pălăria, ci îți scoți ghetele. Și numai pentru că eu stăruiam să-mi păstrez pălăria și să-mi scot în schimb ghetele, omul mi-a spus că, probabil, m-a bătut Allah în cap. Nu e caraghioz ?

— Ba chiar foarte, șopti Lady Joan în batistă, pentru că se sufoca de rîs.

Un zîmbet slab adie pe două sau trei dintre fețele mai inteligente ale „Sufletelor Pure". Dar cea mai mare parte dintre suflete păreau într-adevăr purificate de orice gîndire, oameni neajutorați, femei cu păr lățos și rochii lăbărțate ca niște perdele verzi. Și fețele lor uscate păreau mai uscate ca oricînd.

— Dar eu am încercat să-l lămuresc, și i-am explicat îndelung, cu mult zel, că e mai practic, mai convenabil pentru oamenii de afaceri, mai util să-ți scoți ghetele decît să-ți scoți pălăria. Să ne gîndim un pic, i-am spus, cît

de multe neplăceri provin de la încălțăminte, și cît de puține de la pălării. Vă plîngeți că saloanele voastre sînt murdărite de ghetele noroioase. A fost oare vreodată murdărit un salon de vreo pălărie noroioasă ? Și dumneavoastră, doamnelor, cîți dintre soții dumneavoastră nu vă trag cîte o gheată prin anumite părți ale trupului ? Dar v-a tras vreun soț vreodată — scuzați-mi expresia — o pălărie în fund ?

Își plimbă de jur împrejur privirea cu atîta radioasă seriozitate, încît lui Lady Joan îi pieri graiul de milă, așa cum îi pierise de veselie. Căci își dădu seama, cu tot ce era mai pur în sufletul ei impur, că avea de-a face cu un fanatic convins.

— Dar omul din ușa hotelului nici nu voia să audă, continuă patetic Misysra Ammon. Zicea că dacă stau în prag, așa, cu ghetele în mînă, se adună mulțimea în jurul nostru. Mă rog, nu înțeleg de ce, în țara dumneavoastră, cînd se adună mulțimea, băieții tineri sînt întotdeauna în frunte. Și băieții ăștia scoteau o serie de zgomote foarte ciudate.

Lady Joan Brett se ridică brusc și privi cu interes concentrat auditorii din fundul sălii. Simțea că dacă se mai uită o secundă în plus la fața aceea serioasă, cu profil semit și barbă persană, se face de rușine în public izbucnind în rîs sau, ceea ce ar fi fost și mai rău (pentru că Joan era tipul de aristocrată generoasă), îl face de rîs în public pe vorbitor. Își spuse că privelișteа întregului corp de Suflete Pure îi va potoli ilaritatea. Și i-a potolit-o. Ba chiar a avut asupră-i un efect ce putea fi confundat cu deprimarea. Lady Joan se așează din nou, cu o față serioasă.

— Mă veți întreba, continuă filozoful oriental, de ce vă istorisesc o întîmplare atît de simplă, care se repetă zi de zi pe străzile Londrei ? Mica eroare a omului din ușă nu a avut nici o consecință neplăcută. În cele din urmă, a ieșit Lordul Ivywood din restaurant. El nu s-a ostenit să-i mai explice funcționarului din ușă adevăratul punct de vedere asupra unei chestiuni atît de importante, deși acest slujitor al domnului Claridge a continuat să stea în prag. Dar i-a poruncit slujitorului domnului Claridge

să-mi ridice una din ghetele care-mi căzuse pe scări, în timp ce demonstram inofensivitatea pălăriei într-un cămin. Aşa încît, pînă la urmă, lucrurile s-au soldat foarte bine în ce mă priveşte. Deci, mă veţi întreba, de ce istorisesc asemenea întîmplare banală ?

Îşi întinse din nou degetele în evantai, în maniera lui orientală. Apoi îşi pocni palmele una de cealaltă atît de brusc, încît Joan tresări şi îşi întoarse instinctiv capul spre uşă, aşteptînd să vadă apărînd procesiunea a cinci sute de sclavi negri încărcaţi cu juvaeruri. Dar nu fusese vorba decît de un emfatic gest oratoric. Filozoful continuă, cu o fervoare care-i îngroşa şi mai mult accentul bizar :

— O istorisesc, dragi prieteni, pentru că este cel mai bun exemplu prin care aş putea combate injusteţea şi caracterul defăimător al acuzaţiei că noi am avea deficienţe în ce priveşte viaţa casnică ; şi, în special, că am avea deficienţe în modul de a trata femeile. Fac apel la oricare femeie, la oricare femeie creştină. Gheata, în cămin, nu-i mai nocivă, nu-i mai de temut decît pălăria ? Gheata bocăneşte, sare, aleargă de colo-colo, sparge obiecte, lasă pe covor urma pămîntului din grădină. Pe cînd pălăria stă nemişcată în cui. Priviţi-o cît de liniştită şi cuminte stă pe cuier. De ce să n-o lăsăm la fel de liniştită şi pe cap ?

Lady Joan aplaudă cu căldură, şi fu imitată de alte cîteva doamne. Încurajat, înţeleptul continuă :

— Şi deci, scumpele mele doamne, n-aţi putea avea încredere că această mare religie a noastră înţelege şi alte lucruri care vă privesc pe dumneavoastră, tot atît de bine cum înţelege şi problema ghetelor ? Care este argumentul general adus de valoroşii noştri duşmani împotriva poligamiei ? Că ar însemna dispreţ faţă de femei. Dar cum ar putea să fie adevărat acest lucru, dragi prieteni, cînd instituţia poligamiei îngăduie femeilor să fie prezente în număr atît de mare ? Cînd dumneavoastră aveţi, în Camera Comunelor, să zicem o sută de membri englezi şi un singur reprezentant velş, nu vă apucaţi să spuneţi : „Velşul e în frunte ! El e Sultanul nostru !

Trăiască velşul !" Dacă juriul dumneavoastră ar fi alcătuit din unsprezece doamne corpolente şi un singur bărbat sfrijit, nici un moment nu aţi gîndi : „E un lucru nedrept faţă de doamnele corpolente". Atunci, doamnelor, de ce să vă speriaţi de această mare experienţă a poligamiei, pe care însuşi Lordul Ivywood...

Ochii negri ai lui Joan rămaseră în continuare fixaţi pe chipul zbîrcit al conferenţiarului, dar, din această clipă, nu mai auzi o vorbă din restul conferinţei. Sub nuanţa măslinie, strălucitoare, a tenului ei de spaniolă, păli brusc, pradă unor răscolitoare emoţii ; nici un muşchi nu i se clinti însă.

Uşa sălii rămăsese deschisă şi, din cînd în cînd, răzbeau zgomote de afară, chiar în acest capăt pustiu al orăşelului. Se auziră la un moment dat paşii a doi bărbaţi care străbăteau faleza ; unul dintre ei cînta. Era un lucru obişnuit ca muncitorii care se întorceau seara acasă să cînte, şi vocea, deşi foarte puternică, era prea îndepărtată pentru ca Joan să poată deslusi cuvintele. Numai că, întîmplător, Joan cunoştea aceste cuvinte. Aproape că le şi vedea în faţa ochilor, scrise într-o caligrafie rotundă, şovăielnică, pe o filă roz dintr-un vechi album de şcolăriţă. Da, cunoştea cuvintele, ca şi vocea :

„Din Castlepatrick vin, şi inima-n manşetă eu o port
Oricare spadă sau pistol pot s-o străpungă şi să mă lase mort.
Inima mea e un firet, mai aurit decît orice pe lume
Golaşă ca strămunii mei şi nobilă ca al meu nume.
Cu inima-n manşetă, din Castlepatrick am venit la pas
Dar o fecioară mi-a furat-o, de Sfîntul Gallowglass".

Cu un junghi dureros ca un pumnal împlîntat în inimă, în faţa ochilor lui Joan se alcătui imaginea unei gropi adînci, pline cu nisip alb, care sclipea în soare. Nici un cuvînt, nici un nume, numai imaginea locului.

„Cei din Liverpool în cizme inima şi-au scufundat
Şi în pîntecul pămîntului pătrund la al sirenei şuierat.

Ei niciodată nu dansează, căci numai roţile au drept să dănţuie
Şi niciodată nu fumează, căci numai coşurile-au drept să pufăie.
Dar eu cu inima-n manşetă din Castlepatrick vin, ferice ca un băieţandru
Căci o fecioară mi-a furat-o, de Sfîntul Poliandru.

Cei din întunecatul Belfast au inima la gură
Şi văd în noi doar ucigaşi, gata să-i pună la tortură,
Un plug li se pare un tun, otravă nişte bieţi licheni
Şi cred că ardem vrăjitoare cînd noi dăm foc la buruieni.
Cu inima-n manşetă, din Castlepatrick am venit făr' de popas,
Dar o fecioară mi-a furat-o, de Sfîntul Barnabass."

Glasul se opri subit ; dar ultimele versuri răsunară atît de distinct, încît, de bună seamă, cîntăreţul se apropiase mult.

Numai după încetarea cîntecului începu Lady Joan să-l audă, ca prin ceaţă, pe neîmblînzitul înţelept oriental formulîndu-şi elocventele concluzii.

— ...Şi, dacă nu refuuzaţi să recunoaşteţi că soarele care revine în fiecare dimineaţă răsare la Răsărit, nu veţi putea refuuza nici această grandioasă esperiensă socială, această măreaţă doctrină a poligamiei care a răsărit tot în Răsărit, şi revine mereu. Căci forma superioară de poligamie vine, ca şi soarele, din Orient, şi îşi atinge splendoarea apogeului aşa cum soarele atinge zenitul.

Lady Joan era doar vag conştientă de faptul că domnul Leveson, omul cu faţa oacheşă şi ochelari groşi se ridicase, mulţumind în termeni entuziaşti pentru fascinanta expunere şi invitînd Sufletele Pure care aveau de pus vreo întrebare, să o pună. Numai după ce Sufletele Pure şi-au dovedit puritatea cu obişnuita paradă de cuviincioasă falsă modestie şi ostentativă lipsă de ostentaţie, s-a găsit cineva să adreseze o întrebare prezidiului. Şi numai după ce s-a găsit cineva să adreseze o întrebare prezidiului, a început Joan să se deştepte şi să-şi dea seama că întrebarea era cam neobişnuită.

Capitolul VIII

VOX POPULI VOX DEI

— Sînt convins, declarase domnul Leveson, *Secretar*, cu un zîmbet cam forţat, că această cuvîntare epocală, atît de cuprinzătoare, la care am asistat cu toţii, va suscita unele întrebări ; şi sperăm să urmeze o dezbatere a ideilor enunţate. Sînt convins că aveţi întrebări de pus.

Îndreptă o privire interogatoare spre un domn cu o figură obosită din rîndul patru şi i se adresă : „Domnul Hinch ?"

Dar domnul Hinch scutură din cap cu un pasionat refuz, admirabil de urmărit, şi spuse :

— O, n-aş putea ! Realmente nu am nici o nedumerire.

— Ne-ar face multă plăcere, continuă domnul Leveson, dacă una dintre doamne ar pune o întrebare.

În tăcerea care urmă, se înfiripă un obscur consens psihologic al auditorilor care-şi îndreptară unanim aşteptările spre o doamnă corpolentă (cum ar fi spus oratorul), aşezată în capătul celui de-al doilea rînd şi aptă să pună o întrebare. Însăşi imobilitatea ei de păpuşă de ceară justifica atît aşteptările cît şi dezamăgirea care le urmă.

— Mai sînt alte întrebări ? se interesă domnul Leveson, de parcă pînă atunci plouase cu întrebările.

Părea oarecum uşurat.

Dar în clipa aceea se stîrni în fundul sălii o foială care se propagă pînă la jumătatea uneia dintre laturi. Se auzeau nişte murmure înăbuşite de felul : „Ia zi-i, Gorge" „Ba zi tu, Gorge !" „Cică dacă mai sînt întrebări, Gorge !"

Domnul Leveson privi într-acolo cu o alarmă vecină cu spaima. Îşi dădu seama, pentru prima dată, că pe uşa deschisă se strecuraseră cîţiva oameni din popor, îmbrăcaţi în haine de lucru murdare şi grosolane. Nu erau propriu-zis ţărani, ci muncitori zilieri, din aceia care mişună prin preajma staţiunilor balneare. Cuvîntul „domnule" părea absent din vocabularul lor şi manifestau tendinţa

generală de a se adresa indiferent cui spunîndu-i „George".

Domnul Leveson sesiză situaţia şi se supuse fatalităţii. El se modela după chipul şi asemănarea Lordului Ivywood şi se comporta în cele mai multe cazuri aşa cum s-ar fi comportat şi acesta, însă cu o timiditate de care Lordul n-ar fi dat dovadă. Dar aceeaşi mentalitate şi educaţie socială care-l făceau să se simtă ruşinat de compania unor astfel de oameni, îl determinau şi să se ruşineze de ruşinea lui. Aceleaşi convenţii de castă care-l făceau să deteste asemenea amărîţi, îl obligau să-şi disimuleze scîrba.

— Firește, am fi foarte bucuroşi, spuse cu nervozitate în glas, dacă şi unii dintre prietenii din afara cercului nostru s-ar alătura dezbaterii pe care o purtăm. De bună seamă, toţi cei de aici sîntem democraţi, adăugă, privind în jur cu un zîmbet sinistru la cucoanele din lumea mare, şi credem în Vocea Poporului şi aşa mai departe. Dacă pritenul nostru aflat în fundul sălii va binevoi să-şi formuleze concis întrebarea, nu trebuie să mai insistăm, cred, să ne-o prezinte în scris.

Se iscară noi îndemnuri răguşite adresate lui George (acest campion pe drept botezat cu un nume simbolic), care înaintă în mijlocul sălii cu un mers împiedicat, de parc-ar fi avut picioarele legate cu sfoară. De cînd sosise nu se aşezase nici un moment, şi îşi formulă întrebarea stînd în picioare, în mijlocul culoarului dintre scaune.

— Mă rog, aş vrea să-l întreb pe propitar... începu el.

— Întrebările, îl întrerupse domnul Leveson care întrezărise rapid acea şansă de obstrucţie a dezbaterii ce constituie principala armă a celui ce prezidează un juriu, întrebările trebuie adresate preşedintelui dacă sînt legate de punctele ordinii de zi a întrunirii, şi oratorului dacă sînt strict legate de conferinţă.

— Mă rog, răspunse răbdătorul George, atunci îl întreb pe orator, dacă nu-i drept ca ce-i afară să fie şi înăuntru viu şi natural. (Aclamaţii răguşite din fundul sălii.)

Domnul Leveson era evident nedumerit şi începu să simtă că ceva era în neregulă. Dar entuziasmul Profetului Lunii erupse ca un vulcan, măturînd din cale orice protest al preşedintelui.

— Asta-i chiar essensa întregului nostru mesaj, strigă el desfăcîndu-şi braţele larg, gata să strîngă la piept întregul univers, şi anume că manifestarea exterioară trebuie să fie una şi aceeaşi cu manifestarea interioară. Prieteni, prietenul nostru a enunţat însuşi adevăruul care explică aparenta absenţă a oricărui simbolism în credinţa islamică. S-ar părea că noi omitem simbolul deoarece insistăm asupra descoperirii unui simbol absolut. Dacă prietenul meu din mijlocul sălii va face turul tuturor moscheilor, se va întreba după aceea : „Dar unde e statuia lui Allah ?“ Dar ar putea prietenul meu din mijlocul sălii sau oricine altcineva să execute o statuie a lui Allah completă şi atotcuprinzătoare ?

Misysra Ammon se aşează, profund satisfăcut de răspunsul dat ; dar foarte mulţi dintre cei de faţă se îndoiau dacă şi prietenul lui din mijlocul sălii era la fel de satisfăcut. Acest căutător al adevărului se şterse la gură cu dosul palmei şi continuă, muncit de îndoieli :

— Să nu vă fie cu supărare, dom'le, da' nu zice legea că dacă-i afară se poa' şi înăuntru ? Io am venit aici cu multă plăcere, da' să mă ierte Dumnezeu, în viaţa mea n-am mai văzut un loc ca ăsta. (Rîsete grosolane din fundul sălii.)

— Nu e nevoie de nici un fel de scuză, prietene, strigă cu ardoare filozoful oriental. E lesne de imaginat că nu eşti obişnuit cu o asemenea şcoală a adevărului. Dar legea înseamnă totul. Şi legea este Allah. Unitatea lăuntrică dintre...

— Şi atunci ? Dacă legea-i lege ? repetă îndărătnicul George, şi de cîte ori rostea cuvîntul „lege“ bieţii oameni din fundul sălii, principalele victime ale legii, aplaudau zgomotos. Mie nu-mi place să fac tărăboi. Io unu respect legea. (Aplauze puternice). Da' nu zice legea că dac-aveţi firmă, şi dacă asta-i ocupaţia dumitale, tre' să ne serveşti ?

— Mă tem că nu înţeleg prea bine, strigă freneticul turc. Ce trebuie să fac ?

— Să ne serveşti, strigă un cor de glasuri groase din fundul sălii, un cor care între timp sporise simţitor.

— Să vă servesc ! strigă Misysra sărind ca un arc. Sfîntul Profet a pogorît din ceruri numai pentru a vă servi.

Virtutea și eroismul a mii de ani nu au alt scop decît acela de a vă servi ! Dintre toate credințele noi sîntem singura care servește. Marele nostru profet nu este decît servitorul lui Dumnezeu, așa cum sînt și eu, așa cum sînteți cu toții ! Pînă și emblema credinței noastre reprezintă un satelit al pămîntului, și noi cinstim luna numai pentru că servește pămîntul, și nu pretinde să fie soarele.

— Sînt sigur, interveni domnul Leveson ridicîndu-se de pe scaun cu un rînjet plin de tact, că oratorul nostru a elucidat acest ultim punct într-un mod cît se poate de elocvent și de concludent. Și cum automobilele așteaptă pe doamnele care au venit de la oarecare distanță, și... și sincer cred că dezbaterea a...

Toate doamnele cu veleități filozofice se ridicaseră și se înfășurau în mantouri, cu fețe pe care era zugrăvită o gamă întreagă de expresii de la uimire la spaimă curată. Numai Lady Joan nu se mișcase de pe locul ei, cuprinsă de o inexplicabilă emoție. Domnul Hinch, cel care pînă acum se încăpățînase să rămînă mut, se apropie de scaunul președintelui căruia îi șopti :

— Trebuie să evacuezi imediat doamnele din sală. Nu-mi dau seama ce se întîmplă, dar e sigur că ceva se întîmplă.

— Ei, repeta întruna răbdătorul George, dacă-i lege pe-a legii să fie. Unde-i ?

— Doamnelor și domnilor, cuvîntă domnul Leveson în chipul cel mai îndatoritor, cred că sînt în asentimentul dumneavoastră că am petrecut cu toții o seară minunată și...

— Ba nu, noi n-am petrecut deloc, strigă dintr-un colț un glas nou, și mai bădărănos. Unde-i, s-o vedem !

— Asta avem și noi dreptul să știm, strigă George, cel cu respectul legii. Unde-i ?

— Ce anume unde-i ? răcni secretarul ca scos din minți, de pe locul său prezidențial.

George cel cu respectul legii se întoarse pe jumătate către omul din colțul sălii și-l întrebă :

— Tu ce iei, Jim ?

— Pentru mine un whisky mic.

Lady Enid Wimpole, care zăbovise din loialitate față de Joan, singura doamnă care nu se mișcase din loc, o

apucă acum de încheieturile mîinilor și-i șopti într-un murmur înspăimîntat :

— Oh, draga mea, să fugim repede la mașină ! Oamenii ăștia folosesc un limbaj abominabil !

Afară, pe fîșia de nisip ud de la marginea mării, urmele lăsate de două roți și patru copite se ștergeau încet, înghițite de fluxul în creștere. Acest flux era pricina pentru care Humphrey Pump acceptase să conducă măgarul și căruța, călcînd prin apa care-i ajungea pînă la glezne.

— Nădăjduiesc că ți-a trecut fumul beției, se adresă el, pe un ton foarte serios, tovarășului său de drum, o matahală de om care pășea alături, cu un mers greoi și chiar puțin umil, și cu o sabie dreaptă care i se bălăbănea la șold. Ca să-ți spun drept, a fost o glumă idioată să te duci și să înfigi firma în fața capelei ăleia de tinichea. Eu nu te-am dojenit de multe ori, Căpitane, și nu cred că mai există cineva, în tot ținutul ăsta, care să te scoată din bucluc așa cum te scot eu. Ca să te duci însă acolo și să vîri cucoanele-n sperieți — zău dac-am pomenit tîmpenie mai mare ! Le-ai putut auzi cum țipau înainte de-am plecat !

— Am auzit ceva mai rău înainte de-am plecat, se tîngui matahala fără să-și înalțe capul. Am auzit cum una dintre ele rîdea... Dumnezeule, ți-ai închipuit că n-am auzit-o cum rîdea !

Urmă o tăcere.

— N-am vrut să fiu aspru cu tine, se scuză Humphrey Pump cu acea inalterabilă bunătate care alcătuia rădăcina britanismului său și care încă ar mai putea salva sufletul englezilor, n-am vrut să fiu aspru, dar adevărul e că nu văd cum o să putem ieși basma curată din toată treaba asta. Tu ești mai curajos ca mine, mărturisesc că eu tremuram ca varga pentru noi amîndoi. Și dacă nu cunoșteam drumul spre tunelul uitat, aș mai tremura și acum.

— Dacă nu cunoșteai drumul spre ce ? întrebă Căpitanul, înălțîndu-și capul roșu pentru prima dată în acea seară.

— Oh ! Doar ştii totul despre tunelul lui Ivywood-Fără-Nas. Nu ţii minte cum îl mai căutam cu toţii pe cînd eram băieţandri ? Numai că, din întîmplare, eu l-am descoperit.

— Fie-ţi milă de un biet izgonit ! exclamă Dalroy aproape cu umilinţă în glas. Nu ştiu ce mă întristează mai tare, lucrurile pe care le-am uitat sau lucrurile de care îmi aduc aminte.

Domnul Pump păstră un timp tăcerea, apoi începu pe un ton mai serios ca de obicei :

— Ei bine, cei din Londra spun că trebuie să aşezi plăci comemorative şi să ridici statui, să faci subscripţii, să scrii epitafuri şi mai ştiu eu ce pentru oamenii care au inventat o şmecherie nouă şi-au făcut-o să meargă. Dar numai cineva care-şi cunoaşte ţinutul ca-n palmă ştie cîţi oameni, şi încă oameni cu capete luminate, au inventat şmecherii noi şi au trebuit să le ascundă de lume pentru că nu mergeau. Aşa a fost, de pildă, doctorul Boone, cel de sus din Gill-in-Hugby, care i-a ţinut piept doctorului Collison şi vaccinărilor. Tratamentul lui a salvat de la moarte şaizeci de oameni bolnavi de vărsat de vînt, în timp ce doctorul Collison a omorît nouăzeci şi doi de oameni sănătoşi tun. Dar Boone a trebuit să-şi ţină tratamentul în taină ; desigur şi pentru că toate cucoanele pe care le-a curarisit el s-au pomenit că le-au crescut mustăţi. Asta a fost unul dintre rezultatele tratamentului nou şi nu prea îi plăcea să discute despre el. Şi pormă mai era bătrînul diacon Arthur ; el e cel care a inventat balonul, dacă l-a inventat vreodată cineva. L-a inventat mult înainte ca baloanele să fie inventate. Dar pe vremea aceea oamenii se temeau de lucruri din astea — era o perioadă în care reînviase vînătoarea de vrăjitoare, în ciuda a tot ce predicau preoţii — şi diaconul a trebuit să dea o declaraţie de unde i-a venit ideea. Ei bine, e la mintea cocoşului că nimănui nu i-ar plăcea să dea o declaraţie că ideea i-a venit de la idiotul satului, în timp ce suflau amîndoi baloane de săpun ; şi asta-i ceea ce ar fi trebuit să declare ; pentru că era un om foarte cinstit bietul diacon Arthur. Pormă a mai fost Jack Arlingham cu clopotul lui de scufundare sub apă — dar de ăsta desigur că-ţi aduci aminte. Mă rog, acelaşi lucru s-a

întîmplat și cu omul care a săpat tunelul ăsta — unul dintre nebunii familiei Ivywood. Există mulți oameni, Căpitane, care au stătui în marile scuaruri din Londra pentru că au ajutat la inventarea și construirea trenurilor. Și mulți își au numele gravat în Westminster Abbey pentru că au contribuit la inventarea vapoarelor cu aburi. Ei bine, bietul Ivywood-Fără-Nas le-a inventat pe amîndouă odată și a fost pus sub supraveghere medicală. Avea el ideea că un tren poate fi făcut să intre direct în mare și să se transforme într-un vapor ; și așa cum reieșea din planurile lui, lucrul părea posibil. Dar familia atîta s-a rușinat de asemenea idee, încît nu suferea nici măcar să audă pomenindu-se despre tunel. Nu cred că mai există cineva care să știe unde se află tunelul, în afară de mine și de Bunchy Robinson. Într-un minut sau două ajungem acolo. Familia l-a astupat cu bolovani la capătul dinspre noi, și a lăsat să năpădească bălăriile la celălalt capăt. Dar eu am și izbutit să ascund în el un cal de curse, ca să-l salvez de micile farse ale colonelului Chepstow. Așa încît cred c-am să reușesc și cu măgarul. Ca să fiu sincer, cred că-i singurul loc unde ne putem adăposti în siguranță după cele ce-am lăsat în urma noastră la Pebbleswick. Fără îndoială, e cel mai bun loc în care te poți da la fund, ca apoi s-o pornești de la capăt. Uite c-am ajuns. Gîndești, probabil, că nu poți trece dincolo de stînca aceea, dar poți. De fapt, ai și trecut.

Traversînd peste creasta unei stînci, Dalroy se pomeni, cu oarecare mirare, într-un lung cilindru sau tub de întuneric, la capătul căruia se zărea o vagă pată de verdeață. Auzind îndărătul lui copitele măgarului și pașii prietenului său, întoarse capul dar nu putu deslușî nimic decît întunericul de smoală al unei pivnițe cu cărbuni, ermetic închise. Se întoarse din nou către petecul verde, estompat, și constată cu bucurie că, pe măsură ce se apropia de el, se lărgea și se lumina, ca un smaragd uriaș. În cele din urmă ajunse la un desiș de copăcei atît de încîlciți și atît de înghesuiți în gura cavernoasă a tunelului, încît deveni limpede că cineva intenționase s-o sufoce în vegetație. Razele care se cerneau prin frunziș erau frînte și tremurătoare, îți venea greu să-ți dai seama dacă e lumină de zori sau clar de lună.

— Știu că e și apă pe aici, spuse Pump. Cînd au construit tunelul n-o puteau împiedica să țîșnească din stîncă, și bătrînul Ivywood l-a pocnit pe inginerul hidraulic cu nivela de apă în cap. Cu pădurea la un capăt și cu marea la celălalt, vom fi în stare să ne procurăm hrană de un fel sau de altul, cînd vom isprăvi cu caşcavalul ; iar măgarul, din fericire, se mulțumește cu orice. În legătură cu asta, adăugă el cu un aer cam încurcat, să nu te superi că ți-o spun, Căpitane, dar cred c-ar fi mai bine să păstrăm romul pentru ocazii rare. E cel mai bun rom din Anglia, și poate că și cel de pe urmă rom din Anglia, dacă nebunia asta o să țină. O să ne prindă bine să știm că-l avem și că-l putem folosi dacă dorim. Butoiul e aproape plin.

Dalroy întinse mîna și-l scutură pe hangiu de umăr.

— Hump, îi spuse pe un ton grav, ai dreptate. Sîntem păzitorii unui bun sacru care aparține Umanității, și vom bea din el numai cînd vom celebra mari victorii. Drept care, voi sorbi acum un pahar pentru a celebra triumfala noastră victorie asupra lui Leveson și a tabernacolului său de tablă.

Dădu pe gît un pahar, apoi se așeză pe butoi, ca și cum ar fi vrut să întoarcă ispitei spatele. Ochii lui taurini, albaștri, păreau să-și cufunde privirile din ce în ce mai adînc în amurgul smaraldin al copacilor din față. Și trecu multă vreme pînă vorbi din nou. În cele din urmă, spuse :

— Parc-ai zis, Hump, că un prieten de-al tău, un domn pe nume Bunchy Robinson, e de asemeni un *habitué* [1] al acestor locuri.

— Da ; cunoștea drumul, încuviință Pump, conducînd animalul la cel mai bun loc de păscut.

— Și crezi că ne-am putea aștepta la plăcerea unei vizite din partea domnului Robinson ?

— Nu prea, decît dacă gardienii de la închisoarea Blackstone vor da dovadă de o gravă neglijență.

Zicînd acestea, Pump introduse roata de caşcaval în adăpostul tunelului. Dalroy continua să șadă cu bărbia-i pătrată rezemată în palmă și cu privirile îndreptate spre misterul pădurii.

---

[1] Un obișnuit (fr.).

— Pari furat de gînduri, Căpitane, observă Humphrey.

— Gîndurile cele mai profunde nu sînt decît niște platitudini, replică Dalroy. Uite, de asta cred eu în democrație, care-i ceva mai mult decît poți înțelege tu, conservator britanic sîngeros ce ești ! Și cea mai mare platitudine dintre toate este acea *Vanitas vanitatum*[1] care nu înseamnă pesimism, ci exact opusul pesimismului. Tocmai superficialitatea omului ne face să-l considerăm un Dumnezeu. Mă gîndesc la tunelul ăsta, la bietul smintit care se plimba prin iarba asta urmărind cum se construiește tunelul, cu sufletul înflăcărat de gîndul la viitor. Vedea întreaga lume transformată și mările despicate de noile lui nave. Și acum — glasul lui Dalroy se frînse — acum tunelul nu-i bun decît ca să pască în el un măgar și să aflăm și noi puțină liniște.

— Da, da, răspunse Pump într-un fel care dădea a înțelege că știe el prea bine la ce se gîndește Căpitanul.

Acesta din urmă continuă visător :

— Și mă mai gîndesc la un alt Lord Ivywood, înscris în istorie, care a avut la rîndul lui o viziune grandioasă. Pentru că, la urma urmei, e o viziune grandioasă ; și, cu toate că omul e pisălog, e un bărbat viteaz. Și el dorește să construiască un tunel — un tunel între Orient și Occident — pentru ca Imperiul Britanic să devină și mai indian ; pentru a săvîrși ceea ce numește el orientalizarea Angliei, și ceea ce numesc eu ruinarea poporului. Și stau și mă întreb dacă inteligența lucidă și voința cutezătoare a unui nebun vor fi destul de puternice pentru a săpa acest tunel, așa cum se pare în prezent că se va întîmpla. Sau dacă în Anglia ta există încă destulă vigoare și vitalitate pentru a lăsa și tunelul ăsta, așa cum a fost lăsat și celălalt, îngropat de pădurea englezească și măcinat de marea englezească.

Din nou se așternu între cei doi tăcerea, întreruptă doar de zgomotul ușor al măgarului care păștea. Așa cum spusese Dalroy, aveau parte de mare liniște aici.

În schimb, în stațiunea Pebbleswick numai de liniște nu putea fi vorba în seara aceea, după ce se dădu citire Decretului în legătură cu răzmerițele, și după ce toți cei care

[1] Deșertăciunea deșertăciunilor (lat.).

văzuseră firma hanului în faţa edificiului de tablă se bătură zdravăn cu toţi cei care n-o văzuseră. Şi după ce, a doua zi dimineaţa, toţi puştii şi oamenii de ştiinţă care căutau scoici sau relicve pe malul mării, descoperiră fragmente din veşmintele domnului J. Leveson şi bucăţi de tablă ondulată.

Capitolul IX

DOMNUL HIBBS ŞI ÎNALTA JURNALISTICĂ

Pebbleswick se mîndrea cu o foarte întreprinzătoare gazetă locală de seară, numită „Globul din Pebbleswick". Şi cea mai formidabilă bombă din viaţa redactorului şef a constituit-o faptul de a fi reuşit să scoată o ediţie specială, în care anunţase misterul evanescenţei firmei-fantomă, aproape simultan cu dispariţia ei. În zarva şi busculada care urmaseră, oamenii-sandviş, care purtau placarde în faţă şi-n spate, se treziseră total lipsiţi de protecţie sub ploaia pumnilor zvîrliţi şi din spate şi din faţă în placardele mari de lemn pe care scria :

CÎRCIUMA FANTOMĂ
Basmul din Pebbleswick
Ediţie Specială.

Articolul cuprindea o amplă şi destul de corectă dare de seamă asupra celor întîmplate sau, mai bine zis, asupra celor ce păreau să se fi întîmplat sub ochii uimiţi ai lui Gorge şi a cetei sale de susţinători.

„George Burn, dulgher, domiciliat în oraşul nostru, împreună cu Samuel Gripes, căruţaş în serviciul domnilor Jay şi Gubbins, berari, şi împreună cu alţi cîţiva binecunoscuţi cetăţeni ai acestui oraş, treceau prin faţa noii capele ridicate pe plaja vestică, denumită «Universal Hall»

și destinată reuniunilor de tot soiul. Văzînd în fața edificiului una dintre vechile firme de han, atît de rare astăzi, cetățenii au dedus, în mod legitim, că sala deține autorizația de a vinde băuturi alcoolice, autorizație pe care numeroase alte locuri asemănătoare din vecinătate au pierdut-o în ultima vreme. Totuși, persoanele aflate înăuntru au negat orice legătură cu asemenea fapt cînd (după cîteva incidente regretabile pe parcursul cărora însă nu s-au înregistrat pierderi de vieți omenești) întreaga adunare a ieșit afară pe plajă, unde s-a constatat că firma hanului fusese sau distrusă sau răpită. Nici o persoană, din amabele tabere implicate, nu se găsea în stare de ebrietate; dealtfel nu existase nici un fel de prilej ca cineva să se poată îmbăta. Misterul continuă să formeze obiectul unei anchete."

Această dare de seamă, relativ realistă, era însă rodul unui impuls local și spontan, și își datora exactitatea faptului întîmplător că redactorul era un om onest. În general gazetele de seară sînt mai oneste decît ziarele de dimineață, pentru că sînt scrise în mare grabă de gazetari prost plătiți și suprasolicitați și pentru că alți subalterni mai umili nu au timp să le corecteze. Dar a doua zi, cînd apărură ziarele de dimineață, povestea firmei-fantomă suferise o ușoară dar perceptibilă transformare. În ziarul de dimineață, care avea o circulație mult mai largă și o influență mult mai puternică în această parte a omenirii, tratarea problemei îi fusese încredințată unui domn care purta un nume foarte straniu pentru lumea nejurnalistică: Hibbs În-Orice-Caz. Porecla În-Orice-Caz îi fusese dată în derîdere pentru sofisticata prudență cu care-și învăluia opiniile critice, astfel încît orice afirmație pe care o făcea depindea pînă la urmă de conjuncții ca : „dar", „totuși", „deși", și altele similare. Și, pe măsură ce lui Hibbs i-a crescut cifra scalariului (căci redactorii și proprietarii de ziare apreciază asemenea lucru) și i-a scăzut numărul prietenilor (căci cei mai generoși dintre prieteni nu-și pot împiedica o ușoară acreală în fața unui succes care nu are nimic comun cu contaminanta exaltare a gloriei), a început să-și valorifice din ce în ce mai mult calitățile de diplomat. A devenit omul care spune întotdeauna numai ceea ce trebuie. Dar o Nemesis jurnalistică îl pîndea din umbră. În

cele din urmă, Hibbs a devenit atît de diplomat, încît scrisul lui a ajuns obscur și stufos, aproape neinteligibil. Cei care-l cunoșteau nu aveau nici o îndoială că ceea ce spunea era exact lucrul care trebuia spus, cuvîntul plin de tact, cel venit să salveze situația. Numai că întîmpinau mari dificultăți în a descoperi despre ce anume era vorba. În prima perioadă a carierei sale, avusese un real talent pentru unul dintre cele mai nocive trucuri ale jurnalismului modern, anume ignorarea părții importante a unei chestiuni, ca și cum aceasta putea să mai aștepte, și sublinierea părților neesențiale. De pildă, ar fi fost în stare să scrie : „Orice am gîndi despre justețea sau injustețea vivisecției copiilor săraci, cred că sîntem cu toții de acord că aceasta trebuie efectuată numai de specialiști cu înaltă calificare." Dar în perioadele mai tîrzii și mai sumbre ale diplomației sale, părea să elimine cu totul partea esențială a unei chestiuni, lansîndu-se într-o problemă cu totul diferită, apărută prin cine știe ce vag lanț de asociații din gîndirea lui. Iar în ultima perioadă a manierei sale, ca să folosim limbajul specific criticilor de artă plastică, era în stare să scrie : „Orice am gîndi despre justețea sau injustețea vivisecției copiilor săraci, nici un spirit lucid nu se poate îndoi că influența Vaticanului a intrat în declin." Porecla îi fusese dată în onoarea unui comentariu pe care-l scrisese cînd președintele Statelor Unite fusese rănit de glonțul unui nebun, la New Orleans, și care sunase după cum urmează : „Președintele a petrecut o noapte liniștită și starea sa e mult ameliorată. În orice caz, asasinul nu e un german, cum s-a presupus la început." Cititorii s-au zgîit la această misterioasă remarcă, pînă cînd au simțit că, în orice caz, își pierd mințile și le vine și lor să tragă în cineva.

Hibbs În-Orice-Caz era un tip lung și deșirat, cu un păr lins, gălbui, și cu un fel de a fi aparent blînd și afabil, dar în realitate îngîmfat și disprețuitor. Pe cînd își făcuse studiile la Cambridge, fusese prieten cu J. Leveson, amîndoi considerîndu-se, cu mîndrie, „adepți ai unei politici moderate". Dar cînd pălăria ți-a fost trasă peste urechi și turtită în nas de cineva care s-a proclamat „om cu respectu' legii" și cînd ai fost nevoit s-o rupi la fugă cu redingota văduvită de una din cozi, în timp ce o rafală de bucăți de tablă, zvîrlite după tine de oameni cu un fizic mai robust, te

îndemna la sporirea vitezei, te simţi năpădit de sentimente nu foarte caracteristice unui politician cu vederi moderate." Hibbs În-Orice-Caz îşi pregătise un mic comentariu asupra incidentului din Pebbleswick, care nu se prea referea la adevărul întîmplării, dacă se poate spune că articolele sale se refereau vreodată la ceva. Motivele lui de a devia de la această direcţie erau, ca de obicei, complexe. Ştia că milionarul care era proprietarul ziarului unde lucra avea mania spiritismului şi, deci, publicarea unei poveşti miraculoase nu putea duce decît la ceva bun. Ştia că cel puţin doi dintre meseriaşii sau negustoraşii mai înstăriţi care atestaseră povestea cu firma erau suporteri fermi ai partidului său. Ştia că Lordul Ivywood trebuia combătut, desigur cu menajamente şi fără de efect, dar, oricum, pus la punct, pentru că Lordul Ivywood făcea parte din celălalt partid. Şi nu putea exista metodă mai blîndă şi mai ineficientă de a pune pe cineva la punct decît aceea de a lăsa ziarul să acorde credit momentan unei poveşti susţinute prin mărturii serioase, poveste care venea din afară şi care, deci, în mod cert nu fusese fabricată în redacţie (ca atîtea altele). Ţinînd seama de toate aceste considerente, Hibbs În-Orice-Caz naviga către un articol mai mult sau mai puţin confirmativ, cînd avu loc năvalnica apariţie în redacţie a lui J. Leveson, *Secretar,* cu gulerul rupt şi ochelarii sparţi. Acesta din urmă purtă o lungă conversaţie particulară cu Hibbs, care se soldă prin răsturnarea planurilor lui iniţiale. Dar, firește, Hibbs nu concepu un articol nou ; el nu făcea parte din acel ordin divin care reîncepe orice lucru de la început. Îşi ciopîrţi şi-şi cîrpăci articolul iniţial în asemenea mod, încît reuşi să creeze ceva mai neinteligibil decît tot ce scrisese pînă atunci ; o capodoperă încă mult preţuită de persoanele cultivate care culeg perlele celei mai proaste literaturi din lume.

Începea cu o formulă relativ consacrată : „Fie că privim cu liberalism, fie că adoptăm moderna austeritate în mult disputata problemă a moralităţii sau imoralităţii firmelor de lemn ca atare, sîntem cu toţii de acord că scenele care s-au petrecut la Pebbleswick au fost dezonorante pentru cei mai mulţi, deşi nu pentru toţi, dintre cei aflaţi de faţă..."

În continuare, tactul degenera într-un puhoi de nimicuri. Era un articol minunat. Cititorul putea afla părerile domnului Hibbs asupra tuturor subiectelor din lume, cu excepția subiectului tratat. Din prima jumătate a celui de-ai doilea paragraf reieșea clar că domnul Hibbs (dacă ar fi fost prezent) nu și-ar fi dat sprijinul activ la masacrul din noaptea Sfîntului Bartolomeu și nici la masacrele Septembriștilor din Revoluția Franceză. Dar cea de-a doua jumătate a paragrafului sugera, cu aceeași claritate, că din moment ce asemenea masacre nu mai erau de actualitate și că orice încercare de a le preveni ar fi, probabil, tardivă, el unul nu putea simți decît cea mai caldă prietenie pentru națiunea franceză. Insista chiar asupra faptului că această prietenie nu putea fi exprimată decît în limba franceză. Era numită o „*entente*" în limbajul pe care chelnerii din restaurante îl impun turiștilor și în nici un caz o „înțelegere" într-o limbă înțeleasă de tot omul. Din prima jumătate a celui de-al treilea paragraf reieșea clar că domnul Hibbs îl citise pe Milton, sau cel puțin pasajele despre fiii lui Belial, dar din cea de-a doua jumătate reieșea clar că domnul Hibbs nu cunoștea nimic despre vinurile proaste, darmite despre cele bune. Fraza următoare debuta cu căderea Imperiului Roman și sfîrșea cu doctorul Clifford. Urma apoi o slabă pledoarie pentru eugenie și o fierbinte diatribă împotriva serviciului militar obligatoriu, care e departe de a reprezenta „Adevărata Eugenie." Aci se încheia articolul, intitulat „Răzmerița din Pebbleswick."

Dar ar însemna să-l nedreptățim pe Hibbs În-Orice-Caz dacă am ascunde faptul că haoticul său articol a fost urmat de o cascadă de scrisori din partea cititorilor. Trebuie admis că oamenii care trimit scrisori la ziare alcătuiesc o categorie aparte de excentrici. Dar, cel puțin, spre deosebire de avocați, de financiari, de membrii Parlamentului și de oamenii de știință, aceștia sînt persoane de toate soiurile, aparținînd celor mai diferite pături sociale, din toate colțurile țării, din toate sectele, de toate sexele, de toate vîrstele și din toate stadiile demenței. Scrisorile primite de Hibbs în urma articolului său sînt încă vrednice de a fi dezgropate din dosarele prăfuite ale jurnalului.

O bătrînică drăguță din ținuturile de mijloc a sugerat în scrisoarea trimisă că e posibil să fi fost vorba de epava unei vechi corăbii zvîrlite pe țărm în timpul întrunirii :

„Poate că domnul Leveson nu a observat-o ; și, la acea oră tîrzie din seară, putea fi confundată cu firma unui han, mai ales de către o persoană cu vederea slabă. Și vederea mea a slăbit mult în ultima vreme ; totuși rămîn o cititoare asiduă a ziarului Dvs."

Dacă diplomația domnului Hibbs i-ar fi lăsat nealterată măcar o singură fibră din suflet, atunci ar fi izbucnit în rîs sau în plîns în fața unei asemenea scrisori, sau s-ar fi îmbătat sau s-ar fi dus la mănăstire. În schimb, a măsurat-o cu un creion și a hotărît că era puțin prea lungă ca să încapă într-o coloană.

A mai sosit și o scrisoare din partea unui teoretician, și încă a unui teoretician de cea mai proastă speță. Un teoretician care elaborează o teorie nouă aplicabilă unui eveniment nou, nu-i periculos. Dar teoreticianul care pornește de la o teorie falsă și apoi ajustează toate faptele după măsura ei, este unul dintre cei mai primejdioși vrăjmași ai rațiunii umane. Scrisoarea începea ca un glonț scăpat din țeava pistolului :

„Oare întreaga chestiune nu-i rezolvată de Ex. IV. 3 ? [1] Anexez cîteva broșuri în care demonstrez acest lucru foarte clar, și la care nici unul dintre episcopii sau preoții așa-zisei Biserici-Libere nu a cutezat să-mi răspundă. Legătura dintre toiag sau par și șarpe, atît de limpede indicată de Biblie, este ignorată de proxeneții cu buzunarele grase care prostituează religia pentru satisfacerea propriilor lor interese. Moise ne aduce mărturia neîndoielnică a unui toiag sau par care s-a prefăcut în șarpe. Știm cu toții că cei care se dedau la băuturi tari cred în tot felul de viziuni false și afirmă frecvent că au văzut un șarpe. Așadar este cu desăvîrșire firesc ca acei nefericiți să fi afirmat că au văzut un par. E posibil să-l fi văzut înainte sau după binecunoscuta schimbare care se produce..."

Scrisoarea continua tot așa pe nouă pagini îndesate și, de astă dată, domnul Hibbs poate fi scuzat pentru faptul că a găsit-o prea lungă.

[1] *Exodul*, cap. IV. versetul 3, privitor la transformarea toiagului lui Moise într-un șarpe.

Altă scrisoare aparţinea unui corespondent ştiinţific care se întreba :

„Nu s-ar putea ca întreaga întîmplare să se datoreze calităţilor acustice ale clădirii ?" Apoi, arăta că el nu a crezut niciodată într-un edificiu de tablă ondulată, mai ales la ţărmul mării. Într-un asemenea loc, simplul cuvînt „vad", de exemplu, este atît de alterat de ecourile frînte ale repetatelor curbe metalice, încît a răsunat adeseori asemenea cuvîntului „iad", ceea ce a pricinuit multe neplăceri de ordin teologic, ba chiar şi unele intervenţii poliţieneşti. În lumina acestor fapte, omul de ştiinţă dorea să atragă atenţia ziaristului asupra unor amănunte foarte ciudate legate de presupusa prezenţă sau absenţă a firmei de han. Trebuie remarcat, spunea el, că o bună parte din martori, şi anume cei mai respectabili dintre ei, repetă în mod constant cuvîntul „confirmă". Cuvîntul „confirmă" revine de cinci ori în depoziţiile celor aflaţi înăuntru. Desigur, printr-o analogie ştiinţifică, putem deduce că neobişnuitul termen „firmă" nu a fost decît o denaturare acustică a cuvîntului „confirmă". Cuvîntul „confirmă" e de natură să apară în mod repetat în discuţii ca acelea care avuseseră loc în cadrul întrunirii. Scrisoarea aceasta era semnată „un specialist în probleme medicale", şi părţile cele mai absurde din ea au fost selectate pentru publicarea în ziar.

A mai sosit o scrisoare din partea unui veritabil umorist, care spunea că nu există nimic inexplicabil sau neobişnuit în toată afacerea. Lui însuşi (afirma autorul scrisorii) i se întîmplase adeseori să vadă firma cînd intra într-o cîrciumă ; şi cînd ieşea din ea, nu mai era în stare să vadă nimic. Această scrisoare (singura care avea oarecare valoare literară) a fost înlăturată cu severitate de către domnul Hibbs.

Într-o altă scrisoare, un domn cultivat, dotat cu oarecare stil, făcea o simplă sugestie. A citit oare cineva povestirea lui H.G. Wells despre o frîntură existentă în spaţiu ? Domnul se străduia să dea a înţelege că nimeni în afară de el nu mai auzise de această povestire ; poate că nici despre domnul Wells. Povestirea arăta că picioarele unui om se pot afla într-o parte a lumii şi ochii lui în cu totul alta. Se mulţumea doar să ofere această sugestie.

Mormanul de scrisori peste care fusese aruncată aceasta din urmă, arată cît de mult preţuise Hibbs sugestia.

S-a găsit, firește, și un cititor care vedea în toată chestiunea un complot al unor forțe străine fanatice împotriva coastei Marii Britanii. Dar cum nu preciza dacă principala ticăloșie a invadatorilor a constat în împlîntarea firmei sau în smulgerea ei, observațiile sale (care în rest se refereau exclusiv la vorbele insultătoare ale unui vînzător de înghețată din Italia, al cărui punct de vedere asupra chestiunii în speță nu era însă înfățișat) își pierdeau din greutate.

Și apoi, cele din urmă dar nu cele mai lipsite de importanță, veneau scrisorile tuturor acelora care cred că pot rezolva o problemă pe care nu o înțeleg prin abolirea tuturor elementelor care au contribuit să o nască. Cunoaștem cu toții asemenea oameni. Dacă un bărbier a tăiat gîtul clientului pentru că o anume fată și-a schimbat partenerul la dans sau la o plimbare pe măgari pe dealul Hampstead, se vor găsi întotdeauna indivizi care să protesteze împotriva tuturor instituțiilor legate de acest fapt. Desigur, așa ceva nu s-ar mai putea întîmpla dacă s-ar desființa frizeriile, dacă s-ar desființa bricele, dacă s-ar desființa repulsia fetelor față de bărbații nebărbieriți, dacă s-ar desființa fetele, dacă s-ar desființa dealurile și spațiile deschise, dacă s-ar desființa dansul, dacă s-ar desființa măgarii. Dar măgarii, teamă mi-e, nu se vor desființa niciodată.

Și o sumedenie de măgari au participat la încercările de soluționare a acestei controverse. Unii au transformat-o într-un argument împotriva democrației, pentru că bietul George era un simplu dulgher. Alții au transformat-o într-un argument împotriva imigrației străine, pentru că Misysra Ammon era turc. Unii au propus ca femeile să nu mai fie admise la nici un fel de întrunire publică sau conferință pentru că, la conferința în chestiune, constituiseră, fără voia și nu din vina lor, o oarecare temporară dificultate. Alții cereau să fie desființate toate localitățile de vacanță ; iar alții cereau să fie desființate vacanțele. Unii acuzau vag coasta mării ; alții propuneau, și mai vag, mutarea mării. Toți afirmau că dacă una sau alta, stîncile sau ierburile de mare, sau vizitatorii străini, sau vremea rea, sau cabinele de baie ar fi fost înlăturate cu o mînă forte, ceea

ce s-a întîmplat nu s-ar mai fi întîmplat. Nu prezentau decît un singur punct slab, toţi dintre ei : anume, se părea că nu aveau nici cea mai vagă idee despre ceea ce se întîmplase. Dar, din acest punct de vedere, oamenii îşi pot găsi o scuză. Nimeni nu ştia ce se întîmplase ; şi nimeni nu ştie, desigur, pînă în ziua de azi ; altminteri n-ar fi fost necesar să se scrie această povestire. Doar nimeni dintre dumneavoastră nu şi-ar putea închipui să povestea asta a fost scrisă din alte motive decît din dorinţa de a înfăţişa adevărul gol-goluţ, adevărul adevărat.

Ciudata şi confuza viclenie, singura calitate distinctă posedată de Hibbs În-Orice-Caz, a marcat în mod cert o victorie ; pentru că a dat tonul jurnalelor săptămînale ; acestea l-au preluat cu mai multă inteligenţă şi cu mai puţină trepidaţie ; dar l-au preluat. Apărea din ce în ce mai clar că întreaga chestiune trebuia tratată cu uşurinţă şi scepticism, şi apoi lăsată să cadă în uitare. Şi săptămînalele religioase discutară povestea firmei de han şi a capelei de tablă ondulată ; criticile Bisericii mărunte se îndreptară, cu dezgust, în special împotriva firmei, pe cînd cele ale Înaltei Biserici au fost îndreptate împotriva capelei. Dar cu toţii căzură de acord că asemenea combinaţie era cu totul şi cu totul incompatibilă ; unii o socotiră chiar fabuloasă. Singurele tipărituri intelectuale care au considerat întîmplarea plauzibilă au fost ziarele spiritualiste ; dar interpretările lor nu aveau acea temeinicie care l-ar fi satisfăcut pe domnul Gorge.

Abia un an mai tîrziu au ajuns şi cercurile filozofice la concluzia că s-a spus ultimul cuvînt în dezbătuta chestiune. Un comentariu asupra incidentului şi a influenţei sale din punct de vedere natural şi supranatural a apărut în celebra operă a profesorului Widge : *Un istoric al fenomenelor petro-piscatoriale*, operă care a generat profunde prefaceri în gîndirea filozofică modernă, atunci cînd a apărut fragmentar în *Hibbert Journal*. Fără îndoială, toată lumea îşi aminteşte de importanta teză a profesorului Widge şi anume că filozofia modernă trebuie să aplice taumaturgiei de la lacul Tiberiada aceleaşi principii pe care Dr. Bunk şi alţii le-au aplicat cu atîta succes istoriei nunţii din Cana. „Autorităţi incontestabile ca Pink şi Tosher, scria profesorul, au demonstrat cu o precizie pe care nici

un spirit liber n-ar putea-o pune la îndoială, că taumaturgia aqua-vinică din Cana vine în totală contradicție cu psihologia „organizatorului ospățului", după cum reiese din analizele întreprinse de cercetătorii moderni ; și, într-adevăr, este contrarie întregii psihologii iudeo-aramaice din acel stadiu al dezvoltării sale ; după cum e penibil de discordantă cu ideile elevate ale dascălului moral în chestiune. Și cum noi ne ridicăm azi la un nivel etic superior acelor vremuri, e necesar să aplicăm principiul canaic la evenimente ulterioare. Acest principiu a fost, după cum se știe, expus de Husher, care a arătat că întregul episod al nunții din Cana este apocrif ; în timp ce teoria alternativă, și anume că vinul ar fi fost nealcoolizat și amestecat cu apă își revendică paternitatea de la binecunoscutul gînditor Minns. E limpede că dacă aplicăm această alternativă la așa-numitul miracol al pescuitului, trebuie fie să admitem teoria lui Gilp că peștii erau specimene împăiate, artificial introduse în lac (vezi Rev. Y. Wise *Cristo-vegetarianismul ca sistem universal,* unde această ipoteză este apărată cu fermitate), fie să adoptăm teza husheriană care neagă și episodului piscatorial orice adevăr istoric.

Dificultatea întîmpinată de criticii cei mai temerari (pînă și de Pooke) în adoptarea acestei teze total negativiste constă în presupusa improbabilitate ca o povestire atît de detailată să se bazeze pe o frază atît de superficială ca aceea la care se referă criticii antiistorici. Pooke susține cu caracteristicul său raționalism implacabil că, în conformitate cu teoria lui Husher, o replică metaforică deși remarcabilă ca : „Voi face din voi pescuitori de oameni" a devenit, prin extindere, o adevărată cronică a evenimentelor, întrucît nicăieri, nici măcar în pasajele evident intercalate ulterior, nu se găsește vreo mențiune asupra aparției vreunui om în plasele pescărești, cînd acestea au fost scoase din mare sau, mai exact, din lagună.

Ar însemna o atitudine prezumțioasă sau chiar de prost gust dacă vreun exponent al gîndirii moderne ar adopta alte ipoteze decît cele emise de Pooke ; totuși aș îndrăzni să sugerez că tocmai olimpianismul academic și poziția unică a venerabilului profesor (a cărui a nouăzeci și șaptea aniversare a fost atît de fastuos sărbătorită anul trecut la

Chicago) ar fi putut să-l împiedice de la acea cunoaştere intuitivă a felului în care convingerile eronate proliferează în sînul vulgului. Cer iertare pentru faptul că voi menţiona un caz modern cunoscut mie (nu prin participare directă ci prin studiul atent al tuturor relatărilor) care prezintă un curios paralelism cu acele antice extinderi ale unui text într-un incident, menit să confirme legea lui Husher.

S-a întîmplat la Pebbleswick, în sudul Angliei. Orăşelul se aflase de multă vreme într-o stare de primejdioasă exaltare religioasă. Marele geniu mistic care de atunci încolo a contribuit în asemenea măsură la modificarea atitudinii noastre faţă de religiile lumii, Misysra Ammon, ţinuse o suită de prelegeri pe plajă, în faţa a mii de ascultători entuziasmaţi. Întrunirile lor erau însă adeseori întrerupte atît de corurile religioase ale copiilor, organizate în spiritul celei mai rigide ortodoxii, cît şi de Liga Rozetei, acea formidabilă organizaţie ateistă şi anarhistă. Şi, ca şi cum acestea n-ar fi fost suficiente ca să stîrnească vîltoarea fanatismului, a apărut pe această plajă predestinată şi o recrudescenţă a vechii controverse între sublapsarienii milnieni şi sublapsarienii radicali. E firesc să deducem că în atmosfera saturată de teologie din Pebbleswick, cine ştie ce polemist a citat pasajul : „O generaţie păcătoasă şi adulterină *caută un semn.* Dar nu i se va arăta alt semn decît cel al profetului Iona." Desigur, un spirit ca acel al lui Pooke nu ar putea crede că efectul acestui pasaj asupra ţăranilor ignoranţi din sudul Angliei a fost atît de puternic încît au început realmente să caute un semn, dar în sensul însemnelor acelor vechi hanuri, astăzi, din fericire, pe cale de dispariţie. „Semnul profetului Iona" a devenit, în mentalitatea lor obscurantistă, însemnul corăbiei de pe care a fost zvîrlit Iona. Şi au început, literalmente, să caute „însemnul corăbiei". Cum unii dintre ei sufereau probabil de halucinaţia lui Smail, au ajuns la convingerea că l-au văzut într-adevăr. Întregul incident prezintă o ciudată analogie cu legenda din Biblie şi nu face decît să confirme triumfal legea lui Husher."

Lordul Ivywood i-a mulţumit în mod public profesorului Widge, spunînd că studiul acestuia a izbutit să stăvilească, în districtul său, ceea ce ar fi putut deveni un ocean de superstiţii. Dar, în realitate, bietul Hibbs a tras prima lovitură ameţitoare, care a zăpăcit minţile tuturor.

Capitolul X

CARACTERUL LUI QUOODLE

Undeva, în numeroasele grădini, terase, atenanse, grajduri şi altele de acelaşi fel aparţinînd Lordului Ivywood, vieţuia un cîine căruia i se spunea Quoodle. Lordul Ivywood nu-i spunea Quoodle. Lordul Ivywood avea aproape o incapacitate fizică de a articula asemenea sunete. Şi Lordul Ivywood nu simpatiza cîinii. Simpatiza, firește, cu cauza cîinilor şi ţinea foarte mult la respectul său de sine şi la consecvenţa atitudinii sale. N-ar fi acceptat niciodată ca un cîine să fie maltratat în casa lui ; cum n-ar fi acceptat aşa ceva chiar de-ar fi fost vorba de un şobolan ; sau chiar de un om. Dar dacă Quoodle nu era maltratat fizic, în schimb era neglijat din punct de vedere social. Ceea ce nu-i plăcea lui Quoodle. Deoarece cîinii ţin la tovărăşia umană chiar mai mult decît la blîndeţea umană.

Lordul Ivywood ar fi vrut, probabil, să vîndă cîinele ; dar consultînd specialişti (aşa cum făcea în orice problemă pe care nu o înţelegea şi în multe lucruri pe care le înţelegea), a ajuns la concluzia că, din punct de vedere tehnic, acest cîine era lipsit de valoare comercială, mai ales, pare-se, din pricina amestecului de calităţi pe care le prezenta. Era un soi de corcitură între un buldog şi un terier, precumpănitor fiind buldogul, ceea ce-i scădea preţul în măsura în care-i întărea fălcile. Înălţimea Sa Lordul avea impresia că ar fi putut să-l utilizeze drept cîine de

pază, dacă animalul n-ar fi manifestat tendința de a urmări vînatul asemenea unui prepelicar ; dar chiar și în această calitate era discreditat de nefericitul talent de a înota ca un cîine de aport. Însă impresiile Lordului Ivywood puteau fi ușor confuze, deoarece atunci cînd se gîndea la cîine, se gîndea în același timp și la Piatra Neagră din Mecca, sau la alt subiect esoteric. Victima acestui conglomerat de daruri naturale continua, așadar, să zacă și să se însorească la Ivywood, fără să dea la iveală alt rezultat al conglomeratului în afară de o remarcabilă urîțenie.

În schimb Lady Joan Brett iubea cîinii. O trăsătură caracteristică și o bună parte din tragedia ei o constituia faptul că toate instinctele naturale pulsau în ea vii sub masca de artificialitate ; simțea mirosul gherghinei și al mării de la depărtare, ca un ogar care își adulmecă hrana. Asemenea majorității aristocraților, își împingea cinismul pînă la periferia cetății diavolului, și era la fel de lipsită de credință ca și Lordul Ivywood, ba chiar mai mult. Cînd avea chef, putea fi tot atît de distantă și infatuată ca și acesta ; ba chiar îl depășea în talentul social de a-și arăta plictisul. Totuși, în pofida tuturor sofisticăriilor și ambițiilor, exista o mare deosebire între ei : comunicarea dintre Joan și elementele naturii era încă vie, pe cînd a lui secase. Pentru ea, un răsărit însemna încă ivirea soarelui pe cer, și nu aprinderea luminii de către un servitor cosmic. Cocoșii și găinile erau pentru ea anexele indispensabile unei gospodării englezești și nu (așa cum îi demonstrase Lordul Ivywood dintr-o enciclopedie) păsări de origine indiană, importate într-o epocă relativ recentă de Alexandru cel Mare. Iar primăvara, însemna pentru ea cel mai plăcut anotimp la țară, și nu începutul sezonului londonez. Tot așa, un cîine era pentru ea un cîine și nu unul din animalele superioare sau inferioare, nici un deținător al tainei sacre a vieții, sau ceva căruia trebuie să i se pună botniță, sau ceva ce nu trebuie supus vivisecției. Știa că de un cîine trebuie să ai grijă, în adevăratul sens al cuvîntului, nu așa cum a avut grijă de cîinii galbeni din Constantinopol sultanul Abdul Hamid, a cărui biografie o scria acum Lordul Ivywood pentru colecția „Despoții

progresiști". Nu era sentimentală cu cîinii și nu-i transforma în animale de răsfăț. Trecînd pe lîngă Quoodle, avu gestul firesc de a-i ciufuli părul și de a-i adresa un cuvînt care, pe loc, i-a și ieșit din minte.

Omul care cosea pajiștea grădinii înălță o clipă ochii ; pentru că nu-l mai văzuse niciodată pe Quoodle comportîndu-se cum s-a comportat. S-a ridicat pe cele patru picioare, s-a scuturat zdravăn și a pornit în fața fetei, conducînd-o spre o scară de fier, pe care Joan n-o mai folosise niciodată pînă în acea zi. Probabil că abia atunci fata l-a luat cu adevărat în seamă și plăcerea ei, exact ca și aceea gustată în fața sublimului Profet din Turcia, provenea tocmai din sesizarea notei de umor. Căci complexul patruped păstrase labele de buldog și, văzut din spate, își legăna crupa ca un maior bătrîn, care se duce țanțoș la club.

Cîinele și scara de fier o conduseră pe Joan spre un șir de încăperi lungi, care dădeau una în alta. Făceau parte din ceea ce știuse ea pe vremuri că e aripa nefolosită a conacului Ivywood. O aripă care fusese neglijată sau chiar închisă probabil din pricina unor deteriorări săvîrșite de strămoșul nebun, a cărui amintire nu era considerată de actualul Lord Ivywood ca utilă pentru cariera lui. Dar Joan descoperi acum indiciile unei recente încercări de reabilitare a locului. Într-una din camerele goale se găsea o găleată cu var, într-alta o scară, ici-colo cîte o galerie de perdea și, pînă la urmă, în cea de-a patra cameră, găsi chiar și o draperie. Atîrna singuratică, agățată de lemnăria veche, dar era superbă, de o culoare portocaliu-aurie, imprimată cu linii purpurii unduitoare, ce păreau să sugereze spiritul și chiar prezența unor șerpi, deși n-aveau nici ochi, nici guri.

În următoarea din această nesfîrșită serie de încăperi dădu peste un soi de divan vărgat în dungi verzi și argintii, unica mobilă aflată pe podeaua goală. Se așeză pe el, împinsă de un amestec de oboseală și obrăznicie ; căci își amintea de o poveste care i se păruse întotdeauna colosal de nostimă : despre o doamnă parțial inițiată în teosofie, care obișnuia să se odihnească pe un divan asemănător, pînă cînd își dăduse seama că era vorba în re-

alitate de un fachir înfăşurat în veşmintele lui orientale şi lungit pe jos, în rigiditatea transei. Joan nu spera să se aşeze într-adevăr pe un fachir, dar numai la această idee îi venea să rîdă — pentru că l-ar fi acoperit de ridicol pe Lordul Ivywood. Nu era sigură dacă Ivywood îi plăcea sau îi displăcea ; dar ştia cu siguranţă că i-ar fi plăcut la nebunie să-l pună în situaţii ridicole.

În momentul cînd se aşezase pe divan, cîinele, care o însoţise tot timpul, se culcă la rîndul lui, ba chiar pe tivul rochiei ei. După un minut sau două Joan se ridică (şi cîinele la fel), cu gîndul de a parcurge mai departe lunga înşiruire a încăperilor, în care oameni ca Philip Ivywood uită că sînt doar simpli oameni. Sala următoare era ceva mai împodobită, şi după ea urma o alta şi mai ornată ; era limpede că planul de decorare a încăperilor începuse din capătul celălalt. Acum vedea că lunga aripă se sfîrşea cu camere care de la distanţă creau efectul unui caleidoscop, încăperi asemenea unor cuiburi de păsări exotice sau unor palate construite din focuri de artificii pietrificate. Din această fîntînă de curcubee orbitoare şi de ţîşniri multicolore, văzu desprinzîndu-se silueta lui Ivywood care înainta spre ea, în costumul său negru şi cu faţa mai albă ca oricînd din pricina contrastului. Buzele i se mişcau ; vorbea de unul singur, aşa cum fac mulţi oratori. Părea să n-o vadă, şi Joan trebui să-şi strunească strigătul absurd care-i încolţi în subconştient : „Doamne, e orb !"

Un moment mai tîrziu îi întîmpina intruziunea cu o cuviincioasă surpriză şi cu o simplitate potrivită unor asemenea împrejurări ; iar Joan îşi spuse că acum ştie de ce faţa lui îi păruse mai lividă şi mai oarbă ca de obicei. Impresia se datora unui contrast. Lordul purta pe degetul arătător, — aşa cum strămoşii lui purtaseră odinioară un şoim de vînătoare încleştat pe încheietura mîinii — o pasăre tropicală viu colorată, al cărei cap, gît şi ochi aveau o expresie cu totul opusă înfăţişării Lordului. Joan gîndi că nu văzuse în viaţa ei o creatură mai vioaie şi mai impertinentă. Ochii provocatori, creasta ascuţită păreau să desfidă cincizeci de cocoşi gata de luptă. Nu era de mirare (continuă să-şi spună Joan) că alături de aceas-

tă licheluță cu pene, atît de bătătoare la ochi, părul incolor și fața înghețată ale lui Ivywood arătau ca părul și fața unui cadavru ambulant.

— N-ai să ghicești ce pasăre e asta, i se adresă Ivywood cu tonul său cel mai fermecător. Ai auzit de ea, dar niciodată nu ți-ai închipuit cum arată. E un *bulbul* turcesc.

— N-am știut cum arată și nici nu mă interesa să știu, răspunse Joan. Am crezut că *bulbul* e un fel de privighetoare.

— Acesta este adevăratul *bulbul* al orientului : *Pyctonotus Haemorrhus.* Dumneata te gîndești la *Daulias Golzii.*

— Se vede că la asta mă gîndesc, răspunse Joan cu un surîs. E un gînd care mă torturează. Mă întreb cînd voi reuși în sfîrșit să nu mă mai gîndesc la Daulias Galsworthy. Galsworthy ai spus ?

Pe urmă, mișcată de blînda austeritate întipărită pe fața interlocutorului ei, mîngîie cu un deget pasărea țipătoare și bătăioasă, adăugînd :

— E o păsărică drăguță.

Patrupedul numit Quoodle nu era însă deloc de acord cu asemenea comportare. Ca majoritatea ciinilor, îi plăcea să stea alături de făpturile omenești cînd acestea tăceau ; le tolera cu mărinimie cînd își vorbeau una alteia. Dar atenția și cuvintele adresate altui animal decît unei corcituri bul-terier, îl atingeau pe domnul Quoodle la corzile lui cele mai sensibile și mai respectabile. Emise un mîrîit înăbușit. Joan, în virtutea instinctelor care pulsau în ea, se aplecă și-l trase de păr, dîndu-și pe dată seama de necesitatea de a devia admirația de la *Pyctonotus Haemorrhus.* Și-o întoarse spre decorațiunile interioare de la capătul aripii restaurate, pentru că ajunseseră la sfîrșitul lungului șirag de încăperi care se termina într-un splendid aranjament, încă nefinisat, din plăci de lemn alb și colorat, cu incrustații în maniera orientală. Într-una din laturi, întregul coridor se curba într-o cămăruță rotundă de turn, cu vedere panoramică asupra peisajului : Joan, care cunoscuse bine casa în copilărie, era convinsă că turnul e o inovație. Pe de altă parte, o deschizătură nea-

gră, încă neacoperită, în partea de jos a lucrăturii orientale în lemn, îi aminti deodată de ceva ce uitase.

— Desigur, spuse ea (după momentul extazului estetic de rigoare), aici exista pe vremuri o scară care ducea la vechea bucătărie de vară, sau la o veche capelă sau la așa ceva.

Ivywood încuviință cu un aer grav.

— Da, zise el, ducea la ruinele unei capele medievale, după cum spui. Adevărul este că mai ducea și la alte locuri pe care astăzi nu le pot considera ca o cinste pentru familia noastră. Tot tărăboiul și tot hazul care s-au făcut pe seama acelui nefericit tunel (mama dumitale ți-o fi povestit totul), ei bine, mi-e teamă că nu ne-au creat o faimă prea bună în ținut ; dar cum tunelul nu străbătea decît o fîșie de pămînt de la marginea mării, l-am îngrădit și l-am astupat cu vegetație sălbatică. Am panelat însă capătul acestei încăperi din cu totul alte motive. Vreau să vii să vezi.

O conduse în cămăruța rotundă a turnului prin care se termina arhitectura restaurată a casei și Joan, cu setea ei pentru frumos, fu străbătută de un fior de beatitudine în fața priveliștii. Cinci minunate bovindouri deschise, cu contur sarazin, ofereau privirii bronzul și arama și purpura parcurilor și pădurilor scăldate în luminile toamnei, care se pierdeau în albastrul siniliu al mării. Nu se vedea nici o casă, nici o făptură vie. Și oricît ar fi fost de familiarizată cu această coastă a mării, știa că acum privește dintr-un unghi nou un peisaj nou, aparținînd lui Ivywood.

— Dumneata scrii sonete, spuse Lordul cu o vibrație în glas vecină cu emoția. Care-i primul gînd ce-ți străbate mintea în fața acestor ferestre deschise ?

— Știu la ce te gîndești, răspunse Joan după o tăcere : „Același care adeseori..."

— Da, asta simt... „A mărilor primejdioase pierdute pe tărîm de basm" [1].

Urmă un nou răstimp de tăcere, pe parcursul căruia cîinele mușină de jur împrejurul cămăruței rotunde.

— Așa doresc să fie, spuse Ivywood cu o voce scăzută dar ciudat de mișcată. Doresc ca aci să fie sfîrșitul casei.

[1] John Keats — *Odă unei privighetori.*

Doresc ca aci să fie sfîrşitul lumii. Nu simţi că în aceasta constă adevărata splendoare a artei orientale ; culoarea irizată a marginii lucrurilor, asemenea contururilor sidefii ale norilor din zori, asemenea insulelor estompate de la mare depărtare. Ştii, continuă el pe o voce şi mai scăzută, arta orientală are asupră-mi puterea de a mă face să simt că eu însumi aş fi imaterial, foarte îndepărtat ; un călător din Orient rătăcit prin lume, pe care oamenii îl caută. Cînd văd emailul ăsta verzui şi galben pal ca lămîia pierzîndu-se în albul lemnului, simt că mă aflu la mii de leghe de locul unde mă aflu de fapt.

— Ai dreptate, răspunse Joan privindu-l cu oarecare surpriză. Şi eu am simţit de multe ori lucrul ăsta.

— Arta Orientului, continuă Ivywood ca prin vis, împrumută într-adevăr aripile diafane ale dimineţii şi întîrzie în efemerele adîncuri marine. Se spune că nu conţine formele vieţii ; dar alfabetul său e la fel de lesne de citit ca şi hieroglifele roşii ale răsăritului şi ale apusului de soare, care sînt franjurile veşmîntului Celui-de-Sus.

— Niciodată pînă acum nu te-am auzit vorbind în felul ăsta, comentă tînăra, mîngîind din nou penele stridente violete ale micuţei păsări orientale.

Domnul Quoodle nu mai putu suporta. Evident, îşi formase o părere foarte nefavorabilă despre cămăruţa turnului şi despre arta orientală în general ; şi văzînd, pe deasupra, că Joan îşi transferase din nou atenţia spre rivalul său, o porni în sala lungă din capăt şi, descoperind deschizătura care urma să fie în curînd panelată, dar care, deocamdată, dădea spre o scară veche şi întunecoasă, o luă la galop pe trepte în jos.

Lordul Ivywood trecu uşurel pasărea pe degetele fetei şi se duse la una dintre ferestre, aplecîndu-se puţin în afară.

— Iată, spuse el, oare locul ăsta nu exprimă ceea ce simţim amîndoi ? Nu e ăsta castelul de basm agăţat pe cel din urmă zid al lumii ?

Îi făcu semn să se apropie de fereastra unde atîrna colivia goală a păsării, artistic filigranată într-un metal galben.

— O, e cea mai frumoasă dintre privelişti ! strigă Lady Joan. Ca din *O mie şi una de nopţi !* Parcă ne-am afla

într-un turn al giganticilor Genii, cu foişoare care se înalţă pînă la lună ; şi pasărea asta e un prinţ vrăjit, întemniţat într-un palat de aur, spînzurat de luceafăr.

Deodată, ceva tresări în zonele cele mai obscure ale subconştientului ei ; ceva ca un fior rece, sau o modificare subită, de felul celor prin care simţim, fără să ştim, că vremea s-a schimbat sau că o muzică îndepărtată, abia percepută, a încetat.

— Unde e cîinele ? întrebă brusc.

Ivywood întoarse spre ea o suavă privire incoloră.

— A fost un cîine aici ? întrebă el.

— Da, răspunse Lady Joan Brett, şi-i înapoie pasărea pe care el o reintroduse cu grijă în colivie.

Cîinele despre care întrebase Lady Joan coborîse în goană o scară spiralată şi ieşise la lumina zilei într-o parte a grădinii pe care n-o mai văzuse niciodată ; pe care, dealtfel, n-o mai văzuse nimeni de multă vreme încoace. O încîlceală de copaci şi bălării. Unica urmă a trecerii unei mîini omeneşti o constituiau rămăşiţele unei capele gotice, îngropată pînă la brîu într-un hăţiş de buruieni şi mînjită de colonii de licheni şi de ciuperci. Multe dintre acestea colorau piatra cenuşie, năruită, în nuanţe de bronz şi cafeniu ; dar altele, mai ales cele din partea mai îndepărtată de casă, apăreau ca nişte pete portocalii şi purpurii destul de strălucitoare ca să poată figura în decoraţiile orientale ale Lordului Ivywood. Privirea unui spectator înzestrat cu imaginaţie ar fi descoperit un sens alegoric în sfinţii şi arhanghelii sfărîmaţi şi mutilaţi care hrăneau asemenea mulţimi de paraziţi ca ciupercile sîngerii şi aurii. Dar domnul Quoodle nu a avut niciodată pretenţia de a tălmăci simboluri. S-a mulţumit doar să se înfunde cît mai adînc în jungla englezească verde-cenuşie. Mîrîia la atingerea urzicilor şi a scaieţilor, ca un om de afaceri care ar bombăni împotriva aglomeraţiei şi înghiontelii ce-l împiedică să înainteze. Dar continua să-şi croiască drum, cu botul în pămînt, ca şi cum ar fi adulmecat apropierea a ceva interesant. Şi, într-adevăr, mirosise ceva care pe cîini îi interesează chiar mai mult decît prezenţa altor cîini. Dărîmînd o ultimă barieră de mărăcini ţepoşi, violeţi, se pomeni într-un luminiş în formă de semicerc,

presărat cu cîțiva copăcei mai firavi și avînd ca fundal bolta de cărămizi înnegrite a unui vechi tunel. Gura tunelului fusese astupată cu un oblon sau o mască grosolană din șipci de lemn putrezite, care-i dădeau aerul unei căsuțe de decor pentru o pantomimă. În fața acestei construcții, un individ îndesat, îmbrăcat într-un costum de vînătoare jerpelit, păzea o tigaie veche și ponosită pe care o ținea peste o flacără tremurătoare ce mirosea puternic a rom ars. În tigaie, ca și pe partea de sus a unui butoi care servea drept masă, se găseau grămăjoare de ciuperci cenușii, cafenii și chiar portocalii, din cele care smălțuiau îngerii și dragonii de piatră ai capelei dărîmate.

— Bună, bătrîne, îl salută omul cu haina de vînătoare pe domnul Quoodle, vorbindu-i calm și continuîndu-și îndeletnicirile culinare. Ai venit să ne faci o vizită ? Atunci, intră. Aruncă o privire cîinelui, apoi își concentră din nou atenția asupra tigăii. Dacă ai avea coada ceva mai scurtă, ai valora o sută de lire. Ți-ai luat micul dejun ?

Cîinele se apropie de el și începu să-i adulmece și să-i cerceteze cu botul jambierele de piele jigărite. Omul nu se întrerupse din gătitul care-i ocupa ambele mîini, dar își îndoi genunchiul și, cu piciorul, mîngîie patrupedul sub falcă, acolo unde există un nerv a cărui stimulare (după cum afirmă unii oameni de știință) produce unui cîine plăcerea pe care un trabuc aromat o produce unui om. În acea clipă, o voce tunătoare ca de căpcăun răsună din tunelul mascat, întrebînd :

— Cu cine stai de vorbă ?

Pe urmă, un soi de ferestruică strîmbă se deschise în partea de sus a căsuței de pantomimă și un cap uriaș, cu un păr aproape cărămiziu, crescut vertical ca o perie, peste doi ochi albaștri, mari ca de broscoi, își făcu apariția în scenă.

— Hump ! strigă căpcăunul. Toate sfaturile mele morale s-au risipit în cele patru vînturi. În ultima săptămînă ți-am cîntat paisprezece cîntece și jumătate, toate compuse de mine și tu, în schimb, te apuci să furi cîini. Mergi, pas cu pas, pe urmele pastorului Cum-Naiba-l-Chema.

— Nu-i așa, răspunse imparțial omul cu tigaia. Pastorul Whitelady a găsit o metodă ingenioasă de a se în-

toarce neobservat la Pebbleswick, şi eu i-am urmat calea. Dar în ce priveşte furtul cîinilor, găsesc că era un prostănac. Ce să-i faci, era tînăr şi nu ştia altceva decît religie. Eu, însă, mă pricep prea bine la cîini ca să fac greşeala de a fura unul.

— Aşa o fi, răspunse matahala cu păr roşu, atunci cum ţi-ai procurat cîinele ăsta ?

— M-a furat el pe mine, răspunse cealaltă persoană, scuturînd tigaia.

Într-adevăr, cîinele se aşezase în coadă la picioarele lui, stînd ţeapăn şi cu un aer arogant de parc-ar fi fost un cîine de pază plătit cu un salariu gras, şi de parcă s-ar fi aflat acolo de cînd se clădise tunelul.

Capitolul XI

VEGETARIANISM DE SALON

Publicul care se adunase să-l asculte pe Profetul Lunii cu prilejul următoarei sale alocuţiuni era mult mai select decît societatea relativ amestecată, mic-burgheză, a „Sufletelor Pure". Totuşi, domnişoara Browning şi sora acesteia, doamna Mackintosh, erau de faţă ; pentru că Lordul Ivywood le angajase pe amîndouă în calitate de secretare particulare ; şi le dădea de lucru berechet. Era prezent şi domnul Leveson, pentru că Lordul Ivywood avea mare încredere în capacităţile lui de bun organizator ; nu lipsea nici domnul Hibbs, întrucît Lordul Ivywood avea încredere în judecăţile lui politice, cel puţin cînd reuşea să descopere care erau acestea. Domnul Leveson avea păr lins, negru, şi părea nervos. Domnul Hibbs avea păr lins, blond ; şi părea de asemenea nervos. Dar restul societăţii făcea parte din lumea Lordului Ivywood ; sau din lumea marii finanţe cu care aristocraţia se amestecă adeseori atît în Anglia cît şi în restul Europei. Lordul

Ivywood întîmpină cu o atitudine aproape călduroasă pe un distins diplomat străin ; care nu era altul decît taciturnul reprezentant al Germaniei, cel ce participase alături de el la conferința de pe Insula Măslinilor. Doctorul Gluck nu mai era îmbrăcat în discretul său costum negru, ci într-o uniformă diplomatică, cu fireturi și sabie, și arbora o întreagă panoplie de decorații prusace, austriece și turcești, căci, de la Lordul Ivywood urma să se ducă la o ceremonie la Curte. Dar buzele roșii răsfrînte, mustața neagră răsucită și ochii migdalați inexpresivi nu se schimbaseră mai mult decît s-ar fi schimbat trăsăturile unui cap de ceară din vitrina unui frizer.

Și Profetul efectuase unele modificări în ținuta sa vestimentară. Pe vremea cînd conferența pe plajă, veșmintele sale, cu excepția fesului, arătau asemenea costumului jerpelit dar respectabil al unui funcționăraș englez fără de noroc. Acum însă, cînd frecventa aristocrație care-și desfată sufletele cum își desfată și simțurile, se silise să înlăture orice incongruitate. Trebuia să arate ca o lalea sau ca un lotus oriental proaspăt cules. Așa încît purta o robă lungă, albă, ornată ici-colo cu cîte o bandă brodată, de culoarea flăcării, iar capul îi era înfășurat într-un turban verzui-auriu. Era necesar să dea impresia că sosise, plutind de-a lungul Europei, pe covorul fermecat ; sau că tocmai picase din paradisul său lunar.

Doamnele din societatea Lordului Ivywood erau cele pe care le-am mai cunoscut. Lady Enid Wimpole care continua să-și nedreptățească chipul sincer și timid printr-o toaletă îngrozitoare, ce evoca mai curînd o procesiune decît o rochie. O procesiune funebră pictată de Aubrey Beardsley. Iar Lady Joan Brett continua să arate ca o frumoasă spaniolă, care și-a pierdut însă orice iluzie legată de castelele din Spania. Doamna corpolentă și implacabilă care refuzase să pună vreo întrebare la precedenta conferință a lui Misysra, și care era Lady Crump, distinsa militantă feministă, continua să dea impresia că e plină vîrf de întrebări atît de fatale umanității, încît depășiseră nivelul vorbirii și atinseseră stadiul inefabil al ostilității pure. Pe parcursul întregului ceremonial a păstrat o tăcere explozivă și o privire răuvoitoare. Bătrîna Lady Ivywood, înfășurată în cele mai fine și mai vechi dantele și în cele

mai fine şi mai vechi maniere, înfăţişa acel chip peste care suflase moartea, ce poate fi adeseori observat la părinţii intelectualilor puri. Avea faţa unei mame pierdute, care e mai patetică decît faţa unui copil pierdut.

— Şi cu ce ne veţi delecta astăzi ? îl întrebă Lady Enid pe Profet.

— Prelegerea mea, răspunse Misysra cu gravitate, va trata problema porcului.

Una din trăsăturile simplităţii cu adevărat meritorii a Profetului era aceea că niciodată nu sesiza vreo nepotrivire sau vreun element deplasat în textele şi simbolurile arbitrare şi disparate în jurul cărora îşi ţesea teoriile demenţiale. Lady Enid suportă şocul acestui neobişnuit subiect de dezbateri fără să-şi altereze expresia de înţeleaptă blîndeţe pe care o arbora din principiu cînd discuta cu asemenea oameni.

— Porcul, da, porcul constituie un subiect amplu, continuă Profetul descriind curbe în aer cu braţul, de parcă ar fi mîngîiat un specimen de frunte al rasei porcine. Şi implică o sumedenie de subiecte adiacente. Mi se pare foarte ciudat faptul că voi, creştinii, rîdeţi şi vă miraţi că noi ne simţim pîngăriţi de porc. Noi şi încă unul dintre popoarele Bibliei. Dar, de bună seamă, şi voi, creştinii, consideraţi porcul drept o sursă de poluare, din moment ce l-aţi transformat în cea mai uzuală formulă de exprimare a dispreţului şi dezgustului vostru. Exclamaţi : „E un porc !", şi nu evocaţi, scumpa mea doamnă, numele altor animale mult mai detestabile. De pildă, nu exclamaţi : „E un aligator !"

— Înţeleg, îl aprobă Lady Enid. E extraordinar !

— Cînd sînteţi nemulţumiţi, continuă oratorul încurajat şi aţîţat, cînd sînteţi nemulţumiţi, să spunem, de o slujnică, nu-i spuneţi „Iapă !". Nu-i spuneţi „Cămilă !"

— O, nu ! se apără Lady Enid cu seriozitate.

— Îi spuneţi în engleza voastră colocvială : „Eşti o scroafă !" urmă Profetul triumfător. Şi totuşi, scumpa mea doamnă, acceptaţi ca acest porc gras şi respingător, acest monstru al cărui simplu nume murmurat îi va face pe vrăjmaşii voştri să pălească, acceptaţi să vi-l apropriaţi pînă la limita extremă. Încorporaţi porcul în însăşi substanţa făpturilor voastre.

În sfîrșit, Lady Enid începuse să manifeste puțină mirare în fața acestei descrieri a propriilor ei obiceiuri, iar Lady Joan îi dădu a înțelege Lordului Ivywood că ar fi preferabil ca oratorul să fie transferat în sfera legitimă a conferințelor sale. Ivywood îl conduse spre o sală mai spațioasă, cu șiruri de scaune în fața cărora se înălța un soi de amvon ; pe cele patru laturi ale încăperii se aflau mese lungi, încărcate cu tot soiul de aperitive și răcoritoare. Și, în mod tipic pentru ciudățenia și semiafectatul entuziasm al acelei lumi, pe una dintre mesele lungi se înșiruiau exclusiv mîncăruri vegetariene, în special orientale (ca o masă așternută în deșert, pentru un ermit indian cu gusturi capricioase), iar pe celelalte mese abundau pateul de vînat, homarii și șampania ; mesele din urmă erau mult mai frecventate. Pînă și domnul Hibbs, care ar fi considerat mult mai degradant să intri într-o cîrciumă decît într-o casă de toleranță, n-ar fi putut asocia noțiunea de degradare cu șampania Lordului Ivywood.

Conferința nu era exclusiv consacrată marelui și respingătorului porc, și cu atît mai puțin reuniunea. Lordul Ivywood, al cărui spirit asemănător cu un cuptor încins cocea întruna noi idei fanteziste care apoi se răceau, întărindu-se în crusta ambițiilor, dorea să provoace o dezbatere asupra regimului alimentar oriental în comparație cu cel occidental ; și se gîndise că Misysra ar fi cel mai nimerit să deschidă focul, cu o explicare a veto-ului oriental față de carnea de porc și de alte grosolane mîncăruri preparate din carne. Își rezerva dreptul ca el să vorbească la urmă.

Într-adevăr, Profetul începu cu cîteva dintre cele mai aiuristice brambureli ale sale. Îi informă pe cei de față că dumnealor, englezii, au nutrit întotdeauna o spaimă ascunsă și o oroare față de porc, în care au văzut un simbol esoteric al răului. Ilustră această afirmație prin obiceiul englezilor de a desena, ținînd ochii închiși, conturul unui porc. Lady Joan zîmbi ; și totuși se întrebă (cu o îndoială care în ultima vreme pusese din ce în ce mai puternic stăpînire pe ea) dacă afirmația Profetului era într-adevăr mult mai fantezistă decît numeroase alte

afirmații făcute de oameni de știință ; ca, de pildă, faptul că acea figură ornamentală și chiar frivolă care este cavalerul de onoare la o nuntă, ar reprezenta rămășițele unor vechi căsătorii prin răpire.

Misysra continuă arătînd că zorii unei iluminări s-au ivit odată cu folosirea cuvîntului „porcărie", care continuă să exprime dezgustul față de „imaginea porcină", dar e eliberat de spaimă, fiind asociat, mai curînd, cu un dispreț și o îndoială rațională. „Verdeață" rosti Profetul solemn. Și apoi, după o lungă pauză, enunță criptic : „Măreață !" *Șuncă* — speluncă.

Lady Joan zîmbi din nou ; dar iarăși se întrebă dacă argumentele lui Misysra erau mai trase de păr decît cartea unui istoric pe care o citise recent și care încerca să demonstreze lipsa de popularitate a catolicismului în vremea Tudorilor prin apariția expresiei „hocus pocus".

Oratorul se pierdu într-un amețitor labirint filologic, căutînd să facă legătura între păcatele roșii primare din primele pagini ale Genezei și cuvîntul „șuncă". Și din nou se întrebă Joan dacă spusele lui erau mult mai abracadabrante decît atîtea lucruri pe care le auzise despre Omul Primitiv, din partea unor persoane care nu-l văzuseră niciodată.

Conferențiarul sugeră că irlandezii fuseseră transformați în păzitori de porci pentru că erau o castă inferioară și josnică, servii saxonilor care disprețuiau porcul. Și Joan gîndi că nici această afirmație nu era mai prejos decît cea făcută cu cîțiva ani în urmă de bătrînul și bunul lor arhidiacon și care-l determinase pe un irlandez binecunoscut de ea să cînte la pian „Shan Van Voght" și apoi să sfărîme instrumentul.

Joan Brett fusese cam îngîndurată în ultimele cîteva zile. Pe de o parte, din pricina scenei din turn, cînd descoperise la Philip Ivywood o coardă sensibilă și artistică de existența căreia nu-și dăduse seama pînă atunci ; pe de altă parte, o îngrijorau veștile despre sănătatea mamei ei, care, deși nu erau propriu-zis alarmante, o făceau să simtă, virtual, cît era de singură pe lume. În toate ocaziile de pînă atunci, conferențiarul nebun, care perora acum la amvon, o amuzase. Astăzi, însă, simțea nevoia ciudată de a-l analiza, de a căuta să înțeleagă cum e

posibil ca un om să fie atît de coerent şi de convins şi, în acelaşi timp, atît de departe de adevăr. În vreme ce-l asculta cu atenţie, privindu-şi mîinile încrucişate în poală, gîndi că începe să înţeleagă.

Conferenţiarul se străduia să demonstreze că „imaginea porcină" fusese folosită de-a lungul întregii istorii şi literaturi engleze numai ca un semn de dispreţ. Şi, ca să fim drepţi, cunoştea o sumedenie de lucruri din istoria şi literatura engleză ; mult mai multe decît cunoştea ea, mult mai multe decît cunoşteau aristocraţii din jurul ei. Dar îşi dădu seama că, de fiecare dată, faptul pe care-l cunoştea el era fragmentar, neesenţial ; şi, tot de fiecare dată, ceea ce nu cunoştea el era tocmai adevărul care se ascundea îndărătul faptului. Şi, iarăşi, ceea ce nu cunoştea el era atmosfera, tradiţia. Se surprinse sortînd exemplele, de parc-ar fi adunat puncte pentru un act de acuzare.

Misysra Ammon ştia, ceea ce aproape nici unul dintre englezii de faţă n-ar fi ştiut, că Richard al III-lea fusese numit „porc mistreţ" de un poet din secolul al cincisprezecelea şi „porc sălbatic" de un poet din secolul al optsprezecelea. Dar ce nu cunoştea el era legătura dintre vînătoare şi heraldică. Nu ştia (ceea ce Joan sesiză instantaneu, deşi niciodată pînă atunci nu se gîndise la asemenea lucru), că animalele curajoase şi greu de ucis erau considerate, în vremea cavalerilor, drept animale nobile. Aşadar, mistreţul era un animal nobil ; şi un furnizor de panaşe pentru nobilii căpitani. Misysra încerca să demonstreze că Richard fusese numit porc numai după ce-a zăcut transformat în hălci reci, în urma dezastrului de la Bosworth.

Misysra Ammon ştia, ceea ce aproape nici unul dintre englezii de faţă n-ar fi ştiut, că niciodată nu existase o persoană cu numele de Lord Bacon [1]. Denumirea era un pseudonim al Lordului Verulam sau al Lordului St. Albans. Dar ceea ce nu ştia el era exact ceea ce Joan ştia (deşi niciodată nu-i trecuse prin minte pînă în acea clipă) şi anume că, pentru posteritate, un titlu nobiliar nu are nici o semnificaţie, pe cînd un pseudonim e un lucru

[1] În limba engleză, *bacon* înseamnă slănină.

care rămîne. Bacon fusese un gentleman, şi numele care a rămas este cel de Bacon, indiferent de titlul nobiliar pe care l-o fi avut. Dar Misysra încerca să arate cu seriozitate că „Bacon" era o poreclă injurioasă care i se dăduse într-o perioadă cînd îşi pierduse popularitatea, sau după căderea sa.

Misysra Ammon ştia, ceea ce aproape nici unul dintre englezii de faţă n-ar fi ştiut, că poetul Shelley avea un prieten care se numea Hogg [1] şi care, într-un anumit prilej, l-a trădat în mod grav. Ce încerca el să demonstreze era că omul fusese poreclit Hogg pentru că îl trădase pe Shelley. Şi aducea drept argument faptul că şi un alt poet, aproape contemporan, fusese poreclit „Hogg". Ceea ce nu ştia el era întocmai ceea ce ştiuse Joan dintotdeauna, fără să ştie că ştie. Anume : caracterul celor implicaţi, tradiţiile unor aristocraţi ca Shelley sau ale unor periferici ca Ettrick Shepherd.

Oratorul încheie cu un pasaj de o impenetrabilă obscuritate despre porcii de mare şi despre porcelanuri, pasaj pe care Joan nici nu cuteză să încerce măcar a-l înţelege. Dacă Misysra nu voise cumva să spună că, într-o bună zi, regimul nostru alimentar va deveni atît de rafinat încît vom mînca porcelan, atunci Joan nu ştia ce altceva ar fi vrut să spună.

„Oare Philip Ivywood poate să creadă în asemenea lucruri ?" se întrebă ea ; şi, chiar în acel moment, Philip Ivywood se ridică în picioare.

Asemenea lui Pitt sau Gladstone, poseda o elocinţă şi o dicţiune de o perfecţie clasică, cuvintele se rostogoleau şi se desfăşurau, aranjîndu-se în ordine, la locurile lor, ca nişte ostaşi bine disciplinaţi într-o coloană în marş. Joan nu întîrzie să observe că tocmai ultima frază a conferinţei, obscură şi monstruoasă cum i se păruse ei, îi oferise lui Ivywood exact introducerea de care avea nevoie. Ba chiar, Joan căpătă convingerea că sfîrşitul prelegerii fusese aranjat dinainte.

— Mi-e proaspăt în minte faptul, deşi nu e necesar să vă încărcaţi şi dumneavoastră memoria cu aşa ceva, începu Lordul Ivywood, că atunci cînd mi-a revenit misiu-

[1] *Hog* înseamnă în limba engleză porc.

nea de a-l preceda pe admiratul conferențiar căruia, acum, am privilegiul de a-i succeda, am făcut o sugestie care, oricît ar fi fost de simplă, putea să apară multora dintre dumneavoastră drept paradoxală. Am afirmat sau am sugerat ideea că religia lui Mahomed este, într-un anumit sens, o religie a progresului. Această aserțiune vine în asemenea măsură în contradicție nu numai cu prejudecățile istoriei dar și cu platitudinile opiniei publice, încît nu mă voi mira și nu voi protesta dacă va trebui să treacă o bună bucată de timp pînă cînd să pătrundă și să se sădească în cugetele auditorilor englezi. Cred, însă, doamnelor și domnilor, că această bucată de timp va fi acum mult scurtată, datorită remarcabilei prelegeri pe care ne-a fost dat s-o ascultăm astăzi. Căci atitudinea Islamului față de mîncare ne oferă o admirabilă ilustrare a tendinței sale spre o purificare progresivă, așa cum reiese dealtfel și din exemplul, mai bine cunoscut, al atitudinii sale față de băutură. Și constituie totodată o ilustrare a acelui principiu pe care m-am hazardat să-l numesc „Principiul Semilunii", adică principiul creșterii perpetue către o perfecțiune implicită și infinită.

Marea religie musulmană nu interzice consumul mîncărurilor preparate din carne. Dar conform acelui principiu al creșterii continue care este însăși esența sa, ne arată calea către o perfecțiune poate încă nu pe deplin accesibilă naturii noastre ; ni s-a indicat exemplul limpede și puternic al primejdiilor implicate de consumul cărnii ; s-au înfățișat în fața privirilor noastre respingătoarele stîrvuri de animale, în chip de avertisment și de simbol. În procesul treptat al evoluției umanității de la un mod grosolan și sangvin de alimentație către unul mai elevat, semiții sînt cei care au arătat calea. Și au făcut acest lucru aruncînd o simbolică anatemă asupra fiarei tipice, asupra fiarei fiarelor. Cu acel instinct al misticului autentic, semiții au înlăturat de pe mesele ospețelor noastre carnivore creatura care atinge cele două corzi sensibile ale înaltei etici vegetariene. Porcul este creatura care, prin neajutorarea sa, ne solicită mila și prin urîțenia sa ne stîrnește repulsia.

Ar fi greşit să afirmăm că nu se ivesc încă dificultăţi, provenite din nivelul diferit al evoluţiei morale atinse de feluritele rase. Astfel, se spune mereu, şi asemenea afirmaţii nu se fac fără un temei faptic sau raţional, că discipolii Profetului, care s-au specializat în artele războiului, au avut diferende, nu întotdeauna amicale, cu hinduşii din India care s-au specializat în artele păcii. Tot astfel, trebuie să mărturisim că hinduşii au înregistrat faţă de Islam un avans în ce priveşte consumul cărnii, la fel de important ca şi avansul înregistrat de islamism faţă de creştinism în ce priveşte consumul alcoolului. Dar, doamnelor şi domnilor, trebuie să ne amintim, mereu şi mereu, că toate informaţiile pe care le deţinem cu privire la unele conflicte dintre hinduşi şi musulmani ne-au parvenit prin canale creştine ; aşadar, trebuie supuse îndoielii. Dar, ca să revenim la subiectul nostru, chiar şi din aceste fapte rezultă limpede primejdiile la care ne expunem desconsiderînd avertismentele implicate de acel veto asupra cărnii de porc. Nu era cît p-aci să ne scape din mîini un întreg imperiu pentru că palmele noastre sînt unse cu seu de vită ? Şi fîntîna din Cawnpore nu s-a umplut cu sînge în loc de apă, pentru că n-am ascultat de înţelepciunea orientală care spune că n-ai voie să verşi sîngele unui animal sacru ?

Dar dacă ne propunem să ne însuşim, oricît de gradat, repulsia faţă de carne, aşa cum ordonă budismul şi recomandă islamismul, cei ce detestă însăşi ideea progresului ne vor întreba : „Pînă la ce limită ? Stridii putem mînca ? Dar ouă ? Dar lapte ?“ La aceste întrebări voi răspunde : Da, puteţi mînca. Puteţi mînca sau bea tot ce este esenţial pentru stadiul de evoluţie pe care l-aţi atins, atîta timp cît vă îndreptaţi neabătut spre un ideal de viaţă trupească mai curată şi mai elevată. Dacă mi-aş putea îngădui să vorbesc uşuratic despre un asemenea subiect, adăugă el cu gravitate, v-aş spune : „Mîncaţi şase duzini de stridii astăzi ; dar vă sfătuiesc ca mîine să le reduceţi la cinci.“ Cum altfel s-a putut realiza vreodată progresul în chestiuni de ordin public sau privat ? Oare canibalii din vremurile străbune n-ar fi surprinşi azi în faţa distincţiei pe care o facem noi între oameni şi ani-

male ? Toţi istoricii îi cinstesc pe hughenoţi şi pe marele prinţ hughenot, Henric al IV-lea. Nimeni nu va cuteza să afirme că dorinţa acestuia ca fiecare francez să aibă o găină în oală nu a însemnat, la acea vreme, o aspiraţie înaltă. Şi nu afişăm o lipsă de respect faţă de el dacă noi, astăzi, ridicîndu-ne la un nivel mai înalt şi privind prin prisma unor orizonturi mai largi, ne gîndim nu la om ci la găină. Şi acest august marş al adevărurilor trece pe lîngă personalităţi mai marcante decît Henric de Navarra. Voi acorda întotdeauna un loc de cinste, aşa cum face şi islamismul, acelei figuri, mitice sau nu, de care se leagă întemeierea creştinismului. Şi nu am nici un dubiu că parabola, dealtfel incredibilă şi revoltătoare, care descrie scufundarea unei turme de porci în mare, n-a fost decît o alegorie menită să releve precocea sa înţelegere că un spirit malefic sălăşluieşte în animalele care ne ispitesc să le devorăm. Nu mă îndoiesc că povestea fiului risipitor care şi-a lepădat păcatele printre porci constituie o ilustrare în plus la marea teză înfăţişată pe Profetul Lunii. Dar şi de astă dată progresul şi relativitatea îşi croiesc implacabil drum ; sînt sigur că nu puţini dintre noi s-au înălţat azi pînă la punctul de a regreta că bucuria întoarcerii fiului risipitor a trebuit să fie mînjită de vaietele unui viţel.

În rest, cel ce încă se întreabă încotro ne îndreptăm noi, dă dovadă că nu cunoaşte semnificaţia cuvîntului „progres". Dacă vom ajunge în cele din urmă să trăim doar din lumină, cum se spune că face cameleonul, sau dacă vom ajunge la vreo descoperire cosmică, aşa cum recent a fost descoperit radiumul, o minune care să ne îngăduie transmutarea metalelor înseşi în carne, fără a trebui să sfîşiem sîngeros carcasa ce adăposteşte viaţa, atunci ne vom orienta pe loc cum să procedăm şi cum să ne comportăm. Deocamdată, e suficient pentru noi că am ajuns la stadiul spiritual în care, cel puţin, nu vedem ochii plini de reproş ai capului pe care-l retezăm ; şi ierburile pe care le culegem nu au glas, ca mătrăguna, pentru a ţipa împotriva cruzimii noastre.

Lordul Ivywood se reaşează pe scaun, în timp ce buzele-i incolore continuau să se mişte. În urma unui aran-

jament prealabil, domnul Leveson dădu citire unei moțiuni privind vegetarianismul. Domnul Leveson era de părere că la originea vegetarianismului stătea acel veto dat de evrei și de musulmani cărnii de porc. Gîndea că acesta a fost primul pas mare, și arăta cît de progresistă poate fi o credință. Mai era de părere că așa-zisele persecuții suferite de hinduși din partea musulmanilor fuseseră mult exagerate ; gîndea că experiența Angliei în ce privește revoluția din India dovedea că englezii nu prea țin seama de sentimentele orientalilor în asemenea chestiuni. Mai gîndea că vegetarianismul constituie, din unele puncte de vedere, un pas înainte față de creștinismul ortodox. Mai gîndea că trebuie să fim pregătiți pentru noi pași înainte ; după care se așeză din nou. Și cum repetase cu exactitate, punct cu punct, tot ce spusese Lordul Ivywood, e inutil să mai arătăm că acest nobil orator l-a felicitat la urmă pe domnul Leveson pentru curajul și originalitatea strălucitului său discurs.

La un semn de asemeni prestabilit, Hibbs-În-Orice-Caz se ridică în picioare, cu un aer cam năuc, ca să susțină moțiunea. Hibbs se mîndrea în general că nu se lungește la vorbă, cel puțin în ce privește exprimarea orală. Nu era un orator, așa ca Brutus. Numai cînd se afla cu condeiul în mînă, într-un birou ticsit de lucrări de referință, se trezea în el acel sentiment de confuză responsabilitate, care constituia unica plăcere a vieții lui. Dar de astă dată a fost mai sclipitor ca de obicei ; în parte pentru că-i plăcea să se știe în casa unui lord ; în parte pentru că niciodată pînă atunci nu mai gustase șampanie, și simțea că i se potrivește de minune ; în parte pentru că vedea în tema progresului un nemărginit prilej de a despica firul în paisprezece.

— În orice caz, începu Hibbs cu o tuse solemnă, oricare ar fi părerea noastră în legătură cu vechea impresie că musulmanii ar fi avut regretabile conflicte cu budiștii, nu încape nici o îndoială că întreaga răspundere îi revine bisericii creștine. Dacă Bisericile Libere ar fi fost mai ferme și ar fi acționat în sensul indicat de domnul Opalstein, n-am mai fi auzit nici un cuvînt despre conflictele dintre o credință și alta.

Așa cum stăteau însă lucrurile, urmă el, nu se putea gîndi decît la Napoleon. Aceasta era părerea lui, atît cît valora ea. Dar nu se temea să afirme, cu orice preț, și chiar în acel loc și în acea companie, că problema vegetației asiatice fusese mult prea puțin dezbătută de Conferința Wesleyană. Firește, el ar fi fost ultimul care să susțină că vina acestei omisiuni revenea cuiva anume. Cunoșteau cu toții, foarte bine, meritele doctorului Coon. Știau cu toții, la fel de bine ca și dînsul, că nu exista un lucrător mai asiduu pentru cauza progresului decît fusese Charles Chadder. Dar adeseori puteai lua drept o lipsă de tact ceea ce în realitate nu era o lipsă de tact ; și asemenea lucru se întîmplase destul de frecvent în ultima perioadă. E foarte bine să vorbești despre cafea, dar trebuie ținut seama, fără să vrem a-i supăra pe prietenii noștri canadieni cărora le sîntem atît de îndatorați, că toate astea s-au petrecut înainte de 1891. Nimeni nu dorea mai puțin ca el să-i jignească pe prietenii noștri ritualiști, dar nu șovăia să afirme că întrebarea în legătură cu ei era o întrebare care trebuia pusă ; și, cu toate că, fără îndoială, dintr-un anumit punct de vedere, țapii...

Lady Joan se foi nervoasă în scaun, de parc-ar fi străbătut-o subit un junghi dureros. Și, într-adevăr, simțise brusc durerea cronică, recurentă, a vieții ei. Era curajoasă în fața durerilor fizice, așa cum sînt cele mai multe dintre femei, chiar și cele care trăiesc în lux ; dar chinul care revenea din cînd în cînd torturînd-o, era cel căruia filozofia i-a dat numeroase denumiri : dar nici una dintre ele nu e mai filozofică decît „Plictiseala".

Simțea că nu-l mai poate suporta nici un minut în plus pe domnul Hibbs. Simțea că o să moară pe loc dacă mai aude și despre țapi, fie dintr-un anumit punct de vedere, fie din toate punctele de vedere. Se ridică ușor de pe scaun și se strecură după colț, ca și cum s-ar fi îndreptat spre una din mesele cu răcoritoare din aripa nouă. Curînd se pomeni în noul apartament oriental, acum complet finisat ; dar nu luă nici o băutură răcoritoare, deși se găseau și aici măsuțe încă bine garnisite. Se trînti pe un divan și își lăsă privirile să lunece spre

camera de basm a turnului, în care Ivywood o lăsase să întrevadă că și el jinduia după frumusețe și după calm. Da, avea și el o poezie a lui ; o poezie cu totul nepământeană ; poezia lui Shelley mai curînd decît cea a lui Shakespeare. Visul lui despre turnul fermecat era o realitate : îți dădea, într-adevăr, impresia de capăt al lumii ; părea să-i spună lui Joan că, pînă la urmă, există întotdeauna un liman de seninătate și de pace.

Tresări și se ridică pe jumătate, rezemîndu-se în cot, apoi izbucni în rîs. Un cîine, cu o înfățișare grotească dar familiară, veni spre ea lipăind. Joan se înălță ca să-l ridice în două labe. Își înălță și capul ; și văzu ceva care, într-un sens creștin și catastrofic, semăna cu sfîrșitul lumii.

Capitolul XII

VEGETARIANISM ÎN PĂDURE

Era foarte tipic pentru Humphrey Pump să frigă bureți într-o tigaie (găsită pe plajă). Fără să fi pretins că avea o minte școlită, Pump era un fel de om de știință pe care știința, spre ghinionul ei, îl scăpase. Era un naturalist englez de modă veche, ca Gilbert White sau chiar ca Izaak Walton, care nu învăța lucrurile într-o manieră academică, așa ca un profesor american, ci le știa mai curînd din instinct, ca un indian din America. Și orice adevăr descoperit de un om în calitate de om de știință, diferă oarecum de adevărul descoperit de om în calitatea sa de simplu om, pentru că familia, prietenii, obiceiurile, caracteristicile sociale s-au infiltrat adînc în structura lui, înainte de a-și fi putut măcar însuși vreo teorie. De pildă, orice eminent botanist v-ar putea spune, la o întrunire a Societății Regale, că există și bureți co-

mestibili, în afară de ciuperci și de trufe. Dar mult înainte de a fi fost botanist, și mai ales botanist eminent, pornise, ca să spunem așa, doar de la nivelul ciupercilor și al trufelor. Simțise el, într-un fel, că acestea sînt cu adevărat bune de mîncat, și anume ciupercile constituie un lux mai moderat, la îndemîna claselor de mijloc, în timp ce trufele sînt un lux costisitor, potrivit pentru mesele bogătașilor. Dar vechii naturaliști englezi, dintre care Izaak Walton a fost poate primul, iar Humphrey Pump poate că cel din urmă, au pornit în multe cazuri de la capătul invers : au descoperit prin proprie experiență (și adeseori o experiență dezastruoasă) că unele criptogame sînt bune de mîncat și altele sînt otrăvitoare, dar că cele din prima categorie alcătuiesc majoritatea. Așadar, un om ca Pump nu se speria de o ciupercă de pădure cum nu s-ar fi speriat de un animal. Nu pornea de la premisa că o vegetație cenușie sau purpurie încolțită pe o piatră trebuie să fie neapărat otrăvitoare, după cum nu-și pusese o clipă întrebarea dacă nu cumva cîinele care venise la el din inima pădurii, o fi fost turbat. Cele mai multe ciuperci îi erau cunoscute, iar pe cele necunoscute le trata cu o prudență rațională ; dar pentru el, întregul neam al acestor spiriduși silvestrici într-un picior și cu glugă-n cap era un prieten al omului.

— Vezi tu, îi spunea el amicului său, Căpitanul, nu-i chiar așa de rău să mănînci verdețuri, atîta timp cît știi ce sînt și le mănînci după pofta inimii. Dar cu nobilii lucrurile stau altfel și legumele nu li se potrivesc din două motive. În primul rînd, ei n-au fost niciodată nevoiți să ronțăie un morcov sau un cartof pentru că nu aveau nimic altceva de-ale gurii în casă ; nu știu ce-i aceea să-ți fie poftă de-un morcov așa cum îi este poftă măgarului ăstuia. Ei știu numai că rolul legumelor e acela de garnitură la carne. Știu că trebuie să mănînci rață pe varză ; și cînd devin vegetarieni nu se gîndesc decît la varză fără rață. Știu că se mănîncă homar cu salată ; și cînd devin vegetarieni nu se pot gîndi decît la salată fără homar. Dar cel de-al doilea motiv e mai rău. Mulți oameni cumsecade de prin părțile astea, și mult mai

mulţi încă din nord, îşi procură foarte rar carne. Dar cînd o obţin se reped pe ea şi o înfulecă asemenea unor căpcăuni. Cu nobilii, însă, lucrurile stau altfel. Celui dintre ei căruia nu-i place să mănînce carne, nu-i place, de fapt, să mănînce nimic. Ai de se numesc vegetarieni şi care se duc în casa lui Ivywood sînt exact ca vaca de lapte care şi-ar propune să trăiască dintr-un fir de iarbă pe zi. Tu şi cu mine, Căpitane, am fost cu adevărat vegetarieni de cîtva timp încoace, ca să cruţăm brînza ; şi nu ne-a venit prea greu pentru că am mîncat legume după pofta inimii.

— E mai uşor să fii vegetarian ca să cruţi brînza, decît să fii antialcoolic, ca să cruţi butoiul, răspunse Dalroy. Dar n-am să neg că mă simt mult mai bine aşa. Antialcoolismul nu mă supără, numai pentru că ştiu că-l pot întrerupe oricînd îmi vine cheful. Şi acum că stau să mă gîndesc, adăugă el cuprins de unul din accesele lui de energie animalică, dacă-i vorba să fiu vegetarian, de ce naiba nu beau ? De ce să mă feresc de băutură, care-i pur vegetariană ? De ce să nu absorb vegetalele în însăşi esenţa lor, ca să spun aşa ? Vegetarienii adevăraţi trebuie, fără îndoială, să bea numai vin şi bere, băuturi din vegetale pure, şi nu să-şi umple damigenele cu sînge de taur şi de elefant, cum presupun că fac mîncătorii de carne. Ce ţi s-a întîmplat ?

— Nimic, răpunse Pump. Mă uitam după cineva care de obicei îşi face apariţia pe la vremea asta. Probabil că azi am fost eu mai iute la gătit.

— Cin'te vede n-ar spune una ca asta, răspunse Căpitanul. Dar să ne-ntoarcem la ideea mea : ingerarea de băuturi din fructe şi cereale bine fermentate constituie un triumf al vegetarianismului. Vai, dar e o idee măreaţă ! Aş putea compune un cîntec pe asemenea idee ! Ca de pildă :

O să mă găsiţi bînd rom de zor
Ca marinarul pe vapor,
Şi bere o să beau ca un german.

Și o să dau de dușcă ginul
Pînă cînd o să-mi fac preaplinul
Fiindcă sînt strict vegetarian.

— Vai ! Dar e o adevărată mină de extaz liric și de iluminări spirituale. Și poate îmbrățișa sute de aspecte ! Ia să vedem, cum ar putea să sune strofa a doua. Ceva, de pildă, cam așa :

Am ras tot vinul din butoi
Și am jucat și-un tontoroi
Iar polițistului i-am spus : „Mîrlan !"
Cînd fluieram mai suav ca o mierlă
Dînsul m-a invitat la gherlă,
Fiindcă sînt strict vegetarian.

— Cred, într-adevăr, că din ideea asta poate rezulta ceva foarte instructiv pentru specia umană... Hello ! Pe ăsta-l așteptai ?

Patrupedul Quoodle se ivi din pădure ceva mai tîrziu decît obișnuia să vină și, cu un aer preocupat, își luă în primire locul, lîngă piciorul stîng al lui Humphrey.

— Ce mai spui, bătrîne ? i se adresă Căpitanul. S-ar zice că ți-am căzut cu tronc la inimă. Mă îndoiesc, Hump, că la conac au grijă de el așa cum se cuvine. Nu vreau să-l vorbesc de rău pe Ivywood, Hump. N-aș vrea ca pe lumea cealaltă spiritul lui să poată cere vreodată socoteală spiritului meu pentru vreo calomnie meschină. Vreau să fiu drept față de el, pentru că-l urăsc de moarte și pentru că mi-a răpit însăși rațiunea mea de viață. Dar, ținînd seama de acestea toate, cred că afirm un lucru pe care l-ar recunoaște și el (pentru că are o judecată limpede), cînd spun că niciodată n-ar fi în stare să înțeleagă un animal. După cum n-ar fi în stare să înțeleagă calitățile de ordin animalic dintr-un om. Pînă în ziua de azi, Hump, nu și-a dat seama că văzul și auzul tău sînt mai ascuțite decît ale lui. Și nu știe că sîngele meu circulă mai iute decît al lui. Așa se explică faptul că se înconjoară de tot felul de oameni, unul mai extraordinar ca altul : niciodată nu se uită la ei așa cum ne uităm tu și cu mine la

cîinele ăsta. La Conferința aceea cu turcii era un tip care-și spunea Gluck și care (cred că datorită influenței lui Ivywood) se părea că reprezintă Germania. Dragul meu Hump, era un om de care un gentilom ca Ivywood n-ar fi trebuit să se apropie nici măcar cu vîrful lopeții de la barcă. Nu din cauza rasei lui, dacă măcar aparținea vreunei rase, ci din cauza felului de om care era. Un levantin grosolan, vulgar, un agent informator și un turnător — dar, Hump, nu trebuie să-ți ieși din fire. Te implor, Hump, controlează-ți obiceiul ăsta de a-ți ieși din fire ori de cîte ori auzi vorbindu-ți-se de oameni de soiul ăsta. N-ai decît să recurgi și tu, Hump, la consolarea poeziei, așa cum te-am mai învățat.

Am cunoscut un doctor Gluck
Cu-apucături de eunuc,
N-avea nimic de arian ;
Așa încît i-am servit lui
Porția mea de piept de pui.
Căci eu sînt strict vegetarian.

— Dacă ești cu adevărat, replică Humphrey Pump, atunci vino și mănîncă-ți ciupercile. Cele cu pălărie albă pot fi mîncate reci — chiar și crude. Dar alea cu pete sîngerii trebuie fripte.

— Ai dreptate, Hump, răspunse Dalroy așezîndu-se la masă cu aerul omului lacom și pofticios. Nu mai scot o vorbă, tac ! Așa cum spune și poetul :

Cînd sînt la club păstrez tăcere ;
La cîrciumă tac de plăcere.
Tac și pe-un pisc himalayan ;
Gura mi-e astupată căci înghit
Fasole adunată pe-un vîrf de cuțit,
Fiindcă sînt strict vegetarian.

Începu să mănînce cu poftă, dădu gata o porție imensă într-un timp record, după care aruncă o privire de dor și melancolie către butoi ; apoi sări din nou în picioare. Înșfăcă firma hanului din locul în care zăcea, rezemată

de căsuța ca un decor de pantomimă, și o înfipse ca pe un far în pajiștea de lîngă el. Pe urmă începu iar să cînte, cu un glas și mai tunător :

Lord Ivywood struguri poate să taie,
Să strîngă și să-nalțe claie,
E privilegiul lui de suzeran.
Dar...

— Știi, i se adresă Hump, care tocmai își isprăvise și el prînzul, am început să mă satur de melodia asta.

— Să te saturi, zău ? strigă irlandezul cu indignare. Atunci am să-ți cînt un cîntec mai lung, pe-o melodie și mai plicticoasă, despre alți și alți vegetarieni ; ba ai să mă admiri și dansînd. Am să dansez pînă ce-or să-ți dea lacrimile și ai să-mi oferi jumătate din împărăția ta, numai să încetez ; dar eu am să-ți cer să-mi oferi capul domnului Leveson la tigaie. Căci află că-ți voi cînta un cîntec oriental, care celebrează toanele unui vechi sultan din Babylon și care trebuie dansat în palate de ivoriu, în foșnet de palmieri și acompaniament de *bulbul*.

Și începu să urle un alt cîntec compus de el, despre vegetarieni :

Nabucodonosor, mîndrul Iudeei rege
Din toanele lui, făcea întruna lege.
Se tîra-n patru labe, marele satrap
Cu iarbă în gură și coroana pe cap
Și cînta tra-li-lu-la- et cetera.

Dar cei care urmau cărarea bătrînească
Gîndeau că este vorba de-o pedeapsă cerească.
Căci pe-un avangardist lumea nu-l înțelege
Cum nu-l înțelegea pe al Iudeei rege.

În timp ce-și cînta versurile, Dalroy începu să danseze de jur împrejur, ca o balerină : o siluetă uriașă și grotescă în lumina asfințitului, fluturînd firma hanului deasupra capului. Quoodle deschise larg ochii și își ciuli urechile, părînd extrem de interesat de aceste extraordinare piruete. Deodată, cu una din acele bruște schimbări de atitudine care îi transfigurează uneori chiar și pe cîinii

cei mai sedentari, Quoodle hotărî că dansul lui Dalroy era o joacă ; şi se porni să latre şi să ţopăie în jurul dansatorului, executînd salturi atît de înalte, de parc-ar fi vrut să se repeadă la beregata lui. Dar cu toate că acest om al mării ştia mai puţine despre cîini decît oamenii de la ţară, cunoştea destule (ca şi în alte domenii dealtfel) încît să nu se sperie ; iar vocea pe care cînta ar fi putut acoperi şi urletele unei haite de lupi.

Lordul Foulon cel negru, cel de Francez măcelărit
Gîndea şi el întruna că epoca şi-a depăşit.
În loc de pîine iarbă francezilor le-a dat,
Iar ei vîrît-au iarbă în capul lui tăiat
Cîntînd tra-li-lu-li-la, etc.

Pe-altarul trufiei el s-a sacrificat
Şi-atîţi alţi oameni trufaşi la fel au sucombat.
Omul ce vremea lui vrea să o depăşească
Va ispăşi în patimi trufia omenească.

Şi Simeon Scuddler din Maine, cel de pe Styx,
A-ncercat să-i trateze la marele fix
Pe-irlandezii ce trudeau la căile ferate,
Servindu-le doar iarbă şi-apă pe săturate.
Cîntînd tra-li-lu-li-la etc.

Dar gusturile-s subiective ; nu le-a plăcut
iarba la oală
Şi pe Scudder l-au tăvălit în fulgi de gîscă
şi în smoală.
Profeţii-au fost întotdeauna huiduiţi ;,
şi asta e o lege,
Ca Nabucodonosor, mîndrul Iudeei rege.

Purtat de un elan neobişnuit chiar şi pentru el, Dalroy avansase, tot dansînd, prin mărăciniş pînă la jungla de bălării care crescuse în jurul capelei năruite. Iar cîinele pe deplin convins acum că nu era vorba de un joc ci de o expediţie, alerga în faţa lui lătrînd, pe cărarea despicată în hăţiş de propriile sale labe. Înainte ca Patrick Dalroy să-şi fi dat seama ce face, sau înainte de a-şi fi

amintit măcar că ţinea încă în mînă caraghioasa firmă de han, se trezi în faţa portiţei deschise a unui soi de turn strîmt, în colţul unei clădiri pe care, oricît s-ar fi străduit, nu-şi putea aminti s-o mai fi văzut vreodată. Quoodle sări pe dată patru-cinci trepte de pe scara întunecoasă dinăuntru, apoi se opri, ciulindu-şi din nou urechile şi uitîndu-se îndărăt să vadă dacă vine şi partenerul lui de expediţie.

Uneori, se poate spune că împrejurările cer prea mult din partea unui om. Dacă-i aşa, ar fi însemnat să se ceară prea mult din partea lui Patrick Dalroy, dacă ne-am fi aşteptat să nu accepte o asemenea excentrică invitaţie. Înfigînd în grabă greoaia firmă de lemn în desişul de iarbă şi mărăcini, îşi îndoi grumazul uriaş şi îşi strînse umerii ca să încapă pe portiţa îngustă, după care porni să urce scara. Era un întuneric de tăiat cu cuţitul şi numai după ce coti de două ori pe spiralele scării în melc, zări o lumină în faţa lui. Apoi văzu o spărtură mare în zid, la fel de colţuroasă ca gura unei peşteri din Cornwall. Mai era şi foarte joasă, încît întîmpină greutăţi ca să-şi strecoare carcasa masivă prin ea ; dar ciinele sărise înăuntru cu aerul cuiva care străbate un drum foarte familiar şi se oprise din nou să vadă dacă Dalroy îl urmează.

Dacă s-ar fi pomenit în interiorul unei locuinţe obişnuite, irlandezul s-ar fi căit pe dată de escapada lui şi ar fi făcut cale întoarsă. Dar se trezi într-un decor cum ochii lui nu mai văzuseră niciodată şi pe care mintea lui nici nu şi l-ar fi putut închipui. Prima sa senzaţie a fost aceea că pătrunsese în cele mai tainice încăperi ale unui castel dintr-un vis. Toate camerele păreau să se alcătuiască la nesfîrşire una din cealaltă, şi să se topească una în cealaltă, aşa ca poveştile din *O mie şi una de nopţi*. Şi ornamentaţia părea desprinsă din aceeaşi tradiţie : opulentă şi scînteietoare, totuşi lipsită de viaţă şi îngheţată ! S-ar fi zis că un palat de purpură se ivea din interiorul unui palat de smaragd, şi un palat de aur din interiorul palatului de purpură. Uşile ciudat traforate sau grilajele forjate dintre încăperi aveau contururi unduitoare, ca valurile unei mări legănate ; şi din cine ştie ce pricină (poate printr-o asociaţie cu răul de mare), toată această splendoare i se părea vag malefică : de parc-ar fi fost

galeriile sfredelite și răsucite din palatul Regelui Viermilor.

Dar încercă și o altă senzație, pe care n-ar fi putut-o analiza : aceea c-ar fi fost o muscă plimbîndu-se pe un tavan sau pe un perete. Să fi fost Grădinile Suspendate ale Babilonului care-i reveneau în imaginație, sau Castelele de la răsărit de Soare și de la apus de Lună ? Apoi își aduse aminte că odată, în copilărie, cînd fusese bolnav, își ținuse vreme îndelungată ochii ațintiți pe un zid tapetat cu o hîrtie orientală, pe care șerpuiau nesfîrșite șiruri de coridoare viu colorate, goale, fără început și fără de capăt, scurgîndu-se sinuos la infinit. Își aminti că o muscă se plimba de-a lungul uneia din fîșiile paralele ; și în imaginația lui de copil, încolțise părerea că toate acele coridoare moarte prindeau viață pe măsură ce le străbătea musca.

— Pe Dumnezeul meu ! strigă el. Mă întreb dacă nu cumva ăsta-i în sfîrșit adevărul despre Orient și Occident. Anume că opulența orientului oferă întreaga ambianță necesară aventurii, în afară de omul care să o poată trăi. Asta ar explica de minune și tradiția cruciadelor. Poate că la asta s-a gîndit Dumnezeu cînd a creat Europa și Asia. Ei furnizează decorul și noi personajele. Mă rog, oricum, în momentul de față, în acest palat asiatic fără de sfîrșit, s-au rătăcit trei elemente dintre cele mai puțin asiatice : un cîine nostim, o sabie dreaptă și un irlandez.

Dar pe măsură ce parcurgea șirul telescopic de culori tropicale, se simțea animat de acea cruntă libertate fatalistă a eroilor (sau să spunem mai curînd a trădătorilor ?) din *O mie și una de nopți*. Era pregătit să înfrunte orice imposibilitate. N-ar fi fost deloc surprins dacă dintr-una din urnele de porțelan aflate în colțuri ar fi văzut despletindu-se o serpentină de fum albăstrui sau gălbui exalat de cine știe ce ulei vrăjitoresc aflat înăuntru. N-ar fi fost deloc surprins dacă pe sub o draperie grea sau pe sub o ușă închisă s-ar fi prelins o șuviță de sînge, sau dacă un sclav negru, lipsit de grai, drapat în veșminte albe, s-ar fi ivit de după o ușă, cu un arc mortal în mînă și cu aerul că și-a împlinit misiunea. Nu ar fi fost surprins dacă ar fi pătruns pe negîndite în camera tăcută a

unui sultan adormit, pentru a cărui deșteptare ar fi plătit cu viața. Și totuși, ceea ce a văzut cu adevărat, l-a surprins foarte tare ; și cînd a văzut ce-a văzut, a fost convins că rătăcește prin labirintul închipuirii sale. Căci ceea ce a văzut era tocmai visul visurilor lui.

Ceea ce a văzut el era totuși mai potrivit cu acest interior oriental decît oricare alta din plăsmuirile minții lui. Pe un divan cu perne portocalii și roșii ca sîngele, zăcea întinsă o femeie de o frumusețe răpitoare, cu o piele măslinie de arabă, care putea perfect să fie o prințesă din *O mie și una de nopți*. Dar, în realitate, nu potrivirea ei cu decorul, ci mai curînd nepotrivirea ei cu decorul făcu să-i sară inima din piept. Nu nota ei străină, ci nota familiară făcu să i se taie picioarele.

Cîinele, însă, o porni spre ea în galop ; iar prințesa de pe divan îl întîmpină cu căldură, înălțîndu-l pe labele scurte din spate. După care ridică privirile ; și păru să se fi prefăcut în stană de piatră.

— *Bismillah*, i se adresă curtenitor călătorul oriental, fie ca umbra ta să nu se împuțineze niciodată — și nici să nu se lățească, cum ar spune o doamnă. Conducătorul celor dreptcredincioși mi-a încredințat mie, cel mai puțin vrednic dintre robii săi, misiunea de a vă aduce îndărăt un cîine. Din pricina unei vremelnice întîrzieri în culegerea celor mai mari cincisprezece diamante din lună, s-a văzut nevoit să vă trimită animalul fără zgardă. Cei răspunzători de această întîrziere voi fi biciuiți la sînge cu cozi de dragon...

Urmele șocului, care nu se șterseseră încă de pe fața femeii, îl făcură să revină la limbajul rațional.

— Pe scurt, în numele Profetului, iată un cîine. Joan, zău așa, sprer că nu e un vis.

— Nu e, răspunse fata recăpătîndu-și glasul, și mă întreb dacă n-ar fi fost mai bine să fie.

— Mă rog, raționă visătorul, dar dacă nu ești vis, sau vedenie, atuncea ce ești ? Și ce sînt toate încăperile astea, dacă nu sînt vis — sau mai curînd coșmar ?

— Asta-i aripa nouă a casei Lordului Ivywood, răspunse tînăra pe care o numise Joan, articulînd cuvintele cu mare greutate. Lordul Ivywood le-a decorat în stil

oriental ; iar el se află înăuntru, conducînd o extrem de interesantă dezbatere în apărarea regimului vegetarian oriental. Eu am ieşit o clipă pentru că mi-era prea cald.

— Regimul vegetarian ! strigă Dalroy cu o bruscă şi iraţională exasperare. Dar masa asta de aici nu-i prea conformă cu vegetarianismul !

Şi arătă spre una din mesele lungi, înguste, aflate aproape în toate încăperile centrale şi încărcate cu cele mai rafinate preparate din carne rece şi cu cele mai costisitoare vinuri.

— E nevoit să menţină o atitudine liberală, strigă Joan care părea gata să izbucnească într-o criză de nervi. Doar nu poate cere oamenilor să devină vegetarieni peste noapte.

— E un lucru care s-a mai întîmplat, o asigură Dalroy calm, îndreptîndu-se spre masă. Ia te uită, prietenii tăi asceţi au cam dat iama în şampanie. Poţi să mă crezi sau nu, Joan, dar de o lună de zile n-am mai gustat o picătură din ceea ce numiţi voi alcool.

Rostind aceste cuvinte, îşi umplu cu şampanie un pahar mare, şi-l dădu pe gît dintr-o înghiţitură.

Lady Joan Brett se ridică, dreaptă, dar tremurînd toată.

— Pat, faci un lucru foarte rău. Oh, nu fi prost, ştii bine că nu mă sinchisesc de alcool şi de toate stupiditaţile astea. Dar te găseşti în casa lui ; neinvitat ; şi fără ştirea lui. Asta nu-ţi seamănă.

— Fii liniştită, va afla ceea ce nu ştie, răspunse uriaşul, păstrîndu-şi calmul. Cunosc preţul exact al unui pahar din şampania asta.

Mîzgăli cu creionul cîteva cuvinte pe dosul unei liste de mîncare aflată pe masă, şi apoi aşeză cu grijă trei şilingi pe ea.

— Prin asta îl insulţi pe Philip în modul cel mai barbar, strigă Joan, pălind de indignare. Ştii la fel de bine ca şi mine că nu o să accepte banii.

Patrick Dalroy o privi nemişcat cîteva clipe, cu o expresie, pe faţa lui de obicei atît de deschisă, care o nedumeri total pe fată.

— O să ţi se pară ciudat, spuse în cele din urmă, păstrîndu-şi calmul, o să ţi se pară ciudat, dar tu îl insulţi

pe Philip Ivywood. Îl cred capabil să ruineze Anglia, să distrugă întregul univers. Dar nu-l cred capabil să-şi încalce vreodată cuvîntul dat. Ba mai mult, cu cît mai arbitrar şi mai absurd a fost motivul pentru care şi-a dat cuvîntul, cu atît şi-l va respecta mai temeinic. N-ai să poţi înţelege niciodată un om ca dînsul atîta timp cît n-ai să înţelegi ce înseamnă să fii sclavul unei convenţii, chiar al unei convenţii stupide. Un amendament inserat în ultimul moment într-un act legislativ îi poate inspira un sentiment asemănător cu cel pe care-l încerci tu pentru mama ta sau pentru Anglia.

— Ah, nu mai filozofa, strigă Joan enervată. Nu-ţi dai seama că apariţia ta mi-a provocat un şoc ?

— Vreau numai să te fac să înţelegi situaţia, stărui Dalroy. Lordul Ivywood mi-a spus mie, cu propria sa gură prudentă, că pot să intru şi să cumpăr băuturi alcoolice în orice loc care are o firmă la intrare. Şi nu va reveni asupra acestei afirmaţii, aşa cum nu va reveni asupra nici unei alte afirmaţii ale sale. Dacă m-ar găsi aici, s-ar putea să mă vîre la puşcărie sub orice altă acuzaţie, ca hoţ sau ca vagabond, sau mai ştiu eu ce. Dar nu va sufla un cuvînt despre şampanie. Şi va accepta cei trei şilingi. Iar eu îl voi respecta pentru glorioasa sa consecvenţă.

— Nu înţeleg o iotă din tot ce înşiri, răspunse Joan. Pe unde-ai venit ? Cum pot să te scot de aici ? S-ar zice că nu sesizezi că te afli în Casa Ivywood.

— Numai că acum poartă alt nume, după cum scrie afară, la poartă, observă Patrick pe un ton firesc.

Şi o conduse pe fată spre capătul coridorului pe unde intrase şi, de acolo, în camera turnului.

Urmîndu-i îndrumările, Lady Joan aruncă o privire pe fereastra de care atîrna strălucitoarea colivie aurie cu strălucitoarea pasăre violetă. Chiar dedesubt, în faţa intrării cu scara pe jumătate condamnată se înălţa firma de lemn a unui han, dreaptă şi solid înfiptă, de parcă s-ar fi aflat acolo de secole.

— Poftim, iată-ne reveniţi la „Vechea Corabie", o informă Căpitanul. Îmi îngădui să-ţi ofer ceva de băut ? O băutură pentru doamne ?

În gestul ospitalier cu care-şi însoţi cuvintele era atîta veselă obrăznicie, încît faţa lui Joan îşi schimbă brusc expresia, reflectînd cu totul altă emoţie decît cea pe care dorea s-o arate.

— Asta-i ! exclamă Patrick cu sălbatică bucurie. Am reuşit să te fac din nou să rîzi, draga mea.

Furtunos ca o vijelie, o strînse la piept ; apoi se făcu nevăzut din turnul fermecat, asemenea unei răbufniri de vînt ; lăsînd-o singură, să-şi aranjeze părul negru desfăcut.

Capitolul XIII

BĂTĂLIA DIN TUNEL

Ne îndoim dacă va şti cineva vreodată ce sentimente au încercat-o pe Joan Brett după acest al doilea *tête-à-tête* în turn. Cert e că imediat se simţi îmboldită de instinctul feminin de „a trece la acţiune", şi ceea ce-o preocupa în primul rînd erau cuvintele mîzgălite de Dalroy cu creionul pe spatele *menu*-ului Lordului Ivywood. Dumnezeu ştia ce-o fi scris. Dar (ţinînd seama de spiritul ei ateu) n-ar fi vrut să lase această cunoaştere numai pe seama lui Dumnezeu. Se întoarse în grabă la masa cu mesajul, foşnindu-şi fustele în mers. Însă, pe măsură ce se apropia de masă, paşii ei îşi încetiniră ritmul şi fustele foşnetul, căci îl văzu pe Lordul Ivywood, în picioare, citind cu calm biletul, pe sub pleoapele uşor lăsate, care întregeau perfecţiunea ovalului prelung al feţei sale. Cu un gest natural, lăsă din mînă biletul şi, zărind-o pe Joan, îi adresă un surîs plin de simpatie :

— Ai părăsit şi dumneata sala, îi spuse. Şi eu am plecat ; e mult prea cald. Doctorul Gluck ţine un discurs colosal de interesant, dar n-am mai rezistat, nici măcar

ca să-l ascult pe el. Nu găsești că ornamentația mea orientală e extrem de reușită ? Un fel de vegetarianism exprimat prin decor, nu-i așa ?

O conduse în sus și-n jos prin camere, arătîndu-i semilune de culoarea lămîii, și rodii cărămizii care formau motive ornamentale. Părea atît de detașat de orice altă realitate, încît trecură de două ori prin fața ușii deschise a sălii de conferințe și Joan putu să audă distinct glasul diplomatului Gluck care spunea :

— Într-adevăr, cunoștințele noastre despre impuritatea porcului le datorăm evreilor și nu muzulmanilor. Eu unul nu împărtășesc prejudecățile împotriva evreilor caracteristice familiei mele, ca dealtfel duduror familiilor pruzace arisdocratice. Eu cred că noi, arisdocrații pruzaci, datorăm dodul evreilor. Evreii ne-au înviltrat vechile noastre virduți deudonice, ca și rafinamendul nostru, ca și acea superioridade indelectuală a noastră care...

Și apoi vocea se stingea, pe măsură ce se îndepărtau și Lordul Ivywood perora luxuriant și minunat despre motivul decorativ al cozii de păun, sau despre extravagantele versiuni orientale ale crucii grecești. Dar cînd trecură a treia oară prin fața sălii deschise, auziră zgomot de aplauze înăbușite, care anunțau sfîrșitul conferinței. Într-adevăr, lumea începu să se reverse.

Cu calmă promptitudine, Ivywood alese oamenii de care avea nevoie și îi opri în loc. Îl agăță pe Leveson și păru să-i ceară ceva ce nu le făcea plăcere nici unuia dintre ei.

— Dacă Înălțimea Voastră insistă, îl auzi Joan pe Leveson răspunzînd în șoaptă. Desigur, mă voi duce chiar eu. Numai că am de rezolvat o mulțime de treburi urgente pentru Înălțimea Voastră. Poate voi găsi pe altcineva...

Dacă Philip Lord Ivywood s-ar fi uitat vreodată în viața lui la vreo ființă omenească, și-ar fi dat seama că J. Leveson, *Secretar*, suferea de o antică maladie, universal umană, scuzabilă la oricine, și mai ales la un individ care s-a trezit cu pălăria turtită pe nas și a fost ne-

voit să-şi ia picioarele la spinare ca să-şi salveze pielea. Dar cum Ivywood nu vedea nimic, îi răspunse :

— Mă rog, găseşte pe altcineva. Prietenul dumitale Hibbs n-ar fi nimerit ?

Leveson îl găsi repede pe Hibbs care se mai trata cu un pahar de şampanie la una dintre numeroasele mese-bufet.

— Hibbs, i se adresă Leveson cu nervozitate. Vrei să-i faci un serviciu Lordului Ivywood ? Te-a ales pe tine pentru că te consideră un om plin de tact. După toate probabilităţile, cineva dă tîrcoale casei, chiar aici, pe la poalele turnului. E un individ pe care Lordul Ivywood are datoria de a-l preda poliţiei, dacă va putea pune mîna pe el. Pe de altă parte, însă, s-ar putea să nu fie aici — vreau să spun, adică, e posibil să-şi fi trimis mesajul din alt loc, prin vreun mijlocitor. Firește, Lordul Ivywood nu dorește să le alarmeze pe doamne şi nici să se facă de rîs, apelînd la poliție fără motiv. Are deci nevoie de un prieten inteligent, plin de tact, care să coboare şi să arunce o privire în jur — jos e un fel de parc abandonat — pentru ca apoi să-i raporteze dacă se găseşte sau nu cineva pe acolo. Aş face eu lucrul ăsta, dar e nevoie de mine în casă.

Hibbs încuviinţă din cap şi îşi mai turnă un pahar.

— Dar mai e o problemă, continuă Leveson. Se pare că-i vorba de un răufăcător deştept foc, un om remarcabil şi foarte primejdios, aşa l-a caracterizat Înălţimea Sa. Şi se mai pare că a descoperit un ascunziş foarte bun : un tunel scos din uz, care duce pe plajă, chiar în spatele parcului abandonat şi al capelei. Îţi dai seama, e un loc bine ales, pentru că omul o poate zbughi în pădure dacă vede pe cineva venind dinspre ţărm, şi o poate zbughi pe plajă dacă vine cineva din pădure. Dar o să ia mult timp pînă să ajungă poliţia aici, şi-o să dureze de zece ori mai mult pînă s-ajungă la capătul dinspre mare al tunelului, mai ales că pe porţiunea dintre conac şi Pebbleswick valurile se ridică, în vreo două locuri, pînă la înălţimea falezei. Aşadar, nu trebuie să-l speriem pe individ ca să nu-şi ia tălpăşiţa. Deci, dacă întîlneşti pe cineva în parc, discută cu el foarte natural, şi pe urmă întoarce-te

aici și înștiințează-ne. Pînă nu revii tu, n-o să chemăm poliția. Vorbește-i ca și cum nu faci decît să hoinărești prin parc, ca și el. Înălțimea Sa dorește ca prezența ta să pară pur accidentală.

— Dorește ca prezența mea să pară pur accidentală, repetă Hibbs cu gravitate.

După ce Leveson se mistui ca un fulger, perfect satisfăcut de împlinirea sarcinii lui, Hibbs mai dădu pe gît un pahar sau două de vin. Avea senzația că i se încredințase o înaltă misiune diplomatică, destinată să servească intereselor unui lord. Apoi se strecură prin deschizătură, își dibui drumul pe scară, și izbuti să ajungă în parcul lăsat de izbelițe, printre mărăcini.

Se înserase și o lună prematură arginta capela prăbușită și lichenii ca niște solzi de dragon. Briza serii era răcoroasă și avu un remarcabil efect asupra domnului Hibbs. Se surprinse bucurîndu-se fără noimă de întreaga scenă ; îi plăcea mai cu seamă o anumită ciupercă albă cu pete cafenii. Rîse la gîndul că exista o ciupercă albă cu pete cafenii. Apoi rosti cu glas tare, articulînd cu mare grijă fiecare cuvînt :

— Înălțimea Sa dorește ca prezența mea să pară pur accidentală.

După care se căzni să-și amintească ce altceva îi mai spusese Leveson.

Începu să înoate prin valurile de bălării și scaieți de pe lîngă capelă, dar pămîntul, sub tălpile lui, părea mult denivelat și mai accidentat decît bănuise.

Alunecă și încercă să-și păstreze echilibrul agățîndu-se de gîtul unui înger de piatră, din colțul edificiului gotic ; dar îngerul era desprins și începu să se balanseze pe piedestal. O clipă, domnul Hibbs păru să valseze cu îngerul sub clarul de lună, într-o atitudine amoroasă și ireverențioasă. Apoi statuia se prăvăli într-o direcție și el în cealaltă ; și rămase cu fața în iarbă, mormăind observații confidențiale. Ar fi putut să zacă mult și bine acolo, sau poate că, în cele din urmă, s-ar fi ridicat cu mare greutate, dacă n-ar fi intervenit circumstanțele. Ciinele Quoodle, care, cu conștiinciozitatea lui caracteristică îl urmărise pe scara întunecoasă și pe portiță, des-

coperindu-l acum într-o postură atît de puțin obișnuită, începu să latre de parcă luase foc casa.

Lătrăturile lui atraseră niște pași grei, venind dinspre partea mai îndepărtată a desișului. Un minut sau două mai tîrziu, un uriaș cu părul roșu îl privea de la înălțimea lui cu nedisimulată mirare. Hibbs rosti cu o voce înceată, care părea să izvorască direct din iarbă :

— Doresc ca prezența mea să pară pur accidentală.

— Așa și este, îl asigură Căpitanul. Pot să te ajut ? Te-ai lovit ?

Încet, părînd într-adevăr îngrijorat de soarta accidentatului, Dalroy îl repuse pe picioare. Căzătura limpezise oarecum mintea reprezentantului Lordului Ivywood, care se alesese cu o zgîrietură pe obrazul stîng, ce părea mai serioasă decît era în realitate.

— Îmi pare rău de ce ți s-a întîmplat, îi spuse Patrick Dalroy cu cordialitate. Vino să te odihnești un pic în bivuacul nostru. Prietenul meu Pump va sosi îndată, și el e un doctor grozav.

Nu știu dacă prietenul său Pump o fi fost sau nu un doctor grozav, dar Căpitanul în nici un caz nu era. Atît de puțin se pricepea să dea diagnosticul unei boli la prima vedere, încît, după ce-l așeză pe domnul Hibbs pe un trunchi de copac căzut lîngă gura tunelului, îi oferi (dintr-un reflex de automată ospitalitate) un pahar cu rom.

După ce-l înghiți, domnul Hibbs deschise ochii mari, dar îi deschise asupra unei lumi cu totul noi.

— Or' care-ar fi 'piniile noas're individuale, începu el, apoi își ațintì privirile în gol, cu o expresie de umoristică înțelepciune.

După aceea bîjbîi cu mîna prin buzunar, ca și cum căuta o scrisoare pe care trebuia s-o predea. Nu găsi nimic decît vechiul lui carnet de ziarist, pe care-l purta mereu asupra-i în eventualitatea că s-ar ivi prilejul unui interviu. Simțindu-l sub degete, jurnalistul din Hibbs se trezi subit. Îl scoase și se declanșă :

— Și ca' c-i pă'c'ea 'neavoastră despre ge...ve... ve-ge'ta'ism, colonele Pump ?

— Cred că te satură pînă ți se face lehamite, răspunse cel ce primise neașteptatul titlu.

— Putem afi'ma, continuă Hibbs cu satisfacție, întorcînd o pagină din carnet, putem aff-fi-ma că sînteți veg'tarian c'vins ?

— Nu, n-am fost învins, răspunse Dalroy, și sper să o dovedesc.

— Spe'ă s-o do'edească, murmură Hibbs, scriind sîrguincios, cu capătul fără vîrf al creionului. Și ca'e-i cea mai bună h'ană vegetală pentru un veg'tarian c'vins ?

— Scaieții, răspunse Căpitanul plictisit. Dar știi, eu nu mă prea pricep.

— Lor' Ivywoo' e veg'tarian c'vins, urmă domnul Hibbs, scuturîndu-și, onctuos, capul. Lor' Ivywood cere tact. Vo'bește-i cu natu'alețe. Și așa și fac. Asta fac. Îi vo'besc cu natu'alețe.

Humphrey Pump își făcu apariția, venind din partea mai luminoasă a desișului și ducînd de căpăstru măgarul care tocmai se înfruptase conform regimului unui vegetarian convins. Ciinele făcu un salt și se apropie de ei. Pump, care era, poate, omul cel mai politicos din lume, nu rosti nici un cuvînt. Dar ochii lui înregistrară cu surpriză celălalt fapt, legat și el de regimul vegetarian, care lui Dalroy îi scăpase cînd îi oferise vizitatorului rom în chip de remediu.

— Lor' Ivywoo' spune, murmură ziaristul diplomat, Lor'Ivywoo' spune : „vo'bește-i ca și cum ai hoină'i. Asta-i. Asta-nseamnă tact. Asta tre' să fac — să vo'besc ca și cum aș hoină'i. La cel'lal capăt al tunelului... ma'e și stînci. Nu cre' că poa' să-noate. Își luă din nou carnetul și își căută în zadar creionul : Ce bombă pen'o cosspondență. Poliția poa' să-noate ?

— Poliția ? repetă Dalroy într-o tăcere de moarte.

Ciinele înălță capul ; dar hangiul și-l lăsă în piept.

— Întîi să-l vă' pe Ivywoo' începu diplomatul să recapituleze. P'omă cheamă poliția la tunel pe plajă. N-are rost să faci cel'lal lucru fără primul, n-are rost primul fără cel'lal, n-are rost cel'lal, primul fără cel'lal. Doresc ca prezența mea să fie pur 'ccidentală. Hic !

— Înham măgarul ! spuse Pump.

— O să-ncapă pe ușa asta ? întrebă Dalroy, arătînd cu mîna spre placajul grosolan cu care astupaseră gura tunelului. Sau s-o sparg ?

— Începe foarte bine, îl asigură Pump. Am avut eu grijă cînd am construit-o. Întîi am să-l trec cu căruţa prin tunel, şi pe urmă am să-l încarc. Cel mai bine ar fi să smulgi un brăduţ ca să baricadăm uşa în urma noastră. Asta o să-i mai întîrzie puţin. Deşi am fost avertizaţi din timp.

Duse măgarul la căruţă şi-l înhămă cu grijă ; ca orice om înţelept în sensul bătrînesc al cuvîntului, ştia că fiecare clipă de răgaz trebuie folosită cu chibzuinţă, astfel ca răgazul să poată fi într-adevăr răgaz. Apoi conduse întregul echipaj prin precara uşă de lemn a tunelului, iar Quoodle cel curios îl urmă, fireşte, pas cu pas.

— Scuză-mă că iau un copac, se adresă Dalroy politicos musafirului său, asemenea cuiva care s-ar scuza că ia un chibrit din faţa altcuiva.

După care smulse din rădăcini un copac, întocmai cum procedase pe Insula Măslinilor ; şi-l săltă pe umăr, ca măciuca lui Hercule.

În casa Ivywood, Lordul încercase în două rînduri să telefoneze la Pebbleswick. Suporta greu orice fel de întîrziere ; şi cu toate că niciodată nu-şi exprima nerăbdarea prin cuvinte inutile, şi-o exprima, în schimb, printr-un mers nervos inutil. Nu voise să cheme poliţia înainte de a primi veşti de la ambasadorul său, totuşi îşi spusese că o discuţie preliminară cu un şef de poliţie pe care-l cunoştea bine, ar putea grăbi lucrurile. Văzîndu-l pe Leveson care se făcuse mic într-un colţ, se răsuci pe călcîie şi i se adresă cu bruscheţe :

— Trebuie să te duci personal să vezi ce s-a întîmplat cu Hibbs. Dacă te reţin alte treburi pe aici, te autorizez să le neglijezi. Altminteri, nu pot decît să-ţi spun...

În acea clipă sună telefonul şi nerăbdătorul aristocrat se precipită spre aparat cu o rapiditate de care arareori dădea dovadă. Leveson nu avea de ales : ori se supunea poruncii, ori urma să fie zburat. Se îndreptă spre scară, dar în drum se opri la masa la care se ospătase Hibbs ; dădu şi el pe gît două pahare din acelaşi vin. Dar ar fi nedrept să-i atribuim domnului Leveson raţiunile mondene şi frivole care-l îndemnaseră pe Hibbs să bea. Domnul Leveson n-a băut de plăcere ; de fapt nici nu

știa ce bea. Raţiunile lui erau mai elementare şi mai sincere : sentimentul formulat în frazeologia juridică drept : teama pentru propria-i viaţă.

Se simţea ceva mai remontat, dar departe de a fi împăcat cu aventura prin care urma să treacă ; coborî cu grijă scara şi scrută întunericul desişului, căutînd să descopere vreo urmă a diplomaticului său prieten. Dar nu văzu şi nu auzi nimic decît ecourile unui cîntec îndepărtat, al cărui volum creştea pe măsură ce se apropia de punctul de unde părea să vină. Primele versuri pe care le desluşi sunau cam aşa :

Să nu mai văd lapte în casă !
Spurcă bucatele pe masă.
Visez la elevări parnasiene !
Voi bea doar vin şi bere şi coniac
Chiar dacă nu mi-ar fi pe plac,
Căci sînt licori curat vegetariene.

Vocea asurzitoare şi oribilă care urla aceste versuri îi era necunoscută lui Leveson. Dar îl muncea bănuiala ciudată şi răscolitoare că recunoaşte glasul, foarte alterat şi tremurător, dar rafinat, care relua refrenul şi cînta :

„Căci sînt lico-ori cu-cu'at veg'tariene".

Îl fulgeră o spaimă, iluminîndu-i mintea : întrevăzu o teribilă explicaţie a celor ce se întîmplaseră. Cu un suspin de uşurare, îşi dădu seama că are cel mai bun motiv să se reîntoarcă în casă şi să avertizeze. O luă la fugă ca un iepure, urmărit de vocea puternică din pădure ca de răgetele unui leu.

Îl găsi pe Lordul Ivywood consultîndu-se cu doctorul Gluck şi cu domnul Bullrose. administratorul, ai cărui ochi de broască păreau să nu-i fi reintrat în cap de la spaima cu firma de han care zbura peste cîmpiile englezeşti ; dar care, ca să fim drepţi, era mai curajos şi mai practic decît toţi ceilalţi sfetnici ai Lordului Ivywood.

— Mă tem că domnul Hibbs, în mod necugetat... începu să se bîlbîie Leveson. Mă tem că... Mă tem că omul

o șterge, Înălțimea Voastră. Ar fi mai bine să chemați poliția.

Ivywood se întoarse spre domnul Bullrose :

— Du-te dumneata și vezi ce se întîmplă, îi spuse el cu simplitate. După ce chem poliția, vin și eu. Și spune servitorilor să se înarmeze cu ciomege sau cu ce mai găsesc. Din fericire doamnele s-au dus la culcare. Alo ! Postul de poliție ?

Bullrose coborî la rîndul său în desiș și, din multiple rațiuni, reuși să-și croiască drum cu mult mai multă ușurință decît veselul Hibbs. Luna se înălțase și strălucea cu o intensitate neobișnuită, astfel încît întregul decor părea muiat în lumină de zi. În această atmosferă transparentă, domnul Bullrose văzu o namilă de om, cu părul roșu, țepos ca o perie și ținînd o uriașă tobă de caşcaval sub un braț, în timp ce cu arătătorul celeilalte mîini făcea semne de avertisment unui cîine cu care stătea de vorbă.

Datoria și dorința administratorului erau acelea de a-l reține și a-l duce cu vorba pe omul în care-l recunoscuse pe autorul misterului firmei de han, pentru a-l împiedica să evadeze. Dar există oameni cărora le este absolut cu neputință să se arate curtenitori, și domnul Bullrose făcea parte dintre aceștia.

— Lordul Ivywood, începu el abrupt, dorește să știe ce dorești.

— Quoodle dragă, îl povățuia Dalroy pe cîinele ai cărui ochi insondabili se uitau fix în ochii lui, să nu comiți niciodată greșeala de a crede că expresia „un cîine bun" exprimă un adevăr absolut. Un cîine este bun sau rău în raport cu o schemă limitată de datorii create de civilizația umană...

— Ce cauți aici ? întrebă domnul Bullrose.

— Un cîine, dragul meu Quoodle, urmă Căpitanul, nu poate fi nici atît de bun, nici atît de rău ca un om. Ba am să merg și mai departe. Aș spune că un cîine nu poate fi atît de prost ca un om. Nu poate fi atît de deficient în calitate de cîine, cum sînt oamenii în calitate de oameni.

— Hei, tu de colo, răspunde-mi ! răcni agentul.

— Şi e cu atît mai patetic, continuă Căpitanul al cărui monolog era urmărit de Quoodle cu o atenţie magnetizată, e cu atît mai patetic cu cît această insuficienţă mentală este adeseori întîlnită la oameni buni. Dar există, îmi închipui, şi un număr cel puţin egal de exemple care ilustrează cazul contrar. De pildă, omul care se găseşte la cîţiva paşi de noi este în acelaşi timp şi imbecil şi rău. Dar, Quoodle, te rog să iei aminte că dezaprobarea noastră se referă numai la defectele lui *morale* şi nu la cele *mentale*. Dac-am să-ţi spun „Şo pe el, Quoodle !“ sau „Ţine-l în loc, Quoodle !“, te rog să fii absolut convins că sînt îndreptăţit să procedez astfel numai pentru că e *rău* şi nu pentru că e *imbecil*. Faptul că e *imbecil* nu-mi dă dreptul să-ţi comand „Şo pe el, Quoodle !“, cu tonul serios pe care-l folosesc acum...

— Cheamă-l înapoi, dracu să te ia ! strigă domnul Bullrose, trăgîndu-se îndărăt.

Deoarece Quoodle se repezise la el, desfăşurîndu-şi latura de buldog din pedigriul său, ca pe un stindard.

— Dacă domnul Bullrose va găsi de cuviinţă să se caţăre pe un copac, sau chiar pe o firmă, continuă Dalroy (pentru că, într-adevăr, agentul se agăţase de parul firmei „La Vechea Corabie“ care era mai solid decît copăceii din jur), atunci, Quoodle, să nu-l scapi o clipă din ochi şi să-i reaminteşti întruna că *răutatea* şi nu *imbecilitatea* lui, cum s-ar putea crede la prima vedere, l-a plasat într-o poziţie atît de elevată.

— Cineva o să plătească scump măgăria asta ! strigă administratorul, care începuse să se caţăre pe firma de lemn ca o maimuţă pe un trunchi de copac, în timp ce Quoodle îl privea de jos cu mare interes. Las' c-o să vedeţi voi ! Pot să jur că soseşte Înălţimea Sa cu poliţia.

— Bună dimineaţa, Înălţimea Voastră, îl salută Dalroy pe Ivywood, care se îndrepta spre ei venind din desiş, palid ca un mort în clarul de lună.

Era, se vede, vrerea soartei ca faţa lui incoloră şi împietrită să se afle mereu în contrast cu cîte un colorit

viu. De astă dată era complet estompată de fastuoasa uniformă diplomatică a doctorului Gluck, care venea chiar în urma lui.

— Mă bucur să vă văd, Înălțimea Voastră, continuă Dalroy pe un ton trufaș ; e foarte neplăcut să rezolvi problemele printr-un agent. Neplăcut mai ales pentru agent.

— Căpitane Dalroy, începu Lordul Ivywood pe un ton de gravă demnitate. Regret că trebuie să ne întîlnim din nou în felul acesta, și vina nu cred că-mi aparține mie. Socotesc că e de datoria mea să te avertizez că poliția va fi aici într-un minut sau două.

— Era și timpul ! zise Dalroy, clătinînd din cap. În viața mea n-am văzut ceva mai dezgustător. Desigur, îmi pare foarte rău că e vorba de un prieten al dumneavoastră, și sper că poliția va ști să ferească numele Ivywood de publicitatea ziarelor. Dar n-am să admit niciodată să existe o lege pentru bogați și o alta pentru săraci ; și ar fi o rușine dacă un om în asemenea stare de ebrietate ar scăpa basma curată numai pentru că a băut în casa dumneavoastră.

— Nu înțeleg nimic, spuse Ivywood. Despre ce vorbești ?

— Cum așa, despre el, desigur, răspunse Căpitanul, arătînd cu un gest cordial spre trunchiul copacului căzut, care se găsea în apropiere de zidul tunelului. Despre nenorocitul ăsta pentru care se deranjează poliția.

Lordul Ivywood privi spre buturuga de lîngă tunel, pe care nu o observase pînă atunci ; și în ochii săi palizi, se ivi, poate pentru prima oară, o autentică mirare.

Peste buturugă apărea o priveliște în duplicat : două obiecte absolut identice pe care Ivywood, după ce le cercetă îndelung, reuși să le identifice drept două tălpi de pantofi, oferite privirii sale de parcă i-ar fi solicitat părerea dacă trebuie pingelite sau nu. Era unicul lucru vizibil din persoana domnului Hibbs, care se prăbușise pe spate de pe rustica lui bancă, și părea foarte satisfăcut de noua sa situație.

Înălțimea Sa își prinse pe nas *pince-nez*-ul care-l făcea să arate cu zece ani mai bătrîn, și întrebă pe un ton tăios, dur :

— Ce înseamnă asta ?

Unicul efect al glasului său asupra credinciosului Hibbs fu o slabă balansare a picioarelor în aer, în semn de recunoaștere a prezenței suzeranului. Evident, considera zădarnică orice tentativă de a se ridica. Așa încît Dalroy se îndreptă spre el, îl înșfăcă de guler și-l înălță în poziție verticală, expunîndu-l celor de față, pleoștit și cu privirea năucă.

— Nu va fi nevoie de mulți polițiști ca să-l ducă la arest, spuse el. Îmi pare rău, Lord Ivywood, mi-e teamă că nu e cazul să-mi cereți să închid din nou ochii. Nu ne putem permite, adăugă el, scuturînd implacabil din cap. Noi am ținut întotdeauna un local respectabil, domnul Pump și cu mine. Hanul „La Vechea Corabie" are o reputație impecabilă, cunoscută în lung și-n lat. Și chiar cînd ne-am aflat cu hanul în locurile cele mai nepotrivite, oamenii au fost de părere că e un local liniștit, familial. Vagabonzii n-au ce căuta la „Vechea Corabie". Și dacă credeți că ne puteți trimite toți dezmățații dumneavoastră...

— Căpitane Dalroy, îl întrerupse Ivywood cu simplitate, se pare că ești victima unei greșite înțelegeri pe care e de datoria mea să o curm. Oricare ar fi semnificația acestor incidente extraordinare și oricare ar fi consecințele comportării acestui domn, cînd am vorbit despre sosirea poliției am vrut să spun că aceasta vine pentru dumneata și pentru tovarășul dumitale.

— Pentru mine ! exclamă Căpitanul cu un aer de colosală surpriză. Cum așa, eu n-am comis nimic ilegal în toată viața mea.

— Ai vîndut alcool, încălcînd clauza V din Legea...

— Dar dețin o firmă, strigă Dalroy indignat. Chiar dumneavoastră mi-ați spus că din momentul în care există o firmă totul e în ordine. Ah, priviți noua noastră firmă ! „La Administratoul Sprinten".

Domnul Bullrose nu scoase o vorbă pînă atunci, conștient că poziția lui nu era dintre cele mai demne și sperînd că patronul său va pleca de acolo. Dar Lordul Ivywood își înălță privirea spre el ; și avu impresia că se rătăcise pe o planetă a nebunilor.

În timp ce-și revenea de pe urma șocului, Patrick Dalroy îl asaltă din nou :

— Așadar vedeți bine că totul e corect, cum scrie la carte. Nu ne puteți acuza că n-avem firmă : ba chiar avem una suplimentară, vie și naturală. Și nu ne puteți pune sub urmărie ca hoți și vagabonzi. Mijloacele noastre de subzistență sînt vizibile. (Spunînd aceasta, plesni cu palma-i uriașă roata imensă de caşcaval de sub braț, care răsună ca o tobă). Vizibile. Și mirosibile, adăugă, ridicînd brînza aproape sub nasul Lordului Ivywood. Perceptibile cu ochiul liber prin ochelarii Înălțimii Voastre.

Se răsuci pe călcîie, deschise cu forță ușa de operetă din spatele lui și proiectă de-a lungul tunelului roata de caşcaval, care se rostogoli cu un zgomot de tunet, și fu receptată cu un strigăt de încuviințare din partea domnului Humphrey Pump, aflat la celălalt capăt. Ajunsese la destinație ultimul articol din posesiunile lor. Dalroy se întoarse din nou spre Lord, cu fața complet transfigurată.

— Și acum, Ivywood, izbucni el, ce acuzație mi se mai poate aduce ? Mă rog, am eu o sugestie. Sînt gata să mă predau fără împotrivire poliției, cînd va sosi aici, dacă accepți să-mi acorzi o favoare. Dă-mi voie să-mi aleg singur crima.

— Nu te înțeleg, răspunse celălalt cu răceală. Ce crimă ? Ce favoare ?

Căpitanul Dalroy își scoase din teacă sabia dreaptă care continua să-i împodobească uniforma acum zdrențuită. Lama fină scînteie splendid în lumina lunii, cînd o îndreptă spre pieptul Doctorului Gluck.

— Ia sabia acestui meschin cămătar. Are aproape aceeași lungime ca și sabia mea ; sau, dacă dorești, putem

schimba săbiile între noi. Şi acordă-mi zece minute în această poiană. După aceea, Ivywood, s-ar putea să fiu înlăturat pentru totdeauna din cărarea ta politică, într-un mod ceva mai demn de doi duşmani care au fost cîndva prieteni ; ceva mai demn decît să mă dai pe mîna unor copoi, de al căror ajutor s-ar fi scuturat cu scîrbă oricare dintre străbunii tăi. Sau, pe de altă parte, s-ar putea... ca atunci cînd vine poliţia să existe într-adevăr un motiv întemeiat ca să mă aresteze.

Urmă o tăcere prelungită şi spiriduşul nesăbuinţei îşi vîrî din nou codiţa în mintea lui Dalroy.

— Domnul Bullrose va acţiona ca martorul tău, de acolo de pe tronul unde se află. Iar onoarea mea am şi încredinţat-o în mîinile domnului Hibbs.

— Mă văd silit să declin invitaţia Căpitanului Dalroy, spuse Ivywood în cele din urmă, pe un ton straniu. Nu atît din pricină că...

Înainte de a-şi fi terminat vorba, Leveson se ivi alergînd prin desiş şi strigînd :

— A sosit poliţia !

Dalroy, căruia îi plăcea să recurgă în ultimul minut la lovituri de teatru, smulse firma din pămînt, cu Bullrose literalmente agăţat de ea ; îl scutură pe jos ca pe un fruct răscopt, apoi plonjă în tunel, urmat de zgomotosul Quoodle. Înainte ca Ivywood (cel mai prompt dintre cei de faţă) să se poată repezi după el, Dalroy trînti uşa de lemn şi o blocă pe dinăuntru cu copacul. Nu avusese timp nici măcar să-şi vîre sabia în teacă.

— Spargeţi uşa ! porunci Ivywood calm. Am observat că n-au terminat să-şi încarce căruţa.

Sub îndrumările lui, dar fără nici o tragere de inimă, Bullrose şi Leveson ridicară buturuga evacuată de Hibbs şi, izbind de trei ori cu ea în chip de berbec, izbutiră să deblocheze uşa. Lordul Ivywood sări imediat în gura tunelului.

Dar din capătul celălalt se auzi un glas liniştit care i se adresa. Era impresionant şi totodată teribil să auzi o

voce atît de omenească răsunînd din bezna aceea inumană. Dacă Philip Ivywood ar fi fost un poet şi nu exact contrariul acestuia, adică un estet, ar fi înţeles că întregul trecut şi întregul popor al Angliei îşi rosteau oracolul acolo, în acea cavernă. Dar fiind ceea ce era, el nu auzi decît glasul unui cîrciumar căutat de poliţie. Şi totuşi se opri în loc, ca vrăjit.

— Înălţimea Voastră, aş vrea şi eu să vă spun o vorbă. Am învăţat, în copilărie, catehismul pe de rost şi n-am fost în viaţa mea de partea răsculaţilor. Dar vă rog să vă gîndiţi şi dumneavoastră la ce-aţi făcut din existenţa mea. Aţi furat o casă care era a mea, aşa cum casa asta este a dumneavoastră. Aţi făcut un vagabond zdrenţăros dintr-un om respectat de toţi, şi la biserică şi pe piaţă. Şi acum mă trimiteţi la dracu-n praznic. Dacă-mi pot îngădui o întrebare, ce credeţi că gîndesc eu despre dumneavoastră ? Credeţi că dacă plecaţi mereu la Londra şi vă bateţi pe burtă cu lorzii în Parlament şi vă-ntoarceţi cu teancuri de hîrţoage şi cu cuvinte sunătoare, credeţi că asta are vreo importanţă pentru omul căruia i-aţi făcut atîta rău ? Din cîte văd eu, nu sînteţi decît un stăpîn crud şi hain, din aceia pe care odinioară i-a pedepsit Dumnezeu, asemenea contelui Varney pe care l-au omorît nevăstuicile în Pădurea Sfîntă. Ei bine, pe mine m-a învăţat preotul că a trage într-un hoţ nu-i un păcat. Şi ţin să vă anunţ, Înălţimea Voastră, că eu am o puşcă.

Ivywood făcu pe dată un pas înainte în întuneric şi vorbi cu un glas în care tremura o emoţie, a cărei natură nu a fost nicicînd determinată.

— Poliţia este aici, spuse el. Dar pe tine am să te arestez cu mîna mea.

Şi, în acea clipă, o împuşcătură detună şi se reverberă în o mie de ecouri prin bezna tunelului. Picioarele Lordului Ivywood se muiară şi se îndoiră sub el. Se prăbuşi la pămînt, cu coapsa găurită de un glonţ.

Aproape în aceeaşi secundă un strigăt şi un lătrat anunţară pornirea căruţei, cu echipajul complet. Chiar

mai mult decît complet. deoarece, cu un moment înainte, sărise şi domnul Quoodle în căruţă ; şi, cînd aceasta se urni din loc, se instală ţanţoş, cu un aer solemn.

Capitolul XIV

FĂPTURILE DE CARE OMUL UITĂ

În ciuda zarvei firești iscate de rana Lordului Ivywood şi a dificultăţilor întîmpinate de poliţie pentru a găsi drumul pe ţărm, fugarii Hanului Zburător ar fi fost, aproape cu siguranţă, capturaţi, dacă nu s-ar fi petrecut un anume curios incident ; care-şi avea, întîmplător, izvorul tot în importanta consfătuire asupra vegetarianismului, ţinută în Casa Ivywood.

Ora relativ tîrzie la care Lordul Ivywood a făcut descoperirea sa, s-a datorat în bună măsură unui discurs foarte lung, pe care Joan îl scăpase şi care precedase celor cîtorva observaţii finale făcute de Doctorul Gluck. Discursul aparţinuse, desigur, unui excentric. Majoritatea celor ce participaseră la dezbatere şi aproape toţi cei care luaseră cuvîntul erau, într-un fel sau altul, nişte excentrici. Dar oratorul nostru era un excentric cu mare avere şi de spiţă nobilă, membru în Parlament, Judecător de Pace, rudă cu Lady Enid, un om binecunoscut în lumea literelor şi a artelor, pe scurt, o personalitate pe care n-o puteai împiedica să fie orice ar fi avut chef, de la un rebel pînă la un pisălog.

Dorian Wimpole dobîndise faimă în afara graniţelor cercului său social, sub fantezista poreclă de „Poetul Păsărilor". Primul său volum de versuri, în care trilurile sau uguitul feluritelor păsări cîntătoare fuseseră expandate în fantastice solilocvii ale acestor filozofi penaţi,

fusese scris cu candoare și eleganță. Din nefericire, Wimpole făcea parte dintre acei oameni care înclină să-și ia în serios propriile trăsnăi ; și ale căror extravaganțe, dealtfel legitime, sînt lipsite de seva umorului. De aceea, cînd în operele lui următoare a încercat să dovedească, prin „Fabula Îngerului", că vietățile zburătoare fac parte dintr-un ordin mai înalt decît omul și antropoidele, unii au considerat că maniera și vederile lui devin puțin prea rigide. Și cînd a prezentat un amendament la proiectul Lordului Ivywood privind construirea unui sat model care să se numească Drumuri Pașnice, amendament prin care cerea ca locuințele să fie clădite conform arhitecturii atît de higienice a cuiburilor de păsări din copaci, mulți au regretat faptul că și-a pierdut maniera de debut. Și cînd a depășit stadiul păsărilor și a început să-și îmbibe poemele cu psihologia ipotetică a tuturor locuitorilor grădinilor zoologice, mesajul său deveni extrem de obscur. Însăși Lady Susan a denumit această perioadă drept etapa declinului. Era cu atît mai dificil de citit cu cît lansa imnuri imaginare, cîntece de dragoste, marșuri războinice ale animalelor din speciile inferioare, fără să ofere vreun cuvînt de explicație prealabilă. De pildă, dacă cineva, răsfoind un volum în căutarea unei poezii care să poată fi recitată într-un salon, dădea peste un poem intitulat „Cîntec de dragoste în deșert" și care începea cu versurile:

Capul i se înalță către stele,
Ghebul ei se ondulează cu mîndrie...

gîndea la început că portretul iubitei e cel puțin bizar. Pentru ca apoi să-și dea seama că eroii idilei sînt cămile. Sau dacă dădea peste un poem intitulat simplu „Marșul eliberării" care începea astfel :

Fraților nu dați uitării străbunicii și părinții !
Libertatea apărați-o cu ghearele și cu dinții...

ar fi putut crede că e un cîntec menit să mobilizeze masele ; pînă cînd descoperea că e vorba de un apel la soli-

daritate adresat de un şobolan celor de-o rasă cu el. Lordul Ivywood ajunsese aproape la o ruptură cu poetica sa rudă din pricina realismului flagrant din poemul intitulat „Cîntec de băutură". Pînă cînd a fost lămurit cu grijă că băutura în chestiune era apa, iar societatea petrecăreaţă era alcătuită din bizoni. Viziunea poetului asupra soţului ideal, aşa cum e conceput acesta în visurile tinerei balene femelă, vădea sensibilitate şi sugestivitate ; dar, desigur, ar fi avut de suferit unele corectări din partea tinerei respective. Iar în sonetul intitulat „Maternitate" a zugrăvit scorpionul-mamă în culori vii şi convingătoare, deşi i s-ar putea reproşa că nu i-a insuflat suficientă duioşie. Totuşi, ca să nu-l nedreptăţim, trebuie să amintim că, din principiu, trata întotdeauna specimenele cele mai dificile, declarînd că nu există făptură pămînteană pe care un poet să o poată da uitării.

Avea acelaşi tip blond ca şi vărul său, cu plete lungi bălane, mustaţă galbenă şi ochi albaştri, luminoşi şi distraţi ; era foarte bine îmbrăcat, într-o manieră îngrijit neglijentă, şi purta o jachetă de catifea maronie, iar pe inel, efigia unuia dintre animalele venerate în vechiul Egipt.

Discursul său fusese elegant, bine formulat şi extrem de lung. Şi gravitase în întregime în jurul stridiei. Un protest pasionat împotriva unor umanitarişti, vegetarieni stricţi din toate celelalte puncte de vedere, care susţineau însă că nişte organisme atît de rudimentare ca stridiile pot fi considerate excepţii. Omul, subliniase oratorul, chiar în cele mai bune din bietele sale intenţii, a încercat întotdeauna să excomunice cîte un cetăţean al cosmosului, să uite de cîte o făptură care ar fi trebuit să-i fie prezentă în amintire. De astă dată, această făptură era stridia. Făcu o lungă prezentare a tragediei stridiei, o descriere foarte inspirată, foarte plastică ; populată de cele mai fantastice soiuri de peşti ; de recife de coral dantelate, căţărate ; de creaturi cu bărbi firoase care bîntuie spre mal ; de obscuritatea verde a grotelor marine.

— Printr-o oribilă ironie, clamă el, stridia este singura dintre creaturile inferioare pe care o numim indi-

genă. Vorbim despre ea, și numai despre ea, ca și cum ar fi o victate localnică. Cînd, de fapt, e o exilată în univers. Putem oare concepe ceva mai sfîșietor decît eterna zbatere a moluștei neputincioase ? Și ce e mai răscolitor decît lacrima unei stridii ? Însăși natura a pecetluit-o cu pecetea de marmură a eternității. Făptura de care omul uită are împotriva lui o mărturie ce nu poate fi uitată. Căci lacrimile văduvelor și ale captivilor pot fi uscate, ca și lacrimile copiilor. Lacrimile omului se evaporă ca roua dimineții, sau ca ochiurile de baltă lăsate de flux. Dar lacrima stridiei e o perlă.

Poetul Păsărilor fusese atît de înfierbîntat de propriul său discurs încît, după încheierea întrunirii, ieși cu o privire buimacă și se îndreptă spre automobilul său, care-l aștepta de multă vreme ; văzîndu-l, șoferul dădu discrete semne de ușurare.

— Pentru moment, acasă ! spuse poetul, și apoi fixă luna cu o privire halucinată.

Îi plăcea grozav să se plimbe cu mașina ; găsea că e o sursă de inspirație. În acea zi, pornise să se plimbe în mașină de la o oră foarte matinală, ciupind chiar din ceasurile lui de somn. Și aproape că nu schimbase o vorbă cu nimeni, pînă cînd își dăduse drumul, la cultivata adunare de la Ivywood. Și nici nu avea chef să mai vorbească, multe ore de aici încolo. Gîndurile lui o luaseră razna. Își aruncase o haină de blană peste jacheta de catifea, dar o lăsase să alunece, uitînd de frig în splendoarea nopții poleite de lună. Nu era conștient decît de două lucruri : viteza cu care zbura automobilul și viteza cu care-i zburau gîndurile. Simțea un fel de frenezie a omniprezenței, i se părea că zboară laolaltă cu toate păsările care filfîiau sau planau peste păduri, cu fiecare veveriță care se cățărase și se strecurase prin frunziș, cu fiecare copac care se legăna și fremăta în vînt, împotrivindu-i-se.

Totuși, cîteva minute mai tîrziu, se înclină în față și ciocăni în geamul care-l despărțea de șofer, iar acesta din urmă își îndreptă umerii și frînă brusc. Dorian Wimpole zărise ceva la marginea drumului, în clarul de lună, ceva

ce atingea atît propria-i tradiție cît și pe cea a rasei sale ; ceva ce-l atingea atît în calitate de Dorian cît și de Wimpole.

Doi oameni în veșminte ponosite, unul cu jambiere flenduroase, celălalt îmbrăcat în ceva ce aducea cu rămășițele unui costum de bal mascat, la care se mai adăuga un păr de un roșu atît de violent încît semăna cu o perucă, se opriseră lîngă un gard viu, și încărcau o căruță trasă de un măgar. Două obiecte rotunde, unul cilindric și altul plat, zăceau în drum, așteptînd să fie încărcate ; împreună cu o firmă de lemn, dezrădăcinată, trîntită lîngă ele. De fapt, omul cu jambiere tocmai dăduse de mîncare și de băut măgarului și-acum îi potrivea hamul ca să-i fie cît mai comod. Dar, desigur, Dorian Wimpole nu era dispus să se aștepte la asemenea atitudini din partea unui asemenea om. Și atunci se simți inundat de sentimentul că omnipotența lui trecea dincolo de granițele poeziei ; că el era un gentilom, un magistrat, un membru în Parlament, un Judecător de Pace, și așa mai departe. Asemenea brutalitate și ignoranță în privința animalelor nu puteau fi tolerate atîta timp cît el era Judecător de Pace ; mai ales în urma ultimei legi emise de Ivywood. Coborî din mașină, se îndreptă spre căruța care staționa și spuse :

— Încărcați prea mult acest biet animal ; este un delict pedepsit de lege. Trebuie să mă urmați la postul de poliție.

Humphrey Pump, care era foarte prevenitor cu animalele și care se străduise întotdeauna să fie prevenitor și cu gentilomii, chiar dacă vîrîse un glonț în piciorul unuia dintre ei, se simțea, pur și simplu, prea uluit și prea mîhnit pentru a mai putea da vreun răspuns. Se retrase cîțiva pași îndărăt și se holbă cu ochii lui căprui, care clipeau a nedumerire, la poet, la măgar, la butoi, la cașcaval și la firmă, adică la toate cîte zăceau în drum.

Dar Căpitanul Dalroy, al cărui temperament național reacționa mult mai prompt, făcu o adîncă plecăciune poetului magistrat, apoi i se adresă cu o simpatică insolență :

— Domnul se interesează, fără îndoială, de măgari ?

— Mă interesez de toate făpturile pe care omul le dă uitării, răspunse Dorian cu o notă de mîndrie în glas. Dar mai cu seamă de acele animale care, ca acest măgar, sînt prea lesne uitate.

Pump își dădu, într-un fel, seama, chiar din cele două replici care fuseseră schimbate, că cei doi aristocrați excentrici se recunoscuseră, inconștient, ca făcînd parte din aceeași rasă. Și faptul că recunoașterea fusese inconștientă părea cu atît mai mult să-l excludă pe el din controversa lor. Stîrni ușor praful argintat de lună cu gheata lui scîlciată, apoi traversă drumul ca să stea de vorbă cu șoferul.

— Postul de poliție e departe de aici ? îl întrebă el.

Șoferul îi răspunse cu o singură silabă a cărei transcripție literală ar fi cam așa așa : „Nu'șt". Am încercat și alte ortografii ; oricum, ideea exprimată era cea de agnosticism.

Totuși, ceva din brutalitatea cu totul specială a abreviației îl făcu pe șiretul și deci sensibilul domn Pump să-l privească pe om în față. Și văzu că fața acestuia era albă ca varul nu numai din pricina reflexului lunar.

Cu acea delicatețe stîngace care era una din trăsăturile lui cele mai englezești, Pump se uită din nou la om. Și văzu că se rezema greoi cu un braț pe volan ; și mai văzu că brațul îi tremura. Își cunoștea îndeajuns compatrioții ca să știe că orice ar fi avut de spus, trebuia spus pe un ton nepăsător.

— Nădăjduiesc că postul e în apropiere de casa dumitale. Trebuie să fii frînt de oboseală.

— Fir-ar a' dracului să fie ! înjură șoferul și scuipă în mijlocul drumului.

Pump păstră o tăcere plină de înțelegere și șoferul domnului Wimpole izbucni într-o vorbire incoerentă, de parcă s-ar fi aflat în cu totul alt loc :

— Dracu s-o ia de frum'seța zorilor și să pleci cu noaptea-n cap fără nimica-n gură. Dracu' să-l ia de prînz la Hivywood și io cu burta goală. Dracu' să ia tot timpu' cît el se ghiftuia cu präj'turi și șampane și mie îmi ghiorăiau mațele. Ș-acu l-a apucat măgaru'.

— Nu vrei să spui, replică Pump pe un ton foarte serios, că n-ai mîncat nimic toată ziua ?

— O, nu, răspunse omul cu o ironie macabră. Bineînțeles că nu vreau să spun așa ceva.

Pump traversă iar drumul, luă caşcavalul în mîna stîngă, apoi se întoarse şi-l depuse pe bancheta din spatele şoferului. Mîna dreaptă i se înfundă în unul din buzunarele lui umflate, echivoce ; şi lama unui briceag mare captă şi reflectă splendorile lunare.

Şoferul se zgîi un timp la brînză, în timp ce cuțitul îi tremura în mînă. Apoi începu să-şi taie o felie ; şi în lumina aceea argintie, vrăjitorească, fericirea zugrăvită pe fața lui părea aproape înfricoşătoare.

Pump proceda cu înțelepciune în asemenea chestiuni şi ştia foarte bine că o îmbucătură de mîncare împiedică beția, după cum o gură de alcool împiedică uneori o indigestie subită şi periculoasă. Era absolut imposibil să-l oprească pe om din devorarea brînzei. Cea mai bună soluție ar fi fost să-i ofere un strop de rom. Mai ales că era un rom foarte bun, mai bun decît tot ce se putea găsi în rarele hanuri care încă mai funcționau. Traversă din nou drumul şi se întoarse cu butoiaşul, pe care-l aşeză lîngă caşcaval, şi din care umplu, după propriul său meşteşug, păhăruțul pe care-l avea întotdeauna asupră-i.

La vederea băuturii, ochii şoferului se aprinseră de groază şi dorință.

— Da' nu poți face una ca asta ! murmură cu o voce răguşită. Te mănîncă poliția, închisoarea, dacă n-ai scrisoare de la doctor, dacă n-ai firmă, dacă n-ai nimica...

Domnul Humphrey Pump făcu din nou drumul la căruță. Cînd ajunse acolo, şovăi pentru prima dată ; dar din atitudinea celor doi aristocrați nebuni, care vociferau şi gesticulau în şosea, reieşea limpede că nu le păsa de nimic în afară de ei înşişi. Ridică firma de pe jos şi o aduse în maşină, proțăpind-o cu haz în crăpătura dintre pernele banchetei, între brînză şi butoi.

Păhăruțul de rom tremura în mîna bietului şofer, aşa cum tremurase şi cuțitul. Dar cînd ridică privirea şi văzu

o firmă aievea, păru, nu atît să-şi recapete curajul, ci mai curînd să absoarbă un curaj uitat prin cine ştie ce insondabile adîncuri de mare. Era într-adevăr curajul de care poporul uitase de multă vreme.

Aruncă o privire spre pădurea de pini, sumbră şi pustie, care-i împresura, şi sorbi o înghiţitură din lichidul auriu, dînd-o pe gît de parc-ar fi fost o licoare fermecată. Rămase tăcut ; apoi, treptat, un licăr metalic începu să i se aprindă în priviri. Ochii căprui şi atenţi ai lui Humphrey Pump îl studiau cu îngrijorare, ba chiar cu oarecare teamă. Şoferul arăta ca un om căzut sub o vrajă sau prefăcut în stană de piatră. Dar deodată începu să vorbească :

— Jigodia asta de om ! Las' că-l învăţ eu minte ! Îi fac una de-o să mă pomenească ! O să mă pomenească-n vecii vecilor !

— Ce vrei să spui ? întrebă hangiul.

— Ce vreau să spun ? ripostă şoferul devenit dintr-o dată foarte stăpîn pe sine. O să aibă parte de măgar pîn-ce s-o sătura.

Domnul Pump păru tulburat.

— Crezi, întrebă el, prefăcîndu-se că nu ia lucrurile în serios, crezi că putem avea încredere în el chiar şi în ce priveşte măgarul ?

— A, da. Cu măgarii e foarte politicos. Şi măgarii sînt politicoşi cu el.

Pump continua să-l privească plin de îndoială, părînd sau prefăcîndu-se că nu înţelege ce vrea să spună. Apoi privi cu aceeaşi îngrijorare spre cei doi aflaţi peste drum ; dar se asigură că erau în continuare prinşi în discuţie. Oricît ar fi fost de diferiţi din toate punctele de vedere, aveau o trăsătură comună : în fervoarea controversei echitabile şi a schimbului de argumente raţionale uitau de orice altceva, de clasă, de ceartă, de timp, spaţiu şi de lucrurile materiale.

Astfel, cînd Căpitanul începu prin a face o fină aluzie că, la urma urmei, era măgarul lui, din moment ce-l cum-

părase pe un preț destul de piperat de la un tinichigiu, din mintea lui Wimpole se evaporă postul de poliție ca dealtfel și căruța cu măgarul. Nu rămase nimic altceva decît necesitatea de a combate prejudecata proprietății personale.

— Eu, unul, nu posed nimic, declară poetul fluturîndu-și mîinile — nu posed nimic în afară de sentimentul că posed tot ce există. Totul depinde de faptul dacă folosești averea și puterea pentru sau împotriva finalităților cosmice superioare.

— Zău, ripostă Dalroy, și cum servește automobilul dumneavoastră finalităților cosmice superioare ?

— Mă ajută să-mi scriu poemele, replică domnul Wimpole cu onorabilă simplitate.

— Și dacă automobilul ar putea fi utilizat în vederea unei finalități și mai înalte decît poemele dumneavoastră (presupunînd că ar putea exista așa ceva), dacă, din întîmplare, cosmosului i-ar trăsni prin cap o nouă finalitate, bănuiesc că ați renunța la automobil ?

— Indiscutabil, răspunse Dorian, plin de demnitate. Și nu m-aș plînge. Așa cum nici dumneata nu vei avea dreptul să te plîngi cînd acest măgar va înceta să-ți aparțină, pentru că îl înjosești pe scara valorilor cosmice.

— Ce vă face să credeți că vreau să-l înjosesc ?

— Convingerea mea fermă, replică Dorian Wimpole cu gravitate, este că aveai de gînd să-l călărești. (Într-adevăr, Căpitanul repetase gestul glumeț de a-și trece piciorul uriaș peste spinarea măgarului.) Am sau n-am dreptate ?

— Nu, răspunse Căpitanul cu nevinovăție. Niciodată nu călăresc un măgar. Mi-ar fi teamă.

— Teamă de un măgar ? exclamă Wimpole incredul.

— Teamă de o comparație istorică, îl lămuri Dalroy.

Urmă un scurt răstimp de tăcere, după care Wimpole observă cu răceală :

— Mă rog, am depășit de mult asemenea comparații.

— Prea ușor, răspunse irlandezul. E surprinzător cît de lesne depășim răstignirea altuia.

— În cazul de față, ripostă celălalt tăios, cred că e vorba de răstignirea măgarului.

— A, se vede că dumneavoastră sînteți cel care a desenat vechea caricatură romană ce reprezenta măgarul răstignit, spuse Patrick Dalroy cu un aer de uimire. Ce bine vă țineți ! Pentru vîrsta dumneavoastră arătați foarte tînăr. Ei bine, dacă măgarul ăsta e răstignit, trebuie să-l dezrăstignim. Dar sînteți sigur, adăugă el foarte serios, că știți cum poate fi dezrăstignit un măgar ? Vă asigur că e o artă extrem de rară. Chestiune de îndemînare. Știți, exact ca în cazul doctorilor specializați în boli rare ; nu prea au prilejul să-și practice măiestria. Chiar presupunînd că, în virtutea finalităților cosmice superioare, eu nu sînt apt să îngrijesc de acest măgar, totuși nu-mi pot împiedica o undă de îngrijorare dacă-i vorba să-l trec în posesiunea dumneavoastră. Veți fi oare în stare să înțelegeți asemenea măgar ? E un animal cu un spirit foarte delicat. E un măgar complex. Cum pot eu ști dacă, după o cunoștință atît de superficială, veți reuși să sesizați nuanțele simpatiilor și antipatiilor sale ?

Cîinele Quoodle, care pînă în acel moment șezuse încremenit ca sfinxul, în umbra pinilor, veni pentru o clipă în mijlocul drumului, apoi se reîntoarse la vechea-i poziție. După care, alergă în goană cînd se auzi un ușor sforăit de motor, și se întoarse iarăși cînd sforăitul încetă. Dar Dorian Wimpole era prea antrenat în investigațiile sale filozofice pentru a remarca fie cîinele, fie zgomotul motorului.

— În orice caz, eu n-am să-l călăresc, spuse el cu mîndrie, dar ăsta nu-i decît un lucru secundar. E suficient pentru dumneata să știi că ai lăsat măgarul în mîinile unicei persoane capabile să-l înțeleagă ; o persoană care scormonește cerurile și mările în căutarea celor mai infime făpturi de care omul ar putea uita.

— Măgarul ăsta e o făptură foarte ciudată, continuă Căpitanul cu îngrijorare. Are tot felul de idiosincrazii curioase. De pildă, nu poate suferi automobilele, mai ales cele care zvîcnesc zgomotos ca ăsta, în timp ce el

stă liniştit. Paltoanele de blană le suportă de bine de rău ; dar dacă purtaţi o jachetă de catifea cafenie sub palton, e în stare să vă muşte. Şi trebuie să-l feriţi din calea unui anumit gen de oameni. Nu cred eu că dumneavoastră aveţi de-a face cu asemenea oameni ; e vorba de cei care gîndesc că cetăţeanul cu un venit mai mic de două sute de lire pe an trebuie să fie neapărat un beţiv şi o brută, în timp ce acei cu venituri de peste două mii sînt demni să prezideze Judecata de Apoi. Dacă îl veţi feri pe dragul nostru măgar de compania unor astfel de persoane... Hei ! Hei ! Hei !

Se răsuci brusc, realmente îngrijorat ; şi o zbughi pe urmele cîinelui, care o zbughise pe urmele automobilului şi sărise înăuntru. Căpitanul sări după cîine, ca să-l dea jos. Dar înainte de a fi avut timp pentru aşa ceva, se pomeni că automobilul o pornise în prea mare viteză ca să mai poată sări. Privind în jur, văzu firma „La Vechea Corabie", dreaptă ca un drapel, şi-l văzu pe Pump instalat zdravăn lîngă şofer şi ţinînd în braţe butoiaşul şi brînza.

Pentru el, întîmplarea survenise ca un cutremur şi însemna o schimbare mai subită decît pentru ceilalţi doi ; totuşi reuşi să se ridice, clătinîndu-se, şi să-i strige lui Wimpole :

— Lăsaţi maşina în mîinile cele mai bune ! Cu un automobil n-am fost niciodată crud.

Departe, în spate, în clarul de lună al magicei păduri de pini, Dorian şi măgarul se uitau unul la celălalt.

Pentru gîndirea unei minţi mistice, dacă e vorba măcar de o gîndire (ceea ce nu e întotdeauna cazul), nu există două lucruri mai emoţionante şi mai simbolice decît un poet şi un măgar. Ori măgarul era un măgar foarte autentic. Şi poetul era un poet autentic, chiar dacă uneori putea fi confundat în mod legitim cu celălalt animal. Interesul pe care poetul i-l inspira măgarului nu va putea fi niciodată cunoscut. Interesul pe care măgarul i-l inspira poetului era absolut sincer : şi a supravieţuit chiar acelui cumplit *tête-à-tête* din sumbra solitudine a pădurii.

Cred totuşi că şi poetul ar fi fost în stare să înţeleagă, dacă ar fi văzut faţa albă, rigidă, înnebunită a omului care conducea automobilul răpit. Dacă ar fi văzut-o, poate că şi-ar fi amintit de numele, sau poate că ar fi început chiar să înţeleagă natura unui anumit animal care nu-i nici măgar, nici stridie ; dar e făptura de care omul a uitat întotdeauna cu cea mai mare uşurinţă, din ceasul în care l-a uitat pe Dumnezeu într-o grădină.

Capitolul XV

CÎNTECELE CLUBULUI-AUTO

În timp ce maşina zbura pe lîngă priveliştile feerice ale pădurii de pini scăldate în noaptea de argint, Dalroy scoase în cîteva rînduri capul pe fereastra laterală, încercînd să-l tempereze, fără rezultat, pe şofer. Pînă la urmă, se mulţumi doar să-l întrebe încotro gonea.

— Mă'c acasă, răspunse şoferul cu o voce aproape indescifrabilă. Acasă la maică-mea.

— Şi unde locuieşte mama dumitale ? întrebă Dalroy, cu ceva mai puţină siguranţă decît vădise vreodată în viaţa lui.

— În Wales, răspunse omul, da' n-am mai văzut-o de cîn' m-a născut. Da' nu face nimic.

— Trebuie să ţii seama, începu Dalroy pe un ton şovăitor, că s-ar putea să fii arestat — automobilul aparţine omului aceluia, şi l-am lăsat în plin cîmp fără nimic de-ale gurii, ca să spun aşa.

— Are măgaru', mormăi şoferul. N-are decît să-şi mănînce măgaru' cu sos de scaieţi. Aşa ar face dac-ar fi lihnit ca mine.

Humphrey Pump deschise geamul care-l separa de partea din spate a automobilului, și se întoarse să-i vorbească prietenului său peste unghiul pe care-l formau cotul și umărul lui pătrat :

— Mă tem că nimic nu l-ar putea convinge să oprească. E țicnit ca mătușa lui Moody, cum se spune.

— Așa se spune ? întrebă Căpitanul cu îngrijorare. În Itaca nu se spunea așa.

— Zău, cred c-ai face mai bine să-l lași în voia lui, adăugă Pump, privindu-l cu ochii lui înțelepți. Altfel e în stare să intre cu mașina în expresul de Scoția, așa cum i s-a întîmplat lui Dandy Mutton cînd a condus imprudent. Oricum, mai tîrziu putem trimite mașina înapoi, lui Ivywood. Și, zău așa, cred că o să-i prindă bine domnului ăluia să petreacă o noapte cu măgarul. Ar putea să învețe cîte ceva de la măgar, ascultă ce-ți spun eu.

— E drept că a negat principiul proprietății private, răspunse Dalroy îngîndurat. Dar bănuiesc că se gîndea la o casă fixă, cu temelia în pămînt. Cînd e vorba de o casă pe roate, așa ca asta, s-ar putea să o considere o proprietate mai permanentă. N-am să înțeleg niciodată, începu el, trecîndu-și cu un gest obosit palma peste frunte. Ai remarcat vreodată, Hump, ce-i cu adevărat curios la oamenii de felul ăsta ?

Mașina continua să alerge, știrbind tăcerea comodă în care se învăluise Pump. Și irlandezul continuă :

— Poetul ăsta cu blana lui de pisicuță nu-i un tip chiar atît de rău. Nici Lordul Ivywood nu-i crud ; numai că e inuman. Dar omul ăstălalt nu era inuman. Doar ignorant ; ca majoritatea persoanelor cultivate. Dar partea curioasă cu ei e că vor să fie simpli, fără să înlăture însă vreodată o complicație reală din cale. Dacă au de ales între rasol de vacă și castraveți murați, vor suprima rasolul. Dacă au de ales între o cîmpie și un automobil, vor renunța la cîmpie. Vrei să-ți spun de ce ? Oamenii ăștia nu sacrifică decît lucrurile care sînt pe gustul mulțimilor. Du-te și ia masa cu un milionar, membru al unei ligi de temperanță, și-ai să vezi că n-a renunțat la *hors*

d'oeuvres, sau la cele cinci feluri de mîncare, sau măcar la cafea. A renunțat doar la vinul de Porto sau la sherry ; pentru că băutura le place și săracilor ca și bogaților. Mergi mai departe și-ai să vezi că n-a renunțat la furculițele și la lingurile de argint ; dar a suprimat carnea : pentru că și săracilor le place carnea, cînd și-o pot procura. Mergi și mai departe ; vei vedea că n-a renunțat la grădinile și la apartamentele somptuoase, pentru că săracii nu se pot bucura de asemenea lux. În schimb, ai să constați că se laudă că se scoală dis-de-dimineață ; pentru că somnul e un bun de care se poate bucura și omul sărac. Aproape singurul bun de care se mai poate bucura. Nimeni n-a auzit vreodată de un filantrop care să renunțe la benzină, la mașina de scris sau la armatele de servitori. Doamne ferește ! De renunțat renunță numai la lucrurile simple și generale. O să renunțe la carnea de vacă, la bere sau la somn — pentru că aceste plăceri îi aduc aminte că nu-i decît un simplu om.

Humphrey Pump încuviință din cap dar continuă să păstreze tăcerea ; și glasul lui Dalroy cel tolănit pe banchetă căpătă inflexiunile de haz înaripat care, de obicei, se materializau într-unul din cîntecele pe care le compunea.

— Asta a fost cazul răposatului domn Mandragon, apreciat multă vreme în cercurile aristocrației engleze drept un democrat din Vest, simplu și direct la vorbă, pînă ce, din nefericire, a fost omorît cu lovituri de măciucă în cap de șase bărbați ale căror neveste fuseseră împușcate de niște detectivi particulari angajați de el, cînd aterizase, în chip atît de nechibzuit, pe pămîntul american.

Milionarul Mandragon n-avea știe, se ferea de băuturi,
Detesta ce-i complicat ; o viață fără-ncurcături.
Îi poruncea bucătăresei prin megafon, o toană între toane,
Iar voturile și le aduna cu zece limuzine și opt telefoane.

Avea doar o mașină fermecată,
Cochetă ca o doamnă din saloane,
Cu-o sută de mînere și butoane,
Făcută din oțel, dar foarte rafinată,
Care-l urnea din patu-i sănătos în fiecare dimineață,
Și îl spăla, îl peria, îl bărbierea și-l îmbrăca pentru atît de simpla-i viață.

Milionarul Mandragon era-mbrăcat cu șic discret,
Revistele americane îi publicau figura de estet.
O pălărie asortată cu jiletca de rigoare,
Pantaloni în dungi și ghete foarte fine în picioare.
Și nu cum ne-am fi așteptat :
O piele de tigru, pestriță, vărgată
În cap o coadă de păun, albastră, înfoiată,
Și-o bluză roșu-nvăpăiat
Ce-ar fi avut efect necontestat
Asupra unui om mai slab din fire, care tînjește după vin, după femei,
În timp ce domnul Mandragon ducea o viață simplă, cu temei.

A murit și Mandragon, — da, totu-i iluzoriu,
Și a fost incinerat într-un crematoriu
Unde zace-n chip de praf, materie simplificată,
În loc să putrezească în pămînt, așa ca omenirea toată.
Sau să fi fost mîncat de fiare
Sau fript pe rug, în cînt de sărbătoare,
Ca un barbar lins de flăcări barbare,
Sau chiar să fi luat cu noi o gustare :
Un dram de brînză și-un pahar de rom ce din morți te trezește ;
Dar viață simplă și-a dorit, și-n simplitate huzurește.

Domnul Pump făcuse diverse încercări ca să oprească fluxul acestui poem ; dar încercările lui fură la fel de zadarnice ca și acelea de a opri automobilul. Într-adevăr, șoferul cel mînios părea mai curînd îmboldit la energie

sporită cînd auzea violentele proteste care se ridicau din spate ; şi Pump găsi că era mai înţelept să reia conversaţia cu Dalroy.

— Uite ce-i, Căpitane, începu el pe un ton amical, nu pot fi de acord cu toate cîte mi le-ai spus. Desigur, unii au prea multă încredere în străini, aşa cum avea bietul Thompson ; dar nici să cazi în extrema cealaltă nu-i bine. Bunăoară, mătuşă-mea Sarah a pierdut o mie de lire din pricina asta. I-am spus eu mult şi bine că nu era un negru, dar n-a vrut să mă creadă. Şi, desigur, ăsta era exact genul de lucru menit să jignească un ambasador, mai cu seamă dacă era austriac. Părerea mea, Căpitane, e că-i cam nedreptăţeşti pe străinii ăştia. Uite, să-i luăm, de exemplu, pe americani. Îţi dai seama că prin Pebbleswick au trecut destui americani. Şi din cîţi au trecut, unul n-a fost rău. N-am întîlnit niciodată un american urîcios sau un american tîmpit — nu, nici măcar un american care să nu-mi fi plăcut.

— Înţeleg, răspunse Dalroy, vrei să spui că n-a existat un american care să nu fi apreciat „Vechea Corabie".

— Poate că da, încuviinţă hangiul, şi cred că şi „Vechea Corabie" i-a apreciat pe americani.

— Voi, englezii, sînteţi nişte specimene extraordinare, izbucni irlandezul cu un calm sumbru. Cîteodată am impresia că, pînă la urmă, o s-o scoateţi la capăt.

După o pauză urmă :

— Hump, ai dreptate, cum ai dealtfel întotdeauna. Nu trebuie să-i vorbim de rău pe iankei. Bogaţii sînt în fiecare ţară drojdia pămîntului. E adevărat că o mare parte din americanii sadea sînt oamenii cei mai prietenoşi, mai înţelepţi şi mai serioşi din lume. Unii atribuie acest lucru faptului că o mare parte din americanii sadea sînt irlandezi.

Pump continua să tacă ; după un moment, Căpitanul începu iar :

— Cu toate astea, e foarte greu pentru un om, mai ales pentru un om dintr-o ţară mică, aşa ca mine, să în-

ţeleagă ce simţi cînd eşti american. În special în ce priveşte naţionalitatea. Nu mi-ar plăcea să trebuie să scriu Imnul Naţional American ; din fericire nu prea există probabilitatea să mi se comande aşa ceva. Secretul ruşinos al inabilităţii mele de a scrie un cîntec patriotic american va muri odată cu mine.

— Mă rog, dar un cîntec despre engleji poţi scrie ? întrebă Pump. N-ar fi lucrul cel mai rău, Căpitane.

— Despre engleji, tiran afurisit ce eşti ! strigă Patrick cu indignare. Nu-mi pot imagina un cîntec despre un englez, cum nu-mi pot imagina un cîntec despre cîinele ăsta !

Domnul Humphrey Pump scoase cu gravitate dintr-un buzunar hîrtia pe care imortalizase păcatele şi viciile băcanilor ; şi începu să se scotocească în altul din numeroasele sale buzunare în căutarea unui creion.

— Bravo ! strigă Dalroy, ai cumva intenţia să încerci „Balada lui Quoodle“ ?

La auzul numelui său, Quoodle ciuli urechile. Domnul Pump zîmbi timid şi încurcat. În adîncul inimii lui era mîndru de admiraţia manifestată de Dalroy faţă de prima sa încercare literară, şi avea oarecare îndemînare pentru jocul versificării, aşa cum avea pentru orice joc ; iar lecturile lui, deşi alese la întîmplare, nu fuseseră nici vulgare, nici rustice.

— Cu condiţia ca tu să scrii un cîntec despre engleji, spuse el pe un ton de scuză.

— Of, foarte bine, acceptă Patrick cu un suspin vast, care numai silă nu indica. Tot trebuie să facem ceva pînă cînd o să se oprească maşina asta infernală, iar ce propui tu seamănă cu un joc inofensiv de salon. „Cîntecele Clubului-Auto“. Sună destul de aristocratic.

Şi porni să noteze cu creionul pe pagina de gardă a unei cărţulii pe care o avea în buzunar : *Noctes Ambrosiane* de Wilson. Totuşi, din cînd în cînd, ridica ochii şi uita de propria lui compoziţie urmărindu-i pe Pump şi pe cîine, ale căror manevre îl amuzau teribil. Căci proprietarul Vechii Corăbii sugea capătul creionului şi-l

cerceta pe domnul Quoodle cu o atenție absorbită. Din cînd în cînd, își scărpina ușor cu creionul părul castaniu, după care mai nota un cuvînt. Și cîinele Quoodle, cu acea ciudată capacitate a cîinilor fie de a înțelege, fie de a se preface cu neobrăzare că înțeleg ceea ce se petrece, ședea drept, pe cele două labe din față, cu capul ușor înclinat, de parcă poza pentru portretul lui.

Și așa se întîmplă că, deși poemul lui Pump era cam lung, cum sînt adeseori operele poeților lipsiți de experiență, iar al lui Dalroy mult mai scurt (fiind foarte rasolit spre sfîrșit), creația mai lungă a fost gata înaintea celei mai scurte.

Așadar, atunci și acolo a fost revelat omenirii pentru prima dată poemul intitulat, familiar, „Nasul teșit" sau, mai corect, „Cîntecul lui Quoodle". Îl redăm parțial :

Ființe cu nasul teșit,
Ai Evei fii disprețuiți,
Parfum de roze cînd au mirosit
Aproape că nu l-au simțit.
Dar sînt mult mai isteți decît au bănuit
Stăpînii lor, lorzii cei spilcuiți.

Ființe cu nasul teșit
Nu sînt în stare a spune
Cînd ușa-n nas li s-a trîntit.
Sau cînd miroase-a cîmp cosit
Și nici măcar a vin acrit.
Nu știu cînd soarele răsare sau apune.

Miros de apă curgătoare,
Sau izul brav de stîncă dură,
Miros de rouă sclipitoare,
Parfumul dulce de răzoare,
Toate sînt asemănătoare,
Cînd nasul ți-e înlocuit de gură.

Furtuna din pădurea de iarnă dezgolită,
Mireasma florilor pe crengi de pom,
Suflarea de mireasă proaspăt împodobită,

Mirosul de primejdie bine ticluită,
Aroma de duminică-nsorită,
Toate sînt date numai pentru om.

Și Quoodle exemplar atît de izbutit
Printre semenii lui un as,
Ființă cu nasul teșit
Se-ntreabă ce-o fi gîndit
Natura cînd ne-a făurit
Și i-a dat omului atîta nas.

Și acest poem prezintă semne de pripă în final; iar cronicarul acestor întîmplări (care nu are alt țel decît redarea adevărului) se vede nevoit să mărturisească faptul că unele părți au fost modificate în urma criticilor aduse de Căpitan; și chiar îmbogățite, în împrejurări ulterioare, mai vesele, de însuși Poetul Păsărilor. Dar în momentul la care ne referim, conținutul realist al poemului a fost subliniat de un asurzitor cor de „hau-hau" început de domnul Patrick Dalroy și continuat pe dată, cu mult mai mult succes, de domnul Quoodle. În fața acestei reacții, Dalroy a avut de întîmpinat oarecari dificultăți în citirea poemului său mult mai scurt, despre ceea ce-și imagina el că poate simți un englez. Într-adevăr, însăși vocea lui, în timp ce citea poemul, avea o notă aspră dar șovăielnică, ceea ce denotă incertitudinea că ar fi descoperit cu adevărat cheia problemei. Cronicarul acestor întîmplări (care nu are alt țel decît redarea adevărului) reproduce cu exactitate poemul, așa cum a fost el recitat:

Sfîntul Gheorghe la engleji ținea
Și-nainte pe balaur de-a-l ucide
O bere englezească el s-a grăbit să bea
Să-i țină mințile lucide.
Căci deși postea mereu, se spune
Și-o făcea, pare-se, cu plăcere
N-avea rost să-i dai numai alune
Făr a le-nsoți și de o bere.

Sfîntul Gheorghe la engleji ţinea
Şi-a eliberat cu vitejie
Fecioara la care monstrul rîvnea,
Dragonul ce mînca doar carne vie.
Şi cum sfîntul iubea englezeştile cupole
Şi englezeasca boltă senină,
N-avea rost să-i dai numai fasole
Făr'a le-nsoţi şi de slănină.

Sfîntul Gheorghe la Anglia ţine
Şi-i împodobiţi altarele cu flori,
Vă ajută să vă meargă bine
Şi în lupte să ieşiţi învingători.
Dar cu toate că vă e pe plac
Războinicul cu chip divin
Nu are rost să-i daţi doar cozonac
Fără să-l însoţiţi de un pahar cu vin

— Foarte filozofic cîntecul ăsta, se autoadmiră Dalroy scuturînd solemn din cap ; plin de gîndire adîncă ! Realmente, cred că ăsta-i adevărul în ceea ce-i priveşte pe engleji. Duşmanii voştri pretind că sînteţi stupizi ; iar voi vă mîndriţi că sînteţi ilogici, ceea ce este singurul lucru cu adevărat *stupid* din tot ce faceţi. De parcă cineva ar fi reuşit vreodată să clădească un imperiu sau orice altceva afirmînd că doi şi cu doi fac cinci. Sau de parcă cineva ar fi fost vreodată mai puternic pentru că *nu* înţelege indiferent ce — de la jocul de-a ţurca pînă la chimie. Dar ce-am spus eu *este* adevărul despre voi, Hump. Voi, englejii, sînteţi un popor cu înclinaţii artistice, şi de aceea gîndiţi prin asociaţii, aşa cum am arătat eu în cîntecul meu. Nu acceptaţi niciodată un lucru fără celălalt care-l însoţeşte în mod obişnuit. Şi pentru că nu vă puteţi imagina un sat fără un moşier sau fără un vicar, sau un colegiu fără porţi şi ornamentaţii din lemn de stejar, vi s-a dus vestea că aţi fi un popor conservator. Dar, Hump, voi nu admiteţi separarea lucru-

rilor asociate, pentru că sînteţi sensibili şi nu pentru că sînteţi proşti. Şi, Hump, cînd vi se spune că îndrăgiţi compromisurile, nu e decît minciună, minciună şi flaterie. Îţi spun eu, Hump, orice transformare radicală e un compromis. Crezi tu că Wolfe Tone sau Charles Stewart Parnell n-au făcut niciodată compromisuri ? Tocmai cînd ţi-e teamă de compromisuri te fereşti de transformări radicale. Dacă ar fi să transformi „Vechea Corabie" — sau Oxfordul — ar trebui să te hotărăşti ce anume păstrezi şi ce arunci. Şi asta ţi-ar zdrobi inima, Humphrey Pump.

Rămase o clipă cu privirile fixe şi cu faţa roşie şi gînditoare, apoi adăugă pe un ton mai sumbru :

— Felul ăsta al vostru de a privi lucrurile din punct de vedere estetic, are numai două mici dezavantaje, pe care ţi le voi explica îndată, Hump. Primul dintre ele este exact ceea ce a determinat ca noi să zburăm acum în acest vehicul. Cînd mecanismul de viaţă frumos, lin şi armonios, cu care te-ai obişnuit începe să fie dirijat de un nou tip de om şi într-un spirit nou, atunci, îţi spun eu, e de o mie de ori mai bine să trăieşti sub constituţiile de hîrtie ale lui Condorcet şi Sieyes. Cînd oligarhia engleză este condusă de un englez care nu are un spirit englezesc — atunci îl ai pe Lordul Ivywood şi tot coşmarul ăsta care numai Dumnezeu ştie cum se va sfîrşi.

Maşina lăsase în spate cîţiva kilometri de praf, cînd Dalroy încheie şi mai întunecat :

— Şi al doilea dezavantaj, bunul meu estet, este următorul : dacă vreodată, hoinărind pe planetă, voi englezii nimeriţi într-o insulă din Atlantic — să-i spunem Atlantida — care nu o să accepte *toate* clişeele voastre drăgălaşe, văzînd că nu-i puteţi băga pe gît totul, veţi decide să nu-i daţi nimic. Şi o să vă spuneţi în sinea voastră : „Să sperăm că or să plesnească în curînd de foame". Şi pentru acea insulă veţi deveni cei mai surzi şi cei mai cruzi dintre tiranii lumii.

Începuse să se crape de ziuă, iar Pump, care cunoştea graniţele dintre districtele Angliei aproape din instinct,

ar fi putut jura, chiar și în acea semiobscuritate, că orășelul din care tocmai ieșeau era de alt tip, anume de tipul celor de la granița vestică. Ce spusese șoferul despre maică-sa ar fi putut să fie o glumă de music-hall dar, în mod cert, omul se îndreptase orbește în acea direcție.

Zorii albicioși se lățeau pe pietrele cenușii ale caldarîmului ca niște pete de lapte vărsat. Cîțiva proletari care se deșteptau cu noaptea-n cap, mai istoviți la sculare decît majoritatea oamenilor la culcare, păreau să proclame, prin figurile lor resemnate, că n-are nici un rost să faci caz de lucrul ăsta. Ultimele două sau trei case ale orășelului, prea obosite și ele ca să se mai țină drepte, îl stimulară pe Căpitan la o nouă explozie somnolentă :

— Există două feluri de idealiști — așa cum știe fiecare sau cum ar trebui să știe. Anume : cei care idealizează realul și cei care (foarte rari) realizează idealul. Un popor cu înclinații estetice și poetice ca englezii idealizează, în general, realul. Lucrul ăsta l-am exprimat într-un cîntec pe care...

— Nu, zău așa, Căpitane, protestă hangiul, nu acum...

— Lucrul ăsta l-am exprimat într-un cîntec, repetă Dalroy neclintit ca o stană de granit, pe care am să-l cînt cu toate caracteristicile sale de durată, intensitate și orice altă...

Se opri pentru că universul zburător din jur păru să fi încremenit brusc. Șarja gardurilor vii încetase ca la un sunet de goarnă. Pădurile galopante înțepeniseră. Ultimele cîteva case care se clătinau pe picioare păreau să fi luat poziția de „drepți". Pentru că un zgomot ca o împușcătură de pistol, pornit chiar din măruntaiele mașinii, oprise locului întreaga cursă, așa cum o împușcătură similară pune în mișcare alte curse.

Șoferul coborî foarte încet și începu să cerceteze mașina, luînd poziții și atitudini din cele mai tragice. Deschise un număr nebănuit de trape și ferestruici ale automobilului, și pipăi, atinse, răsuci diferite obiecte și dispozitive.

— Tre' să mă'ntorc urgeant, cum oi putea, la garaju de colo, domnule, rosti cu o voce greoaie și răgușită pe care nu i-o auziseră pînă atunci.

Apoi își plimbă privirea de-a lungul pădurilor și a caselor din ariergardă și își mușcă buza, ca un mare general care a săvîrșit o mare greșeală. Fruntea i se înnegurase, totuși vocea, cînd vorbi, își recăpătase monotonia și accentul cotidian.

— Știți, e cam albastru ce s-a-ntîmplat. Nu's cum o să esplic chear la cea mai miloasă poliție din lume. Dacă apuc să mai mă'ntorc...

— Să te întorci ? repetă Dalroy, deschizînd mari doi ochi albaștri taurini. Să te întorci unde ?

— Știți, îl lămuri șoferul pe un ton rezonabil, io ardeam să-i dau o lecțe, să-i arăt lui că io conduc atomobilu' și nu dînsu'. Da' n-am avut baftă și i-am strecat mașina. Mă rog... dacă dumneavoastră vreți să rămîneți în mașina *lui*...

Căpitanul Patrick Dalroy sări din mașină cu atîta repeziciune, încît alunecă și aproape că se rostogoli în drum. Cîinele sări după el, lătrînd cu furie.

— Hump, spuse Dalroy pe un ton calm, acum am descoperit ceea ce nu reușeam eu să înțeleg în legătură cu voi, englejii.

Apoi, după o clipă de tăcere, continuă :

— A avut dreptate francezul acela care a spus (nu mai țin minte cum a formulat exact) că voi, englejii, mărșăluiați în Trafalgar Square ca să vă descotorosiți de nervii voștri și nu ca să vă descotorosiți de un tiran. Poftim, amicul ăsta al nostru a fost gata să se răzvrătească prin fugă. Să se răzvrătească rămînînd pe loc ar fi însemnat prea mult pentru el. Tu citești *Punch*. Sînt sigur că-l citești. Pump și *Punch* sînt aproape singurii supraviețuitori ai erei victoriene. Îți amintești de o glumă veche, excelent ilustrată, care înfățișa doi irlandezi turbați, înarmați cu pistoale și pitiți pe după o stîncă, așteptînd să împuște un moșier ? Unul dintre

irlandezi observă că mușierul întîrzie : apoi adaugă : „Sper să nu i se fi întîmplat ceva neplăcut sărmanului domn". Ei bine, totul e perfect adevărat ; îl cunosc îndeaproape pe irlandezul în chestiune. Dar vreau să-ți spun un secret în legătură cu el : era englez.

În acest timp, șoferul dăduse îndărăt mașina, cu mare rîvnă și mare grijă, pînă la intrarea garajului, care era vecin cu o lăptărie sau, mai precis, separat de ea printr-o cărăruie neagră și atît de strîmtă, încît părea o ușă. Trebuie să fi fost totuși mai lată decît arăta, pentru că pe aici dispăru Căpitanul Dalroy.

Probabil că-i făcuse semn șoferului să-l urmeze ; oricum, această persoană oficială o luă după el. Persoana oficială reapăru curînd, într-o grabă cam stînjenită, ducîndu-și respectuos un deget la șapcă, apoi îndesînd în buzunar niște bancnote mototolite. După care, persoana oficială intră în ceea ce numise „garaju" și se întoarse cărînd niște ustensile voluminoase.

Domnul Humphrey Pump urmărea cu interes toate aceste manevre. Locul ăsta, îndepărtat cum era, părea să fie un punct de *rendez-vous* al automobiliștilor. Altminteri, un automobilist foarte înalt, înfășat într-o salopetă și mascat de nu se mai vedea nimic din fața lui, nu s-ar fi apropiat de el și nu i-ar fi vorbit. Și, iată că automobilistul cel înalt îi vîrî în mînă un costum la fel de oribil, o șapcă și niște ochelari cît cepele, toate legate într-o boccea. Dar de ce i s-a adresat automobilistul ăsta, oricît ar fi fost el de înalt, spunîndu-i cu o voce care se strecura pe sub șapcă și pe sub ochelari :

— Îmbracă-ți lucrurile astea, Hump, pe urmă intrăm în lăptărie. Aștept să vină mașina. Care mașină, dragul meu căutător al adevărului ? Cum, cea pe care tocmai am cumpărat-o și pe care ai s-o conduci tu.

Șoferul cel cuprins de remușcări după atîtea aventuri găsi drumul de întoarcere spre pădurea scăldată în clar de lună, acolo unde-și lăsase stăpînul cu măgarul. Dar și stăpînul lui și măgarul se făcuseră nevăzuți.

Capitolul XVI

CELE ŞAPTE STĂRI ALE LUI DORIAN

Se poate că acel cadran de ceasornic fără timp al tuturor lunaticilor, care strălucea atît de luminos în noaptea cu pricina, să fi avut cine ştie ce puteri magice, ca un bănuţ de argint. Căci nu numai că patronase iniţierea domnului Hibbs în misterele lui Dionysos şi reîntoarcerea domnului Bullrose la deprinderile arboreale ale strămoşilor săi, dar a operat, într-o singură noapte, o considerabilă şi benefică prefacere în domnul Dorian Wimpole, Poetul Păsărilor. Domnul Wimpole nu era nici prost şi nici rău, nu mai mult decît Shelley ; era doar un om al cărui suflet devenise steril în urma contactului cu o lume lipsită de spontaneitate şi sinceritate, o lume a cuvintelor şi nu a faptelor. Nu avusese nici cea mai vagă intenţie de a-şi flămînzi şoferul ; pur şi simplu, nu-şi dăduse seama că a uita de existenţa lui însemnase un asasinat moral, mult mai grav decît unul fizic. Dar pe măsură ce se scursese ceas după ceas, şi stătuse acolo singur cu măgarul şi cu luna, domnul Wimpole fusese străbătut de o serie întreagă de sentimente, alternînd între furie şi îndoială, pe care prietenii lui cultivaţi le-ar fi numit stări de spirit.

Prima dintre stări, îmi pare rău că trebuie s-o spun, a fost una de ură neagră cu scrîşniri din dinţi. Habar n-avea de nemulţumirile şoferului ; aşadar nu putea decît bănui că fusese mituit sau intimidat de cei doi diabolici călăi ai măgarului. În acele clipe, însă, domnul Wimpole ar fi fost în stare să-şi tortureze şoferul mult mai crîncen decît ar fi putut vreodată domnul Pump să tortureze un măgar ; pentru că nici un om sănătos la minte nu poate urî un animal. Poetul izbea cu piciorul în pietrele de pe şosea, proiectîndu-le în pădure, şi dorind din inimă ca

fiecare dintre ele să fi fost un șofer. Smulgea din rădăcină firele de ferigă de la marginea drumului, dorind din inimă să fi fost părul unui șofer ; deși nu exista nici un fel de asemănare. Se năpustea cu pumnii în copacii care (așa presupun), prin forma și expresia lor, îi puteau evoca un șofer. Dar curînd trebui să înceteze acest exercițiu, în urma constatării că, deși păstrau o imobilitate defensivă, copacii păreau să dețină avantajul în luptă. Întreaga pădure și întregul univers deveniseră o întrupare omniprezentă și panteistă a șoferului, și domnul Wimpole îl ataca și-l lovea în orice colț.

Cititorul care reflectează își va da seama că domnul Wimpole făcuse un considerabil pas înainte pe ceea ce dumnealui numea „scara valorilor cosmice". Cel mai bun lucru în afară de a-ți iubi aproapele este cel de a-l urî ; mai cu seamă cînd aproapele tău e un om sărac, de care te separă toată rigiditatea împărțirilor sociale. Pentru că dorința de a-l ucide înseamnă o recunoaștere a faptului că există. Mulți oameni datorează prima străfulgerare a unui sentiment democratic în sufletul lor dorinței de a găsi un baston cu care să-și lovească valetul. Și avem mărturia de necontestat a unei autorități de talia domnului Humphrey Pump că Lordul Merriman, după ce și-a fugărit, cu pistolul în mînă, bibliotecarul de-a lungul a trei sate, s-a convertit pentru totdeauna la idei liberale.

Așadar, furia domnului Wimpole i-a servit mai curînd ca o descărcare de nervi. Și curînd a fost înlocuită de cea de-a doua stare, mai constructivă, și anume meditația.

— Uite cum se comportă bestiile alea, murmură el, și mai au obrăznicia să afirme că măgarul e un animal inferior .Voia să călărească măgarul, nu zău ? Aș vrea să văd măgarul călărindu-l pe el. Bietul patruped !

Răbdătorul animal, cînd se simți mîngîiat, își întoarse spre el ochii tandri și Dorian Wimpole descoperi, cu un soi de surpriză subconștientă, că într-adevăr îi era drag măgărușul. Ba chiar, mai adînc, în eul său subliminal, știu

că niciodată pînă atunci nu îndrăgise un animal. Poemele lui despre creaturile cele mai fantastice fuseseră foarte sincere ; şi foarte reci. Cînd afirmase că-i sînt dragi rechinii voise să spună că nu vedea nici o raţiune ca să urască rechinii ; ceea ce era un lucru destul de drept. Nu există o raţiune propriu-zisă ca să urăşti un rechin, oricîte motive ai avea să-l ocoleşti. O meduză nu-ţi face nici un rău cît timp o păstrezi într-un acvarium... sau într-un sonet.

Dar, în acelaşi timp, Wimpole îşi dădu seama că dragostea lui pentru animale fusese sucită cu susu-n jos şi că acum opera de la celălalt capăt. Măgarul era un tovarăş de solitudine şi nu o monstruozitate. Îi era drag tocmai pentru că îi era atît de aproape şi nu pentru c-ar fi fost o făptură de la celălalt pol al existenţei. În timp ce stridia îl atrăsese tocmai prin faptul că era total deosebită de om ; doar dacă nu considerăm barba pe care o poartă această moluscă drept o dovadă de vanitate masculină. Sugestia nu-i mai fantezistă decît cea făcută de el cînd a văzut în perlă o permanenţă a sensibilităţii feminine. Dar în această înnebunitoare veghe printre misticii pini, Dorian Wimpole se pomeni mult mai atras de măgăruş decît de stridie, întrucît semăna cu omul în mult mai mare măsură decît orice altceva din jur ; întrucît avea ochi ca să vadă şi urechi ca să audă — ba chiar, acestea din urmă, mai dezvoltate decît ar fi fost necesar.

— Cine are urechi de auzit, să audă ! rosti el, scărpinîndu-i cu duioşie cele două clape cenuşii, păroase. Nu ţi-ai ridicat tu urechile către ceruri ? Vei fi oare primul care să audă trîmbiţele Judecăţii de Apoi ?

Măgarul îşi frecă botul de el, aproape cu tandreţea unei mîngîieri omeneşti. Şi Dorian se întrebă cu ce-ar fi semănat mîngîierea unei stridii ? Tot ce-l înconjura era de o frumuseţe extraordinară dar complet neomenească. Numai în explozia arzătoare a primei furii putuse desluşi în scoarţa unui pin trăsăturile unui fost şofer de taxi din Kennington. Copacii şi tufele de ferigă nu au urechi vii pe

care să le poată mișca și nici ochi blînzi cu care să te poată privi. Mîngîie din nou capul măgarului.

Măgarul îl reîmpăcase însă cu decorul ; și, în cea de a treia stare a lui, Dorian începu să vadă cît de frumos era totul. Pe măsură ce reflecta, nu se mai simțea atît de convins că priveliștea părea inumană. Ba chiar ajunse la concluzia că frumusețea era cel puțin pe jumătate umană. Aureola lunii care luneca pe după pini era atît de tulburătoare pentru că semăna cu aureola gingaș colorată a unui sfînt din vremi îndepărtate, iar copacii tineri aveau un aer atît de nobil pentru că-și țineau capetele semeț înălțate, ca niște fecioare. În mintea lui se înfiripară cețos idei vagi, cu care nu era familiarizat, și mai cu seamă o idee despre care auzise că ar fi numită „Imaginea divinității". Îi apărea din ce în ce mai clar că tot ce-l înconjura, de la măgar pînă la măcrișul și ferigile de la marginea drumului, era înnobilat și sanctificat printr-o parțială asemănare cu altceva sau cu altcineva. Ca și cum ar fi fost desenele unui copil ; schițe stîngace, primitive, ale naturii, din primul ei caiet de desen din piatră.

Dorian se trîntise pe un culcuș de ace de pin ca să contemple întunericul ce se îndesea deasupra pădurii, pe măsură ce luna cobora. Nu există nimic mai profund și mai minunat decît o pădure de pini adîncă și impenetrabilă, cînd șirul de copaci din față se profilează pe fundalul arborilor mai umbroși. O dîră de argint peste cenușiu și de cenușiu peste tenebre.

În aceste momente, culese din pură plăcere și huzur un ac de pin și începu să filozofeze asupră-i :

— Se spune că șezi ca pe ace. Presupun însă că acele astea sînt cele cu care Eva din vechea legendă cosea în paradis. Da, vechea legendă avea dreptate. Gîndește-te numai ce-ar însemna să te așezi pe toate acele din Londra ! Să te culci pe toate acele din Sheffield ! Pe oricare ace în afară de acele paradisului ! Da, vechea legendă avea dreptate. Pînă și acele lui Dumnezeu sînt mai moi decît covoarele omului.

Îi plăcea să urmărească ciudatele mici vietăți ale pădurii tîrîndu-se afară de sub draperiile verzi ale frunzișului. Își aduse aminte că în vechea legendă toate animalele erau la fel de blînde ca și măgarul, și la fel de caraghioase. Se gîndi la Adam care dădea nume animalelor, și-i spuse unei gîze :

— Am să te botez Sfîrlează.

Melcii îl amuzau grozav, ca și viermii dealtfel. Îi trezeau un interes nou, real, pe care nu-l cunoscuse pînă atunci. Era, într-adevăr, interesul pe care un om întemnițat într-un turn îl simte față de un șoricel ; interesul pe care un om legat de mîini și de picioare îl simte față de fascinantele creaturi infime. Cele din specia viermilor se arătau foarte rar ; totuși se pomeni așteptînd cu răbdare, chiar un ceas, plăcerea de a le urmări. Una dintre aceste făpturi îi atrase mai cu seamă atenția, pentru că era mai lungă decît un vierme obișnuit și părea să-și miște capul în direcția piciorului stîng al măgarului. Ceea ce însemna că avea un cap pe care să-l întoarcă, lucru pe care viermii obișnuiți nu-l dețin.

Dorian Wimpole nu poseda multe cunoștințe de istoric naturală ; cu excepția celor pe care le extrăsese cîndva cu multă acurateță dintr-o enciclopedie, în scopul documentării pentru o poezie pastorală. Dar cum acele cunoștințe gravitau exclusiv în jurul cauzelor ipotetice care pot provoca rîsul la o hienă, nu-i erau de mare ajutor în cazul de față. Dar, deși nu prea cunoștea istoria naturală, cîte ceva tot știa el. Cunoștea îndeajuns încît să știe că un vierme n-ar trebui să aibă cap ; și, mai ales, nu un cap turtit și pătrat, de forma unei lopeți sau a unei dălți. Cunoștea îndeajuns încît să știe că tîrîtoare cu astfel de cap mai există în pădurea englezească, deși sînt foarte rare. Pe scurt, cunoștea îndeajuns încît să traverseze drumul și să strivească sub un toc de gheată, apăsat cu brutalitate, gîtul și șira spinării acelei creaturi, despicînd-o în trei fragmente care mai zvîcniră o dată înainte de a înțepeni definitiv.

După care scoase un exploziv suspin de ușurare. Măgarul, al cărui picior trecuse prin asemenea amenințare, se uită la vipera moartă cu ochi care nu-și pierduseră blîndețea lunară. Și Dorian o privi un timp cu sentimente pe care nu le putea nici înfrîna, nici înțelege. Apoi își aminti de comparația pe care o făcuse între pădure și paradis.

— Dar pînă și în paradis... rosti în cele din urmă ; după care cuvintele lui Fitzgerald i se stinseră pe buze.

Și, în timp ce se frămînta cu asemenea cuvinte și asemenea gînduri, ceva se întîmplă deasupra lui și îndărătul lui, ceva despre care scrisese de sute de ori și citise de mii de ori ; ceva ce nu văzuse însă niciodată în viața lui. Peste frunzișul întunecos pluti brusc o lumină străvezie, sidefie, mai misterioasă decît clarul de lună care se risipise. Păru să fi pătruns deodată prin toate ușile și ferestrele pădurii, palidă și tăcută, dar încrezătoare ca un îndrăgostit care vine la o întîlnire. Curînd, pe vălurile-i albe scînteiară paiete de aur și de purpură. Și numele acestei minuni era : zorii dimineții.

De cîtva timp păsările îi tot cîntau Poetului Păsărilor, cu glas puternic, fără să-i fi trezit însă atenția. Dar cînd bardul nostru văzu cu ochii lui lumina zilei izbucnind peste pădure și peste șosea, suferi o prefacere ciudată. Stătu neclintit în picioare, privind uluit, pînă cînd lumina își împlini plenarul ei destin strălucitor ; pînă cînd conurile de pin și ferigile creț și măgarul viu și vipera moartă apărură la fel de distincte ca în miezul zilei sau ca într-un tablou prerafaelit. Și atunci, cea de-a patra stare căzu asupră-i ca un fulger din senin, și Dorian Wimpole apucă funia măgarului, ca și cum ar fi vrut s-o pornească la drum.

— Fir-ar să fie ! strigă el pe o voce la fel de veselă ca primul cucurigu care tocmai răsunase dintr-un sat îndepărtat. Nu oricine ar fi izbutit să ucidă șarpele ! Apoi adăugă gînditor: Pun rămășag că doctorul Gluck n-ar fi izbutit niciodată. Hai, măgărușule ! Hai să pornim spre noi aventuri.

Descoperirea răului și lupta împotriva răului constituie începutul oricărei plăceri — și chiar al oricărei comedii. Acum cînd șarpele fusese omorît, priveliștea sălbatică părea prietenoasă. Era unul din ticurile clicii lui de literați această nevoie de a eticheta orice emoție naturală cu o denumire literară. Dar nu greșim cînd afirmăm că Wimpole trecuse de la starea de spirit a lui Maeterlinck la cea a lui Whitman, și de la starea de spirit a lui Whitman la cea a lui Stevenson. Nu fusese ipocrit cînd își clamase afecțiunea pentru păsările aurii din Asia sau pentru polipii roșiatici din mările sudice. Nu era ipocrit nici acum cînd simțea nevoia unor aventuri mai nostime pe un drum de țară englezesc. A fost ghinionul și nu vina lui dacă prima aventură avea să fie și ultima. Și dacă a fost mult prea nostimă ca să stîrnească rîsul.

Zorii fumurii se și coloraseră într-un albastru palid pe care pluteau acei norișori roz, dolofani, care stau, probabil, la originea legendei că porcii uneori zboară. Gîzele pălăvrăgeau atît de vesel în iarbă, încît fiecare fir părea o limbă verde, vorbăreață. Linia orizontului, de-o parte și de alta, nu era întreruptă decît de obiecte menite să stimuleze asemenea comică fanfaronadă : o moară de vînt care ar fi putut fi locuită de morarul lui Chaucer sau provocată de cavalerul lui Cervantes ; turla unei bisericuțe cu acoperiș de plumb, pe care s-ar fi putut cățăra Robert Clive ; în depărtare, înspre Pebbleswick și înspre mare, doi pari de lemn rupți și măcinați, despre care Humphrey Pump declară pînă în ziua de azi că sînt picioarele unui scrînciob de copii prost construit ; dar în care turiștii acceptă să vadă rămășițele unei antice spînzurători. În veselia unei astfel de recuzite nu-i de mirare că Dorian și măgarul o porniseră la drum cu pas vioi. Măgarul îl făcea să se gîndească la Sancho Panza.

Nu se deșteptă din gălăgioasa feerie a drumului alb, măturat de vînt, pînă cînd un claxon de automobil întîi îi țipă, pe urmă îi urlă în ureche ; pînă cînd o frînare bruscă făcu să i se cutremure pămîntul sub tălpi ; pînă

cînd o mînă i se lăsă greu pe umăr, încleştîndu-i-l. Ridică ochii şi văzu un echipament complet de inspector de poliţie. Faţa nu-l interesa. Şi atunci îl cuprinse cea de-a cincea stare, starea imprevizibilului, care în limbaj vulgar se numeşte mirare.

În uimirea lui se uită la maşina care ancorase atît de abrupt de partea cealaltă a drumului, lîngă gardul viu. Omul de la volan era atît de ţeapăn şi de impasibil, încît Dorian avu certitudinea că-şi desfată ochii cu priveliştea unui alt poliţist. Dar pe bancheta din spate se afla un personaj cu totul diferit, un personaj care-l nedumerea cu atît mai mult cu cît avea senzaţia certă că-l mai văzuse undeva. O siluetă lungă şi deşirată, cu umerii căzuţi ; iar costumul, foarte dezordonat, reuşea să dea impresia că, într-o împrejurare recentă, fusese foarte ordonat. Individul avea un păr blond lucios, şi o şuviţă i se înălţa trufaşă şi ţepoasă, asemenea crestei personajelor favorite ale lui Dorian. Un alt ciuf, însă, se pleoştea asupra ochiului stîng, astupîndu-l şi orbindu-l, ca o ilustrare a parabolei cu bîrna din ochi. Ochii, cu sau fără bîrnă în ei, arătau cam năuci. Cu un gest nervos, individul îşi aranja întruna cravata. Personajul purta numele Hibbs, şi îşi revenise de curînd dintr-o experienţă cu totul şi cu totul nouă pentru el.

— Ce naiba doreşti ? îl întrebă Wimpole pe poliţist.

Faţa lui candidă şi uluită, poate că şi alte detalii ale înfăţişării sale, îl făcură pe poliţist să şovăie.

— Mă rog, domnule, în legătură cu măgarul... spuse el.

— Şi ce, crezi că l-am furat ? strigă aristocratul cu indignare. Toată lumea a înnebunit. Nişte netrebnici îmi fură limuzina, eu salvez viaţa blestematului lor de măgar cu sacrificiul vieţii mele — şi tot *eu* sînt acuzat de furt !

Hainele indignatului aristocrat erau probabil mai grăitoare decît limbajul său. Poliţistul îşi luă mîna de pe umărul lui şi, după ce consultă cîteva hîrtii, traversă drumul ca să ţină sfat cu domnul cel nepieptănat.

— Căruța și măgarul par să corespundă, îl auzi Dorian spunînd. Dar hainele nu se potrivesc deloc cu descrierea dumitale asupra omului pe care l-ai văzut.

Adevărul este că domnul Hibbs păstra amintiri extrem de vagi și de răvășite în legătură cu omul pe care-l văzuse. Nici n-ar fi putut spune care dintre fapte se întîmplaseră cu adevărat și care îi apăruseră doar în visele lui încîlcite. Dac-ar fi fost să vorbească sincer, ar fi descris întreaga întîmplare ca pe un coșmar verde din inima pădurii, pe parcursul căruia căzuse în mîna unui căpcăun uriaș de patru metri, cu flăcări roșii în chip de păr și îmbrăcat ca Robin Hood. Dar în urma unei lungi deprinderi a ceea ce se cheamă „a ajusta faptele" ajunsese să considere la fel de nefiresc a spune cuiva (chiar și lui însuși) ce gîndea cu adevărat, pe cît de nefiresc i s-ar fi părut să scuipe — sau să cînte. Pentru moment era animat numai de trei rațiuni și hotărîri ferme : 1) să nu admită că se îmbătase ; 2) să nu lase în libertate vreo persoană căreia Lordul Ivywood ar fi putut să-i pună întrebări ; 3) să nu-și piardă reputația de înțelepciune și tact.

— Delincventul ăsta are un costum de catifea maron și un palton de blană, continuă inspectorul. Și în notele pe care ni le-ai dat dumneata scrie că omul purta un fel de uniformă.

— Cînd spunem uniformă, declară domnul Hibbs cu o intelectuală încruntare din sprîncene, cînd spunem *uniformă*, trebuie desigur, să facem o distincție. Unii dintre prietenii noștri care nu ne împărtășesc vederile, știi, spuse el zîmbind cu duioasă indulgență, unii dintre prietenii noștri s-ar feri de acest termen uniformizator. Dar... desigur... mă rog, nu era vorba de o uniformă de poliție, de exemplu. Ha ! Ha !

— Sper că nu, ripostă inspectorul laconic.

— Așa că... într-un fel... în orice caz, continuă Hibbs agățîndu-se de talismanul său verbal, se poate să fi fost catifea maron. Știi, în întuneric...

Reacţia poliţistului la această utilă sugestie fu o expresie de mirare.

— Dar era o lună cît toate zilele, care lumina ca un felinar, protestă el.

— Mda, mda, strigă Hibbs pe un ton piţigăiat în care se simţea o răbdătoare nerăbdare. Mda... Clarul de lună uniformizează totul. Florile şi obiectele...

— Dar mai e ceva, o ţinu inspectorul pe-a lui, dumneata ai declarat că părul omului mai important era roşu.

— Tipul de blond ! Tipul de blond ! replică Hibbs, fluturîndu-şi mîna cu solemnă detaşare. Tipul de păr roşcat, sau gălbui, sau castaniu, ştii cum e. Apoi clătină din cap şi rosti cu cea mai gravă solemnitate pe care o putea imprima cuvîntului : Teutonic. De tip pur teutonic !

Inspectorul începu să se mire că, chiar şi în zăpăceala care urmase rănirii Lordului Ivywood, fusese plasat sub îndrumarea unui asemenea ghid. Adevărul este că Leveson, mascîndu-şi o dată în plus frica sub obişnuita-i paradă de gesturi aferate. îl descoperise pe Hibbs aşezat la o măsuţă lîngă o fereastră deschisă, cu ochii lipiţi de somn şi părul vraişte, încercînd să înghită un medicament care să-i limpezească minţile. Constatînd că, în felul lui posomorît, era aproape treaz, Leveson a profitat fără scrupule de ce mai rămăsese din mahmureala lui Hibbs pentru a-l expedia împreună cu poliţia pe urmele fugarilor. Chiar şi mintea unui beţiv numai pe jumătate treaz, îşi spusese Leveson, va fi în stare să recunoască o persoană atît de greu de confundat, cum era Căpitanul.

Dar deşi diplomatul era încă destul de buimac, temerile lui ciudate, amestecate, şi vicleana fugă de răspundere se găseau la datorie. Simţea, era aproape sigur, că omul cu haina de blană avea într-un fel de-a face cu întregul mister. În fond, oamenii cu haine de blană nu prea obişnuiesc să se plimbe pe şosea ducînd măgari de căpăstru. Se temea să-l irite pe Lordul Ivywood dar, în acelaşi timp, se temea şi să nu se compromită în ochii poliţistului.

— Dumneata te bucuri de puteri foarte largi, spuse el cu gravitate. Şi e bine că te bucuri de puteri largi, întru

apărarea interesului public. Socotesc că, deocamdată, ești pe deplin autorizat să-l reții pe acest om.

— Și celălalt ? întrebă ofițerul încruntînd din sprîncene. Crezi că celălalt a fugit ?

— *Celălalt* ? repetă Hibbs-În-Orice-Caz, privind cu ochi mijiți moara de vînt, de parc-ar fi intervenit o chestiune nouă, extrem de gingașă, într-o problemă și așa foarte complexă.

— Ce dracu, se impacientă polițistul, dumneata trebuie să știi mai bine ca oricine dacă era un singur om sau doi.

În mintea împîclită a lui Hibbs, începuse să-și facă loc ideea, însoțită de o undă de spaimă, că tocmai ăsta era lucrul pe care nu-l putea ști. Auzise întotdeauna și citise în reviste umoristice că un om beat „vede dublu", că dacă vede două felinare, unul dintre ele este (așa cum ar formula Înalta Jurnalistică) o proiecție pur subiectivă. Din cîte știa el (fiind un novice în materie), beția i-ar fi putut produce impresia existenței a doi oameni în aventura lui de coșmar, cînd în realitate nu fusese decît unul singur.

— Doi oameni... un om, știi, răspunse cu un fel de nepăsare enervată. Mă rog, de numărul lor ne putem ocupa mai tîrziu ; în orice caz, prea mulți nu pot fi. La acest punct, scutură din cap cu fermitate : Absolut imposibil. Și, așa cum spunea răposatul Lord Goshen : „Prin statistici poți dovedi tot ce vrei".

In clipa aceasta, interveni o întrerupere de ccalaltă parte a drumului :

— Și cît o să te mai aștept aici, pe tine și pe Goshenii tăi, capră rîioasă ce ești ?

Așa sunară cuvintele nesocotite emise de Poetul Păsărilor.

— Să fiu al naibii dacă o să rabd eu una ca asta, urmă el. Haide, măgărușule, hai să mergem și să ne rugăm ca următoarea aventură să fie mai plăcută. Oamenii ăștia nu-s decît niște specimene foarte josnice din rasa ta.

Şi apucînd din nou căpăstrul măgarului, trecu repede pe lîngă ei, gata parcă să îndemne animalul s-o ia la galop.

Din nefericire, această dispreţuitoare încercare de redobîndire a libertăţii era exact picătura menită să încline balanţa inteligenţei oscilante a inspectorului în direcţia greşită. Dacă Wimpole ar mai fi rămas liniştit un minut sau două, inspectorul, care nu era idiot, ar fi sfîrşit prin a nu da crezare întregii poveşti a lui Hibbs. Aşa însă, urmă o încăierare, cu lovituri trase de ambele părţi. Şi, pînă la sfîrşit, Onorabilul Dorian Wimpole, cu măgar şi etcetera, fu condus în sat ; în care se afla un post de poliţie ; în care se afla o celulă de arest provizoriu ; în care se produse cea de a şasea stare.

Oricum, însă, protestele sale fură atît de zgomotoase şi atît de convingătoare, iar paltonul său era atît de incontestabil de blană, încît după cîteva interogatorii prealabile căzură cu toţii de acord să-l transporte în după masa acelei zile la Casa Ivywood, unde se găsea un magistrat invalidat de un glonţ, care tocmai îi fusese extras din picior.

Îl găsiră pe Lordul Ivywood întins pe un divan purpuriu, în mijlocul labirintului său de încăperi orientale. Cînd intrară, Lordul continuă să-şi ferească privirea, de parcă aştepta, cu un calm de roman, apariţia unui duşman crîncen. Dar Lady Enid Wimpole, care-i dădea îngrijiri invalidului, scoase un ascuţit strigăt de uimire. O clipă mai tîrziu, cei trei veri se uitau unul la celălalt. Văzîndu-i, se putea ghici cu uşurinţă că erau rude, toţi trei aparţinînd (conform cu subtila formulare a domnului Hibbs) tipului blond. Dar două dintre tipurile blonde exprimau uimire ; pe cînd cel de-al treilea exprima o furie turbată.

— Dorian, îmi pare atît de rău ! exclamă Ivywood după ce ascultă întreaga istorie. Fanaticii ăştia sînt în stare de orice, şi înţeleg foarte bine cît de mult te înfurie faptul că ţi-au furat automobilul...

— Te înşeli, Philip, răspunse poetul cu emfază. Faptul că mi-au furat automobilul nu mă înfurie cîtuşi de puţin. Ce mă înfurie pe mine e faptul că pe acest pămînt al lui Dumnezeu există şi continuă să existe un dobitoc ca *ăsta* (şi arătă către foarte seriosul Hibbs), şi un dobitoc ca *ăsta* (arătă către inspector) şi... da, pe Dumnezeul meu, şi un dobitoc ca *ăsta* (şi arătă drept spre Lordul Ivywood). Şi ca să fiu sincer, Philip, dacă există într-adevăr, aşa cum spui, doi oameni care s-au legat să-ţi dea maşinaţiile tale peste cap şi să-ţi facă viaţa iad, atunci sînt foarte fericit să le pun automobilul meu la dispoziţie. Şi acum, am plecat.

— Nu rămîi la masă ? întrebă Ivywood cu o îngheţată iertare în glas.

— Mulţumesc, nu, răspunse bardul, îndepărtîndu-se. Plec la Londra.

Cea de-a şaptea stare a lui Dorian Wimpole se încheie apoteotic la Café Royal. Şi a constat în bună parte din ingerarea unei mari cantităţi de stridii.

Capitolul XVII

POETUL ÎN PARLAMENT

Cît timp Dorian Wimpole, membru în Parlament, Judecător de Pace etc., îşi făcuse acea singulară intrare şi ieşire, Lady Joan privise afară, dincolo de zidurile magice ale camerei din turn, care erau acum, la propriu şi nu numai la figurat, limita extremă a Casei Ivywood. Deschizătura din zid şi scara întunecoasă pe unde venea şi pleca părăsitul cîine Quoodle, fuseseră pecetluite şi blocate printr-un zid ornat cu cele mai delicate decoraţii orientale. În toate arabescurile şi temele decorative, Lordul Ivywood păstrase şi respectase principiul de a nu se re-

produce forma vreunui animal. Dar, ca orice dogmatic lucid, înțelesese toate libertățile pe care i le oferea dogma. Și irizase acest capăt al casei cu tot felul de sisteme solare, și lunare, și stelare, avînd Calea Lactee drept soclu ; ba introdusese și cîteva comete, pentru efectul cosmic. În felul ei, ornamentația era reușită (ca toate lucrurile pe care le comanda Ivywood pentru uzul său personal). Și cînd toate ferestrele turnului erau obturate de draperiile lor cu cozi de păun, un poet cu oarecare înclinație hibbsiană pentru șampania casei, ar fi putut aproape să-și imagineze că privește un cer spuzit de stele, așternut peste întinderea mării. Și (ceea ce e și mai important), pînă și Misysra (acest gînditor exact) nu ar fi putut numi luna un animal viu fără să cadă în idolatrie.

Dar Joan, privind pe o fereastră adevărată la un cer și la o mare adevărate, nu vedea în tapetul astronomic decît un simplu tapet. Cu o emoție posomorîtă, își punea pentru a mia oară aceeași întrebare la care nu era capabilă să-și dea un răspuns. Era vorba de opțiunea ei finală între o ambiție și o amintire. Exista un argument care trăgea greu în balanță : ambiția era, probabil, realizabilă, pe cînd amintirea avea să rămînă, probabil, o amintire. Asemenea greutate a modificat de un milion de ori echilibrul balanței, de cînd Satan a devenit prințul acestei lumi. Dar stelele nopții clipeau peste bătrîna coastă a mării ; și ele ar trebui cîntărite, asemenea diamantelor.

Ca și într-o altă seară cînd se lăsase furată de reverie, auzi în spatele ei foșnetul fustelor Lady-ei Enid, care nu se grăbea decît cînd era vorba de o chestiune cu adevărat presantă.

— Joan ! Te rog vino ! Numai tu poți să-l reții !

Joan o privi pe Lady Enid și își dădu seama că aceasta era gata să izbucnească în lacrimi. Păli ușor și o întrebă ce se întîmplase.

— Philip vrea să plece la Londra, chiar acum, fără să țină seama de rana de la picior și de toate celelalte, strigă Enid. Nici nu vrea să audă de protestele noastre !

— Dar ce a survenit ? întrebă Joan.

Lady Enid Wimpole nu-i putea da nici o explicație asupra celor ce surveniseră, așa încît, pentru moment, misiunea aceasta îi revine autorului. Survenise faptul că Ivywood, în timp ce sta întins pe canapea și răsfoia revistele, dăduse peste un ziar din Midlands.

— Știrile din Turcia sînt pe pagina cealaltă, îl avertizase Leveson cu o voce cam nervoasă.

Dar Lordul Ivywood continuase să citească pagina care nu conținea știrile din Turcia, cu aceeași distincție a pleoapelor lăsate și a frunții senine cu care citise mesajul Căpitanului, cînd îl descoperise Joan în turn.

În pagina înțesată de mici fapte diverse din provincie, figura un articol intitulat : „Ecouri ale Misterului din Pebbleswick. Se semnalează reapariția hanului zburător".

Dedesubt, era tipărit cu litere mai mărunte :

„O semnalare aproape incredibilă din Widdington ne aduce la cunoștință că misterioasa firmă «La Vechea Corabie» s-a făcut din nou văzută în ținut, cu toate că investigațiile oamenilor de știință au clasat de mult cazul în limbul vechilor suprestiții rurale. Potrivit cu versiunea locală, domnul Simmons, patronul unei lăptării din Wyddington, servea în prăvălia sa, cînd au intrat doi automobiliști, dintre care unul a cerut un pahar cu lapte. Amîndoi erau cuirasați în cele mai impenetrabile costume de automobiliști, cu ochelari mari, negri și bluze impermeabile cu gulerul ridicat, astfel încît semnalmentele lor nu pot fi redate, cu excepția faptului că unul dintre ei era de o statură neobișnuită. Cîteva minute mai tîrziu, acesta din urmă ieși din lăptărie și se reîntoarse apoi cu un jalnic specimen de vagabond, unul din indivizii aceia jegoși și zdrențăroși care tîndălesc prin cele mai prospere dintre orașele noastre, bătînd străzile noaptea și cerșind ziua, în pofida regulamentelor polițienești. Mizeria și aspectul sordid al acestei creaturi erau atît de izbitoare, încît, la început, domnul Simmons refuză să-i servească paharul cu lapte comandat pentru el de automobilistul cel înalt. În cele din urmă, însă, domnul Simmons consimți să-l

servească, dar avu surpriza de a asista la un incident împotriva căruia era, neîndoielnic, îndreptăţit să protesteze vehement.

Automobilistul înalt îi spuse cerşetorului : „Omule, dar cazi din picioare !“ şi îi făcu nişte semne automobilistului mai scund, care străpunse pe dată un fel de lădiţă sau cufăr cilindric, ce părea a fi unicul lor bagaj. Extrase din cufăr cîteva picături dintr-un lichid gălbui, pe care le turnă, deliberat, în laptele zdrenţărosului. Mai tîrziu se dovedi că lichidul fusese rom. Ne putem imagina protestele domnului Simmons. Totuşi, automobilistul înalt îşi apără cu ardoare fapta, nutrind aparent nebunească idee că săvîrşise un act caritabil. „Vai de mine, spuse el, omul ăsta era cît pe ce să-şi dea duhul. Dacă l-ai fi cules de pe o plută, în plină mare, n-ar fi putut să fie mai lihnit de foame, mai închircit de frig şi mai stors de boală. Şi dacă l-ai fi cules de pe o plută, în furtună, i-ai fi dat un strop de rom — da, pe Sfîntul Patrick, chiar dac-ai fi fost un blestemat de pirat şi l-ai fi spînzurat de limbă după aceea.“ Domnul Simmons răspunse cu demnitate că el nu ştie cum stau lucrurile pe plute şi că nu poate îngădui asemenea limbaj în prăvălia sa. Adăugă că, dacă ar îngădui consumul de alcool în localul lui, ar fi pasibil de urmărire poliţienească, din moment ce nu deţine firmă autorizată. La care automobilistul îi dădu un răspuns care-i tăie bunului lăptar răsuflarea : „Dar ai o firmă, pezevenghi bătrîn ce eşti ! Ce crezi mă, pungaşule, că nu cunosc eu drumul la „Vechea Corabie ?“ Domnul Simmons era acum pe deplin convins că muşteriii săi se îmbătaseră ; şi, refuzînd un pahar de rom, gălăgios oferit de automobilist, ieşi în stradă ca să caute un poliţist. Spre surprinderea sa, îl găsi pe poliţist ocupat să împrăştie o masivă îngrămădeală de oameni, care se zgîiau la ceva aflat în spatele său. Întorcînd capul (după cum declară în depoziţia sa), domnul Simmons a văzut cu propriii săi ochi una din acele firme ale infectelor taverne ce populau cîndva Anglia. Domnului Simmons îi fu absolut cu neputinţă să explice prezenţa firmei în faţa prăvăliei sale, dar cum aceasta legaliza acţiunea automobiliştilor, poliţia a refuzat să intervină.

Ultimele ştiri. Cei doi automobilişti, fără să fi suferit vreo neplăcere, au părăsit oraşul într-o maşină mică de două locuri, cumpărată de ocazie. Nu există vreun indiciu asupra destinaţiei lor, cu excepţia unui bizar incident. Se pare că, în timp ce aşteptau să li se servească un al doilea pahar cu lapte, unul dintre ei a remarcat cu mirare un bidon a cărui formă îi era cu totul nefamiliară. Firește, e vorba despre Laptele de Munte, atît de recomandat astăzi de ştiinţa medicală. Automobilistul mai înalt (care s-a dovedit ciudat de ignorant cu privire la metodele ştiinţei moderne şi ale veţii sociale) l-a întrebat pe tovarăşul său de unde venea asemenea bidon. Primind, firește, răspunsul că laptele este preparat în satul model „Drumuri paşnice", sub supravegherea personală a distinsului şi filantropicului său inventator, domnul doctor Meadows, persoana mai înaltă, care părea total iresponsabilă, a cumpărat întregul bidon. Cînd şi l-a vîrît sub braţ, a afirmat că, în felul ăsta, o să ţină minte adresa.

La închiderea ediţiei. Cititorii noştri vor fi bucuroşi să afle că legenda firmei „La Vechea Corabie" s-a spulberat din nou în faţa sănătosului scepticism al ştiinţei. Reporterul nostru a sosit ieri la Wyddington, după plecarea celor doi farsori sau ce-or mai fi fost. A cercetat cu minuţiozitate faţada prăvăliei domnului Simmons şi sîntem în măsură să asigurăm publicul cititor că nu există nici o urmă a pretinsei firme."

Lordul Ivywood lăsă ziarul din mînă şi îşi plimbă privirile pe bogatele broderii şerpuitoare care împodobeau peretele. Faţa lui reflecta expresia unui mare general care ar întrezări o şansă de a-şi nimici inamicul prin răsturnarea propriului său plan de bătaie. Profilul lui palid, clasic, era nemişcat ca o camee ; dar oricine l-ar fi cunoscut şi-ar fi dat seama că mintea îi gonea ca un automobil care a depăşit cu mult limita de viteză.

Apoi întoarse capul şi se adresă domnului Leveson :

— Spune-i, te rog, lui Hicks să-mi pregătească pînă într-o jumătate de oră automobilul albastru. Are perne rabatabile şi poate fi transformat în sofa. Şi cere-i grădi-

narului să-mi taie un baston de vreun metru şi jumătate şi să-i fixeze o bîrnă transversală ca să-l pot folosi în chip de cîrjă. Plec în seara asta la Londra.

Gura domnului Leveson se căscă literalmente de uimire.

— Doctorul a zis să staţi trei săptămîni la pat, răspunse el. Pot să vă întreb unde vreţi să vă duceţi ?

— St. Stephen, Westminster, replică Ivywood laconic.

— Fără îndoială, aş putea duce eu un mesaj acolo, se oferi domnul Leveson.

— Ai putea duce un mesaj, încuviinţă Ivywood. Dar mă tem că nu ţi s-ar da voie să te ridici şi să ţii un discurs.

Un moment sau două mai tîrziu intră şi Enid Wimpole în cameră ; şi se strădui zădarnic să-l determine să-şi schimbe hotărîrea. Atunci fu adusă şi Joan din turn, dar aceasta nu apucă decît să-l vadă pe Philip rezemîndu-se într-o cîrjă rudimentară, construită din lemn de grădină. Şi îl admiră pe Philip aşa cum nu-l admirase niciodată pînă atunci. Îl admiră în timp ce era ajutat să coboare scările ; în timp ce era urcat în maşina cu limitatul confort pe care i-l puteau oferi pernele rabatabile. Privindu-l, Joan simţi în el ceva într-adevăr demn de asemenea dealuri şi de asemenea mare. Simţi în el acel suflu divin, venit de nicăieri, care se numeşte voinţa umană, şi care este unica justificare a omului pe acest pămînt. Şi în ţipătul ascuţit al claxonului, i se păru că aude glasul a o sută de trîmbiţe care-i chemaseră pe străbunii ei şi pe străbunii lui la gloria celei de-a treia cruciade.

Asemenea onoruri războinice erau pe deplin meritate, cel puţin în ce priveşte strategia. Într-adevăr, Lordul Ivywood îşi desfăşurase în faţa ochilor minţii întreaga hartă a poziţiilor şi, cu o gîndire napoleoneană, ticluise rapid un plan de campanie. Situaţiile se înfăţişau una cîte una în mintea lui, care le înregistra de parc-ar fi avut creion şi hîrtie.

În primul rînd, ştia cu certitudine că Dalroy se va duce în satul model. Era întocmai locul menit să-l atragă. Şi mai ştia că Dalroy era aproape congenital incapabil să evite o încăierare într-un asemenea loc.

În al doilea rînd, știa că dacă Dalroy îi scapă și acolo, nu mai avea nici o șansă, probabil, să pună mîna pe el, căci și irlandezul și domnul Pump erau destul de deștepți ca să nu mai lase indicii în urma lor.

În al treilea rînd, calculase, studiind cu grijă harta și timpul, că cei doi nu vor putea ajunge într-un loc atît de îndepărtat, cu mașinuța lor ieftină, în mai puțin de două zile ; și nu vor putea întreprinde o acțiune decisivă în mai puțin de trei zile. Așadar, avea exact timpul necesar ca să pice și el acolo.

În al patrulea rînd, își dădea seama că din ziua în care Dalroy fugise cu firma hanului și-l îmbrîncise pe polițist în șanț, nu făcuse altceva decît să întoarcă Legea Ivywood împotriva Lordului Ivywood. El (Lordul Ivywood) gîndise, și gîndise destul de bine, că restrîngînd firmele, îngăduindu-le existența doar în cîteva locuri atît de selecte încît își puteau permite să fie excentrice, și interzicînd aceste pitorești simboluri în orice alt loc, va reuși să lichideze vînzarea de băuturi fermentate în tot ținutul. Era exact aranjamentul spre care tind, conștient sau inconștient, toate legislațiile de acest gen. O firmă era o favoare pe care clasa guvernantă și-o putea acorda ei însăși. Dacă un gentilom dorește să proclame drepturile unui sărăntoc, calea îi este deschisă. Dacă un sărăntoc ar dori să proclame drepturile unui gentilom, calea i-ar fi închisă. Lordul Ivywood a sperat că, treptat, vechile firme, singurele care ar fi putut justifica vînzarea alcoolului, se vor rări tot mai mult, pînă vor ajunge niște simple curiozități, ca vinul de Tokay sau hidromelul care mai poate fi găsit în New Forest. Calculul nu era mai prejos de cel al unui om de stat. Dar, ca multe din calculele oamenilor de stat, nu ținea seama de chichițele care pot să apară. Atîta timp cît vrăjmașii lui zburători își puteau înfige firma unde le plăcea, pe Lordul Ivywood îl interesa prea puțin dacă rezultatul era bucuria sau mîhnirea plebei. În oricare dintre cazuri, lucrul nu putea însemna decît o pricină de scandal și răzvrătire. Și dacă exista ceva care să-l preocupe mai mult decît apariția firmei „La Vechea Corabie", era dispariția ei.

Își dădea seama că tocmai legea emisă de el procura celor doi circumstanța datorită căreia scăpau de fiecare dată : pentru că autoritățile locale ezitau să acționeze împotriva unui simbol atît de rar, încît devenise aproape prestigios. Lordul Ivywood își dădea seama că legea trebuia modificată. Și încă repede. Trebuia modificată, dacă era cu putință, înainte ca cei doi fugari s-o șteargă din satul model „Drumuri Pașnice".

Lordul Ivywood își mai dădea seama că era o zi de marți. Adică ziua în care orice membru al Parlamentului poate prezenta personal o lege din cele aparținînd categoriei „nesusceptibile de dezbateri", și poate obține adoptarea ei fără supunere la vot, atîta timp cît vreun alt parlamentar nu ridică obiecții. Și își mai dădea seama că era prea puțin probabil ca vreun membru al Parlamentului să ridice obiecții la un amendament pe care Lordul Ivywood însuși îl aducea la legea emisă de Lordul Ivywood.

Și, în sfîrșit, își mai dădea seama că întregul caz putea fi soluționat prin micul amendament pe care avea de gînd să-l facă. Era deajuns să schimbe cîteva cuvinte din lege (pe care o știa pe de rost, așa cum un om mai vesel ar fi știut un cîntec). Nu avea decît să modifice următorul paragraf : *„Cînd există o astfel de firmă, vînzarea băuturilor alcoolice este permisă în local"*, în sensul următor : *„Vînzarea băuturilor alcoolice este permisă în localurile care dețin o firmă, cu condiția ca băuturile să fi fost depozitate în local de cel puțin trei zile."* Însemna șah mat dintr-o singură lovitură. Parlamentul nu putea respinge sau măcar examina un amendament atît de neînsemnat. Și turațiile Vechii Corăbii și a Regelui din Itaca aveau să se oprească pe vecie.

Așa cum am mai arătat, mintea Lordului avea o vînă napoleonică, pentru că acest excelent și chiar triumfător plan a fost conceput în întregime mult înainte de a se fi ivit strălucitorul cadran al ceasornicului de pe turnul din Westminster ; și ca Ivywood să fi constatat că sosise exact la timp.

Din nefericire însă, aproape concomitent sau, în orice caz, la foarte scurt timp după aceea, un alt gentilom de același rang și, indirect, din aceeași familie, care ieșise dintr-un restaurant de pe Regent Street și străbătuse încîlceala din Piccadilly, se îndreptase senin spre Whitehall și văzuse același ochi auriu de spiriduș pe turnul St. Stephen.

Poetul Păsărilor, ca majoritatea esteților, cunoștea la fel de puțin chipul adevărat al orașului, pe cît de puțin cunoștea chipul adevărat al țării. Totuși își amintise de un local bun pentru cină ; și, cînd trecu prin fața unor edificii impunătoare și glaciale, clădite din piatră, ca niște sarcofage asiriene, își aduse aminte că erau cluburi cărora le aparținea. Și, tot așa, cînd văzu în depărtare, înălțîndu-se pe malul Tamisei, ceea ce a fost denumit, dealtfel foarte inexact, drept „cel mai bun club din Londra", își aduse brusc aminte că era membru și al acestuia. Pe moment nu-și putu aminti care anume circumscripție din Sudul Angliei reprezenta el, dar știu că, dacă are chef, poate intra în clădire. Probabil că n-ar fi formulat ideea chiar în acești termeni, dar știa că într-o oligarhie persoanele au mai multă importanță decît drepturile, și cărțile de vizită au mai multă greutate decît cărțile de alegător. Nu mai călcase de ani de zile prin locul ăsta, căci oponentul său politic, un patriot faimos, al cărui vot trebuia să-l contracareze permanent, primise din partea guvernului o însărcinare permanentă într-un azil de nebuni. Chiar și în perioadele sale cele mai absurde, Dorian Wimpole nu pretinsese că simte vreun respect pentru politică și se grăbise să-și înscrie propriii „lideri", ca și pe „liderii" patriotului nebun, pe lista bine selectată a creaturilor pe care omul le poate da uitării. O singură dată pronunțase un discurs cu adevărat important în Parlament (pe tema gorilelor), dar după aceea se considerase că vorbise împotriva propriului său partid. Oricum, era un loc insuportabil. Nici Lordul Ivywood nu-l prea frecventa decît atunci cînd trebuia să regleze niște treburi care

nu puteau fi soluționate în altă parte. Cum era cazul în această seară.

Ivywood era ceea ce se numește un „*pair* prin curtoazie" și de aceea locul său era la Camera Comunelor și, pentru moment, în rîndurile opoziției. Dar, cu toate că venea rar la Parlament, știa destule ca să nu intre direct în sala de ședințe. Șchiopătă pînă în fumoar (deși el nu era fumător), își procură o țigară inutilă și o foaie de hîrtie foarte utilă. Și redactă o notă scurtă dar concepută cu grijă, adresată unuia dintre membrii guvernului, despre care știa cu siguranță că trebuie să fie prezent în acea seară. După ce i-o expedie, așteptă calm.

Și domnul Dorian Wimpole aștepta afară, rezemat de parapetul podului Westminster și privind la apele Tamisei. Făcea acum trup comun cu stridiile, într-un chip mai trainic decît și-ar fi închipuit vreodată, și sînge comun cu o băutură strict vegetariană, care poartă poetic și noptatic pe firmamentul ei cinci stele. Se simțea împăcat cu întregul univers, ba, într-un fel, chiar și cu politica. Era acel ceas magic al serii cînd luminile roșiatice și aurii ale locuințelor omenești se reflectă în apele rîului, dansînd ca niște minuscule lampioane de spiriduș, iar reflexele zilei întîrzie încă pe cerul de un verde rece, delicat. Privelișteа rîului îi inspira un sentiment înrudit cu acea surîzătoare și glorioasă melancolie pe care doi englezi au întrupat-o în imaginea unei vechi corăbii de lemn alb, care se topește ca o fantomă : Turner în pictură și Henry Newbolt în poezie. Dorian revenise pe pămînt ca un om picat din lună. În străfundurile lui era nu numai un poet, dar și un patriot ; ori un patriot are pricini de tristețe. Totuși, tristețea lui era amestecată cu acea imuabilă și absurdă încredere pe care aproape toți englezii o simt, chiar și în zilele de azi, cînd zăresc fie palatul Westminster, fie acea colină încununată de catedrala St. Paul.

„Cît timp va curge rîul sacru,
Cît timp va dăinui sacra colină..."

murmură el, ca un ecou din vremea școlii, balada Lacului Regillus

„Cît timp va curge rîul sacru,
Cît timp va dăinui sacra colină,
Trufașii imbecili și ipocriți
Ce cască plictisiți de propriile minciuni
Vor fi cinstiți cu-onoruri
În acest blestemat sanhedrin
Lipsit de ferestre ca iadul,
Cu încăperi otrăvitoare,
În care iau din neatenție pălăria altuia".

Ușurat de acest citat din Macauley, scris în maniera pe care prietenii lui cultivați o numeau „versuri albe" sau poezie eliberată de cătușele rimei și ale metricii formale, Dorian se îndreptă spre intrarea rezervată membrilor și pătrunse în Parlament.

Neavînd experiența Lordului Ivywood, intră direct în Camera Comunelor și se așeză pe o bancă verde. Sala de ședințe era atît de pustie, încît Dorian avu impresia netă că sesiunile parlamentare luaseră sfîrșit. Treptat, reuși să distingă însă vreo șase-șapte forme omenești, somnolente, care se confundau cu locurile pe care ședeau. Și mai reuși să audă o voce senilă, cu un pronunțat accent de Essex, psalmodiind pe o singură notă ceva fără de început și fără de sfîrșit, fără nici o intonație și fără nici o punctuație :

— ...fără nici un fel de dorință ca această propunere să fie considerată altfel decît sub adevărata ei lumină așa cum am încercat eu s-o prezint sub adevărata ei lumină și nu cred că onorabilul meu preopinent și-a cîștigat aprecieri prezentînd-o sub ceea ce eu și cei care gîndesc ca și mine nu putem considera a fi adevărata ei lumină și eu unul îmi arog libertatea de a spune că dacă în dorința lui de a soluționa această importantă chestiune va adopta asemenea atitudine arbitrară și chiar revoluțio-

nară în ce privește creioanele pentru plăcuțele de ardezie ar fi posibil să nu poată ține piept extremiștilor care-l împing din spate și care vor încerca să extindă măsura și asupra creioanelor cu vîrf de plumb și în timp ce eu aș fi cel din urmă care să dorească a incita pasiunile și tulburările și personalitățile care iau parte la această dezbatere atîta timp cît asemenea lucru poate fi împiedicat trebuie să mărturisesc că după părerea mea onorabilul preopinent n-a făcut decît să incite pasiunile și personalitățile într-un fel pe care fără îndoială acum îl regretă el însuși iar eu nu am cea mai mică dorință de a folosi termeni injurioși și fără îndoială nici dumneavoastră domnule Președinte nu mi-ați permite să folosesc termeni injurioși dar trebuie să-i spun în față onorabilului meu preopinent că aluzia la fotoliul pe roți cu care m-a ironizat nu are nici o legătură cu această dezbatere și eu aș fi cel din urmă care să...

Dorian Wimpole se ridicase discret ca să plece, dar se opri văzînd pe cineva care se strecurase în sala de ședințe pentru a înmîna o notă tînărului singuratic, cu pleoape grele, care în acel moment guverna întreaga Anglie de pe banca lui de la Trezorerie. Văzîndu-l pe acesta din urmă că iese din sală, Dorian încercă moleșitoarea dulceață a speranței (așa cum ar fi scris el în poemele sale de debut) că, pînă la urmă, s-ar putea întîmpla și ceva inteligibil. Așadar îl urmă pe tînăr cu promptitudine.

Singuraticul și somnorosul guvernator al Marii Britanii coborî în criptele subterane ale templului libertății ei și intră într-o încăpere unde Wimpole, spre mirarea lui, îl văzu pe vărul său Ivywood șezînd la o măsuță, cu o cîrjă grosolană alături, și arătînd senin ca Long John Silver. Tînărul cu pleoape grele se așeză în fața lui și amîndoi se antrenară într-o discuție pe care Wimpole, de bună seamă, n-o putu auzi. Se retrase în camera alăturată, unde reuși să-și comande o cafea și un lichior ; un lichior excelent, pe care-l uitase de multă vreme, și din care gustă mai mult de un păhăruț.

Dar se așezase în așa fel, încît Ivywood nu ar fi putut ieși fără ca el să-l zărească ; și aștepta cu sublimă răbdare să vadă ce se întîmplă. Singurul lucru care i se părea curios era faptul că, din cînd în cînd, se auzea cîte o sonerie care răsuna în mai multe camere odată. Și ori de cîte ori se auzea soneria, Lordul Ivywood dădea din cap, de parc-ar fi fost acționat de același mecanism electric. Și ori de cîte ori Lordul Ivywood dădea din cap, tînărul sărea și se cățăra pe scări ca un alpinist, pentru ca după scurt timp să se întoarcă și să reia conversația. Cînd acest lucru se întîmplă pentru a treia oară, poetul începu să observe că și mulți din ocupanții celorlalte camere se repezeau pe scări la țîrîitul soneriei, și se întorceau apoi cu un pas mai domol, care exprima satisfacția datoriei împlinite. Dorian nu știa că această datorie era însăși reprezentarea în guvern și că numai în acest fel doleanțele din Cumberland sau din Cornwall pot ajunge la urechile regale.

Deodată, tînărul somnoros sări în picioare, neimpulsionat de nici o sonerie, și ieși din încăpere. Dar cînd se ridică de la masă, poetul îl auzi, fără voia lui, rostind cu glas tare ceva ce-și notase cu creionul pe o foiță :

— „...cu condiția ca băuturile să fi fost depozitate în local de cel puțin trei zile.“ Da, cred că o putem face, dar nu vă vine rîndul la cuvînt mai devreme de o jumătate de oră.

Cu aceste spuse, se năpusti din nou pe scări. Și cînd Dorian îl văzu pe Ivywood, după aceea, pășind cu trudă, sprijinit pe cîrja lui țărănească, avu aceeași reacție favorabilă ca și Lady Joan. Sărind de la masa lui, care se afla într-una din sufrageriile particulare, atinse cotul vărului său și-i vorbi :

— Philip, vreau să-mi cer scuze pentru grosolănia mea de azi după masă. Regret sincer. Pădurile de pini și celulele de arest pun la grea încercare nervii unui om. Dar n-am cea mai mică justificare să te acuz pe tine pentru toate astea. Nici prin cap nu mi-ar fi trecut că am să te întîlnesc aici în scara asta, cu piciorul tău și cu

întreaga ta stare. Nu trebuie să te extenuezi prea mult. Haide, așază-te un minut.

I se păru că fața inexpresivă a lui Philip se muiase un pic ; dar cît de mult s-a muiat nu se va putea ști atîta vreme cît oamenii cu structura lui sufletească nu vor fi înțeleși de semenii lor. Sigur e că s-a desprins cu grijă din cîrjă și s-a așezat lîngă vărul său. Drept care acesta din urmă a izbit în tăblia mesei făcînd-o să răsune ca un gong și a strigat : „Chelner !", de parcă s-ar fi aflat într-un restaurant supraaglomerat. Și apoi, înainte ca Lordul Ivywood să fi putut protesta, se declanșă :

— Ce bine-mi pare că ne-am întîlnit. Presupun că ai venit ca să rostești un discurs. Mi-ar face grozavă plăcere să te ascult. Noi doi n-am împărtășit întotdeauna aceleași păreri ; dar, pe Dumnezeul meu, dacă mai există ceva bun în literatură, sînt discursurile tale pe care le-am citit reproduse în ziare. Ăla care se termina cu : „...moartea și ultima bufnitură a ușilor de fier ale înfrîngerii !" — vai de mine, trebuie să te întorci la Shakespeare ca să mai găsești asemenea engleză pură ! Dă-mi voie să-ți ascult discursul ! Am un loc sus, știi.

— Dacă dorești, răspunse Ivywood cu grabă. Numai că astă seară nu voi ține cine știe ce discurs.

Și își ațintì privirile pe zidul din spatele lui Wimpole, în timp ce pe frunte i se adunau nori de furtună. Era vital pentru reușita planului său strălucit și rapid ca nici un membru al Camerei Comunelor să nu facă vreun comentariu la adresa micii modificări pe care o aducea legii.

Ca răspuns la apelul lui Wimpole, un băiat de serviciu se apropie de masă ; părea foarte impresionat de prezența și de invaliditatea lui Ivywood. Dar cum acest infirm exaltat refuză orice s-ar fi apropiat de o băutură alcoolică, vărul său avu amabilitatea de a-l compensa, comandînd o cantitate dublă pentru el însuși. Apoi își reluă observațiile :

— Presupun că vrei să vorbești tot în legătură cu problema aceea a ta cu cîrciumile. Mi-ar plăcea să te aud

dezbătînd asemenea temă. Poate c-am să iau și eu cuvîntul. M-am gîndit toată ziua la treaba asta, ba chiar și o bună parte din noaptea trecută. Dac-aș fi în locul tău, uite ce-aș spune în Cameră :

„Ca să încep cu începutul, credeți dumneavoastră, domnilor, că puteți rade localurile de băuturi de pe fața pămîntului ? Sînteți dumneavoastră îndeajuns de *importanți* ca să faceți așa ceva ? Fie că-i un lucru drept sau nedrept, credeți dumneavoastră că-l veți putea împiedica pe țăran să-și bea berea sau pe mine să-mi beau păhărușul de Chartreuse ?"

Auzind cuvîntul, băiatul de serviciu se apropie din nou. Dar nu mai primi nici o comandă. Sau, mai curînd, comenzile pe care le auzi nu făceau parte din cele pe care le putea onora.

— Amintește-ți de preot ! rosti Dorian, scuturînd distrat din cap în direcția băiatului. Amintește-ți de inteligentul vicar, cel care, cînd i s-a cerut să țină o predică despre cumpătare, a ales textul : „Doamne, cruță-ne pe noi de apele potopului." Într-adevăr, într-adevăr, Philip, te scalzi în ape mai tulburi decît îți dai tu seama. *Tu* să desființezi berea ! *Tu* ai să-i faci vreodată pe oamenii din Kent să-și uite rachiul și pe cei din Devonshire să-și uite cidrul ! Soarta hanurilor din Anglia să fie hotărîtă în sala aceea încinsă și îmbîcsită de sus ! Bagă de seamă ca nu cumva soarta ta să fie hotărîtă la un han ! Bagă de seamă ca nu cumva englejii să se adune într-o cîrciumă la sfat asupra morții tale — așa cum se fac adeseori anchetele asupra unui cadavru. Bagă de seamă ca singura speluncă într-adevăr uitată și închisă și suduită ca un lăcaș ciumat să nu fie spelunca asta în care beau eu astă seară ! Pentru că-i cea mai ordinară speluncă din cîte există la drumul mare. Bagă de seamă ca locul ăsta în care ne aflăm noi acum să nu capete reputația bombelor în care marinarii sînt buzunăriți și fetele vîndute proxeneților ! Uite, vezi, așa le-aș vorbi eu hodorogilor de sus, spuse Dorian ridicîndu-se plin de bună dispoziție.

Așa le-aș vorbi ! Fii atent, strigă deodată pe un ton pasionat, adresîndu-se după toate aparențele chelnerului, fii atent în cazul cînd firma care va fi suprimată nu se va numi „Vechea Corabie" ci „Sceptrul și zorzonul". Și, ca să folosesc cuvintele faimosului berar, să vedem dacă vreun cîine va lătra la plecarea ta.

Lordul Ivywood îl asculta cu o liniște mortuară ; în mintea lui fertilă încolțise o idee nouă. Știa bine că vărul lui, deși foarte aținat, nu era cîtuși de puțin beat. Și mai știa că e în stare să țină un discurs, și încă unul bun. Mai știa că orice discurs, bun sau prost, i-ar fi ruinat întregul plan și ar fi făcut ca hanul acela blestemat să zboare mai departe. Dar oratorul se așeză din nou, își goli paharul și își trecu o mînă peste fruntea ostenită. Și Lordul Ivywood se gîndi că un om care a petrecut toată noaptea treaz într-o pădure și care a doua zi bea alcool e expus unui accident care nu înseamnă beție ci ceva mult mai sănătos.

— Bănuiesc că vei vorbi foarte curînd, spuse Dorian, ațintindu-și privirile pe masă. Mă anunți și pe mine cînd îți vine rîndul, da ? Zău așa, pentru nimic în lume n-aș vrea să pierd asemenea prilej. Am uitat complet cum se desfășoară lucrurile pe aici și sînt frînt de oboseală. Mă anunți ?

— Da, îl asigură Lordul Ivywood.

Tăcerea se lăsă peste toate încăperile pînă cînd Lordul Ivywood o rupse din nou, spunînd :

— Discuțiile în contradictoriu sînt un lucru cît se poate de necesar. Dar există momente cînd acestea mai curînd împiedică decît ajută instituțiile parlamentare.

Nu primi nici un răspuns. Dorian ședea cu capul în jos, părînd să se uite la masă. Dar pleoapele i se lăsaseră peste ochi : adormise.

Aproape în același moment, membrul din guvern cu ochii somnoroși își făcu din nou apariția în ușa sălii și făcu un fel de semn obosit.

Philip Ivywood se ridică, sprijinindu-se în cîrjă și rămase o clipă locului, uitîndu-se la vărul său adormit. Apoi el și cîrja se tîrîră afară din cameră, lăsîndu-l pe adormit în urmă. Nu era singurul lucru pe care-l lăsa Ivywood în urmă-i. Lăsase în urmă o țigară nefumată, și onoarea lui, și întreaga Anglie a strămoșilor săi — adică tot ceea ce ar fi putut diferenția această măreață casă de pe malul rîului de orice speluncă în care sînt buzunăriți marinarii.

Urcă în sala de ședințe și își soluționă treburile în douăzeci de minute, pronunțînd singurul discurs din viața lui lipsit de orice urmă de elocință.

Și începînd din acel moment, deveni un fanatic pur, care nu se putea hrăni cu altceva decît cu perspective de viitor.

Capitolul XVIII

REPUBLICA „DRUMURI PAȘNICE"

Într-un cătun de pe lîngă Windermere, să spunem, sau de pe undeva în ținutul lui Wordsworth, se afla o căsuță în care locuia un țăran. Pînă aici, totul e absolut normal. Eventualul vizitator n-ar fi remarcat, la început, decît un bătrînel jovial și limbut, cu o față ca un măr și o barbă scurtă, albă. Dar acest personaj n-ar fi întîrziat să-l invite, cu glas puternic, pe vizitator să facă cunoștință cu tatăl său, un om și mai vîrstnic, cu o barbă albă ceva mai lungă, și care se ținea încă „drept ca bradul". Cei doi se asociau apoi pentru a-l inița pe neofit în bucuriile existenței unui bunic, care trecuse de o sută de ani și se mîndrea grozav cu lucrul ăsta.

Miracolul se datora, pare-se, exclusiv laptelui. Şi cel mai bătrîn dintre cei trei nu se mai sătura să discute în amănunt tema acestei diete. În rest, toate plăcerile bătrînului erau de ordin pur aritmetic. Unii oameni îşi numără anii cu groază, el însă şi-i număra cu un orgoliu juvenil. Unii oameni colecţionează timbre sau monede ; el colecţiona zile. Ziariştii n-au pregetat să-i ia interviuri, întrebîndu-l despre vremurile istorice pe care le trăise. Dar n-au reuşit să scoată de la el nimic altceva decît că se pusese pe un regim de lapte la vîrsta la care majoritatea dintre noi se lasă definitiv înţărcaţi. Întrebat dacă apucase anul 1815, răspunsese că acesta a fost exact anul în care şi-a dat seama că nu orice fel de lapte poate avea efect, ci numai Laptele de Munte, aşa cum susţine azi şi doctorul Meadows. Matematica sa concepţie de viaţă nu i-ar fi îngăduit să te înţeleagă dacă i-ai fi spus că în acel an, pe cîmpiile îndepărtate care se aştern în faţa oraşului Bruxelles, sute de tineri din generaţia lui şi-au dat viaţa şi au dobîndit în schimb amorul zeilor.

Firește, doctorul Meadows, filantropul, a descoperit acest trib nemuritor şi şi-a clădit pe el întregul edificiu al înaltei sale filozofii dietetice, ca să nu mai vorbim de casele şi de lăptăriile pe care le-a clădit în satul Drumuri Paşnice. Doctorul şi-a atras un mare număr de discipoli şi de sprijinitori, recrutaţi din rîndurile celor cu avere şi influenţă : tineri care, ca să spunem aşa, se antrenau pentru longevitate, bătrîni căzuţi în infantilism, nonagenari în embrion. Am exagera dacă am spune că adepţii săi pîndeau cu bucuroasă emoţie apariţia primului fir de păr alb, aşa cum îşi pîndeşte un puber primul fir de barbă. Dar nu exagerăm spunînd că erau oameni care disprețuiau frumusețea femeii, desfătarea prieteniei şi, mai cu seamă, vechea idee a unei morţi eroice. Toate acestea erau înlocuite de perspectiva jocurilor unei a doua copilării.

Arhitectura satului Drumuri Paşnice evoca ceea ce numim un oraş-grădină : un cerc de clădiri în care muncitorii îşi efectuau munca, şi un orăşel ornamental în centru,

unde locuiau, chipurile, în aer liber. Fără îndoială, asemenea dispunere arhitectonică e mai sănătoasă decît sistemele din marile oraşe industriale şi acest lucru explică în parte seninătatea de pe chipul doctorului Meadows şi de pe cele ale adepţilor săi, dacă mai putea exista şi o altă cauză în afară de virtuţile miraculoase ale Laptelui de Munte. Satul era plasat la depărtare de marile drumuri ale Angliei, şi locuitorii săi aveau posibilitatea să se bucure netulburaţi de cerul blînd şi de pădurile liniştite, ingerînd tot ce putea fi de folos din metodele şi concepţiile doctorului Meadows. Pînă cînd, într-o bună zi, un automobil mic şi foarte murdar trase în orăşelul lor. Se opri lîngă una din insuliţele triunghiulare de verdeaţă care se găsesc la încrucişările de străzi, şi doi bărbaţi mascaţi cu ochelari mari negri, unul foarte înalt şi celălalt scund, coborîră din maşină şi se opriră pe petecul de iarbă din centru, asemenea a doi măscărici, gata să-şi execute numărul. Ceea ce şi erau.

Înainte de a fi intrat în sat, se opriseră lîngă un încîntător pîrău de munte care se precipita şi se adîncea curînd într-un rîu. Acolo îşi scoseseră căştile şi costumele stînjenitoare, se ospătaseră cu pîinea cumpărată la Wyddington şi băuseră apă din partea lărgită a pîrăului, care se tot lăţea pînă în valea satului Drumuri Paşnice.

— Ştii că începe să-mi placă apa, spuse cel mai înalt dintre cei doi cavaleri. Pe vremuri o socoteam o băutură absolut primejdioasă. Desigur, în teorie ar trebui oferită numai oamenilor care leşină. Pentru ăştia e foarte bună, chiar mai bună decît coniacul. Şi-apoi e păcat să strici un coniac gustos pe oameni leşinaţi. Dar acum nu mai sînt atît de extremist. Şi nici n-aş merge pînă acolo încît să cer o prescripţie medicală pentru a le da oamenilor apă. Am păcătuit şi eu prin intransigenţa morală a tinereţii. Inocenţa şi virtutea lipsei de experienţă. Mă temeam că dacă cedez o singură dată, o să cad în deprinderea de-a bea apă. Dar acum încep să văd şi părţile bune ale apei. Cînd ţi-e sete, e foarte folositoare. Şi ce frumos licăreşte şi cum mai clipoceşte ! Cît e de vie ! La urma urmei, apa

e cea mai bună băutură, după alcool. După cum spune și cîntecul :

„Cu vin te desfeți, cu apă postești,
Dar du și una și alta la gură,
Căci sînt frați de cruce, ca cei din povești.
Vinu-i viteaz și apa e pură.
Și dacă vreun înger din ceruri picat
Îți dă de băut vreo altă licoare
Tu mulțumește-i c-un gest preaplecat
Și zvîrle-o pe loc că-i dăunătoare.

Căci ceaiul venit din misteriosul Orient
E galben și fățarnic ca un Mandarin,
La fel de mieros și de insistent,
La fel de viclean și la fel de hain.
Și toate femeile ca-ntr-un harem
I se agață de coadă cu ardoare
Slăvindu-l ca pe stăpînul suprem
Deși e venin cînd e tare.

Dar ceaiul, deși oriental,
E un gentleman anacronic.
Cacao în schimb e pervers și banal,
Cacao-i vulgar, cacofonic.
Cacao e fals și mirositor,
O băutură stupidă și grea.
Și-i poate fi recunoscător
Neghiobului care-l bea.

Cît despre apa țîșnitoare
Ce plouă printr-o țeavă
E pentru vin o dezonoare,
Nu e decît o pleavă.
Cînd vinul roșu-n creier ne-a înfipt pironul
Și mințile-au pornit să dănțuiască,
Cerul a inventat sifonul
Ca să ne pedepsească".

Dar pe legea mea, apa asta n-are gust rău. Mă întreb ce recoltă o fi ? spuse Dalroy plesnind solemn din limbă. După buchet, pare să fie recolta 1881.

— În materie de gust, poţi să-ţi imaginezi tot ce vrei, replică celălalt. Domnul Jack, care se ţinea întruna de năzbîtii, a servit odată apă în păhăruţe de lichior şi toată lumea putea să jure că-i un lichior delicios şi voia să ştie de unde se poate procura. Toţi cu excepţia Amiralului Guffin care a găsit că miroase prea tare a măsline. Dar pentru noi, apa-i cu siguranţă cea mai nimerită băutură.

Patrick încuviinţă din cap, apoi declară :

— Totuşi mă îndoiesc că aş suporta-o dacă nu m-aş consola uitîndu-mă la ăsta — şi izbi cu piciorul în butoiaşul de rom — şi dacă nu m-aş gîndi că odată şi-odată o să tragem o duşcă vîrtoasă. Parc-am fi nişte eroi de poveste, aşa cum cărăm romul ăsta ca pe comoara piraţilor sau ca pe un butoi de aur topit. Dar pe lîngă că-i preţios, ne mai ajută să jucăm feste oamenilor şi să ne distrăm un pic. M-am gîndit eu azi dimineaţă la o farsă, dar nu mai ţin minte ce. Aha ! Mi-am adus aminte. Unde-i bidonul ăla al meu ?

În următoarele douăzeci de minute, Dalroy meşteri zelos ceva la butoi şi la bidon. Pump îl urmărea cu un interes în care se amesteca îngrijorarea. Cînd termină, irlandezul îşi ridică privirile şi deodată întrebă, încruntîndu-şi sprîncenele roşii :

— Asta ce mai e ?

— Care asta ? replică Pump.

— Asta, spuse Căpitanul Patrick Dalroy arătînd spre o persoană care se apropia pe drumul paralel cu rîul. La ce crezi că se întrebuinţează ?

Persoana avea o barbă destul de lungă şi un păr foarte lung care-i cădea în plete pînă dincolo de umeri. Faţa îi arbora o expresie serioasă şi fermă. Era îmbrăcat în ceea ce naivului Pump i s-a părut la început a fi o cămaşă de noapte ; mai tîrziu, însă, a aflat că era o sutană din păr de capră, neamestecat nici măcar cu un fir din

nociva și mortala lînă de oaie. Picioarele îi erau desculțe. Mergea foarte repede, pînă cînd ajunse la o anumită cotitură a rîului, și acolo se întoarse brusc (întrucît își terminase exercițiul de mișcare) și se îndreptă spre satul perfect Drumuri Pașnice.

— Bănuiesc că-i un locuitor din satul ăla cu lapte, își dădu Humphrey Pump cu presupusul. Par să fie cam nebuni.

— Nu văd nici un rău în lucrul ăsta, sări Dalroy. Și eu sînt nebun cîteodată. Dar un nebun are un singur merit și o ultimă legătură cu divinitatea. Un nebun este întotdeauna logic. Dar în cazul vedeniei ăsteia, spune și tu, care-i legătura logică între a suge lapte și a purta părul lung ? Cei mai mulți dintre noi am supt lapte cînd nu aveam nici un fir de păr pe cap. Cum se leagă una cu cealaltă ? Poți găsi puncte de legătură măcar pentru un joc de-a asociațiile ? Ia să vedem : Lapte—apă—apă de bărbierit—barbă—păr ? Sau o fi : Lapte—fapte bune—fapte rele—pușcăriași—păr ? Și care-i legătura logică între a avea prea mult păr și mult prea puțină încălțăminte ? Care *poate* fi ? Să fie : Păr—blană—animal—piele—ghete ? Sau : Păr—barbă—stridii—malul mării—plajă—desculț ? Omul e supus greșelii — mai ales într-o vreme în care orice greșeală e calificată drept un curent nou — dar de ce să fie concentrate toate trăsnăile laolaltă ?

— Pentru că toți trăsniții trebuie să trăiască laolaltă, îl lămuri Humphrey. Și dac-ai fi văzut ce s-a întîmplat la Crampton, cînd au vrut să facă o fermă-han, ai fi înțeles. Toate bune și frumoase, Căpitane, dar dacă țăranii pot să împiedice ca un musafir de vază să fie îngropat pînă la gît în bălegar de fermă, o vor face. O vor face, te asigur.

Tuși, aproape stingherit. Era pe cale să reînnoade discuția, cînd își văzu partenerul aruncînd bidonul de lapte și butoiul înapoi în mașină. După care se urcă și el.

— Condu, porunci Dalroy — condu-mă acolo unde trăiesc vietățile astea, Hump !

Totuși nu ajunseră în centrul civic al acelor vietăți fără să mai facă un popas. Se îndepărtară de rîu și-l

urmăriră pe omul cu păr lung și sutana din păr de capră. Și se întîmplă că omul se opri la o casă de la marginea satului. Cei doi aventurieri se opriră și ei, roși de curiozitate. Și la început fură bucuroși să-l vadă pe om reapărînd aproape în clipa în care intrase, ceea ce însemna că își rezolvase treburile cu o rapiditate incredibilă. Dar la o privire mai atentă își dădură seama că nu era același om, ci un altul îmbrăcat și pieptănat absolut identic. Cîteva minute de pîndă indiscretă în plus le oferiră privelișteа unei puzderii de membri ai sectei de lăptoși și părоși, care intrau și ieșeau din acea casă, fiecare dintre ei purtînd uniforma inocenței primare.

— Se vede că aici e templul sau capela lor, murmură Patrick. Probabil că aici fac libațiuni cu lapte în cinstea unei vaci, sau așa ceva. Mă rog, jocul e evident. Totuși zic să așteptăm o pauză în activitatea congregației.

Cînd ultima fantomă pletoasă se mistui pe drum, Dalroy sări din mașină, înfipse cu violență agresivă firma hanului în bătătura casei și apoi ciocăni încet în ușă.

Individul care părea a fi proprietarul edificiului, și de la care ultimii doi fanatici pletoși și desculți își luau un grăbit rămas bun, era un om ciudat de nepotrivit cu rolul pe care i-l atribuise Dalroy în unica explicație posibilă găsită de el.

Și Pump și Dalroy gîndiră în sinea lor că nu mai văzuseră niciodată un om atît de morocănos. Avea o față roșie dar nu dintre acelea care sugerează jovialitate ci mai curînd o permanentă indigestie a capului. Mustața îi atîrna greoaie și neagră, sprîncenele erau și mai greoaie și mai negre. Dalroy își aminti să mai fi văzut asemenea expresie pe fețele ostașilor învinși, constrînși la o umilitoare predare. Dar așa ceva nu putea avea nici în clin nici în mînecă cu smeritele perfecțiuni din satul Drumuri Pașnice. Părea cu atît mai ciudat cu cît omul era, evident, înstărit : purta haine bine croite, în genul sport, iar interiorul casei era de cel puțin patru ori mai elegant decît exteriorul.

Dar cel mai mult îi nedumeri faptul că gazda lor nu manifesta curiozitatea firească a omului care se pome-

neşte vizitat de nişte străini, ci mai curînd un fel de aşteptare stînjenită şi nervoasă. În timp ce Dalroy îşi cerea de zor scuze şi se interesa care-i direcţia spre Drumuri Paşnice şi care sînt posibilităţile de cazare, ochii omului (ochi de tipul agrişă fiartă) îşi mutau întruna privirea de la ei la bufetul din cameră şi de la bufet la fereastră. În cele din urmă se ridică şi se duse să se uite afară.

— Da, da, domnilor. Drumuri Paşnice e un loc foarte sănătos, spuse privind atent prin crăpăturile jaluzelelor. Foarte... fir-ar să fie, ce-nseamnă asta ?... Un loc foarte sănătos. Desigur localnicii au micile lor curiozităţi.

— Nu beau decît lapte curat, nu-i aşa ? întrebă Dalroy.

Proprietarul casei îi aruncă o privire furioasă şi bombăni.

— Da, aşa se spune.

Şi se duse din nou la fereastră.

— Am cumpărat şi eu din el, urmă Patrick plesnindu-şi îndrăgitul bidon pe care-l purta sub braţ, ca şi cum nu se putea despărţi de neasemuita descoperire a doctorului Meadows. Pot să vă ofer un pahar, domnule ?

Ochii de agrişă fiartă părură să iasă din orbite sub efectul furiei... sau al altei emoţii.

— Ce doriţi, mă rog ? mormăi omul. Sînteţi copoi sau ce sînteţi ?

— Agenţi distribuitori ai Laptelui de Munte Meadows, răspunse Căpitanul cu certă mîndrie. Vreţi să-l gustaţi ?

Proprietarul, intrigat, îşi umplu un pahar cu imaculatul lichid şi sorbi o înghiţitură. Schimbarea care se petrecu pe faţa lui a fost uluitoare.

— M-aţi dat gata ! spuse el, rînjind cu gura pînă la urechi. O şmecherie clasa-ntîi ! Dar văd că sînteţi şi voi în afaceri.

După care se duse din nou la fereastră, privi cu nervozitate, şi adăugă :

— Dar dacă sînteţi în branşă, de ce naiba nu intră ceilalţi ? Niciodată nu i-am văzut codindu-se atîta.

— Cine-s ceilalţi ? întrebă domnul Pump.

— A, lumea obișnuită din Drumuri Pașnice. În general, trec pe aici înainte de se duc la lucru. Doctorul Meadows nu-i pune să muncească prea multe ore, asta n-ar fi sănătos, sau nu știu cum îi spune el. În schimb e foarte exigent în ce privește punctualitatea. Cînd sună sirena, își iau picioarele la spinare și aleargă de mama focului, în țoalele lor.

Se duse din nou la fereastră, o deschise brusc și strigă nerăbdător, dar cu glas înăbușit :

— Intrați odată dacă aveți de gînd să intrați ! Dacă vă tot foiți acolo o să dați în vileag toată daravera.

Patrick se apropie la rîndul lui de fereastră, unde i se înfățișă o priveliște într-adevăr bizară. Era obișnuit cu grupurile, mai mari sau mai mici, adunate în fața clădirilor pe care le onorase cu firma „La Vechea Corabie" ; dar de obicei oamenii se uitau la firmă cu nedisimulată mirare și veselie. De astă dată însă, se strînseseră în fața ușii deschise vreo douăzeci-treizeci de persoane, îmbrăcate în ceea ce Pump numea cămăși de noapte, și care se învîrteau de colo-colo, ca niște somnambuli, aparent orbi la prezența firmei. Se uitau de o parte și de alta a drumului, se uitau la orizont, se uitau la norii cerului de dimineață și, din cînd în cînd, se opreau și șușoteau între ei. Dar cînd patronul casei se adresă unuia dintre acești vizitatori ostentativ distrați și absenți și-l întrebă cu o voce aspră ce naiba s-a întîmplat, consumatorul de lapte își întoarse, în mod firesc, privirea inocentă în direcția firmei. Ochii de agrișă fiartă îi urmăriră privirea și fața căreia îi aparțineau deveni brusc un model de uimire apoplectică.

— Ce dracu ați făcut din casa mea ? strigă el. Bineînțeles că oamenii nu pot intra atîta timp cît drăcia asta e acolo.

— O scot, dacă vrei, spuse Dalroy.

Ieși afară și smulse firma ca și cum ar fi cules o floare din grădină (spre uluirea oamenilor din stradă, care avură impresia că păsiseră într-un basm cu uriași și zîne bune).

— Am luat-o, îl anunță Dalroy pe proprietar. Vreau în schimb să mă lămurești și pe mine ce înseamnă toate astea.

— Așteaptă pînă-mi servesc mușteriii.

Oamenii în robe din păr de capră se îngrămădiră ca oile (sau mai curînd ca niște capre) în clădirea acum lipsită de firmă și fură serviți în mare grabă cu un alcool brut, pe care domnul Pump îl bănui a fi de calitate inferioară. Cînd plecă și ultima capră, Dalroy spuse :

— Totul aici mi se pare răsturnat cu susu-n jos. Din cîte spune legea, am înțeles că, atunci cînd e o firmă la poartă, oamenii au voie să bea și numai cînd nu e firmă e împotriva legii.

— Legea ! exclamă omul pe un ton plin de dispreț. Crezi că nenorociții ăștia se tem de lege așa cum se tem de doctor ?

— Dar de ce se tem de doctor ? întrebă Dalroy cu inocență. Mi s-a spus întotdeauna că Drumuri Pașnice e o republică perfectă care se autoguvernează.

— Autoguvernare, pe dracu ! sună răspunsul laconic. Nu e el proprietarul tuturor caselor și nu-i oricînd în stare să-i zvîrle pe oameni în stradă ? Nu e el acela care le plătește salariile și care-i poate lăsa oricînd să moară de foame ? Cui îi mai pasă de lege ? pufni omul.

Un moment mai tîrziu își propti coatele pe masă și începu să explice pe îndelete :

— Eu eram fabricant de bere și aveam cea mai mare berărie de prin locurile astea. Nu existau în ținut decît două localuri care nu-mi aparțineau și, pînă la urmă, magistrații le-au retras licența. Cu zece ani în urmă, vedeai scris „Bere Hugby" pe toate firmele din ținut. Pe urmă au venit la putere blestemații ăștia de radicali și uite că Lordul Ivywood, liderul partidului nostru, s-a dat cu ei în ce privește băutura. Și l-a lăsat pe doctorul ăsta să cumpere tot pămîntul, sub o lege nouă care prevede să nu mai existe hanuri și localuri de băutură. Și-așa că docto-

rul mi-a ruinat afacerile mele ca să-şi poată vinde laptele lui. Din fericire, în vremurile cînd mi-a mers bine am pus eu ceva deoparte, desigur. Şi, după cum vedeţi, continui să fac comerţ pe sub mînă. Dar nu cîştig nici jumătate din ce realizam altădată, pentru că se tem cu toţii să nu-i descopere bătrînul Meadows. Afurisitul ăsta de panglicar fornăit.

Şi gentlemanul cu hainele elegant croite scuipă cu năduf pe covor.

— Şi eu sînt un radical, declară irlandezul cu răceală în glas. Pentru tot ce priveşte partidul conservator te rog să te adresezi prietenului meu, domnul Pump, care e în secretele liderilor săi. Dar găsesc că e un radicalism cam bizar cînd bei şi mănînci ce-ţi porunceşte un şef nebun, numai pentru că e milionar. Ah, Libertate, cîte reforme sociale sucite şi nedrepte se comit în numele tău ! De ce nu-i trag un picior în fund bătrînului imbecil ? Pentru că n-au ghete ? De asta n-au voie să poarte ghete ? Atunci n-au decît să-l vîre într-un bidon cu lapte şi să-i dea drumul de-a rostogolul în vale. La aşa ceva n-ar putea să obiecteze.

— Nu sînt sigur, interveni Pump, în felul lui meditativ. Mătuşa domnului Christian a obiectat. Dar, desigur, femeile sînt mai curioase.

— Uite ce-i, strigă Dalroy, înfierbîntat. Dacă înfig firma asta afară şi rămîn aici ca să te ajut, ai curajul să-i sfidezi ? Nu se va putea spune că încalci legea şi, dacă vor încerca să te constrîngă pe cale particulară, îţi promit că-i voi face să-şi muşte degetele. Înfige firma şi vinde marfa deschis, ca un bărbat ce eşti ! Şi vei rămîne în istoria Angliei sub chip de eliberator.

Dar domnul Hugby, părintele berei Hugby, se mulţumi să privească îmbufnat masa. Nu era el genul de băutor sau de comerciant de băuturi în care să înflorească sentimente revoluţionare.

— Mă rog, continuă Căpitanul, atunci vrei să vii cu mine şi s-o faci pe suporterul dac-o să ţin un discurs în

piața publică ? Să mă acompaniezi ca la Parlament, să strigi : „I-auzi !“ și „Adevărat !“ și „Ce mai vorbitor !“ și „Bravo !“. Haide, vino cu noi ! Avem un loc liber în mașină.

— Bine, dacă voi aveți dreptul să faceți comerț, s-ar putea să ne recăpătăm și noi drepturile.

Și, punîndu-și pe cap un joben, se urcă în mașină cu Căpitanul și hangiul. Satul model nu era locul cel mai potrivit pentru jobenul domnului Hugby. Dar, într-un fel, scotea la lumină, prin contrast, tot fantasticul din această așezare. Era o dimineață încîntătoare, și soarele răsărise abia de cîteva ceasuri. Marginile cerului care atingeau crestele întunecate ale pădurilor și ale dealurilor îndepărtate erau încă tivite de norișorii transparenți ai zorilor, trandafirii, verzui sau galbeni. Dar deasupra capului, bolta trecea de la un azuriu gingaș la un albastru torid și solid pe care lopătau altfel de nori, pîntecoșii nori cumulus, încălecîndu-se ca într-o cerească bătaie cu perne. Casele masive erau la fel de albe ca și norii, astfel încît, ca să folosim o altă imagine, s-ar fi putut spune că norii căzuseră pe pămînt și casele pluteau pe cer. Dar cele mai multe dintre casele albe erau împestrițate din loc în loc cu cîte o pată de culoare vie — ici un ornament portocaliu, dincolo o dungă de galben ca lămîia — de parcă un copil uriaș s-ar fi jucat cu o pensulă și cu vopsele. Casele nu erau acoperite cu stuf (stuful fiind neigienic) ci cu țiglă de culoarea penei de păun, cumpărată la un bazar cu chilipiruri. Cîteva dintre ele aveau acoperișuri din olane cărămizii, care le dădeau un aspect și mai esoteric. Casele nu aveau nimic englezesc, nici un element familiar, și nici nu se potriveau cu peisajul. Nu fuseseră clădite pentru folosința unor oameni liberi, ci după fantezia unui proprietar capricios. Dacă le considerai însă ca un decor pentru o pantomimă cu marionete, constituiau într-adevăr un fundal pitoresc pentru un joc de bîlci.

Mă tem că, de la bun început, jocul domnului Dalroy a meritat acest nume. Cînd a sosit, a lăsat firma, butoiul

și brînza bine învelite și ascunse în mașină, în schimb el și-a dezbrăcat toată costumația de automobilist și s-a plantat pe petecul de iarbă din centru, în uniforma lui verde, care arăta cu atît mai frapantă cu cît era zdrențuită și deșirată ca firele de iarbă. Dar mai puțin lățoasă decît părul său roșu, pe care nici o junglă roșie din răsărit nu l-ar fi putut imita. Apoi, cu un gest aproape tandru, scoase bidonul de lapte și-l depuse cu reverență pe insulița de gazon. După care se plasă lîngă bidon, ca Napoleon lîngă un tun, cu o expresie extrem de serioasă, aproape severă. Pe urmă își scoase sabia din teacă și, folosind sclipitoarea lamă ca pe un bici, se porni să șfichiuiască și să flageleze răsunătorul bidon de metal, pînă cînd iscă un zgomot asurzitor. Domnul Hugby, înnebunit, coborî ca săgeata din mașină și se retrase la oarecare distanță, astupîndu-și urechile. Domnul Pump rămase însă neclintit la volan, știind că s-ar putea să fie necesară o retragere pripită.

— Lume, lume, lume din Drumuri Pașnice ! Adunați-vă ! striga Patrick continuînd să bată în bidon și străduindu-se să adapteze Marșul lui MacGregor la circumstanța actuală și la numele locului : „Adunați-vă, Drumuri Pașnice fără de țară, *fără de țară,* fără de țară !"

Doi sau trei purtători de robe de capră, aruncîndu-i pe furiș domnului Hugby o privire vinovată, se apropiară cu mare precauție. Și irlandezul le strigă de parcă s-ar fi adresat unei oștiri care acoperea întreaga Cîmpie Salisbury :

— Cetățeni, răcni el, debitînd tot ce-i venea la gură, gustați unicul Lapte de Munte original și neprelucrat, Laptele de Munte pentru care însuși Mahomed a venit la munte. Laptele original din țara în care curge lapte și miere, singurul lapte a cărui calitate poate face acceptabilă o combinație atît de puțin apetisantă. Încercați laptele nostru ! Unicul lapte autentic ! Cine ar putea trăi fără de lapte ? Nici măcar balenele. Dacă cineva dintre

persoanele de față ține acasă vreo balenă, are acum prilejul să se convingă. Balena care bea lapte de dimineață departe ajunge. Priviți laptele nostru ! Dacă-mi veți spune că nu puteți privi laptele pentru că e în bidon, foarte bine, atunci priviți bidonul ! Trebuie să vă uitați la bidon ! Cînd glasul datoriei vă șoptește încetișor la ureche : „Bea !", răcni Dalroy cît îl ținea gura, în peroația lui improvizată, cînd glasul datoriei vă șoptește : „Bea", răspundeți : „Beau fiindcă vreau, direct de la filon, adică din bidon !" Și cînd rosti cuvîntul „bidon", pocni bidonul cu un zgomot tunător și cutremurător, ca dangătul clopotelor de oțel ale iadului.

Acest preambul poate fi criticat de cei care-l consideră destinat mai curînd lecturii decît reprezentării scenice. Cronicarul de față (al cărui unic țel este redarea adevărului) are datoria să sublinieze că, în ce privește scopul său lipsit de scrupule, discursul a înregistrat un mare succes : o masă imensă de cetățeni din Drumuri Pașnice au fost atrași de larma făcută de acest om singur, care zbiera cît o întreagă mulțime. Există mase care nu țin să se revolte ; dar nu există masă căreia să nu-i placă să asiste cînd cineva se revoltă în locul ei ; un fapt pe care ar trebui să-l afle și oligarhiile cele mai zdravăn înfipte.

Triumful definitiv al lui Dalroy (regret că trebuie s-o spun), a constat însă în oferirea cîtorva mostre din băutura lui perfectă ascultătorilor care se aflau în primele rînduri. Faptul a avut un efect răscolitor. Unii au rămas încremeniți de uimire. Alții au izbucnit brusc în niște hohote de rîs care-i făceau să se țină de burtă. Cîțiva au chicotit. Alți cîțiva au aclamat. Și cu toții aruncau priviri radioase excentricului orator.

Dar veselia s-a stins subit de pe fețele lor. Și numai pentru că un bătrînel s-a alăturat grupului. Un bătrînel îmbrăcat în haine de pînză albă, cu o bărbuță albă, ascuțită, și cu un păr alb zbîrlit ca o ciumăfaie. Un omuleț pe care oricine dintre cei de față l-ar fi putut dobori cu o singură mînă, chiar cu cea stîngă.

Capitolul XIX

OSPITALITATEA CĂPITANULUI DALROY

Doctorul Morris Meadows, fie că ăsta era numele lui adevărat sau o versiune anglicizată, era originar dintr-un orășel din Germania și scrisese primele sale două cărți în limba maternă. Aceste prime două cărți au fost și cele mai bune pentru că erau animate de un real entuziasm față de științele exacte, entuziasm amestecat din păcate cu o reală ură față de ceea ce numea el superstiție, și ceea ce mulți dintre noi considerăm a fi însuși sufletul civilizației. Entuziasmul a fost mai manifest în prima carte, în care se străduise să demonstreze că lipsa de barbă la femei stă în raport direct cu o deficiență mentală. În cea de a doua carte se răfuia cu amăgirile. Într-o vreme se crezuse că reușise să demonstreze (dar numai acelora care erau de mult convinși) că Fantoma Timpului începuse să galopeze mai rapid ca înainte ; și că mitul lui Crist era un produs al minților alcoolice. Mergînd mai departe, se ciocnise din nefericire de acea instituție numită Moartea, și începu să se încaiere și cu ea. Neizbutind să găsească nici o explicație rațională obiceiului de a muri, obicei atît de răspîndit printre semenii săi, trase concluzia că era vorba de o practică pur tradițională (ceea ce pentru el însemna „revolută"). Și începu să caute cu înfrigurare metode de eludare a acestei tradiții sau de amînare a ei. Obsesie care restrînse mult sfera preocupărilor sale. Pierdu mult din acea caustică ardoare care-i umanizase ateismul tinereții, cînd ar fi fost aproape gata să se sinucidă numai din plăcerea de a dovedi că n-a găsit acolo sus nici un Dumnezeu. Idealismul anilor ulteriori deveni din ce în ce mai materialist și se concretiză printr-o suită de ipoteze și descoperiri schimbătoare cu privire la hrana cea mai sănătoasă. Nu credem necesar să reținem atenția cititorului asupra a ceea ce s-a numit Perioada Ulciului ; Perioada Algelor Marine a fost ana-

lizată cu multă competență în valoaroasa carte a profesorului Nym ; cît despre cele petrecute în Perioada Cleiurilor ar fi lipsit de eleganță să mai insistăm. În timpul unei vizite prelungite în Anglia, a nimerit din întîmplare peste exemplul de longevitate al celor trei consumatori de lapte. Și a construit pe baza acestei experiențe o teorie care, cel puțin la început, avea meritul de a fi sinceră. Din nefericire s-a dovedit a fi și profitabilă : banii au început să curgă în buzunarele inventatorului și proprietarului Muntelui de Lapte. Și atunci îl vizită un al patrulea și ultim entuziasm, care poate să apară tîrziu în viață și care nu contribuie deloc la lărgirea orizontului.

În altercația care urmă în mod firesc după descoperirea giumbușlucurilor domnului Patrick Dalroy, doctorul se arătă foarte demn, dar nu și îngăduitor. Pentru că nu era obișnuit ca pe întinderea domeniului său să se întîmple ceva important fără știrea lui sau chiar fără prezența lui. Începu prin a insinua într-o manieră agresivă că Dalroy furase bidonul din magaziile sale și trimise un grup de muncitori să numere bidoanele din fiecare depozit. Dar Dalroy nu se lăsă cu una cu două.

— L-am cumpărat la o lăptărie din Wyddington, protestă el. Și de atunci nici c-am mai utilizat altul. N-o să mă credeți, oameni buni, spuse el cu sinceritate în glas, dar înainte de a intra în prăvălia aceea eram un sfrijit. Am băut doar un singur pahar din Laptele de Munte. Și uitați-vă acum la mine !

— Nu ai nici un drept să vinzi lapte aici, interveni doctorul Meadows, cu o urmă fină de accent german în pronunție. Nu ești angajatul meu. Eu nu răspund de metodele dumitale. Nu ești reprezentantul firmei mele.

— Nu, eu sînt reclama vie, răspunse Căpitanul. Noi îți facem reclamă în toată Anglia. Uite, îl vezi pe slăbănogul ăsta pipernicit ? întrebă el arătînd spre indignatul domn Pump. El reprezintă : *„Înainte de a bea laptele de Munte al doctorului Meadows“*. Iar eu reprezint : *„După“*, adăugă domnul Dalroy cu satisfacție.

— O să rîzi la judecătorie, spuse doctorul cu o voce îngroșată de furie.

— O să rîd, încuviinţă Patrick. Ei bine, haide să dăm cărţile pe faţă, domnule. Adevărul este că ceea ce distribui eu nu-i laptele dumitale. Are cu totul alt gust. Toţi domnii de faţă pot să o confirme.

Rîsetele înăbuşite care se ridicară din mulţime făcură ca eminentului capitalist să i se urce sîngele la cap.

— Atunci, sau mi-ai furat un bidon cu lapte şi eşti un hoţ, strigă el bătînd din picior, sau ai introdus substanţe inferioare în descoperirea mea şi atunci eşti un... un contrafăcător...

— Zi mai bine un contrafactor, îl povăţui Dalroy cu amabilitate. Prinţul Albert obişnuia să spună un „contrafacerist". Dragul de Albert ! Parc-ar fi fost ieri ! Dar, de bună seamă, e azi. Şi e clar ca bună ziua că marfa noastră are cu totul alt gust. N-aş putea spune ce gust anume are (chicoteli înfundate pe la periferia mulţimii). E ceva între gustul primului baton de zahăr candel pe care l-ai supt şi muştiucul trabucului tatălui dumitale. E nevinovat ca paradisul şi arzător ca iadul. Are gustul unui paradox. Are gustul unei inconsecvenţe istorice... Nădăjduiesc că spusele mele sînt clare. Oamenii care-l îndrăgesc cel mai mult sînt cei mai simpli din cîţi a creat Dumnezeu şi gustul le aminteşte întotdeauna de sare pentru că băutura e făcută din zahăr. Gustă şi dumneata ! Şi, cu un gest de şovăielnică ospitalitate, îşi întinse braţul lung, oferindu-i obişnuitul păhăruţ. Curiozitatea despotică a prusacului fu mai puternică decît despotica sa demnitate. Sorbi o înghiţitură din lichid ; şi cît p-aci să-i sară ochii din cap.

— Ai turnat ceva în lapte ! fură primele cuvinte pe care le rosti.

— Da, încuviinţă Dalroy, aşa cum ai făcut şi dumneata. Altfel ar însemna că eşti un escroc. De ce se scrie în reclame că laptele dumitale e diferit de orice alt lapte, dacă nu dumneata l-ai făcut să difere ? De ce un pahar din laptele dumitale costă trei pence şi un pahar de lapte obişnuit costă un penny ? Pentru c-ai turnat în el ceva în valoare de două pence. Uite ce-i, domnule doctor

Meadows. Întîmplător, specialistul care va analiza laptele dumitale e un om cinstit. Am o listă de douăzeci şi unu de oameni şi jumătate, toţi cinstiţi, care efectuează asemenea analize. Îţi fac o propunere onestă. Specialistul din laborator va spune ce substanţă torn eu în lapte, dacă-l vei lăsa să descopere şi ce torni dumneata. E clar că faci un amestec, altminteri la ce-ar servi toate roţile şi pompele şi scripeţii de aici ? Vrei să-mi spui, aici şi acum, ce torni în lapte ca să-l faci atît de excesiv „de Munte" ?

Urmă o lungă tăcere, grea de aceeaşi ilaritate înăbuşită a mulţimii. Dar filantropul se lăsase cuprins de o furie demenţială. Scuturîndu-şi pumnii deasupra capului, într-un fel nefamiliar englezilor din jur, începu să strige :

— Ach ! Ştiu ce torni ! Ştiu ce torni ! Alcool ! Şi n-ai firmă ! Ce-ai să mai rîzi în faţa judecătorului !

Dalroy făcu o plecăciune, apoi se îndreptă spre maşină, unde desfăcu o serie de ambalaje şi scoase la iveală prodigioasa firmă de lemn de la „Vechea Corabie", cu vaporul ei albastru cu trei punţi şi flamura roşie a Sfîntului Gheorghe fluturînd în vînt. Înfipse firma în pătratul de iarbă şi privi triumfător în jur.

— În acest vechi han al meu, cu pereţii din lemn de stejar natural, o să rîd în faţa unui milion de judecători. Şi hanul ăsta nu are nimic neigienic. Nici tavane joase, nici atmosferă îmbîcsită. Ferestre deschise pretutindeni, cu excepţia podelei. Şi cum unii pretind că băutura alcoolică trebuie întotdeauna vîndută împreună cu merinde, ei bine, dragă doctore Meadows, avem aici o brînză care o să facă alt om din dumneata. Cel puţin aşa sper. Încercarea moarte n-are.

Dar doctorul Meadows depăşise de mult stadiul furiei. Apariţia firmei îl plasase într-o serioasă încurcătură. Ca majoritatea scepticilor, chiar cînd e vorba de unul autentic ca Bradlough, pe cît era de sceptic, pe atît era de legalist. Avea o teamă extraordinară, care conţinea în ea şi un element mai onorabil decît teama, ca nu cumva

să fie prins pe picior greșit de către poliție sau de o anchetă judiciară. Și, în plus, suferea tragedia tuturor cetățenilor care trăiesc în Anglia zilelor noastre : știa sigur că trebuie să respecte legea, fără să știe sigur ce anume vrea legea. Își amintea vag că Lordul Ivywood, cînd prezentase și susținuse marea Lege Ivywood, insistase în mod deosebit asupra importanței unice și semnificative a firmelor. Și se temea că, ignorînd acest punct, ar putea avea serioase neplăceri, ba, cine știe, ar putea fi chiar zvîrlit în închisoare, în ciuda succesului său ca om de afaceri. De bună seamă, știa că poate găsi o mie de răspunsuri la asemenea nonsens : că un petec de iarbă în plină stradă nu poate fi considerat un han ; că atunci cînd Căpitanul începuse să împartă romul firma nu fusese încă plantată, și așa mai departe. Dar mai știa foarte bine că în acest pericol negru care e legea englezească, asemenea detalii nu contează. Auzise de argumente la fel de importante care fuseseră aduse în fața unui judecător, și care nu fuseseră luate în seamă. În străfundurile minții sale exista un considerent fundamental : Lordul Ivywood făcuse din el ceea ce era, și cine știe de partea cui va fi Lordul Ivywood.

— Căpitane, spuse Humphrey Pump, vorbind pentru prima oară în acel loc. Am face mai bine s-o întindem. Simt eu lucrul ăsta în oase.

— Hangiu neospitalier ce ești ! strigă Căpitanul indignat. După toate cîte le-am făcut ca să-ți legalizez hanul ! Cum, tocmai acum cînd răsar zorii păcii peste Drumuri Pașnice ! Eu nutresc speranța că doctorul Meadows o să mai bea un pahar înainte de închidem. Dar, pentru moment, fratele Hugby are cuvîntul.

În timp ce spunea toate acestea, Dalroy servea lapte cu rom cui se nimerea. Iar doctorul Meadows era prea speriat de tehnicile judiciare englezești pentru a mai face vreo intervenție. Cînd domnul Hugby, părintele berei Hugby, își auzi strigat numele, execută un salt care aproape că-i dislocă jobenul de pe cap ; apoi rămase

imobil. După aceea, acceptă un păhăruț din noul Lapte de Munte și, brusc, fața sa deveni plină de elocvență, chiar înainte de a fi rostit un singur cuvînt.

— A apărut pe drum un automobil care vine dinspre dealuri, murmură Humphrey cu calm. În zece minute va traversa ultimul pod și se va îndrepta spre noi.

— Ei și ? ripostă Căpitanul iritat. N-ai mai văzut un automobil ?

— În valea asta, nu. Și nici în toată dimineața asta, răspunse Pump.

— Domnule Președinte, începu domnul Hugby, frînîndu-și impulsul de a se adresa cu „Domnule Vice", ca la banchetele comerciale de odinioară. Am convingerea că noi, toți cei de față, sîntem oameni cu respectul legii. Și aș dori să rămînem buni prieteni, mai cu seamă cu prietenul nostru, domnul doctor. Fie ca niciodată să nu ducă lipsa unui prieten sau a unei sticle — fiindcă astea sînt singurele lucruri care îi lipsesc. Căci, așa cum se spune, noi urcăm tot mai sus pe calea prosperității, și așa mai departe. Dar cum prietenul nostru aci de față pare să fie în drepturile sale, întrucît deține o firmă, ei bine, cred că a sosit momentul să privim toate aceste chestiuni sub un unghi mai larg, ca să spun așa. Sînt de acord că toate cîrciumioarele alea împuțite din trecut erau mai curînd dăunătoare și încălcau buna-cuviință ; recunosc că există și o seamă de oameni ignoranți, care nu-s mai buni ca porcii. Și nu spun că prietenul nostru, domnul doctor Meadows, n-a avut dreptate să stîrpească acea cloacă de cîrciumi. Dar o afacere pe picior mare, bine condusă, și cu un capital serios în spate, e cu totul altceva. Ei bine, prieteni, știți cu toții că eu am fost în branșă, deși, firește, în urma noilor reglementări am renunțat la comerț. (La acest punct, caprele își coborîră privirile și își contemplară, cu un aer vinovat, copitele.) Totuși, dețin încă un oarecare capital și n-aș avea nimic împotrivă să-l investesc în această „Veche Corabie", dacă prietenul nostru aci de față ar fi de acord să o pună pe baze comerciale.

Şi, mai ales, dacă ar accepta să mai lărgească un pic localul actual. Ha ! Ha ! Şi dacă bunul nostru prieten, doctorul...

— Potlogarule ! izbucni Meadows. Bunul tău prieten doctorul o să te facă să ţopăi în faţa judecătorului.

— Nu fiţi lipsit de simţ practic, îi răspunse berarul. Afacerea mea n-o să dăuneze cu nimic afacerilor dumneavoastră. Fiecare dintre noi are alt public, nu înţelegeţi ? Arătaţi-vă om de afaceri !

— Eu nu sînt om de afaceri, strigă savantul cu o privire crîncenă. Eu sînt un servitor al omenirii.

— Atunci de ce nu faci ceea ce doreşte stăpînul dumitale ? întrebă Dalroy.

— Automobilul a traversat podul, anunţă Pump.

— Vrei să distrugi opera mea, continuă doctorul cu sinceră pasiune. După ce că eu am clădit orăşelul ăsta, după ce că eu l-am făcut curat şi igienic, după ce că eu mă scol cu noaptea-n cap, înaintea tuturor, ca să-i veghez interesele, vine unul ca tine şi vrea să distrugă totul ca să-şi vîndă berea barbară şi vătămătoare. Şi mă mai numeşti bun prieten. Nu-ţi sînt bun prieten !

— Aici nu vă contrazic, bombăni Hugby. Dar dacă-i vorba pe-aşa, dumneavoastră nu încercaţi să vindeţi...

Un automobil se opri drept în faţa lor, stîrnind o explozie de praf, şi din el coborîră vreo şase inşi prăfuiţi. Chiar şi sub opaca deghizare a automobiliştilor, Pump reuşi să detecteze în mulţi dintre ei alura specială şi ţinuta poliţiştilor. Excepţia cea mai evidentă o constituia o siluetă lungă şi deşirată, care, după ce casca şi ochelarii fură înlăturaţi, dădu la iveală trăsăturile negricioase şi pleoştite ale lui J. Leveson, *Secretar*. Acesta se îndreptă spre scundul milionar, care-l recunoscu pe dată şi-i strînse mîna. Se consfătuiră cîteva minute, în care domnul Leveson îi arătă nişte documente oficiale. După aceea, doctorul Meadows îşi limpezi gîtlejul şi se adresă mulţimii :

— Sînt bucuros că am prilejul de a vă anunţa tuturor că această scandaloasă batjocorire a legii a fost comisă

prea tîrziu. Lordul Ivywood, cu nedezmințita sa promptitudine, a și comunicat în toate locurile importante, printre care se numără și al nostru, că a efectuat o justă și necesară modificare a legii, zădărnicind orice încercare de felul celei de față.

— În noaptea asta dormim la pușcărie, șopti Humphrey Pump. Am simțit-o eu în oase.

— E suficient să spunem, continuă milionarul, că, în conformitate cu actualul text de lege, orice persoană care vinde alcool, chiar dacă deține o firmă, e pasibilă de închisoare în cazul cînd marfa nu a fost depozitată de cel puțin trei zile în localul său.

— Mi-am închipuit eu c-o să vină cu una ca asta, mormăi Pump. Ne predăm, Căpitane, sau încercăm s-o ștergem ?

O secundă, pînă și tupeul lui Dalroy păru descumpănit și temperat. Contempla cu o privire pierdută abisul bolții de deasupra lui de parcă, asemenea lui Shelley, aștepta să se inspire din ultimii nori alburii și din azurul perfect de la capetele cerului.

În cele din urmă, rosti cu o voce suavă și meditativă doar două silabe :

— Vinde !

Pump îi aruncă o privire intensă, în timp ce pe fața lui încruntată încolțise și se răspîndea o expresie nouă. Dar doctorul era prea îmbătat de triumful său ca să poată înțelege semnificația cuvîntului lui Dalroy.

— „Orice persoană care vinde alcool", așa spune legea, stărui doctorul, fluturînd deasupra capului fila albăstruie pe care era înscris ultimul produs parlamentar.

— Păi, în ce mă privește pe mine, legea nu se aplică, răspunse Căpitanul Dalroy cu politicoasă indiferență. Eu n-am vîndut alcool. L-am oferit gratis. Poate cineva să afirme că mi-a dat bani ? Poate cineva să afirme că a văzut vreo persoană dîndu-mi bani ? Eu sînt un filantrop, întocmai ca și doctorul Meadows. Sînt portretul lui viu.

Domnul Leveson și doctorul Meadows se uitară unul la celălalt. Pe chipul primului era zugrăvită consternarea,

pe chipul celui de-al doilea se iviseră din nou toate spaimele iscate de meandrele legii.

— Am să rămîn aici timp de cîteva săptămîni, urmă Căpitanul, rezemîndu-se cu eleganță de bidon, și am să distribui gratuit această excelentă băutură, în cantitățile care vor fi solicitate de cetățeni. Se pare că districtul dumneavoastră este lipsit actualmente de asemenea marfă. Sînt convins că nimeni dintre cei de față n-ar putea obiecta împotriva unui aranjament atît de legal și atît de caritabil.

Din acest punct de vedere, se înșela însă. Deoarece cîțiva dintre cei de față păreau să obiecteze. Dar, în mod curios, nu fața ofilită și fanatică a filantropului Meadows și nici cea smeadă și cabalină a oficialului Leveson nu erau cele care exprimau protestul cel mai vehement. Fața care părea să respingă cu antipatie noua formă de caritate era cea a castelanului berei Hugby. Ochii de agrișă fiartă păreau gata să i se scurgă din cap și cuvintele îi țîșniră de pe buze înainte de a le fi putut opri :

— Și-ți închipui, bestie, că poți să vii aici ca un bufon mare ce ești și să-mi sufli comerțul de la gură...

Bătrînul Meadows se întoarse spre el cu repeziciune de viperă :

— Și care-i comerțul dumitale, domnule Hugby ? întrebă el.

Berarul clocotea de furie. Caprele își coborîră iar privirile în pămînt ceea ce, potrivit cu spusele unui poet latin, ar fi o deprindere a animalelor inferioare, în timp ce omul — întruchipat în cazul de față de domnul Patrick Dalroy — potrivit cu un alt pasaj din același poet, într-o traducere liberă dar corectă : „privea în depărtări cu ochii înălțați, contemplînd ereditara împărăție a cerurilor".

— Mă rog, tot ce pot spune, răgea domnul Hugby, este că dacă poliția a făcut atîta drum și n-a fost în stare să pună în lanțuri un vagabond murdar, cu hainele ferfeniță, eu unul pun capăt plății unor impozite uriașe și...

— Da, îl întrerupse Dalroy cu o voce tăioasă ca lama unei ghilotine, vei pune capăt activităţii dumitale, slavă Cerului. Berarii de teapa dumitale au făcut ca hanurile să duhnească a otravă, pînă cînd şi oamenii cumsecade au ajuns să le ceară desfiinţarea. Dumneata eşti mai rău chiar decît abolifionistii, pentru că dumneata ai pervertit ceea ce ei n-au cunoscut niciodată. Cît despre dumneata, măreţ om de ştiinţă, mare filantrop, idealist şi nimicitor de hanuri, dă-mi voie să te informez asupra unui fapt. Nu eşti respectat. Eşti numai temut. Ce m-ar putea determina pe mine sau pe oricare altul să te respectăm ? Spui că ai construit satul ăsta şi că te scoli cu noaptea-n cap ca să-l veghezi. L-ai construit de dragul banilor şi-l veghezi din avariţie. De ce să te respect ? Pentru că nu consumi hrană normală, doar ca digestia dumitale amărîtă să-ţi permită să trăieşti mai mult decît alţi oameni care-ţi sînt superiori ? Pentru ce să fii dumneata zeul acestei văi, dumneata al cărui singur zeu e burta ? Numai pentru că nu-ţi iubeşti zeul, ci te temi de el ? Du-te acasă şi rosteşte-ţi rugăciunile, bătrîne, pentru că tot omul e muritor. Citeşte Biblia, aşa cum se obişnuieşte la voi, în Germania. Bănuiesc că a fost un timp cînd o citeai ca să culegi substanţă, aşa cum o citeşti acuma ca să culegi doar găuri. Eu unul n-o citesc, din păcate, dar îmi aduc aminte de un pasaj, în traducerea bătrînului Mulligan, şi-am să ţi-l spun ca să cugeţi asupră-i :

„...dacă oraşul n-a fost durat de Dumnezeu, truda celor care l-au clădit a fost în van (şi la aceste cuvinte îşi desfăcu braţul într-o mişcare atît de naturală şi de vastă, încît, o clipă, oraşul păru într-adevăr o jucărie din carton colorat la picioarele unui gigant) ; şi dacă Dumnezeu nu fereşte oraşul, veghea paznicului e în van. E zădarnic să te scoli în zori şi să te nutreşti cu pîinea grijii ; pentru că Dumnezeu a dat somnul celor pe care i-a îndrăgit."

Încearcă, omule, să înţelegi tîlcul acestor cuvinte. Şi nu te frămînta pentru faptul că-s apocrife. Şi acum, Hump, călătorului îi stă bine cu drumul ; m-am săturat de ţiglele

verzi de aici. Haide, umple-mi o cupă ! — şi trînti butoiaşul în maşină. Haide, umple-mi un bidon ! — şi trînti şi bidonul în maşină.

„Haide, pune şaua pe cal, şi adună-mi oştile,
Tremuraţi voi capre vesele, şi în spaimă huzuriţi,
Căci ne vom revedea, voi, laptele şi cu mine !"

Acest cîntec improvizat se îndepărtă odată cu domnul Dalroy, în maşina în care gonea. Şi automobiliştii se găseau la mare depărtare de orice posibilitate de urmărire din Drumuri Paşnice, cînd le veni ideea să facă un popas. Se aflau încă pe malul rîului nobil, şi cînd dădură de o pajişte înveşmîntată în ferigă şi presărată cu mesteceni înfăşuraţi în panglici de argint, cu apa întristătoare şi licăritoare la poale, domnul Dalroy îi ceru prietenului său să oprească maşina.

— Apropo, spuse Humphrey la un moment dat. Un lucru nu l-am înţeles eu. De ce se temea aşa de rău de analiza laptelui ? Ce otravă, ce chimicale toarnă în lapte ?

— H_2O, răspunse Căpitanul, pe care o beau şi eu, dar fără lapte.

Şi se aplecă deasupra rîului, luînd apă în căuşul palmelor, aşa cum făcuse şi în zorii zilei.

Capitolul XX

TURCUL ŞI PICTURA FUTURISTĂ

Domnul Adrian Crooke era un renumit farmacist a cărui prăvălie se găsea în apropiere de gara Victoria ; dar înfăţişarea lui vădea mai multă gîndire decît i se cere de obicei unui farmacist renumit. Avea o faţă ciudată,

prematur îmbătrînită şi uscată ca un pergament, dar vioaie şi hotărîtă, înmagazinînd inteligenţă în fiecare rid. Şi conversaţia lui, atunci cînd conversa, era la înălţimea înfăţişării : călătorise prin multe ţări şi avea o mare provizie de anecdote legate de cele mai bizare şi uneori sinistre laturi ale profesiunii sale : îţi revela viziuni asupra perfidelor droguri orientale, îţi sugera ipoteze asupra ingredientelor folosite în otrăvurile din timpul Renaşterii. Nu-i nevoie să spunem că domnul Crooke, personal, era un farmacist foarte respectabil şi integru, altfel nu s-ar fi bucurat de o clientelă atît de numeroasă, mai ales printre cei suspuşi. Dar îl pasiona studiul epocilor sumbre şi al locurilor tenebroase în care ştiinţa se apropiase de graniţele magiei şi chiar ale crimei. De aceea, se întîmpla adeseori ca persoane convinse, în mod raţional, că mania lui era inofensivă, ba chiar instructivă, să plece de la el, pe o noapte ceţoasă, plină de mistere, cu capul împuiat de poveşti înfiorătoare despre mîncători de haşiş sau despre roze otrăvite, încît nu se puteau împiedica să-şi imagineze că farmacia lui, cu borcanele-i purpurii sau galbene ca nişte boluri cu sînge sau cu pucioasă, era într-adevăr un lăcaş al magiei negre.

Fără îndoială, plăcerea unor astfel de povestiri îl adusese pe Hibbs-În-Orice-Caz la farmacie ; ca şi dorinţa de a mai sorbi un pahar din tonicul cu care încercase să-şi limpezească minţile atunci, lîngă fereastra deschisă din apartamentele Lordului Ivywood, cînd îl descoperise Leveson. Lucru care nu-l împiedică pe Hibbs să-şi manifeste mirarea şi o oarecare stinghereală cînd îl văzu şi de astă dată pe Leveson intrînd în aceeaşi farmacie şi cerînd acelaşi tonic. Într-adevăr, Leveson arăta îndeajuns de răvăşit şi de istovit încît să aibă nevoie de un tonic.

— Ai fost plecat din oraş în ultimele zile, nu-i aşa ? întrebă Leveson. Am avut ghinion. Iar ne-au scăpat din mînă, datorită unei chichiţe juridice. Poliţia a refuzat să-i aresteze ; pînă şi bătrînul Meadows a fost de părere c-ar fi ilegal. Mi s-a făcut lehamite de toată treaba asta. Unde te duci ?

— Mi-am propus să trec pe la expoziția aia post-futuristă. Bănuiesc că-l voi găsi acolo și pe Lordul Ivywood, îl conduce pe Profet să-i arate tablourile. Eu nu pretind să fiu un cunoscător în ale artei, dar am auzit că-i foarte reușită.

Urmă un lung răstimp de tăcere, pînă cînd, în sfîrșit, domnul Leveson se pronunță :

— Oamenii sînt întotdeauna ostili la ideile noi.

Urmă un alt lung răstimp de tăcere, pînă cînd, în sfîrșit, și domnul Hibbs se pronunță :

— La urma urmei, au spus același lucru și despre Whistler.

Reconfortat de acest ritual, domnul Leveson deveni conștient de existența lui Crooke, și i se adresă cu vioiciune :

— La fel se întîmplă și în domeniul dumitale, nu ? Presupun că marii pionieri ai chimiei au avut aceeași soartă la vremea lor.

— Da, bunăoară familia Borgia, răspunse domnul Crooke. Toată lumea îi detesta.

— Ești neserios, știi, îl admonestă Leveson pe un ton obosit. Bine, la revedere. Vii, Hibbs ?

Și cei doi gentlemeni, amîndoi purtînd cilindre pe cap și elegante costume de vizită, porniră împreună să coboare strada. Era o zi însorită, soră geamănă cu cea care strălucise atît de radios în ajun asupra imaculatului sat Drumuri Pașnice. Plimbarea lor era plăcută, de-a lungul unei străzi frumoase, cu clădiri înalte și copaci scunzi, pe malul Tamisei. Căci tablourile erau expuse într-o galerie mică dar renumită, situată într-o clădire rococo ale cărei trepte coborau aproape pînă la rîu. Edificiul era mărginit de ambele părți și în spate de straturi de flori viu colorate, iar pe platforma de sus a treptelor de la intrare, în fața portalului bizantin, stătea bunul lor prieten Misysra Ammon, îmbrăcat într-un costum de o neobișnuită splendoare și zîmbind cu generozitate. Dar nici

priveliştea acestei parfumate flori orientale nu izbuti să însenineze spiritul mohorîtului secretar.

— Aţi venit să vedeţi decoraţiile ? întrebă Profetul radios. Sînt aproobate. Le-am aproobat.

— Am venit să vedem tablourile post-futuriste, preciză Hibbs ; dar Leveson rămase tăcut.

— Nu sînt tablouri, altfel n-aş fi puutut să le aproob. Pentru cei de religia mea, tablouurile nu sînt buune. Tablouurile sînt idoli, dragi prieteni. Dar priviţi aicea, urmă el întorcîndu-se şi întinzînd un deget solemn, chiar sub nasul lor, în direcţia galeriei. Uitaţi-vă şi voi şi veţi vedea că nu există idoli. Nici un fel de idol. Am analizat cu atenţie tot ce se găseşte în ramele astea. Şi am aproobat fiecare hîrtie înrămată în parte. Nici o urmă de formă omenească ! Nici o urmă de formă de animal. Nu-s decît decoraţii, la fel de bune ca şi cele de pe covoare. Nu fac nimănui rău. Lordul Ivywood a zîmbit fericit pentru că i-am spuus că, într-adevăr, islamismul face progrese. Vechii musulmani îngăduuiau să se picteze portretul plantelor. Dar aici n-am găsit nici măcar plante.

Hibbs, a cărui profesiune era tactul, gîndi că nu era de dorit ca eminentul Misysra să continue a propovădui întregii străzi şi rîului, de pe scările expoziţiei. Aşa încît trecu pe lîngă el, propunînd să intre cu toţii şi să vadă. Profetul şi secretarul îl urmară. În holul de la intrare se găsea Lordul Ivywood, cu faţa albă ca o statuie. Unica statuie pe care neo-musulmanii aveau îngăduinţa s-o venereze.

Pe o sofa, asemănătoare cu o insulă purpurie în oceanul parchetului, şedea Enid Wimpole, discutînd înflăcărat cu vărul ei, Dorian. De fapt, uza de toate argumentele pentru a preveni cearta de familie ce urma să se dezlănţuie în urma incidentului de la Parlament. În perspectiva fundalului, plutea Lady Joan Brett. Şi dacă atitudinea ei faţă de pictura post-futuristă nu vădea nici o notă de extaz şi nici măcar de curiozitate, trebuie să mărturisim, ca să nu nedreptăţim acest curent, că tînăra părea la fel de

indiferentă și față de parchetul pe care călca sau față de propria ei umbrelă. Rînd pe rînd, alte figuri sau grupuri, aparținînd aceleiași lumi, își făcură apariția în expoziția post-futuriștilor. O lume foarte mică, dar îndeajuns de mare sau îndeajuns de măruntă încît să guverneze o țară — adică o țară fără un ideal. O lume care posedă toate deșertăciunile gloatei ; și toate reticențele unei societăți secrete.

Leveson se îndreptă instantaneu spre Lordul Ivywood, scoase un teanc de hîrtii din buzunar și începu să-i descrie cu exactitate fuga din Drumuri Pașnice. Fața Lordului nu se clinti ; el era, sau se credea a fi, mai presus de anumite lucruri. Niciodată n-ar fi dojenit un slujitor în fața unor persoane superioare acestuia din punct de vedere social. Totuși, nimeni n-ar fi putut spune că Lordul arăta mai puțin glacial și mai puțin marmorean decît înainte.

— Am făcut toate investigațiile posibile asupra direcției pe care au luat-o, urmă secretarul și, după toate probabilitățile, au apucat-o pe drumul spre Londra.

— Foarte bine, replică statuia. Acolo îi vom prinde mai ușor.

Lady Enid reușise, printr-o serie de asigurări (dintre care, regret că trebuie s-o spun, majoritatea erau minciuni), să împiedice scandalul pe care vărul ei Dorian voise să i-l facă în public vărului ei Philip. Dar cunoștea prea puțin psihologia masculină dacă-și închipuia că reușise să împiedice și revolta intelectuală a poetului împotriva politicianului. Din momentul în care-l auzise pe domnul Hibbs rostind „Mda ! mda !" și poruncind polițistului să-l aresteze, sentimentele lui Dorian Wimpole luaseră, în decurs de patru zile și patru nopți, o direcție diametral opusă idealurilor domnului Hibbs. Și apariția bruscă a acestui diplomat fără cusur fusese suficientă ca să-i prefacă fluxul mental într-o cataractă. Dar cum nu-l putea înjura pe Hibbs, pe care abia de-l cunoștea, și cum nu-l putea înjura pe Ivywood, cu care abia se reîmpăcase formal, devenea absolut necesar să înjure pe alt-

cineva sau altceva în locul lor. Toți cei care așteaptă Zorii unei Arte Noi vor fi profund mîhniți să afle că tocmai reprezentanții școlii post-futuriste au încasat roadele acestei mîinii deturnate. În zadar afirma domnul Leveson la intervale regulate că „Oamenii sînt întotdeauna ostili la ideile noi". În zadar replica domnul Hibbs în același ritm că „La urma urmei, au spus același lucru și despre Whistler". Furia lui Dorian nu se lăsa potolită de asemenea paleative.

— Turcul ăla are mai multă minte decît voi toți, striga el. Pentru că n-a văzut în toată pictura asta decît hîrtie de tapetat pereții. Și eu aș numi-o un tapet de prost gust. Tapetul care urcă temperatura unui om bolnav. Dar ca să pretinzi că ar fi tablouri... ai putea la fel de bine să le numești locuri la parada Lordului-Primar. Un loc la paradă nu-i loc atîta timp cît nu-ți îngăduie să vezi parada. Și o pictură nu-i o pictură atîta timp cît nu-ți îngăduie să vezi pictura. În fond, acasă la tine poți să șezi mai comod decît pe un loc prost la paradă. Și în casa ta te poți plimba mai confortabil decît într-o galerie de tablouri. Nu există decît un singur lucru care să justifice o paradă sau o expoziție de pictură, și anume să poți spune că a fost ceva de văzut. Ei bine, arătați-mi și mie ce-i de văzut aicea !

— Nu-i chiar așa, zise Lordul Ivywood bine dispus, arătînd spre peretele din fața lui. Dă-mi voie să-ți arăt „Portretul unei bătrîne doamne".

— Da, și care-i ăla ? întrebă Dorian cu îndărătnicie.

Domnul Hibbs se pripi să-l identifice printr-un gest, dar, din nefericire, indică tabloul intitulat „Ploaie în munții Apenini", în loc de „Portretul unei bătrîne doamne", ceea ce avu darul de a spori iritarea domnului Dorian Wimpole. După toate probabilitățile, așa cum a explicat ulterior domnul Hibbs, eroarea s-a datorat faptului că o mișcare bruscă a cotului domnului Wimpole s-a interferat cu degetul său arătător care indica tabloul. În orice caz, stînjeneala i-a pricinuit domnului Hibbs un șoc atît de violent

și de paralizant, încît s-a văzut nevoit să se refugieze la bufetul cu aperitive, unde s-a regalat cu trei pateuri cu homar și un pahar din acea șampanie care-l dusese cu cîtăva vreme înainte la pierzanie. Dar de astă dată se limită la un singur pahar și se reîntoarse în saloanele galeriei cu o intactă responsabilitate diplomatică.

Se reîntoarse pentru a-l găsi pe Dorian Wimpole antrenat într-o controversă cu Lordul Ivywood, care-l făcea să uite orice considerente de timp, spațiu și mîndrie personală, întocmai cum se întîmplase și atunci cînd avusese disputa cu Patrick Dalroy, într-o pădure de pini muiată în întuneric, și avînd drept martori o căruță și un măgar. Pînă și interesul lui Philip Ivywood părea stîrnit ; s-ar putea chiar spune că ochii reci îi scînteiau ; fiindcă, deși plăcerea lui avea o structură pur intelectuală, era în același timp cît se poate de sinceră.

— Eu am încredere în ceea ce n-a fost niciodată încercat ; îmi place să urmăresc ceea ce n-a fost niciodată experimentat, spunea el pe un ton calm, cu modulații plăcute. Tu afirmi că această pictură transformă însăși natura artei. Ei bine, eu *vreau* să transform însăși natura artei. Viața constă într-o perpetuă transformare. Exagerarea înseamnă doar o creștere.

— Dar exagerarea a ce ? întrebă Dorian. În tablourile astea nu văd nici o urmă de exagerare, pentru că nu văd nici o urmă a ceea ce ar fi dorit pictorii să exagereze. Nu poți exagera penele unei vaci sau picioarele unei balene. Poți desena o vacă cu pene sau o balenă cu două picioare, doar așa, ca să faci o glumă — deși nu prea cred că tu ai gusta asemenea glume. Dar înțelegi tu, dragă Philip, ca gluma să aibă haz, trebuie ca vaca să arate a vacă și nu ca un obiect neutru cu pene. Iar balena trebuie să arate a balenă, și picioarele a picioare. Pînă la un anumit punct, poți combina lucrurile ; pînă la un anumit punct, le poți distorsiona. Dar odată depășit acest anumit punct, dispare identitatea ; și cînd dispare identitatea, dispare totul. Un centaur are în el o anumită doză de om și

o anumită doză de cal. Dar nu trebuie să confunzi centaurul cu un om cu mutră de cal. Şi o sirenă trebuie să semene a femeie, chiar dacă se întîmplă ceva suspect cu membrele ei inferioare.

— Nu-i aşa, îl contrazise Lordul Ivywood, cu aceeaşi voce calmă. Înţeleg ce vrei să spui, dar nu sînt de acord. Eu aş dori ca centaurul să se transforme în altceva, care nu e nici om nici cal.

— Dar nu în ceva care să n-aibă nimic nici de om nici de cal ? întrebă poetul.

— Ba da, răspunse Ivywood cu acelaşi licăr ciudat în ochii lui incolori. În ceva care să nu aibă nimic nici din unul nici din celălalt.

— Dar la ce bun ? stărui Dorian. Un lucru care se schimbă total e ca şi cum nici nu s-ar fi schimbat. Nu atinge un moment de criză. Nu sugerează prin nimic schimbarea pe care a parcurs-o. Dacă tu te trezeşti mîine dimineaţă sub chipul şi înfăţişarea doamnei Dope, o bătrînă care dă camere cu chirie la Broadstairs, vei fi pur şi simplu doamna Dope — mă rog, nu mă îndoiesc că doamna Dope e o persoană mai raţională şi mai fericită decît tine. Da, dar în ce sens ai evoluat *tu* ? Care parte din *tine* a devenit mai bună ? Nu înţelegi că identitatea, acest factor primordial, este limita extremă impusă oricărei fiinţe vii ?

— Nu ! răspunse Philip cu o violenţă reprimată. Nu recunosc nici o limită care poate fi impusă fiinţelor vii.

— Atunci înţeleg, replică Dorian, de ce nu ai scris niciodată vreo poezie, cu toate că ţii discursuri atît de strălucite.

Lady Joan, care privea plictisită o fastuoasă combinaţie de roşu şi verde asupra căreia Misysra îi atrăsese atenţia (implorînd-o să ignore titlul idolatru care pretindeă c-ar fi : „Prima comuniune pe ninsoare") îşi întoarse subit faţa spre Dorian. Era o faţă care n-ar fi putut lăsa mulţi bărbaţi indiferenţi, mai ales cînd li se arăta atît de brusc.

— De ce nu poate să scrie poezie ? întrebă ea. Vrei să spui că n-ar suporta limitele fixe ale rimei și ritmului ?

Poetul reflectă un moment, apoi răspunse :

— Mă rog, în parte și asta, dar eu am vrut să spun mai mult de atît. Cum între rude putem vorbi deschis, voi repeta ceea ce spune toată lumea despre Philip : că e lipsit de simțul umorului. Dar nu asta îi reproșez eu. Ce mă supără pe mine e că Philip e lipsit de patos. Nu are simțul limitelor omenești. Asta-i, și deci nu va putea să scrie poezie.

Profilul rece și impasibil al Lordului Ivywood era întors către o îmbinare de negru cu galben care se intitula : „Entuziasm." Dar Joan Brett se aplecă spre el cu strălucitoarea-i față măslinie și-i strigă pe un ton provocator :

— Dorian spune că ești lipsit de patos. Care-i adevărul, ai sau n-ai patos ? Pretinde că nu ai simțul limitelor omenești.

Ivywood, fără să-și desprindă privirea de la reprezentarea picturală a entuziasmului, se rezumă să răspundă :

— Nu ; nu am simțul limitelor omenești.

Apoi își puse pe nas ochelarii care-l îmbătrîneau, pentru ca să poată examina pictura mai bine. După un timp, îi scoase și întoarse spre Joan o față mai palidă ca de obicei.

— Joan, începu el, eu doresc să străbat căi pe care n-a călcat încă picior de om și să descopăr ceva aflat dincolo de lacrimi și de rîs. Și drumul meu va fi numai al meu, pentru că îl voi construi eu însumi, așa cum își construiau vechii romani drumurile. Și experiențele mele nu se vor petrece la gardurile sau șanțurile de la marginea drumului ; ci la granițele gîndirii pure care înaintează neîncetat. Voi gîndi ceea ce a fost de negîndit pînă cînd n-a fost gîndit de mine ; voi iubi ceea ce nici măcar n-a trăit pînă cînd n-a fost iubit de mine. Și voi fi singur, așa cum numai primul om a fost.

— Se spune, răspunse Joan după o tăcere, că primul om a căzut.

— Cine spune ? Preoţii ? Da, dar pînă şi ei recunosc că atunci cînd a căzut, a învăţat să deosebească binele de rău. La fel cum şi aceşti artişti se străduie să descopere o distincţie care pentru noi e încă obscură.

— Ah, exclamă Joan, privindu-l cu un interes real şi neobişnuit. Aşadar nici tu nu *vezi* nimic în tablourile astea ?

— Văd ruperea barierelor şi a limitelor, răspunse Ivywood. Dincolo de acest lucru, nu văd nimic.

Un timp, tînăra fixă podeaua, trasînd arabescuri cu vîrful umbrelei, asemenea cuiva căruia i s-a spus un lucru ce trebuie bine rumegat. Pe urmă izbucni abrupt :

— Dar poate că ruperea barierelor duce la ruperea a orice altceva.

Ochii limpezi şi incolori o fixară cu răceală.

— Poate că da, răspunse Lordul Ivywood.

Dorian Wimpole, care se îndepărtase ca să se uite la un tablou, făcu o mişcare bruscă, strigînd :

— Hei ! Ce mai e şi asta ?

Domnul Hibbs se uita cu ochi holbaţi şi gura căscată lá uşa de la intrare.

Încadrat în arcada portalului bizantin, stătea un bărbat voinic, ciolănos, îmbrăcat în haine jerpelite dar foarte curate. Avea o faţă aspră, cu trăsături puternice, emanînd inteligenţă, iar barba neagră care-i înconjura bărbia îi dădea un aer de puritan. Într-un fel, întreaga-i personalitate păru revelată şi explicată cînd începu să vorbească cu un puternic accent din nord.

— Bună, băieţi ! începu el plin de jovialitate, ăsta-i loc de pictură, văz. Da' eu venii să sug o 'albă. Ha ! Ha !

Leveson şi Hibbs se uitară unul la celălalt. Apoi Leveson o zbughi afară. Lordul Ivywood nu clinti. Dar domnul Wimpole, mînat de curiozitatea poetului, se apropie de străin şi începu să-l studieze.

— E îngrozitor ! exclamă Enid Wimpole într-un murmur auzit de toţi. Omul ăsta e beat !

— Ba, deloc, fetiţo, o asigură străinul cu galanterie. N-am mai fost beat de la ultimul tîrg din Hurley, şi-s ani de-atunci. Sînt un băiat bun şi-mi cîştig pîinea pe unde apuc, ca să mă întorc înapoi la Wharfedale. Da' ce-i rău într-o 'albă de bere, fetiţo ?

— Eşti sigur, îl întrebă Dorian Wimpole cu un ciudat soi de curiozitate delicată, eşti absolut *sigur* că nu eşti beat ?

— Nu-s beat, repetă omul cu veselie.

— Chiar dacă aici ar fi un local autorizat să vîndă băuturi... începu Dorian pe acelaşi ton diplomatic.

— Păi aveţi firmă la poartă, îi curmă vorba străinul.

Expresia de plictisită nedumerire de pe chipul lui Joan Brett se schimbă într-o clipită. Din cîţiva paşi, fu la uşă ; se uită afară, apoi se întoarse şi se aşeză pe canapeaua purpurie.

Dar Dorian părea fascinat de ancheta lui asupra stării de trezie afirmată şi susţinută de omul ce-şi cîştiga pîinea pe unde apuca, pentru ca să se poată întoarce la Wharfedale.

— Chiar dacă aici ar fi un local autorizat, repetă el, băutura ţi-ar putea fi refuzată dacă eşti în stare de ebrietate. Şi-acum spune-mi, eşti *absolut* sigur că nu eşti beat ? De pildă, dac-ar ploua afară, ţi-ai da seama ?

— Da, răspunse omul cu mare convingere.

— Şi ai putea recunoaşte un lucru obişnuit de prin părţile dumitale, continuă Dorian cu meticulozitate ştiinţifică, să zicem o femeie, o doamnă bătrînă ?

— Da, răspunse omul înveselit.

— Ce tot vrei de la creatura asta ? şopti Enid cu nervozitate.

— Încerc, răspunse poetul, încerc să împiedic un om cu minte să dea iama într-o galerie smintită. Te rog să mă ierţi, domnule. Deci, aşa cum spuneam, ai recunoaşte asemenea lucruri, o ploaie, o doamnă bătrînă, dacă le-ai vedea într-un tablou ? Ştii ce înseamnă un peisaj, şi ştii ce înseamnă un portret, nu-i aşa ? Scuză-mă că te întreb,

dar, vezi dumneata, noi sîntem responsabili cît ţinem localul ăsta deschis.

La aceste cuvinte, orgoliul aprig al omului din nord ţîşni spre ceruri ca un cîrd de ciori.

— Noi care săpăm la cărbune nu sîntem chiar aşa proşti cum ne crezi dumneata, băiete. În oraşu-n care m-am născut eu era un muzeu de picturi tot aşa frumos ca la Lon'ra. Da, şi mă tot uitam la tablouri.

— Îţi mulţumesc, spuse Wimpole îndreptîndu-şi deodată degetul spre perete. Atunci vrei să fii atît de amabil să te uiţi la astea două tablouri, de pildă. Unul înfăţişează o femeie bătrînă, şi celălalt o ploaie în munţi. E numai o simplă formalitate. Ai să-ţi capeţi băutura imediat după ce-ai să-mi spui care-i unul şi care-i celălalt.

Omul din nord îşi aplecă spinarea lată în faţa celor două rame şi le scrută cu răbdare conţinutul. Lunga tăcere care urmă păru să-i calce pe nervi tinerei Joan, care se ridică, plină de neastîmpăr, şi se duse întîi să se uite pe fereastră, apoi pe uşa de la intrare.

În cele din urmă, criticul de artă improvizat îşi îndreptă spinarea şi întoarse spre cei din jur o faţă mare, nedumerită, plină de filozofică neînţelegere.

— Nu ştiu cum, da' se vede că totuşi îs beat. M-oi fi îmbătat făr' să ştiu.

— Mi-ai servit dovezile, strigă Dorian cu însufleţire. Aproape că ai salvat civilizaţia. Pe Dumnezeul meu, îţi meriţi băutura.

Şi aduse de la bufet o cupă mare de şampanie hibbsiană. Ocoli gestul omului care voia să-i plătească băutura, alergînd afară din galerie, pe treptele din faţa clădirii.

Acolo o găsi pe Joan. Fata văzuse de la o fereastră laterală lucrul incredibil pe care se aşteptase să-l vadă ; şi care explica grotesca scenă petrecută înăuntru. Văzuse stindardul de lemn al domnului Pump, înfipt in stratul de flori şi lăfăindu-se în soare, senin, de parc-ar fi fost o plantă tropicală. Şi totuşi, în scurtul interval de timp cît

s-a deplasat de la fereastră pînă la uşă, obiectul se făcuse nevăzut, de parc-ar fi vrut să-i reafirme că totul nu era decît un vis zburător. Dar în faţa casei, văzu doi oameni într-o maşină mică, gata să demareze. Erau deghizaţi în costume de automobilişti ; însă Joan ştia foarte bine cine sînt. Şi tot ce era profund în ea, tot ce era scepticism, tot ce era stoicism, tot ce era nobil o făcură să rămînă nemişcată, ca una dintre coloanele portalului. Însă un cîine pe nume Quoodle, sări în sus în maşina care se pusese în mişcare şi începu să latre frenetic, de îndată ce o văzu. Şi cu toate că rezistase cu atîta stăpînire de sine şi bravură la tot restul, ceva din inocenţa primară a animalului făcu să i se umple ochii de lacrimi.

Era aproape orbită de plîns, totuşi văzu cu claritate extraordinarul fapt care urmă. Domnul Dorian Wimpole, al cărui costum nu avea nici o contingenţă cu automobilismul, îmbrăcat conform acelui compromis între modă şi artă ce pare adecvat pentru vizitarea unei galerii de tablouri, nu rămase nemişcat ca una dintre coloanele portalului. Ci se năpusti pe scări, alergă după maşină şi reuşi să sară în ea, fără să deranjeze echilibrul jobenului tip Whistler.

— Bună ziua, îi spuse el lui Dalroy pe un ton prietenos. Îmi datorezi o plimbare cu maşina, ştii ?

Capitolul XXI

DRUMUL SPRE ORAŞUL CARUSEL

Patrick Dalroy îl măsură pe invadator cu o privire îngîndurată şi amuzată în acelaşi timp, şi se mulţumi să-i spună :

— Nu ţi-am furat maşina. Crede-mă, n-am avut cea mai mică intenţie să ţi-o fur.

— Ştiu, răspunse Dorian. Am aflat toată tărăşenia. Şi cum voi sînteţi partea nedreptăţită, ca să spun aşa, e de datoria mea să-ţi mărturisesc că nu sînt deloc de acord cu Ivywood în ce priveşte treaba asta. Nu sînt de acord cu el sau, ca să vorbesc în termeni muzicali, el e cel dezacordat. Şi asta de cînd m-am deşteptat, după o cină cu stridii, şi m-am pomenit la Camera Comunelor cu paznicul care striga : „Cine se duce acasă ?"

— Zău ? întrebă Dalroy îmbinîndu-şi sprîncenele roşii stufoase. Gardienii din Parlament strigă : „Cine se duce acasă ?"

— Da, răspunse Wimpole cu indiferenţă. E o rămăşiţă a unui vechi obicei care datează din zilele cînd membrii Parlamentului erau atacaţi în stradă.

— Da ? Şi azi de ce nu mai sînt atacaţi ? întrebă Dalroy, cît se poate de raţional.

Urmă o tăcere.

— E un mister, conchise în cele din urmă Căpitanul. Dar „Cine se duce acasă ?" e o formulă delicioasă.

Căpitanul îl primise pe poet în maşină cu toate dovezile posibile de afabilitate şi de satisfacţie, dar oaspetele, avînd o intuiţie ascuţită în ce-i privea pe oamenii din categoria lui, îşi dădu seama că Dalroy era cam distrat. În timp ce goneau ca fulgerul prin labirintul din sudul Londrei (pentru că Pump traversase podul Westminster şi se îndrepta acum spre colinele din Surrey), uriaşii ochi albaştri ai uriaşului cu păr roşu cercetau cu atenţie străzile, plimbîndu-şi privirile în sus şi-n jos. După pauze de tăcere din ce în ce mai prelungite, găsi, în sfîrşit, cu cale să-şi exprime gîndurile :

— Nu găseşti că sînt foarte mulţi farmacişti în Londra în zilele noastre ?

— Aşa o fi ? răspunse Wimpole indiferent. Da, uite două farmacii foarte aproape una de cealaltă.

— Și amîndouă poartă același nume, precizează Dalroy : Crooke. Și am văzut că același domn Crooke avea o farmacie și dincolo de colțul străzii. S-ar părea că e o zeitate omniprezentă.

— Probabil că e o firmă extinsă, observă Dorian Wimpole.

— Prea extinsă față de profiturile care se realizează în ramura asta, comentă Dalroy. Ce nevoie au oamenii de două farmacii identice, una lîngă alta ? Intră cu un picior în una și c-un picior în cealaltă ca să li se taie bătăturile la ambele picioare odată ? Sau iau un acid în una și un alcalin în cealaltă, așteptînd să se producă reacția între cele două farmacii ? Sau înghit o otravă în una și antidotul în cealaltă ? Înseamnă să împingi rafinamentul prea departe. Seamănă aproape cu o viață dublă.

— Dar poate că acest domn Crooke e un farmacist extrem de cunoscut, își dădu părerea domnul Wimpole. Poate că are un anumit preparat la care se înghesuie lumea.

— Eu cred că în cazul unui farmacist există limite la o asemenea înghesuială, replică Dalroy. Cînd un tutungiu vinde un tutun foarte bun, e posibil ca oamenii să fumeze din ce în ce mai mult, închizînd ochii la efectele nocive. Dar n-am auzit de nimeni care să facă abuz de untură de pește. Chiar și untdericina, aș spune, e privită mai curînd cu respect decît cu plăcere.

După cîteva minute de tăcere, întrebă :

— Pump, crezi că ne putem opri un moment aici ? Nu-i periculos ?

— Nu-i periculos, dacă-mi promiți să nu te lansezi în cine știe ce scandal în farmacie.

Automobilul se opri în fața unei a patra sucursale a arsenalului domnului Crooke, și Dalroy intră în farmacie. Înainte ca Pump și musafirul lor să fi putut schimba o vorbă, Căpitanul reapăru, cu o ciudată expresie pe chip și cu o curioasă grimasă a gurii.

— Domnule Wimpole, i se adresă Dalroy, vrei să ne faci plăcerea să fii oaspetele nostru în seara asta la cină? Mulţi ar considera că e o invitaţie absolut neprotocolară la o masă absolut neconvenţională. Şi s-ar putea să fim nevoiţi a cina la poalele unui gard viu sau chiar într-un copac. Dar dumneata eşti un om de gust ; şi în faţa unui om de gust n-avem de ce ne scuza pentru romul lui Hump sau pentru brînza lui Hump. În seara asta, vom bea şi vom mînca după placul inimii. Va fi un banchet. Nu sînt foarte sigur dacă noi doi sîntem duşmani sau prieteni. Dar cel puţin, în seara asta, vom încheia pace.

— Sper că sîntem prieteni, răspunse poetul zîmbind. Dar de ce vom încheia pace, în mod special, în seara asta ?

— Pentru că mîine va fi război, declară Patrick Dalroy, şi nu ştiu de care parte te vei afla. Tocmai am făcut o descoperire foarte bizară.

Se învălui din nou în tăcere, în timp ce lăsau rapid în urmă marginile Londrei şi intrau în pădurile şi dealurile de dincolo de Croydon. Dalroy continua să fie la fel de îngîndurat. Dorian se lăsă dezmierdat de aripa diafană a somnolenţei care-l toropeşte pe omul transportat brusc şi rapid în aer liber, după ce a zăcut îndelung în saloane supraîncălzite. Pînă şi cîinele Quoodle adormi în fundul maşinii. Cît despre Humphrey Pump, acesta vorbea foarte rar cînd avea altceva mai bun de făcut. Aşa se întîmplă că largi privelişti şi panorame lunecară pe lîngă ei cu repeziciunea cu care se succed imaginile într-o lanternă magică, şi lungi intervale de timp se scurseră înainte ca vreunul din ei să mai fi rostit vreo vorbă. Cerul îşi schimba culorile de la auriul palid şi verdele înserării la albastrul arzător al unei fierbinţi nopţi de vară, o noapte cu stele fierbinţi. Pereţii de pădure care zburau pe lîngă ei ca nişte lungi suliţe africane, erau alcătuiţi, la început, din varietatea arborilor de grădină şi a boschetelor îngrădite de garduri. Pentru ca mai tîrziu să fie înlocuiţi de nesfîrşite dreptunghiuri de pin alb, bordate de copăcei rari, cenuşii. Curînd, bordurile dispărură, pădurile de pin se îndesiră, drumurile se bifurcară, se ramificară care-nco-

tro. O jumătate de oră mai tîrziu, Dalroy începu să recunoască o notă romantică și chiar vag evocatoare de amintiri în unduirile peisajului. Dar Humphrey Pump știa demult că intraseră pe pămîntul ținutului său natal.

În măsura în care trăsăturile unui ținut pot fi definite printr-un detaliu, s-ar zice că specificul acestuia nu consta atît de mult în drumurile povîrnite, cît în perpetua lor spiralare. Drumul părea mai curînd o cărare de munte și, cu cît era mai abrupt, dînd impresia că sfîrșește în gol, cu atît reapărea apoi mai sprințar. Ai fi zis că urcau un deal înalt, întunecos, alcătuit dintr-o puzderie de coline cu coame rotunjite. Ca un ciorchine de cupole. Printre aceste cupole, drumul se cățăra și se strecura printr-o multitudine de curbe și de unghiuri. Nu-ți venea să crezi că se poate răsuci și învîrti atîta în jurul lui însuși, fără să se încîlcească într-un nod și să se stranguleze.

— Zău așa, zise Dalroy, spărgînd brusc tăcerea, mașina asta o să amețească și o să cadă.

— Posibil, răspunse Dorian zîmbind luminos. Mașina mea, după cum cred că ai remarcat, e mult mai rezistentă.

Patrick rîse, nu fără o undă de stinghereală.

— Sper că mașina ți s-a întors înapoi teafără și sănătoasă, spuse el. E drept că asta a noastră nu prea ia mare viteză, în schimb se cațără ca un alpinist. Și acum se pare că de așa ceva avem nevoie. Și ce de-a mai serpentine ne așteaptă !

— Da, drumurile par a fi foarte cotite, observă Dorian cu un aer meditativ.

— Pe legea mea, strigă Patrick, cu o curioasă nerăbdare, dumneata ești englez și eu nu sînt. Ar trebui să știi mai bine de ce se sucește și se răsucește drumul în halul ăsta. Vai de mine, pe toți sfinții, unul din reproșurile care i se aduc Irlandei este că nu poate înțelege Anglia. Ori Anglia nu se poate înțelege singură. Anglia nu ne poate spune de ce drumurile astea se-nvîrtesc în jurul propriei lor cozi. Englezii nu ne pot spune. Dumneata nu ne poți spune.

— Nu fi chiar atît de sigur, replică Dorian cu calmă ironie.

Dalroy, cu o ironie departe de a fi calmă, scoase un puternic chiot de victorie :

— Perfect ! răcni el. Noi cîntece ale Clubului Automobiliştilor ! Aicea sîntem cu toţii poeţi, aşa sper. Fiecare dintre noi va scrie o poezie asupra cauzelor pentru care drumul se frînge la tot pasul. Poftim exemplul ! adăugă el în clipa cînd vehiculul fu cît pe-aci să se răstoarne într-un şanţ.

Într-adevăr, Pump lua pieptiş nişte povîrnişuri potrivite mai curînd pentru o capră decît pentru un automobil micuţ. Se poate ca tovarăşii săi de drum să fi fost puţin exageraţi în reacţiile lor, pentru că amîndoi, din raţiuni diferite, văzuseră în ultima vreme mult prea multă cîmpie plată. Senzaţia lor era un amestec de ameţeală pe care o încerci cînd te învîrteşti prin labirintul din Hampton Court şi cea pe care ţi-o dă urcuşul pe scara în spirală a clopotniţei din Bruges.

— Asta-i drumul drept spre oraşul Carusel, spuse Dalroy amuzat. Admirabil loc ! Şi foarte sănătos. Ar fi mare păcat să-ţi scape. Prima la stînga, pe urmă o iei la dreapta, pe urmă drept înainte, dai colţul şi te trezeşti îndărăt de unde-ai venit. Grozav subiect pentru poemul meu. Hei, leneşilor, de ce nu vă scrieţi poemele ?

— Dacă ţii, o să încerc să scriu unul, spuse Dorian, mascîndu-şi sub tonul glumeţ orgoliul flatat. Dar e prea întuneric, şi se întunecă din ce în ce.

Într-adevăr, între ei şi stele se strecurase o umbră deasă, ca borul pălăriei unui uriaş, şi numai prin găurile şi plesniturile pălăriei mai puteau stelele de vară să-i zărească. Dealul asemănător cu un ciorchine de cupole, deşi neted şi chiar golaş la poale, era încununat pe creastă de o încîlceală de copaci cu crengi împletite şi boltite, care planau deasupra capetelor lor ca o pasăre ce clocește peste cuib. Pădurea era mai întinsă şi mai puţin deasă decît mănunchiul de copaci ca o diademă de pe fruntea dealului de la Chanctonbury, şi totuşi foarte asemănătoare cu acesta

prin poziția romantică la mare înălțime. Un moment mai tîrziu, pătrunseră chiar în pădure, zigzagînd printre copaci, pe panglica ondulată a unui drum forestier.

Crepusculul verde care se filtra printre ramuri, îmbinat cu contorsionatele rădăcini cenușii, viguroase ca niște labe de dragon, creau un efect de adîncuri marine populate de monștri ; cu atît mai mult cu cît o trenă lungă de licheni cărămizii și arămii, care ar fi putut să fie superbe anemone de mare sau meduze, înroșeau pămîntul ca o dîră de asfințit rubiniu, uitată de soare. Și totuși, paradoxal, aveau senzația că se află la mare înălțime, chiar foarte aproape de cer. Și stelele de vară, sclipitoare, care-i priveau prin crăpăturile tavanului de frunziș, ar fi putut să fie florile albe, înstelate, ale copacilor din jur.

Dar cu toate că intraseră în pădure ca într-o casă, senzația pe care o încercau continua să fie cea de rotire. Aveau impresia că o clădire mare, verde, se învîrtea de jur împrejurul lor, ca un far rotitor sau ca templul vîjîitor din vechile pantomime. Stelele păreau să descrie cercuri peste capetele lor. Și Dorian avea aproape certitudinea că trecea a doua oară prin fața aceluiași fag.

În cele din urmă, ajunseră într-un loc central, unde dealul se înălța într-un fel de con în inima desișului, ridicînd și pădurea odată cu el. Aici opri Pump mașina ; și, cățărîndu-se pe pantă, se îndreptă spre colosalele rădăcini tîrîtoare ale unui fag extrem de gros, dar scund. Invada trei sferturi din cer, mai asemănător cu o caracatiță decît cu un copac. Și sub coroana joasă a ramurilor, era o scorbură imensă, ca o cupă, în care domnul Humphrey Pump, de la „Vechea Corabie", Pebbleswick, dispăru dintr-o dată, cu desăvîrșire.

Cînd își făcu din nou apariția, ținea în mînă o scară de sfoară, pe care o legă în jurul copacului, pentru a permite musafirilor săi să urce. Dar Căpitanul se agăță de unul din brațele caracatiței și, balansîndu-și picioarele uriașe, făcu un salt de cimpanzeu. După ce ajunseră cu toții la copac, fiecare dintre ei se instală în cîte o mică scorbură, aproape la fel de confortabil ca într-un fotoliu. Hum-

phrey Pump coborî din nou la mașină, de unde extrase frugalele ingrediente ale ospățului lor. Cîinele continua să doarmă în automobil.

— Bănuiesc că asta-i o veche vizuină a ta, Hump, zise Căpitanul. Pari să te simți ca la tine acasă.

— Sînt la mine acasă, răspunse Pump cu gravitate. La hanul „Vechea Corabie". Și înfipse bătrîna firmă cu vaporu-i albastru și roșu, care se înălță dreaptă în mijlocul ciupercilor, de parcă ar fi poftit trecătorii să se cațăre în copac să ia o băutură.

Fagul lor era exact la înălțimea pîlcului de copaci de pe pantă, astfel încît, din adăpostul lor puteau vedea întreaga întindere a cîmpiei pe care o străbătuseră, cu drumurile argintii șerpuind ca niște rîuri. Erau atît de exaltați, încît aveau aproape impresia că simt atingerea fierbinte a stelelor.

— Priveliștea drumurilor ăstora întortocheate îmi aduce aminte de cîntecele pe care ați făgăduit cu toții să le scrieți, grăi Dalroy în cele din urmă. Hump, haide întîi să ne punem stomacul la cale, și pe urmă om recita.

Humphrey aninase unul din felinarele mașinii de o cracă de deasupra capetelor lor și, la lumina lui, începu să dea cep butoiului de rom și să împartă brînza.

— Ce lucru extraordinar ! exclamă deodată Dorian Wimpole. Mă simt excelent ! N-am mai trăit niciodată o asemenea experiență. Și brînza asta are un gust sfînt.

— Păi a întreprins un pelerinaj, răspunse Dalroy, sau, mai curînd, o cruciadă. E o brînză eroică, războinică. „Brînză între Brînze, Brînză unică în omenire" așa cum compatriotul meu, domnul Yeats, i-a spus nu știu cui. E aproape cu neputință ca asemenea brînză să fi provenit de la un animal atît de stupid cum e vaca. Singura explicație ar fi, adăugă el cu un aer meditativ, ca în acest anume caz domnul Pump să fi muls taurul. Oamenii de știință ar clasa asemenea istorie printre legendele irlandeze — acele legende pline de mister celtic, și așa mai departe. Nu, cred mai curînd că brînza asta provine de la vaca lui

Dun din Dunsmore Heath, cea care avea coarne mai mari decît colții de elefant ; și care era atît de fioroasă, încît i s-a cerut unuia dintre cei mai viteji cavaleri din vechime s-o înfrunte. Și romul e bun. Mi-am cîștigat paharul ăsta de rom — l-am cîștigat prin umilință creștină. Pentru că timp de aproape o lună am coborît la nivelul dobitoacelor de pe cîmp și am mers în patru labe ca un băutor de apă. Hump, fă să circule sticla, vreau să spun butoiul, și hai să ascultăm cîte ceva din poeziile pe care arzi de nerăbdare să ni le reciți. Fiecare dintre poemele pe care le vom compune în seara asta trebuie să poarte același titlu — și-i un titlu formidabil. Ascultați-l : „Anchetă asupra cauzelor geologice, istorice, agricole, psihologice, psihice, morale, spirituale și teologice, ale așa-numitului caz al serpentinelor duble, triple, quadruple și așa mai departe ale drumurilor englezești, anchetă condusă de o comisie secretă special reunită în scorbura unui copac și alcătuită din autorități recunoscute ca judicioase și academice, care s-au autonumit în vederea supunerii unui raport în fața Cîinelui Quoodle și care dețin totodată puterea de a-și spori numărul sau de a-l reduce în funcție de necesități ; Dumnezeu să-l apere pe Rege !"

După ce debită această formulă cu amețitoare rapiditate, adăugă aproape cu răsuflarea tăiată :

— Iată, v-am dat tonul : tonalitate lirică.

În ciuda umorului său cam aiurit, Dalroy continua să-i dea poetului aceeași impresie că ar fi fost distrat, de parcă, îndărătul paravanului de veselie, mintea lui cocea niște planuri importante. Se găsea într-un soi de transă de creație și Humphrey Pump, care-l cunoștea cum își cunoștea buzunarul, știa foarte bine că nu era vorba de creație literară. Părea să fie mai curînd acel gen de creație pe care moraliștii moderni o numesc destructivă. Pentru că, spre ghinionul lui, Patrick Dalroy era ceea ce se numește un om de acțiune ; așa cum constatase și Căpitanul Dawson cînd se trezise vopsit din cap pînă-n picioare într-un verde ca mazărea. Oricît de mult ar fi îndrăgit glumele și rimele, nimic din ce scria sau cînta nu-i putea da satisfacția pe care i-o oferea acțiunea împlinită.

Iată de ce contribuţia lui la ancheta rimată asupra întortocherii drumurilor a fost, după cum singur a mărturisit, grăbită şi superficială. În timp ce Dorian, care avea temperamentul opus, adică temperamentul care receptează impresiile şi nu le provoacă ieşindu-le în întîmpinare, a descoperit că, în acest nobil cuib improvizat, dragostea lui artistică de frumos a fost mai împlinită ca oricînd. Şi a fost mai uman şi mai serios ca de obicei.

Versurile lui Patrick sunau astfel :

„Unii zic că Guy de Warwick
Care fioroasa Vacă eroic a spintecat
Şi a capturat de viu Mistreţul uriaş
Lîngă Podul din Slough, acest viteaz ne'nfricat
A pornit să nimicească şi-un vierme poznaş
Ce năpăstuia cîmpia şi sat după sat.
Iată de ce drumul se tîrăşte viermuit
(Fie-mi iertat acest cuvînt),
Pe urmele-acelui vierme de moarte lovit
Ce s-a zbătut lăsîndu-şi o dîră pe pămînt.
Unii pot aşa să creadă,
Dar eu n-am nici o dovadă,
Şi bănuiesc că drumurile se învîrtesc c-un ţel :
Vor să descopere oraşul Carusel
Oraşul cel vesel numit Carusel,
Cu distracţii fel de fel.

Alţii zic că Robin Băiat-Bun socot,
Care-a jurat iubire şi credinţă
(Ca să fur o frază de la Walter Scott
De care, în ceruri, n-are trebuinţă),
A dănţuit printre copaci bătătorind cărare
Pe unde-ndrăgostiţii se-ascund plini de dorinţă.
Dar eu n-aş crede că-i adevărat,
Şi îndoiala moarte n-are
(Aşa cum Tennyson a arătat).
Astea-s doar superstiţii, nu ştiinţă.

Fie ca pacea şi dreptatea (Sf. Ioan)
În Carusel să tot sălăşluiască.

Numai un suflet de rebel
N-ar năzui spre Carusel.
Deci drumurile au pornit să se rotească
Dorind în Carusel să nimerească.

Şi alţii zic c-atunci cînd Lancelot
Plecă să caute Sfîntul Graal,
Merlin a răsucit drumul de tot,
Sperînd că se va îneca la mal.
Şi drumurile toate duceau spre Lyonesse,
Sau înapoi spre Camelot.
Dar eu care cred în progres,
Nu pot să-mi însuşesc un zvon tembel.
Orice englez, din munţi sau de la şes,
Respinge zvonuri false (adică : *Daily Mail*).

Dar în oraşul Carusel
Nu sînt facţiuni şi disensiuni
Sau teorii de orice fel,
Nimic care să stînjenească.
Căci el, oraşul Carusel
Face ca pămîntul să se învîrtească."

Patrick Dalroy îşi dezlănţui emoţiile care-l copleşeau încheindu-şi recitarea cu un chiot puternic şi golind dintr-o înghiţitură paharul cu licoarea marinarilor. Apoi se răsuci, sprijinindu-se într-un cot, şi îşi aţinti privirile, pe deasupra peisajului, în direcţia Londrei.

Dorian Wimpole sorbise din plin rom auriu şi aur de stele şi mireasmă de pădure. Totuşi, şi versurile lui erau burleşti, dar le citi cu un glas mai tulburat de emoţie decît ar fi dorit :

„Înainte ca romanii să descindă într-ale Inghilterei zări,

Drumurile-au fost tăiate de-un beţiv care umbla pe trei cărări.
Un drum ameţit, altul poticnit, al treilea beat cînd a golit paharul,
Căci după dînsul alergau popa şi cioclul şi primarul.

Un drum hazos, altul furios, al treilea labirintos,
Ca cel pe care-am rătăcit cînd am pornit spre
Birmingham pe jos.

Eu am urît seniorii noştri, dar nu pe Bonaparte,
Şi cu francezii n-am luptat, ci m-am ţinut deoparte.
Din armamentul lor doar baioneta m-atrăgea,
Gîndind că drumurile noastre tăiate de-un beţiv le-ar
ajusta,
Drumurile noastre bete pe care ne-am tot clătinat.
Cînd pe jos la Glastonbury ne-am aventurat.

Beţivul a păcătuit dar cerul l-a iertat ; cresc flori acum
Pe urma lui şi garduri vii se împletesc la margine de
drum.
Dar ameţitele cărări trag una hăis şi alta cea, haihui.
Şi roze străjuiesc solemn astăzi mormîntul lui.
Vai, să ne ierte Dumnezeu, că noi nu l-am iertat,
Cînd am pornit la Brighton Pier, rău l-am mai înjurat.

Dar zău, prieteni n-are rost să irosim lacrimi, suspine,
Căci nebunia tinereţii e-a bătrîneţelor ruşine.
Să-naintăm pe căi cotite, aşa voit-au sorţii,
Şi osteniţi de drumuri frînte, să poposim la hanul morţii.
Şi totuşi ne vom bucura de zile frumoase, ca-n vis,
Pînă cînd drumul Kensal Green ne-o duce drept în
paradis."

— Hump, tu n-ai compus un poem ? întrebă Dalroy.

Humphrey, care scrisese de zor la lumina felinarului, se uită la el cu deznădejde.

— Am scris, spuse el. Numai că eu mă lupt cu un mare handicap. Vezi tu, eu ştiu de ce drumurile merg în zigzag.

Şi începu să-şi citească poemul foarte repede, cu glas monoton :

„Drumul a cotit la stînga pentru-a ocoli
Cariera lui Pinker ce în cale-i răsări.
Apoi o luă la dreapta pentru a se apăra
De-un dulău furios, ce pe toţi muşca.
Pe urmă iar la stînga, căci dăduse de-un abis,
Şi-apoi iar la dreapta, la stînga fiind închis :

Seniorul barase calea, pe vremea lui William rege,
Căci și pentru drumuri exista o lege.
Apoi tot la dreapta, ocolind malul surpat,
Pe unde se plimba stafia pastorului răposat,
Pînă cînd un fost prieten a întîlnit-o beată moartă.
Bîntuind cu nostalgie chiar la pastor în poartă.
Pe urmă iar la stînga, căci Doggy Burt, bătrînul
Era pe-atunci stăpînul
Hanului „Ploaia și Vîntul",
Și n-ar fi cedat pămîntul.
Apoi iar la dreapta, ocolind un rîu
În care călătorul intra pînă la brîu.
Pe urmă iar la stînga, căci Sir Gregory
Se întîmplase pe atunci a fi
Ocrotitorul unei șatre de țigani smoliți,
Care-s săraci chiar dacă nu sînt prea cinstiți.
Apoi, prima la dreapta, ba nu, cred c-am uitat,
A doua la dreapta, căci la prima au dat
De călugărițe sfinte care i-au blestemat.
Și de blestemul lor, cu spaimă s-au ferit,
De cînd un polițist a pățit ce-a pățit :
Zînele din pădure nădragii i-au șterpelit.
Pînă la High Toby, dreapta-au tot ținut
Și-au cîrmit la stînga cînd a început
Moara de vînt să se zărească.
Drumul se întinde în linie firească,
Drept și neted ca o sfoară
De la pădure pîn'la moară.
Și Dr. Lowe mi-a spus chiar mie,
(Domnul Wimpole precis că îl știe
Căci are o mătușă care versuri scrie,
Și nu-i atît de proastă pe cît se arată.)
Că partea asta dreaptă, toată
De romani a fost tăiată.
Restul a fost construit de englezi
Care au vrut să se-arate mai brezi.
Pe urmă drumul face o tumbă ca un clown,
Unde-au găsit-o spînzurată pe domnișoara Brown,
Care le-a cerut să nu-i taie frînghia,
C-ar fi o risipă ; ea respecta economia.

Și-apoi iar la stînga, ocolind o peșteră,
Și din nou la dreapta, cotitură meșteră,
Pe după ulm la stînga, la casa lui Nick
Și-apoi iar la dreapta... ba nu, stai un pic..."

— Hump, Hump, Hump ! Nu ! Nu ! Nu ! strigă Dalroy cuprins de teroare. Nu fi exhaustiv ! Nu te transforma în om de știință, Hump, despuind lucrurile de aura lor magică. Cît mai ține așa ? Mai este mult ?

— Da, răspunse Pump, cu răceală de gheață. Mai este foarte mult.

— Și tot ce spui e adevărat ? întrebă Dorian Wimpole cu interes.

— Da, replică Pump cu un surîs. Totul e perfect adevărat.

— Tocmai asta îți reproșez, interveni Căpitanul. Îți lipsește nimbul de legendă. E nevoie de minciună, Hump, mai ales la ceasul ăsta din noapte, cu un rom ca ăsta, la prima și ultima noastră clipă de răgaz. Ce părere ai despre rom ? îl întrebă pe Wimpole.

— Despre romul ăsta anume, în acest copac anume, în acest moment anume, răspunse Wimpole, gîndesc că e nectarul zeilor. Dacă mă întrebi însă în general, în sens sintetic, ce gîndesc despre rom... ei bine, gîndesc că e rom.

— Bănuiesc că ți se pare puțin prea dulce, spuse Dalroy cu amărăciune. Ești un sibarit ! exclamă abrupt. Apropo, ce cuvînt stupid e „hedonist" ! Autenticii răsfățați ai plăcerilor preferă lucrurile sărate și amare celor dulci. Le plac bunătățile picante cum e caviarul sau *curry*, sau mai știu eu ce. Numai sfinților le plac dulciurile. Oricum, am cunoscut cel puțin cinci femei care erau sfinte. Toate preferau șampania dulce. Ia spune, Wimpole ! Vrei să-ți povestesc vechea legendă orală a originilor romului ? Am spus doar că avem nevoie de nimbul de legendă. Păstrează cu grijă legenda asta și transmite-o copiilor tăi ; căci, din nefericire, părinții mei nu și-au făcut datoria de a mi-o transmite. De aceea, după primele cuvinte : „A fost

odată un țăran care avea trei fii..." nu mai datorez nimic tradiției orale. Dar cînd cei trei băieți se întîlniră pentru ultima oară în piața satului, fiecare dintre ei sugea cîte un baton de zahăr candel. Cu toate astea, erau foarte nemulțumiți de soarta lor și, în aceeași zi, se despărțiră pentru totdeauna. Unul rămase la ferma tatălui lor, însetat de moștenire. Al doilea plecă la Londra să-și caute norocul, pentru că în orașul ăsta uitat de Dumnezeu umblă noroacele cu covrigi în coadă. Al treilea luă drumul mării. Primii doi își aruncară rușinați batoanele de zahăr candel : cel rămas la fermă bea numai bere proastă și amară, ca să poată strînge bani. Cel de la oraș bea numai vinuri scumpe ca să-l creadă oamenii bogat. Dar cel care luase drumul mării, poposi pe un vapor, ținînd batonul de zahăr în gură. Și sfîntul Petru sau sfîntul Andrei, sau care-o mai fi patronul marinarilor, atinse batonul cu degetul și-l prefăcu într-o fîntînă menită să aline aleanul oamenilor de pe mare. Asta-i teoria marinarilor în ce privește originea romului. Orice informație cerută unui căpitan de vapor foarte ocupat să încarce, împreună cu un echipaj nou, un cargo cu totul neobișnuit, va provoca pe dată confirmarea dorită.

— În orice caz, din romul vostru poate izvorî cea mai fantastică legendă. Dar chiar și fără rom, seara asta e o seară de legendă.

Patrick se ridică de pe tronul lui arboreal și se rezemă de o ramură, cu un ciudat dar sincer sentiment că fusese pus la punct.

— Poemul dumitale a fost bun, și al meu a fost slab, începu el, aparent fără nici o legătură. Al meu a fost slab pentru că, pe de o parte, eu nu sînt poet, în timp ce dumneata ești. Dar pe de altă parte, pentru că încercam, în același timp, să compun un alt cîntec. Care merge pe cu totul altă melodie.

Își plimbă privirea peste drumurile șerpuite și începu să declame, ca pentru el însuși :

„În oraşul clădit din noroi şi argilă grasă
Se strigă seara-n Parlament : „Cine se duce acasă ?"
Dar nici un răspuns nu răsună sub bolta majestuoasă,
Căci din palatul cu cadavre nimeni nu merge acasă.
Veni-va cîndva ziua cînd mortăciunile-or să piară,
Domnul se va milostivi şi de această ţară.
Oamenii vor fi iar oameni ; „Cine se duce acasă ?"
Sunaţi trîmbiţe şi tobe ! „Cine se duce acasă ?"
Cîmpul e stropit de sînge, marea se zbate furioasă,
Şi rănit e trupul celui care-acum se-ntoarce acasă.
Cine e pentru Victorie ? întreabă o voce glorioasă.
Cine-i pentru Libertate ? Cine se duce acasă ?"

Cu toate că recitase acest poem cu un glas moale, indiferent, un anumit gest pe care-l făcu ar fi tulburat şi intrigat pe oricine nu-l cunoştea bine pe Căpitanul Dalroy.

— Pot să te întreb, comentă Dorian, de ce socoteşti necesar să scoţi sabia în asemenea momente ?

— Pentru c-am părăsit drumurile strîmbe şi începem să căutăm căile drepte, răspunse Patrick.

Şi îndreptă vîrful sabiei în direcţia Londrei. Licărul cenuşiu, captat de lamă, reflecta dîra cenuşie care despicase cerul către răsărit.

Capitolul XXII

MEDICAMENTELE DOMNULUI CROOKE

Cînd celebrul domn Hibbs făcu o nouă vizită în prăvălia domnului Crooke, farmacistul misterios şi criminolog amator, avu surpriza să constate că localul fusese lărgit la dimensiuni impresionante, chiar uimitoare, şi

redecorat în stil oriental. Într-adevăr, nu exagerăm spunînd că farmacia domnului Crooke ocupa acum aproape un întreg trotuar al unei luxoase străzi din West End ; celălalt trotuar fiind doar o înşirare de faţade monotone ale unor clădiri publice. Şi iarăşi n-am exagera spunînd că domnul Crooke era singurul patron de prăvălie pe o distanţă de mile în jur.

Totuşi, domnul Crooke continua să servească personal îndărătul tejghelei, şi acum se grăbi, cu gesturi manierate, să-i ofere clientului acelaşi tonic pe care-l lua de obicei. Din nefericire, nu ştim din ce motiv, în această farmacie istoria se arăta foarte dispusă să se repete. Căci după o vagă dar foarte reconfortantă discuţie cu farmacistul (pe tema vitriolului şi a efectului său asupra fericirii umane), domnul Hibbs avu iritanta surpriză de a-l vedea din nou pe prietenul său cel mai bun, domnul Joseph Leveson, intrînd în elegantul centru comercial. Dar propria stare de iritare a domnului Leveson era mult prea acută, pentru ca acesta să mai remarce plictiseala lui Hibbs.

— Ei bine, exclamă el oprindu-se ca împietrit în mijlocul localului, am încurcat-o rău de tot !

Una din tragediile diplomaţilor este aceea că nu au voie să mărturisească niciodată nici ceea ce ştiu, nici ceea ce nu ştiu. Aşa încît Hibbs îşi luă un aer sumbru, atotştiutor, şi spuse, ţuguindu-şi buzele :

— Te referi la situaţia generală ?

— Mă refer la interminabila poveste a firmelor de han, răspunse Leveson enervat. Lordul Ivywood s-a dus special la Parlament, în cîrje, cu piciorul rănit, ca să rezolve această problemă printr-un amendament nesupus la vot, care statua că firmele nu mai sînt suficiente pentru vinderea alcoolului, dacă marfa nu a fost depozitată de cel puţin trei zile în local.

— A ! făcu Hibbs, coborîndu-şi solemn glasul, cu discreţia unui iniţiat. Un lucru ca *ăsta* se realizează cu mare uşurinţă.

— Sigur că da, spuse celălalt, păstrîndu-şi tonul irascibil. S-a şi realizat. Dar se pare că nici ţie nu-ţi trece prin minte, aşa cum nu i-a trecut nici Înălţimii Sale, că treaba asta cu promulgarea unei legi în tăcere, înainte de a deveni prea nepopulară, are un mare dezavantaj. Te-ai gîndit vreodată că dacă o lege e ţinută în secret, ca nimeni să nu i se opună, poate avea şi urmarea ca nimeni să nu i se supună ? Cînd o ascunzi de ochii unui politician, îţi iei implicit riscul ca legea să rămînă ascunsă şi de ochii unui simplu poliţist.

— Dar, fără îndoială, aşa ceva nu se poate întîmpla, prin însăşi natura activităţii poliţieneşti !

— Nu se poate întîmpla ? Dumnezeule mare ! exclamă J. Leveson, şi trase apoi o înjurătură prin care făcea apel la o divinitate mai puţin panteistă.

Apoi despături nişte hîrtii pe care le ţinea în buzunar, în primul rînd fituici locale, dar şi cîteva scrisori şi telegrame.

— Ascultă aici ! spuse el şi începu să citească :

„Un curios incident s-a petrecut în dimineaţa de ieri în satul Poltwell din Surrey. Brutăria domnului Whiteman a fost brusc asaltată de o ceată de indivizi suspecţi din localitate, care se pare că au cerut bere în loc să ceară pîine ; pretenţiile lor se bazau pe un soi de obiect ornamental, care se înălţa în faţa brutăriei ; care obiect, conform afirmaţiilor lor, ar fi fost o firmă ce autoriza vînzarea băuturilor !"

— Înţelegi, îl apostrofă domnul Leveson pe domnul Hibbs, ăştia nici măcar nu auziseră de noua lege ! Şi ce părere ai de relatarea asta, din ziarul „Conservatorul din Clapton" ?

„Dispreţul socialiştilor faţă de legile statului a primit ieri o nouă confirmare. Mulţimea care s-a strîns în jurul unei embleme de lemn, fără îndoială aparţinînd partidului socialist, şi înfiptă în faţa magazinului de pînzeturi al domnului Dugdale, a refuzat să se risipească, deşi i s-a arătat că asemenea acţiune vine în contravenţie cu legea.

Ba chiar, protestatarii au format o procesiune care a pornit în urma emblemei de lemn."

— Dar de asta ce părere ai ?

„La închiderea ediției. Un farmacist din Pimlico a fost invadat de o uriașă mulțime de oameni care i-au solicitat bere, pretinzînd că procurarea acesteia ar intra în îndatoririle sale. Fără îndoială, farmacistul era bine informat de felul cum stau lucrurile, mai cu seamă în urma apariției noii legi. Dar vechea idee, acum depășită, a importanței firmei, persistă încă în mentalitatea plebei, ba chiar, pînă la un anumit punct, paralizează și activitatea poliției."

— Ei, ce mai ai acum de spus ? E limpede ca lumina zilei că Hanul ăsta zburător a zburat tot timpul înaintea noastră, așa cum zboară toate miturile de acest fel.

Urmă o tăcere diplomatică.

— Ei, ce gîndești despre toate astea ? îl întrebă iritatul Leveson pe Hibbs, care continua să șovăie.

Cineva nefamiliarizat cu relativismul indispensabil tuturor spiritelor moderne, și-ar fi putut închipui că domnul Hibbs nu gîndește nimic. În orice caz, explicațiile lui, sau incapacitatea lui de a găsi vreo explicație, a fost curînd supusă la o probă mai grea. Căci însuși Lordul Ivywood păși pragul farmaciei domnului Crooke.

— Bună ziua, domnilor, spuse el, aruncîndu-le o privire pe care amîndoi o găsiră derutantă, ba chiar descumpănitoare. Bună ziua, domnule Crooke. Ți-am adus un oaspete faimos.

Și, dîndu-se la o parte, îl introduse pe surîzătorul Misysra. În această dimineață, profetul se rezumase la o robă relativ discretă : un simplu aranjament de violet și portocaliu și încă o culoare sau două. Dar fața-i zbîrcită arbora acum o permanentă expresie festivă.

— Cauza noastră face progrese, observă el. Pretutindeni ne întîmpină progresul Cauzei. Ați ascuultat fruumosul discuurs al Înălțimii Sale ?

— Am ascultat multe discursuri la care se poate aplica asemenea calificativ, răspunse Hibbs onctuos.

— Profetul se referă la cererea mea de a se aduce un amendament buletinelor de vot, preciză Ivywood pe un ton indiferent. Socotesc că alfabetul politicii noastre de stat constă acum în recunoaşterea faptului că marele Imperiu Britanic Oriental face corp compun cu cel Occidental. Priviţi la universităţile noastre, pline de studenţi mahomedani. În curînd aceştia vor alcătui majoritatea. Şi acum, vă întreb, domnilor, continuă el pe o voce şi mai suavă, ţara asta este sau nu condusă de un guvern reprezentativ ? Eu nu pretind să fiu un fanatic al democraţiei, după cum bine ştiţi. Totuşi, cred că desfiinţarea organelor reprezentative ar duce la răsturnări şi la daune incalculabile. Şi dacă vrem să impunem Britaniei musulmane un guvern reprezentativ, nu trebuie să mai săvîrşim greşeala pe care am comis-o cînd a fost vorba de organizarea militară a hinduşilor şi care a dus la răscoală. În consecinţă, nu trebuie să le cerem să facă o cruce pe buletinele de vot ; căci, deşi pare un lucru mărunt, s-ar putea să-i jignească. Aşadar, am adus un mic amendament, lăsînd la latitudinea alegătorilor să-şi dea votul fie prin vechea cruce, fie printr-un semn curb, care ar putea simboliza semiluna — şi cum acesta din urmă e mai uşor de trasat, cred că va fi adoptat de toată lumea.

— Şi astfel, adăugă radiosul turc, semnul mic, elegant, curb, mai uşor de trasat, va înlocui semnul aspru, greoi, dificil, compus din două bare, şi ascuţit la toate capetele. E mai bine şi din punct de vedere higieenic. Căci, după cum ştiţi, şi bunul şi înţeleptul nostru farmacist aflat aci de faţă poate să v-o confirme, medicii sarazini şi arabi şi turci au fost cei mai mari medici din lume. Ei sînt cei care i-au învăţat medicina pe barbarii din teritoriile ocupate de franci. Şi muulte dintre remediile mooderne, dintre cele mai la modă, sînt de origine orientală.

— Da, e adevărat, încuviinţă Crooke, în felul lui criptic şi reţinut. Praful numit „arenin", recent popularizat

de domnul Borze, actualmente Lord Helvellyn, care l-a încercat mai întîi pe păsări, este, pur și simplu, nisip de deșert. Iar ceea ce e trecut în rețetele medicale drept *Cannabis Indiensis* nu e decît preparatul pe care vioii noștri vecini din Asia îl numesc mai energic *bhang*. [1]

— Și așa, în același fel, continuă Misysra, făcînd pase lente cu mîinile sale brune, ca un hipnotizator — în același fel, desenarea unei semilune este hi-gienică, pe cînd desenarea crucii este nehi-gienică. Semiluna e ca o buclă de val, o frunzuliță, o pană curbată. Și își undui mîna, cu entuziasm estetic, către volutele și șerpuirile noilor decorații turcești pe care Ivywood le introdusese, creînd o adevărată vogă, în multe din magazinele moderne. Dar cînd trasezi o cruce, urmă Profetul, trebuie să faci întîi o linie *așaa* — și mătură orizontul cu mîna lui negricioasă, — și pe urmă te întorci și faci altă linie *așaa* — și făcu un gest vertical de jos în sus, evocînd mișcarea cuiva silit să ridice un brad. Și după aceea ți se face rău.

— De fapt, domnule Crooke, interveni Ivywood cu obișnuitul său ton politicos, l-am adus aici pe Profet ca să te consultăm, în calitate de expert calificat, asupra chestiunii pe care tocmai ai menționat-o — folosirea hașișului, sau a cînepei indiene. Ține de conștiința mea să decid dacă aceste stimulente sau sedative orientale să intre sau nu sub același veto pe care încercăm să-l impunem vulgarelor intoxicante alcoolice. Firește, am auzit despre viziunile oribile și voluptuoase pe care le provoacă, despre demența temporară căreia i-au căzut victimă hașașinii [2] și Bătrînul de pe Munte. Dar, pe de altă parte, trebuie să ținem seama de părtinirea și prejudecățile procreștine care au denaturat întotdeauna în această țară istoria triburilor orientale. Dumneata crezi că hașișul ar fi nociv ?

Ivywood se întoarse întîi spre Profet.

---

[1] Hașiș.

[2] Membri ai unei secte secrete musulmane despre care se spune că ucideau capii Cruciadelor, sub influența hașișului.

— Vezi moschei, răspunse cu candoare clarvăzătorul, multe moschei... pe urmă și mai multe moschei... moschei din ce în ce mai înalte, pînă ce ajung la lună, și auzi o voce înspăimîntătoare, în cea mai înaltă dintre moschei, o voce care-l cheamă pe muezin ; și gîndești că e Allah. Pe urmă vezi soții... multe, multe soții... mai multe soții decît ai în harem. Pe urmă te rostogolești, te rostogolești întruna pe o mare catifelată, roză și violetă... care-i făcută tot din soții. Pe urmă adormi. N-am încercat decît o singură dată, conchise el cu blîndețe.

— Și dumneata, ce gîndești despre haşiş, domnule Crooke ? întrebă Ivywood îngîndurat.

— Eu zic că-i cînepă la ambele capete.

— Mă tem că nu te înțeleg.

— O băutură extrasă din cînepă, o crimă, o funie de cînepă în jurul gîtului. Asta-i concluzia mea după cele ce-am văzut în India, spuse domnul Crooke.

— E adevărat, replică Ivywood și mai meditativ, că haşişul nu-i de origine musulmană. Tocmai asta li se reproșează haşaşinilor. Și apoi, adăugă el cu o simplitate nelipsită de noblețe, legătura lor cu Ludovic cel Sfînt îi discreditează.

După un răstimp de tăcere, reluă brusc discuția, fixîndu-l pe Crooke.

— Deci nu-i unul din preparatele pe care le vinzi dumneata aici ?

— Nu, *mylord,* nu-i unul din preparatele pe care le vînd eu aici, răspunse farmacistul.

Și el își privea cu fermitate interlocutorul, iar ridurile care brăzdau fața lui tînără și bătrînă în același timp, păreau niște hieroglife.

— Cauza progresează ! Pretutindeni progresează, se extazia Misysra, desfăcîndu-și larg brațele și contribuind la destinderea unui moment de încordare, de care era total inconștient. Curba higienică a semilunii se va impune în curînd în locul semnului vostru de plus. O și folosiți pentru a indica silaba scurtă în dactilul vostru care, fără îndoială, e tot de origine orientală. Ați văzut noul joc ?

Întrebarea lui căzu atît de neașteptat, încît fiecare dintre cei de față întoarse capul pentru a-l vedea scoțînd din buzunarul veșmîntului violet un obiect viu colorat și puternic lăcuit, cumpărat la un magazin de jucării. La o cercetare mai atentă, obiectul se dovedi a fi o plăcuță albastră de ardezie, încadrată într-o ramă roșie cu galben ; plăcuța era împărțită într-o serie de diviziuni și totul era însoțit de vreo șaptesprezece creioane de plumb de toate culorile și de un teanc de instrucțiuni tipărite, care informau că jocul fusese de curînd importat din Orient și se numea „Zerouri și semilune."

În chip straniu, Lordul Ivywood, în ciuda entuziasmului său, păru aproape enervat la apariția acestei noi descoperiri asiatice ; mai cu seamă că ar fi dorit să-l fixeze pe domnul Crooke cu aceeași privire dură cu care-l măsura acesta.

Hibbs tuși plin de tact și spuse :

— Știm cu toții că toate lucrurile bune vin din Orient și... făcu o pauză simțindu-se pe moment incapabil să-și amintească ce anume venea din Orient în afară de *curry* care, într-adevăr, îi plăcea. Apoi își aduse aminte de creștinism ; și-l menționă și pe acesta. Tot ce vine din Răsărit e bun, desigur, încheie el cu un aer de omniștiință.

Dacă cei din veacurile care vor urma și cu mentalitățile care vor urma nu vor putea înțelege cum de Misysra a avut asemenea priză intelectuală la oameni de talia Lordului Ivywood, trebuie să ia în considerație două elemente, de foarte mare atracție pentru semenii lui. Primul : nu exista subiect asupra căruia micul turc să nu scoată instantaneu o teorie din mînecă. Celălalt : deși teoriile lui erau forțate, aveau consistență logică. Nu se știe să fi apelat vreodată la argumente ilogice.

— Greșești, îi răspunse de astă dată, cu glas solemn, lui Hibbs, greșești cînd afirmi că din Răsărit vin numai lucruri bune. Gîndește-te la vîntul de răsărit. Mie nu-mi place deloc. Nu-i un luucru bun. Și cred că toată căldura și somptuozitatea și coloritul și poezia și filozofia pe care v-o dă Răsăritul sînt înveninate de acest accident, vîntul

de răsărit. Cînd vedeţi steagul verde al Profetului, voi nu vă gîndiţi la un cîmp înverzit sub soarele verii, ci la valurile verzi ale mărilor voastre îngheţate ; pentru că vedeţi steagul fluturînd în vîntul de răsărit. Cînd citiţi despre huriile noastre cu faţa ca o lună, voi nu vă gîndiţi la luna noastră îmbietoare ca o portocală, ci la luna voastră rece ca un bulgăre de zăpadă...

La acest punct, un glas nou se amestecă în conversaţie :

— Hei ! De ce naiba tre' s-aştept pînă termină ovreiu' ăsta în halat de casă ? Şi noi avem dreptu' să bem ca şi ovreii în halat de casă. O bere amară, don'şoară !

Vorbitorul, un bărbat robust în haine de zidar, se uita în jur după persoana necăsătorită de sex feminin căreia i se adresase atît de ceremonios ; şi păru sincer intrigat de absenţa ei.

Ivywood îl privi pe intrus cu acea expresie împietrită, pe care fizicul şi paloarea lui o făceau atît de impresionantă. Dar J. Leveson, *Secretar*, nu reuşi să-şi adune forţa de autopietrificare. Teroarea roşie a măcelului îi invadase sufletul încă de la începutul ostilităţilor cu „Vechea Corabie" ; din clipa în care îşi dăduse seama că şi săracii sînt fiinţe omeneşti, şi deci capabile să treacă pe negîndite de la politeţe la brutalitate. Observă că îndărătul zidarului se aflau alţi doi bărbaţi, dintre care unul îl sfătuia să se potolească ; ceea ce era un semn rău. Şi apoi ridică privirile şi văzu ceva mai rău decît orice semn rău.

Întreaga faţadă de sticlă a farmaciei se prefăcuse într-un ocean de capete. Nu puteau fi clar deslușite, întrucît umbrele serii începuseră să se adune peste stradă ; şi focurile orbitoare de rubin şi de ametist pe care luminile din interior le aprindeau în globurile pline cu lichide colorate, mai curînd voalau decît revelau chipurile. Totuşi, cele mai apropiate îşi turteau nasurile pe geam, în tot atîtea pete albe, iar cele mai îndepărtate se aflau mai aproape decît le-ar fi dorit domnul Leveson. Mai văzu forma rigidă a unui obiect care se înălţa în faţa farmaciei : şilueta unui par şi a unei tăblii pătrate de lemn.

Nu putea vedea ceea ce scria pe tăblie. Nici nu avea nevoie să vadă.

Cei care s-au bucurat de privilegiul de a-l urmări pe Lordul Ivywood în asemenea momente, au putut înțelege de ce a deținut acesta asemenea rol important în istoria timpului său, în ciuda chipului înghețat și a dogmelor sale esoterice. Avea întreaga noblețe negativă pe care-i cu putință să o aibă un om. Spre deosebire de Nelson și de alți mari eroi, nu știa ce înseamnă frica. De aceea nu putea fi niciodată luat prin surprindere ; era rece și stăpîn pe sine în împrejurări în care alții își pierd capul, dacă nu și curajul.

— Domnilor, începu să vorbească Lordul Ivywood, n-am să vă ascund că mă așteptam la așa ceva. N-am să vă ascund nici faptul că l-am ținut pe domnul Crooke de vorbă, trăgînd de timp, în așteptarea acestui moment. Și nu am de gînd să împrăștii mulțimea ci, dimpotrivă, cred c-ar fi un lucru foarte bun dacă domnul Crooke i-ar pofti pe toți cei de afară în farmacie. Vreau să aduc la cunoștința unei mulțimi cît mai mari cu putință, și într-un timp cît mai scurt cu putință, că legea a fost modificată și toată nebunia asta a Hanului Zburător a luat sfîrșit. Veniți înăuntru cu toții ! Veniți și ascultați cu atenție !

— Mulțam, spuse un om care, după îmbrăcăminte, părea legat de serviciul autobuzelor, și care se afla îndărătul zidarului.

— Mulțumim, dom'le, zise un ceasornicar din Croydon, mic de stat și vioi, care venea în urma mecanicului de autobuze.

— Mulțumiri, zise un funcționar din Camberwell, cu o figură cam aiurită, care urma în aiurita procesiune.

— Mulțumesc, spuse domnul Dorian Wimpole, care intră purtînd în brațe o roată de caşcaval, mare cît toate zilele.

— Mulțumim, spuse Căpitanul Dalroy, care intră cu butoiașul de rom în brațe.

— Vă mulțumim foarte mult, spuse domnul Humphrey Pump, care intră în farmacie ținînd în mînă firma de lemn „La Vechea Corabie".

Îmi pare rău să spun că mulțimea care le urmă se dispensă de orice expresie de gratitudine.

Dar, deși valul de oameni umpluse prăvălia pînă la refuz, Leveson continua să se uite la ferestre și să vadă neagra amenințare. Căci, pe cît de mulți intraseră, pe atît de mulți rămăseseră încă pe afară și se holbau la vitrine.

— Domnilor, își începu Ivywood perorația. Orice glumă are și un sfîrșit. Aceasta din urmă a durat destul de mult ca să fi putut fi luată în serios. Și probabil că n-ar fi fost posibil să lămuresc opinia publică și să expun cetățenilor cu respectul legii adevărata stare de lucruri, dacă n-aș fi avut prilejul să mă adresez unei adunări atît de reprezentative și într-un loc atît de central. Nu intră în intențiile mele și nici în scopurile pe care le urmăresc să spun ce gîndesc despre farsa pe care Căpitanul Dalroy și prietenii săi v-au jucat-o domniilor voastre în ultimele cîteva săptămîni. Dar cred că glumețul Căpitan Dalroy va recunoaște că eu nu glumesc.

— Recunosc din toată inima, răspunse Dalroy pe un ton neobișnuit de serios, ba chiar trist. Apoi adăugă oftînd : După cum bine spuneți, și gluma mea a luat sfîrșit.

— Firma asta de lemn, urmă Ivywood arătînd spre extraordinarul vapor albastru, poate fi tăiată și pusă pe foc. Nu va mai duce în ispită pe cetățenii cinstiți. Înțelegeți odată pentru totdeauna acest lucru, înainte de a-l afla de la un polițist sau de la gardienii închisorii. Acum acționează o lege nouă. Firma aceasta nu mai reprezintă nimic. Nu vă mai ajută să cumpărați și să vindeți alcool mai mult decît vă ajută felinarul din poartă.

— Vrei să spui, patroane, că nu pot să-mi capăt pa'arul de bere amară ? întrebă zidarul pe fața căruia se aprinsese un licăr de înțelegere aproape înfricoșător de privit.

— Încearcă un pahar de rom, îl îndemnă Patrick.

— Căpitane Dalroy, îl avertiză Lordul Ivywood, dacă-i dai omului ăstuia o picătură din conținutul butoiului dumitale, încalci legea și vei dormi la închisoare.

— Sînteți chiar atît de sigur ? întrebă Dalroy, cu o lucire ciudată în ochi. S-ar putea să scap.

— Sînt absolut sigur, răspunse Ivywood. După cum vei constata, am postat afară polițiști, investiți cu puteri depline. Sînt hotărît ca povestea asta să se încheie aici, astă seară.

— Dacă-l găsesc pe polițistu' care mi-a zis că aici se poate bea un pa'ar, îl fac să-i iasă capu' pîn cască, zău așa, strigă zidarul. De ce nu poate omu' să cunoască legea ?

— N-au nici un drept să schimbe legea așa, pe șest, interveni ceasornicarul. La dracu cu noua lege !

— Dar ce spune noua lege ? întrebă funcționarul.

— Dispozițiile inserate în noua lege, răspunse Lordul Ivywood cu recea curtoazie a învingătorului, prevăd că băuturile alcoolice nu pot fi vîndute, nici măcar la adăpostul unei firme legale, decît dacă au fost depozitate de cel puțin trei zile în local. Căpitane Dalroy, după cîte știu, butoiul dumitale nu e depozitat de trei zile în acest local. Îți ordon să-l închizi și să-l scoți de aici.

— Eu zic, răspunse Patrick cu un aer inocent, că cel mai bine ar fi să așteptăm pînă se vor împlini trei zile. Vom avea cu toții timp să ne cunoaștem mai bine.

Și se uită în jur, cu o privire binevoitoare, la mulțimea mereu crescîndă care-l înconjura.

— Te asigur că n-ai să faci așa ceva, spuse Lordul cu bruschețe.

— Mă rog, dacă stau să mă gîndesc, poate că n-am s-o fac, răspunse Patrick cu un aer plictisit. Am să beau un pahar aici și pe urmă am să mă duc la culcare, ca un băiat cuminte ce sînt.

— Și polițiștii or să te aresteze ! ricană Lordul.

— Vai, dar nimic nu vă mai satisface ! exclamă Dalroy mirat. Oricum, vă mulțumesc că ați explicat noua lege atît

de clar — ...decît dacă băuturile au fost depozitate de cel puţin trei zile în local — acum o să ţin minte. Aveţi darul de a explica atît de limpede asemenea lucruri. Dar aţi greşit într-un singur loc. Poliţia n-o să mă aresteze.

— Şi de ce nu ? întrebă aristocratul alb de furie.

— Pentru că, strigă Patrick Dalroy şi glasul lui răsună ca o trompetă care anunţă atacul, pentru că nu voi încălca legea. Pentru că în acest local băuturile alcoolice *au fost depozitate* de cel puţin trei zile. Sau mai curînd de trei luni. Pentru că această farmacie nu-i decît o cîrciumă, Philip Ivywood. Pentru că omul ăsta dindărătul tejghelei îşi cîştigă existenţa vînzînd alcool tuturor laşilor şi ipocriţilor care au destui bani să şperţuiască un medic necinstit.

Şi întinse deodată degetul arătînd spre paharele cu tonic aflate pe tejghea lîngă Hibbs şi Leveson.

— Ce credeţi că beau indivizii ăştia ? întrebă el.

Hibbs dădu să-şi apuce paharul, dar indignatul ceasornicar fu mai repede de mînă, îl înşfăcă şi-l goli dintr-o înghiţitură.

— Whisky ! strigă el şi zvîrli paharul de podea prefăcîndu-l într-o mie de ţăndări.

— Că bine zici ! răcni zidarul apucînd cîte un flacon medicinal în fiecare mînă. Şi-acu e rîndu' nostru să ne mai distrăm un pic, zău aşa ! Ce-i în borcanu' ăla mare, roşu ? Pun mîna-n foc că vin de Porto ! Ia dă-l încoa, Bill !

Ivywood se întoarse spre Crooke şi rosti, abia mişcîndu-şi buzele de marmură :

— E o minciună !

— Ba e un adevăr, răspunse Crooke, întorcîndu-i privirea cu aceeaşi neclintire. Ce, dumneavoastră aţi făcut lumea de vreţi acum s-o întoarceţi cu susu-n jos ?

— Lumea a fost prost făcută, răspunse Philip cu o voce teribilă, şi eu am s-o refac !

Abia rosti aceste cuvinte că vitrina mare din faţă se prăbuşi înăuntru, într-o cascadă de cioburi ; iar bolurile luminoase se răsturnară unul după celălalt de parcă sfe-

rele unui cristal celest se spărgeau sub cuvintele blasfematoare ale lui Ivywood.

Şi prin ferestrele sfărîmate pătrunse mugetul acelui limbaj confuz care e mai înfricoşător decît glasul elementelor dezlănţuite. Strigătul pe care l-au auzit pînă la urmă şi tiranii surzi. Teribila voce a poporului ! De-a lungul întregii străzi elegante, bordate de vitrinele Crooke, sticla acestor vitrine plesnea şi se pulveriza, în răcnetele mulţimii. Rîuri de vinuri aurii şi rubinii se revărsară pe trotuar.

— Şi acum, pînzele sus ! strigă Dalroy, zbughind-o afară din prăvălie cu firma în mînă şi cu ciinele Quoodle lătrînd furios în urma lui, în timp ce Dorian cu brînza şi Humphrey cu butoiaşul se grăbiră să-l urmeze. Noapte bună, *my lord !*

„Poate că-n viitor, întîlnirea noastră
Va avea loc la Tamworth, în castelul dumneavoastră."

Veniţi prieteni, încolonaţi-vă ! Nu pierdeţi timpul spărgînd geamuri ! De-abia acum începe bîlciul !

— Unde mergem cu toţii ? întrebă zidarul.

— La Parlament mergem cu toţii, răspunse Căpitanul Dalroy, aşezîndu-se în fruntea coloanei.

Convoiul în marş coti de vreo două-trei ori şi, la capătul unei străzi lungi, Dorian Wimpole, care se afla în coada procesiunii, zări din nou ochiul de ciclop al turnului St. Stephen, acest ochi de aur pe care-l contemplase profilat pe cerul verzui al unui asfinţit calm şi vulcanic în acelaşi timp, cînd trăise un cutremur interior : fusese trădat de somn şi de un prieten. Aproape la aceeaşi distanţă, în capul coloanei, vedea firma cu vaporul şi drapelul înaintînd semeţ, ca o emblemă, în timp ce o voce tunătoare cînta :

„Oamenii sînt oameni iar. Cine se duce acasă ?
Trîmbiţe şi tobe : Cine se duce acasă ?
Vocea întreabă glorioasă : Cine e pentru Victorie ?
Cine-i pentru Libertate ? Cine se duce acasă ?"

Capitolul XXIII

MARŞUL SPRE IVYWOOD

Acel suflu de furtună, acel şoim al libertăţii care este sufletul brusc deşteptat al mulţimii, a pogorît asupra Londrei după ce-a colindat vreo două secole prin străinătăţi, poposind prin alte capitale. E cu neputinţă să determini exact cotitura critică între momentul în care pericolul e mai dăunător decît resemnarea, şi cel în care resemnarea e mai dăunătoare decît pericolul. În general, izbucnirea unei răscoale are o cauză simbolică sau teoretică, sau o cauză pe care unii ar numi-o bizară. Cineva trage un foc de pistol, sau apare într-o uniformă nepopulară, cineva face o aluzie cu glas tare la un scandal care a fost muşamalizat de presă ; cineva îşi scoate sau cineva nu-şi scoate pălăria ; şi un oraş întreg e doborît la pămînt pînă se lasă seara.

Cînd oastea mereu crescîndă a răzmeriţei a făcut ţăndări o întreagă stradă ocupată de vitrinele domnului Crooke, farmacistul, şi apoi s-a îndreptat spre Parlament, spre Turnul Londrei şi spre drumul către mare, sociologii, ascunşi în pivniţele lor de cărbuni, au putut imagina (în bezna care iluminează) numeroase explicaţii materiale şi spirituale ale unei asemenea vijelii a sufletelor omeneşti ; dar nici una dintre acestea nu putea fi pe deplin satisfăcătoare. Fără îndoială, a existat şi o mare parte de beţie curată cînd s-a descoperit că urnele şi cupele lui Esculap îi aparţineau de fapt lui Bacchus. Şi mulţi dintre cei care alergau urlînd pe străzi erau pur şi simplu îmbuibaţi de vinuri scumpe şi de licori care, de obicei, sînt mai confortabil digerate la un banchet al Municipalităţii sau la un restaurant din West End. Dar mulţi dintre aceştia mai fuseseră beţi criţă de cel puţin douăzeci de ori, fără să se fi gîndit la revoltă. Aşadar nu puteai trage de explicaţia materială atît cît să acopere în întregime acest colţ al problemei. Mai extensibilă era explicaţia unei violente indignări în faţa josniciei patronilor bogaţi

ai lui Crooke, care ţineau deschisă pentru ei uşa pe care o trîntiseră în nasul altora mai puţin norocoşi. Şi totuşi nici o explicaţie nu putea explica în întregime faptul ; şi nici un om nu ar putea prevedea vreodată momentul exploziei.

Dorian Wimpole se găsea, aşa cum am arătat, în coada convoiului care se umfla şi se lungea clipă de clipă. La un moment dat, avu chiar ghinionul să se rătăcească de procesiune, din cauza neostoitei tendinţe de rostogolire de care dădu dovadă brînza rotundă cînd o scăpă din mînă pe o stradă povîrnită ce cobora precipitat spre rîu. Dar în ultimele zile căpătase un teribil gust pentru acţiunile practice, care-l făcea aproape să trăiască o a doua tinereţe. Reuşi să găsească un taxi şi nu-i fu greu să detecteze urma extraordinarului cortegiu. Cîteva întrebări adresate unui poliţist cu un ochi vînăt, aflat în faţa Camerei Comunelor, îl repuseră pe dată pe pista fluxului rebelilor, care înainta sau se retrăgea. Şi în scurt timp zări din nou oştirea. N-ar fi putut să fie confundată, deoarece în fruntea ei păşea un uriaş cu coama roşie, purtînd ceea ce părea o frîntură de lemn dintr-o casă dărîmată. Şi, pe de altă parte, pentru că de multă, de foarte multă vreme, în Anglia nu se mai adunase o mulţime atît de furtunoasă în spatele unui om. Dar, făcînd abstracţie de aceste două elemente, mulţimea de neconfundat putea fi confundată cu oricare altă mulţime răzvrătită. Aspectul procesiunii se schimbase — ai fi zis că-i crescuseră coarne sau colţi : căci numeroşi participanţi se echipaseră cu arme bizare : greble cu dinţi de oţel, tîrnăcoape, securi şi suliţi cu capete ciudate. Mai straniu însă era faptul că şiruri întregi din mulţime erau înarmate cu puşti, ba chiar mărşăluiau respectînd o oarecare disciplină. În timp ce alţii păreau să fi înşfăcat uneltele de gospodărie sau de lucru care le căzuseră la mînă : satîre de bucătărie, sape, ciocane şi chiar cuţite de tăiat carnea. Asemenea arme, deşi casnice, nu sînt mai puţin primejdioase. Au fost folosite în milioane de crime înainte de a-şi fi cîştigat locul de onoare în luptele civile.

Dorian avu norocul să se întîlnească faţă-n faţă cu căpitanul cu părul în flăcări şi i se alătură în fruntea marşului. Humphrey Pump mergea de partea cealaltă, cu celebrul butoi suspendat în jurul gîtului, ca o tobă, prin nişte corzi care semănau a bretele. Domnul Wimpole profitase de ocazia temporarei sale îndepărtări de marş pentru a-şi facilita transportul brînzei, pe care o înfăşurase într-un soi de rucsac impermeabil, purtat pe umeri. În ambele cazuri, obiectele cărate creau impresia unor monstruoase diformităţi la două persoane clădite fără cusur. Căpitanul, care părea a fi într-o dispoziţie excelentă şi tunătoare, se amuza din inimă de înfăţişarea lor. Dar şi Dorian avea sursele lui de amuzament.

— Ce-aţi mai făcut de cînd aţi fost lipsiţi de preţioasa mea comandă ? întrebă el rîzînd. Şi de ce o parte din oameni sînt echipaţi ca la teatrul de revistă şi alţii ca la bal mascat ? Ce-aţi mai meşterit ?

— Am făcut cumpărături, răspunse Dalroy cu oarecare mîndrie. Sîntem ca rudele de la ţară venite la oraş. Eu mă pricep la cumpărături ; ia să vezi ce achiziţii ! Uită-te numai la puştile cu care ne-am pricopsit. Un chilipir fantastic ! Am trecut pe la cei mai buni armurieri din Londra şi le-am luat pe o nimica toată. De fapt chiar pe nimic. Ăsta chilipir ! Am văzut eu în prospectele pe care magazinele le trimit cucoanelor că unele obiecte se dau rabat, gratis. Pe urmă am trecut pe la un magazin de cupoane. Cel puţin cînd am plecat de acolo, nu mai rămăseseră decît cupoane. Şi am cumpărat materialul ăsta în care e drapată firma. Probabil că e ceea ce cucoanele numesc „şifon“ ?

Dorian îşi ridică privirile şi văzu că în jurul firmei de lemn fusese legată o zdreanţă de pînză grosolană, roşie, culeasă, probabil, de la o ladă de gunoi, şi care fîlfîia ca un drapel roşu al revoluţiei.

— Nu se cheamă „şifon“ în limbajul doamnelor ? întrebă Căpitanul cu un aer îngrijorat. În orice caz, aşa îi spun *„les chiffonniers“*. Dar cum în curînd am de gînd

să fac o vizită unei doamne, voi încerca să ţin minte că există o deosebire.

— Şi ai terminat cu cumpărăturile ? întrebă domnul Wimpole.

— Un lucru mai am de cumpărat, răspunse celălalt. Trebuie să găsesc un magazin cu instrumente muzicale — ştii ce vreau să spun. Un magazin în care se vînd piane şi lucruri de acest gen.

— Uite ce-i, obiectă Dorian. Şi aşa brînza asta e destul de grea. Va trebui să car şi un pian ?

— Nu m-ai înţeles, îl linişti Dalroy cu calm.

Şi cum nu se gîndise niciodată la un magazin de muzică înainte de a fi zărit unul în drum, se repezi înăuntru. Reveni după scurt timp, cu un pachet lung sub braţ, şi reluă conversaţia.

— Şi, în afară de prăvălii, aţi mai fost pe undeva ? îşi continuă Dorian interogatoriul.

— Dacă am mai fost pe undeva ? strigă Patrick indignat. Ce, tu n-ai rude la ţară care vin din cînd în cînd la oraş ? Bineînţeles că am fost în toate locurile pe unde trebuia să mergem. Ne-am dus la Parlament, dar nu era sesiune parlamentară, aşadar nimeni nu clocea ouăle noilor legi. Ne-am dus la Turnul Londrei — rudele de la ţară nu obosesc niciodată. Am luat de acolo nişte suveniruri de fier şi de oţel. Ba am luat chiar şi halebardele de la *Beef-eaters* [1]. Le-am explicat că pentru consumul cărnii de vită (unica lor utilitate oficial recunoscută) sînt mai comode cuţitele şi furculiţele decît halebardele. Şi ca să-ţi spun drept, păreau uşuraţi c-au scăpat de ele.

— Şi pot să te întreb, urmă Wimpole cu un zîmbet, încotro vă îndreptaţi acum ?

— Către un alt loc pitoresc, strigă Căpitanul pe un ton exultant. Rudele de la ţară nu ştiu ce-i aia oboseala. Am de gînd să le arăt tinerilor mei prieteni din provincie

[1] *Beef-eaters* înseamnă mîncător de carne de vită, şi este, totodată, numele dat gardienilor de la Turnul Londrei.

unul din cele mai frumoase vechi conace din Anglia. Mergem la conacul Ivywood, nu departe de staţiunea balneară numită Pebbleswick.

— Înţeleg, răspunse Dorian şi, pentru prima oară, privi îndărăt cu îngrijorare la interminabilele rînduri aflate în plin marş.

— Căpitane Dalroy, urmă Dorian Wimpole pe un ton uşor tulburat. Un singur lucru mă nedumereşte. Ivywood a declarat că a pus poliţia pe urmele noastre şi, cu toate că mulţimea asta a atins un număr impresionant, nu-mi vine a crede că poliţiştii, aşa cum i-am cunoscut eu în tinereţe, n-ar fi în stare să ne prindă. Unde-i poliţia ? După cîte îmi spui, aţi străbătut jumătate din Londra transportînd (scuză-mi expresia) arme ucigaşe. Lordul Ivywood a ameninţat că poliţia ne va aresta. Ei bine, de ce nu ne arestează ?

— Răspunsul la subiectul pe care l-ai abordat se împarte în trei capitole.

— N-o fi chiar aşa, glumi Dorian.

— Ba există într-adevăr trei motive pentru care poliţiştii nu s-au făcut simţiţi în chestiunea asta ; şi nici măcar cel mai crunt duşman al lor n-ar putea afirma că au intervenit.

Începu să le enumere, îndoind pe rînd cîte unul din degetele sale uriaşe, şi vorbind pe un ton de mare seriozitate.

— Primul, începu el, ţi-e străin pentru că dumneata lipseşti de multă vreme din oraş. Probabil că n-ai mai recunoaşte un poliţist dacă l-ai vedea. Poliţiştii nu mai poartă căşti, cum purtau soldaţii din regimentele noastre după ce-au fost bătuţi de prusaci. Acum poartă fesuri, pentru că turcii sînt cei care au bătut. Sînt convins că dacă ar fi fost învinşi de chinezi, ar fi purtat coadă pe spate. Asta e o ramură foarte interesantă a ştiinţei noastre morale. Se numeşte : oportunism eficient.

În al doilea rînd, continuă Căpitanul, poate n-ai observat că un considerabil număr de asemenea purtători de fes merg în urma noastră. Da, e adevărul adevărat.

Nu-ţi aminteşti că întreaga Revoluţie Franceză s-a declanşat practic pentru că un fel de miliţie municipală a refuzat să tragă în părinţii şi în soţiile lor ? Ba chiar au manifestat înclinaţia de a trage în cealaltă parte ? Ai să vezi o sumedenie de poliţişti în spate ; îi recunoşti după revolverul din cingătoare şi după mersul la pas. Dar nu-i privi prea insistent ; îi jenează.

— Şi cel de-al treilea motiv ?

— Adevăratul motiv, răspunse Patrick, este acela că eu nu duc o bătălie gratuită. Oamenii care au luptat în războaie adevărate ştiu pentru ce luptă. Dar am observat ceva neobişnuit în legătură chiar cu problema pe care o discutăm. De ce nu vezi poliţişti ? De ce nu vezi ostaşi ? Am să-ţi spun eu. Pentru că în Anglia de azi au rămas foarte puţini poliţişti şi ostaşi.

— N-aş spune că e un motiv de regret, remarcă Wimpole.

— Dar un motiv foarte clar pentru oricine a cunoscut soldaţii sau marinarii, preciză Dalroy cu gravitate. Am să-ţi spun care e adevărul. Conducătorii noştri au ajuns să se bizuie pe laşitatea maselor englezeşti, aşa cum un cîine ciobănesc se bizuie pe laşitatea unei turme de oi. Şi ia spune-mi, domnule Wimpole, ciobanul n-ar fi îndreptăţit să reducă numărul cîinilor de pază, dac-ar putea să-şi conducă oile la fel de bine şi fără ei ? Pînă la urmă, ai putea găsi milioane de oi păzite de un singur cîine. Dar asta numai pentru că sînt oi. Ia închipuie-ţi că, printr-un miracol, toate oile ar fi metamorfozate în lupi ? Puţini cîini ar mai scăpa nesfîşiaţi. Ei, aici am vrut să ajung : au mai rămas foarte puţini cîini de sfîşiat.

— Doar nu vrei să spui că armata engleză a fost, practic, desfiinţată ?

— Nu, mai sînt santinelele care străjuiesc în faţă la Whitehall, răspunse Patrick cu voce scăzută. Întrebarea dumitale mă pune în încurcătură. Nu, desigur, armata n-a fost total desfiinţată. Dar armata *britanică*... Wimpole,

ai auzit vreodată vorbindu-se de măreţul destin al Imperiului ?

— Cred că am auzit această frază.

— E un destin în patru acte, continuă Dalroy. Victorie asupra barbarilor. Exploatarea barbarilor. Alianţa cu barbarii. Cucerirea de către barbari. Ăsta-i măretul destin al Imperiului.

— Cred că încep să înţeleg ce vrei să spui, replică Dorian Wimpole. Desigur că autorităţile şi de-alde Ivywood sînt foarte dispuşi să se bizuie pe trupele de *sepoy* indieni ?

— Ca şi pe celelalte trupe indigene, încuviinţă Patrick. Cred c-ai fi foarte surprins dacă i-ai vedea.

Tropăi cîtva timp în tăcere şi apoi întrebă abrupt ceva ce nu părea a fi străin de subiect :

— Cunoşti pe actualul proprietar al domeniului vecin cu cel al lui Ivywood ?

— Nu, răspunse Dorian. Am auzit că e o persoană extrem de retrasă şi de închisă.

— La fel de închis e şi domeniul lui, spuse Patrick cu o voce sumbră. Dacă ai reuşi să-i escaladezi gardul grădinii, ai găsi răspuns la multe din întrebările pe care ţi le pui. O, da, onorabilii gentlemeni şi-au luat toate măsurile pentru asigurarea ordinii publice şi a apărării naţionale... într-un fel.

Căzu iar într-o tăcere îmbufnată şi trecură de cîteva sate pînă cînd să vorbească din nou.

Mărşăluiau în întuneric. Zorii îi surprinseră în părţile mai sălbatice şi mai păduroase ale ţinutului, acolo unde drumurile încep să urce şi s-o ia brambura. La un moment dat, Dalroy scoase o exclamaţie de plăcere şi, întinzînd braţul, îi indică lui Wimpole un punct în depărtare. Pe portativul de dungi argintii şi trandafirii ale răsăritului, se profila la orizont un soi de dom purpuriu, încercuit de o cunună de frunziş verde închis : părea a fi locul pe care-l numiseră Oraşul Carusel.

La această priveliște, buna dispoziție a lui Dalroy păru să reînvie, cu inevitabila amenințare a unui acces vocal.

— Ai mai scris ceva poeme, în ultimele zile ? îl întrebă pe Wimpole.

— Nimic special, răspunse poetul.

— Atunci, declară Căpitanul Dalroy, limpezindu-și gîtlejul într-un mod rău-prevestitor, ai să asculți un poem al meu, fie că-ți place sau nu, — ba chiar, cu cît o să-ți placă mai puțin, cu atît o să se lungească mai mult. Acum înțeleg de ce soldații simt nevoia să cînte cînd merg în marș și de ce se împacă și cu cele mai idioate cîntece :

.
.

„Druizii își scoteau cuțitele de aur
Și dănțuiau pe lîngă un stejar
Cînd aduceau o jertfă omenească ;
Dar învățații din vechime, Domnul să-i odihnească,
Și cei de azi, Domnul să-i ocrotească,
N-au înțeles un lucru evident și clar :
Cu toate că pe om îl ciopîrțeau,
Druizii respectau copacul ca pe-un sfînt,
Iar sîngele vărsat puieții îl sorbeau.
Înfigîndu-și mai trainic rădăcina-n pămînt.
Dar Ivywood, Lord Ivywood [1]
Ca iedera se-agață de tulpină
Și suge seva de la rădăcină,
Un parazit dăunător și crud.

După războiul de la Worcester regele Charles a fugit
Și s-a ascuns într-un stejar.
Niciînd vreun profesor chibzuit
Vreun elev cu spirit cumpănit.
Sau vreun istoric nu au socotit
Că ar fi fost un gest de om cu har.

[1] În engleză, *Ivy* înseamnă iederă, iar Ivywood — pădure de iederă.

Dar de pădurea sfîntă nici că s-a atins ;
Copacul l-a compătimit, c-un foşnet jalnic ;
Cu toate că era un rege-nvins,
Stejarul l-a lăsat la fel de falnic.
Dar Ivywood, Lord Ivywood
Seacă stejarul de la rădăcină,
Ca iedera mănîncă lemnul din tulpină.
E un tiran crunt şi zălud.

Marele Collingwood cîmpia străbătea
Şi sădea ghindă în pămînt,
Ca alţi stejari să se înalţe-n soare,
Cînd lemnul de corăbii a pornit pe mare,
Cu duşmanul să se măsoare,
În luptele lui Nelson pe apă şi pe vînt.
În cinstea lui stejarul sufletul şi-a dat,
Din inima-i măreaţă corăbii s-au cioplit.
Şi pădurarul care trunchiul i-a sfîrtecat,
S-a închinat în faţa copacului jertfit.
Dar Ivywood, Lord Ivywood
Se caţără pe trunchi viclean ca iedera
Loveşte în stejar mai rău ca secera,
Şi nu se sinchiseşte că-i jupuit şi ud.

Urcau pe un drum în pantă, străjuit de ambele părţi de păduri dese, care păreau să stea la pîndă, ca nişte bufniţe treze. Cu toate că zorii fîlfîiau peste capetele lor stindarde şi ghirlande trandafirii şi aurii, iar briza dimineţii sufla în trîmbiţi triumfale, pădurile tenebroase îşi îngropau tainele ca nişte grote adînci, negre şi friguroase ; nici lumina soarelui nu le străpungea decît ici-colo, cu cîte o suliţă scînteietoare, ce părea să spargă umbra în aşchii de smarald.

— Nu m-ar mira, spuse Dorian, dacă iedera va constata că şi copacul ştie ce ştie.

— Copacul ştie, încuviinţă Căpitanul. Nenorocirea este că, pînă de curînd, copacul nu ştia că ştie.

Se lăsă din nou tăcerea ; și pe măsură ce urcau, panta devenea tot mai povîrnită, iar arborii înalți păreau să ferească ceva de ochii lor, ca niște scuturi de gigant.

— Îți aduci aminte de drumul ăsta, Hump ? îl întrebă Dalroy pe hangiu.

— Da, răspunse Humphrey Pump, apoi nu mai adăugă nimic.

Dar rareori o afirmație poate cuprinde atîta plinătate.

Coloana înainta în tăcere, și abia două ceasuri mai tîrziu, pe la orele unsprezece, Dalroy porunci să se facă un popas în pădure, sfătuindu-i pe oameni să tragă un pui de somn. Impenetrabilitatea pădurilor și relativa moliciune a covorului de frunze veștede făceau ca locul să fie pe atît de potrivit pentru odihnă, pe cît de nepotrivită era ora.

Și dacă cineva gîndește că o uriașă adunătură de oameni simpli, recrutați de pe stradă, nu poate urma disciplinat un șef de ocazie în asemenea expediție și, dată fiind starea de spirit, nu acceptă, la porunca lui, să doarmă într-un asemenea loc, atunci acel cineva nu știe cum se făurește istoria.

— Mi-e teamă, le spuse Dalroy, că cina de aseară trebuie să vă țină loc și de gustare de dimineață. Cunosc un loc minunat unde ne-am putea lua gustarea, dar e prea primejdios pentru somn. Și, în primul rînd, de somn aveți nevoie. Așa încît, deocamdată nu vom desface proviziile. O să ne culcăm ca Tom Degețel în pădure, și păsărelele harnice n-au decît să ne acopere cu frunze. Fără glumă, ne așteaptă evenimente pe care trebuie să le înfruntăm bine odihniți.

Trecuse mult de amiază cînd își reluară marșul. Și masa pe care Dalroy stăruia hazos să o numească gustare de dimineață, fu luată pe la acel ceas misterios cînd doamnele obișnuiesc să-și bea ceaiul, fără de care nu pot trăi.

Drumul era tot mai abrupt. În cele din urmă, Dalroy îi spuse lui Dorian Wimpole :

— Vezi să nu scapi caşcavalul în locul ăsta, că se duce de-a berbeleacul şi nu se mai opreşte pînă în pădure. Ştiu precis că aşa se întîmplă. Nu-i nevoie de calcule ştiinţifice, de grade, sau de unghiuri, pentru că am văzut cu ochii mei întîmplîndu-se un lucru ca ăsta. De fapt, eu am alergat după el.

Wimpole îşi dădu seama că se căţărau pe muchea ascuţită a unei creste. Cîteva minute mai tîrziu, forma ciudată a vegetaţiei îi revelă ceea ce paravanele de copaci îi ascunseseră pînă atunci.

Zigzagaseră pe un drum forestier şerpuit, paralel cu coasta mării. Pe un platou foarte înalt, care se proiecta peste ţărm, se înşirau nişte meri piperniciţi şi răsuciţi de vînt, ale căror roade nici un muritor nu le-ar fi putut mînca, atît de acre şi de amare trebuie să fi fost. Restul platoului era pleşuv şi pustiu, dar Dalroy privea cu drag fiecare palmă de pămînt, ca şi cum ar fi fost populată de legiuni de prieteni.

— Ăsta-i locul unde ne vom lua gustarea de dimineaţă, spuse el, arătînd spre întinderea golaşă, acoperită cu iarbă pitică. Aici e cel mai grozav han din Anglia. Apoi, îl prezentă pe Humphrey : Şi iată-l pe Pump, pompa întregii parohii.

Cîţiva inşi din mulţime începură să rîdă. Dar rîsetele se stinseră brusc cînd Dalroy făcu cîţiva paşi şi înfipse firma „La Vechea Corabie" pe promontoriul sterp.

— Şi acum, tună el, despachetează merindele pe care le-am adus, Hump, şi să ne aşternem pe picnic. Aşa cum se spunea într-un cîntec pe care-l cîntam eu pe vremuri :

„Capul Sarazinului din Arabia a venit,
Cînd regele Richard în zalc în ăst loc a poposit
Şi şi-a-nfipt aici spada, cu voia destinului,
Iar în spadă a împlîntat „Capul Sarazinului."

Aproape că se înnoptase cînd mulţimea, mult sporită prin adăugarea tuturor nemulţumiţilor de pe domeniile Ivywood, ajunse la porţile conacului Ivywood.

Din punct de vedere strategic, alegerea acestui moment menit să ia prin surprindere inamicul în cursul nopții, constituie o dovadă în plus a talentelor militare proprii Căpitanului Dalroy. Dar utilizarea pe care o dădu talentelor sale atunci și acolo, poate fi numită cel puțin excentrică. După ce-și dispuse forțele, recomandîndu-le pe un ton imperios să păstreze tăcere timp de cîteva minute, se întoarse spre Pump și îi spuse :

— Și acum, înainte de a trece la acțiune, eu sînt cel care va face puțin zgomot.

Desfăcu pachetul pe care-l ținea sub braț și scoase din el ceva ce părea a fi un instrument muzical.

— Vrei să le trimiți un semnal pentru începerea tratativelor ? întrebă Dorian cu viu interes. Sau poate o goarnă de provocare la luptă ?

— Nu, răspunse Patrick. Vreau să cînt o serenadă.

Capitolul XXIV

LADY JOAN ȘI ENIGMA EI

Pe o seară cu cer străveziu, brodat doar pe margini cu arabescurile purpurii ale asfințitului, Lady Joan Brett se plimba agale pe pajiștea cea mai înaltă a grădinilor terasate de la Ivywood, acolo pe unde păunii mătură iarba cu trena cozilor. Parcă și ea semăna cu un păun, atît ca strălucire cît și, ar zice gurile rele, ca inutilitate : își ținea capul la fel de semeț și trăgea după ea o trenă la fel de colorată ; ba, mai mult, în acele zile, îi venea din cînd în cînd să și țipe. Într-adevăr, în ultima vreme simțise cum existența se închide în jurul ei cu o liniște de neînțeles ; ceea ce e mult mai greu de suportat decît

o gălăgie de neînțeles. Ori de cîte ori privea la gardurile de tisă care împrejmuiau grădina, avea senzația că sînt mai înalte decît le văzuse ultima oară. Ca și cum aceste ziduri vii creșteau întruna ca s-o împresoare. Ori de cîte ori, prin ferestrele turnului, contempla marea, aceasta îi părea tot mai îndepărtată. Întregul turn, care închidea aripa nouă cu zidul ei panelat și încrustat cu motive orientale, părea să simbolizeze și să materializeze aceste senzații nedefinite. În copilăria ei, aripa se termina printr-o ușă spartă și o scară dărăpănată. Amîndouă duceau spre un desiș sălbatic și un tunel abandonat, pe care nici ea și nici nimeni altcineva nu aveau chef să le viziteze. Dar măcar știa unde duc. Acum, însă, bucata de pămînt necultivat fusese vîndută și anexată domeniului vecin. Și despre acest domeniu vecin nimeni nu părea să știe ceva.

O copleșea din ce în ce mai mult senzația că totul se strînge și se închide în jurul ei. Și felurite detalii neînsemnate i-o intensificau. Nu putuse descoperi nimic în legătură cu noul proprietar al domeniului de alături, care era, pare-se, un domn în vîrstă ce prefera să trăiască în deplină solitudine. Domnișoara Browning, secretara Lordului Ivywood, nu-i putuse furniza altă informație decît că era un domn dintr-o țară de pe coasta Mediteranei. Formulă cu totul singulară, care părea să fi fost pusă de altcineva în gura ei. Cum un domn dintr-o țară de pe coasta Mediteranei putea însemna orice, de la un american stabilit la Veneția pînă la un negru african de la capătul munților Atlas, indicația era departe de a o lămuri. Și nici nu intenționa s-o lămurească. Din cînd în cînd îi zărea servitorii în livrea, foindu-se de colo-colo. Și livrelele lor nu semănau deloc cu cele englezești.

În starea ei oarecum morbidă, o irita și faptul că uniformele vechii miliții din Pebbleswick fuseseră schimbate, sub influența prestigiului dobîndit de turci în ultimul război. Acum purtau fesuri, ca zuavii francezi ; care erau, fără îndoială, mai comode și mai practice decît căștile

grele din trecut. Părea un lucru mărunt ; dar o indispunea pe Lady Joan care, ca atîtea alte femei inteligente, era intuitivă şi tradiţionalistă. Îi dădea senzaţia că întreaga lume exterioară se schimbase ; şi că ei nu i se îngăduia să ştie nimic.

Dar fusese supusă şi unor frămîntări spirituale mai profunde în timpul acestei vizite la Ivywood, care, în urma implorărilor patetice ale bătrînei Lady Ivywood şi ale propriei ei mame bolnave, se prelungea săptămînă după săptămînă. Dacă privim lucrurile sub prisma cinismului (aşa cum era înclinată să le privească ea), Lady Joan se găsea angajată în preocuparea foarte feminină de a încerca să îndrăgească un bărbat. Dar acest cinism ar suna fals, aşa cum sună aproape întotdeauna cinismul, pentru că în zilele cele mai cruciale ale acestei perioade, bărbatul în chestiune îi plăcuse cu adevărat.

Îi plăcuse cînd fusese transportat în casă, cu glonţul lui Pump în picior, şi cînd se dovedise a fi omul cel mai calm şi cel mai tare dintre toţi cei aflaţi în încăpere. Îi plăcuse cînd rana se agravase şi cînd îndurase suferinţa cu un stoicism demn de admiraţie. Îi plăcuse cînd nu manifestase nici un fel de resentiment în faţa mîniei şi exploziei jignitoare a lui Dorian Wimpole. Îi plăcuse, ba chiar se simţise cuprinsă de o emoţie vecină cu entuziasmul, în seara cînd îl văzuse ridicîndu-se ţeapăn pe cîrja lui rudimentară şi cînd, fără să ţină seama de sfaturi şi de rugăminţi, făcuse cursa lui precipitată şi hazardată la Londra. Dar, în pofida senzaţiei de claustrare despre care am vorbit, niciodată nu-i plăcuse mai mult decît în seara cînd o pornise cu mare greutate, rezemat în cîrjă, de-a lungul teraselor vechii grădini şi venise să stea de vorbă cu ea, în decorul populat de păuni. Ba chiar încercase, distrat, să mîngîie un păun pe creştet, de parc-ar fi fost un cîine. O informase pe dată că aceste păsări pitoreşti erau importate din Orient, pe calea imperiului semi-oriental al Macedoniei. Cu toate acestea, Joan nutrea vaga impresie că niciodată pînă atunci nu ştiuse Lordul

Ivywood că există păuni pe domeniul său. Cel mai mare cusur al său îl constituiau mîndria și încrederea în perfecțiunea fără de cusur a forței lui intelectuale și morale. Nu știa că tocmai o notă comică, degajată de latura inconștientă a personalității sale, era cea care o atrăgea cel mai mult pe Lady Joan.

— Se spune că păunul ar fi fost pasărea Junonei, continuă Ivywood. Și nu am cea mai mică îndoială că Junona, ca majoritatea personajelor din mitologia homerică, are o origine asiatică.

— Eu gîndesc că Junona era mult prea demnă și impunătoare ca să fi aparținut unui serai.

— Ești cea mai în măsură să știi, replică Ivywood cu un gest galant, pentru că n-am întîlnit niciodată pe cineva care să semene mai mult cu Junona decît semeni dumneata. Adevărul este, însă, că s-a creat o greșită înțelegere în ce privește concepția arabă sau indiană asupra femeii. Într-un fel, s-ar spune că e o concepție prea simplă și prea solidă ca să poată fi înțeleasă de paradoxala mentalitate a creștinătății. Totul, pînă la vulgara glumă că turcilor le plac femeile grase, totul conține o urmă a gîndirii distorsionate la care mă refer eu. Orientalii nu iau în considerație femeia ca persoană individuală, ci Feminitatea ca o forță a naturii.

— Uneori îmi spun că aceste fascinante teorii sînt puțin forțate, comentă Joan. Prietenul dumitale Misysra afirma mai deunăzi că în Turcia femeile se bucură de cea mai mare libertate, din moment ce li se îngăduie să poarte pantaloni. Adică șalvari.

Ivywood răspunse prin zîmbetul său sec, care se ivea atît de rar :

— Profetul dă uneori dovadă de acea simplitate care merge mînă-n mînă cu geniul. N-am să neg că unele dintre argumentele folosite de el mi s-au părut uneori naive și chiar artificioase. Dar, fundamental, are dreptate. Există un soi de libertate care constă în a nu te răzvrăti niciodată împotriva Naturii. Și cred că lucrul ăsta

este mai profund înțeles în Orient decît în vest. Vezi, Joan, e plăcut să vorbești despre iubire în felul nostru îngust, subiectiv, romantic ; dar există o iubire mult mai înaltă decît cea a unui îndrăgostit, sau decît dragostea pentru dragoste.

— Da, și care anume ? întrebă Joan, cu ochii ațintiți în pămînt.

— Dragostea față de Destin, răspunse Lordul Ivywood cu privirile însuflețite de o pasiune spirituală. Nu spune Nietzsche pe undeva că a fi încîntat de propriu-ți destin este marca eroului ? Ne înșelăm dacă gîndim că eroii și sfinții Islamului spun „*Kismet*“ [1] cu capetele plecate și cu resemnare. Ei rostesc „*Kismet*“ cu un strigăt de bucurie. Ceea ce se potrivește — ceea ce e așa cum trebuie să fie. În poveștile arabe, cel mai desăvîrșit dintre prinți ia întotdeauna de soție pe cea mai desăvîrșită dintre principese — pentru că așa e potrivit și așa trebuie să fie. Giganții spirituali, Djinii, veghează ca lucrurile să se petreacă astfel — adică să se împlinească finalitățile naturii. În romanele egoiste și sentimentale ale Europei, cea mai desăvîrșită dintre principese e în stare să fugă cu profesorul ei de desen, un om între două vîrste. Asemenea lucruri se îndepărtează de Calea Adevărată. Și pe această cale călărește turcul, în căutarea celei mai frumoase prințese de pe pămînt ; cucerește imperii ca să ajungă pînă la ea ; și nu se rușinează de laurii dobîndiți.

Norii de catifea violetă care tiveau marginile mantiei de argint vesperal în care se înveșmîntase cerul, îi evocau tot mai mult lui Joan broderiile purpurii ce festonau draperia grea, de argint, din coridorul claustrat al Casei Ivywood. Păunii arătau mai fastuoși și mai superbi ca oricînd ; îi făceau pentru prima oară impresia că veneau într-adevăr de pe meleagurile celor O mie și una de nopți.

— Joan, continuă Philip Ivywood cu o voce suavă, în lumina caldă a asfințitului, eu nu mă rușinez de laurii

---

[1] Soartă, destin (turc.).

pe care i-am dobîndit. Pentru mine, ceea ce creştinii numesc umilinţă nu are nici un înţeles. Vreau să fiu cel mai mare om din lume, dacă voi reuşi ; şi cred că voi reuşi. De aceea, ceva mai măreţ decît iubirea, şi anume Destinul şi ceea ce trebuie să fie, fac necesar să iau de soţie pe cea mai frumoasă femeie din lume. Şi aceasta se găseşte acum printre păuni, mai mîndră şi mai frumoasă decît ei.

Privirile tulburate ale lui Joan continuau să rămînă aţintite pe orizontul violet, iar buzele ei tulburate nu putură articula decît cuvintele „Nu vorbi aşa !"

— Joan, îşi urmă Philip peroraţia, ţi-am spus că eşti femeia pe care şi-ar fi putut-o dori unul dintre marii eroi. Dă-mi voie să-ţi povestesc ceva ce n-aş fi putut povesti decît fiinţei căreia i-am vorbit despre iubire şi căsătorie. Cînd aveam douăzeci de ani şi îmi perfecţionam studiile într-un oraş din Germania, mi s-a întîmplat ceea ce în vest se numeşte „a te îndrăgosti." Fata era o pescăriţă de pe coastă, pentru că oraşul se afla la malul mării. Istoria vieţii mele s-ar fi putut încheia acolo. Cu asemenea soţie, n-aş fi putut face carieră de diplomat. Dar în momentul acela eram gata să renunţ la orice. După cîtva timp însă, s-a întîmplat să colind prin Flandra şi să poposesc pe malul Rinului, acolo unde fluviul face una dintre marile lui cotituri, înainte de a se vărsa în mare. Şi atunci m-au năpădit unele gînduri, fără de care şi astăzi încă aş mai fi plîns, vînzînd peşte împuţit. M-am gîndit la văile, la colţurile încîntătoare şi îmbietoare pe care fluviul ăsta le-a lăsat în urmă, văzîndu-şi mai departe de drumul lui. Oriunde în Elveţia ar fi putut să se lase pradă slăbiciunilor tinereţii şi să se avînte în sus, pe un falnic pisc. Sau oriunde în Renania s-ar fi putut rătăci printre plaiuri smălţuite de flori. Şi totuşi mergea pe drumul lui, drept către perfecta mare, care înseamnă împlinirea destinului unui fluviu.

Din nou Joan nu se simţi în stare să vorbească ; şi din nou Philip fu acela care sparse tăcerea :

— Şi mai este un lucru care nu putea fi spus înainte ca mîna prinţului să-i fi fost oferită prinţesei. Se poate ca în Orient să se exagereze întrucîtva obiceiul căsătoriilor stabilite încă din copilărie. Dar priveşte la tinerele perechi din jur, la căsniciile nebuneşti care se destramă pretutindeni şi întreabă-te dacă nu era preferabil ca viaţa acestor nefericiţi să fi fost prestabilită din copilărie. Se vorbeşte în ziare despre cruzimea căsătoriilor regale. Dar presupun că tu şi cu mine nu sîntem dintre cei care dau crezare ziarelor. Noi ştim prea bine că nu există un rege în Anglia ; şi că nu a mai existat de cînd ultimul cap regal a fost doborît în faţă la Whitehall. Ştii prea bine că tu şi eu şi familiile aristocratice sîntem adevăraţii suverani ai Angliei. Şi căsătoriile noastre sînt căsătorii regale. Mahalaua n-are decît să le numească crude. Noi vom spune că aceste căsătorii presupun o inimă curajoasă, care este unicul blazon al aristocraţiei. Joan, i se adresă el cu blîndeţe, poate că şi tu ai trecut pe lîngă un pisc falnic din Elveţia, sau pe lîngă plaiuri smălţuite de flori. Poate că şi tu ai cunoscut... o pescăriţă. Dar există ceva mai măreţ şi mai simplu decît toate astea. Ceva ce poate fi găsit în grandioasele epopei ale Orientului : cea mai frumoasă dintre femei, cel mai brav dintre bărbaţi, şi Destinul.

— *My Lord,* răspunse Joan, folosind, dintr-un insondabil instinct, formula oficială. Vrei să-mi acorzi un răstimp în care să pot reflecta la toate acestea ? Şi indiferent care va fi hotărîrea mea, aş dori să nu existe bănuiala unei lipse de loialitate.

— De bună seamă, răspunse Ivywood, înclinîndu-se deasupra cîrjei.

După care, se îndepărtă şchiopătînd, croindu-şi drum printre păuni.

Zile întregi după această convorbire, Joan încercă să pună piatra de temelie a destinului ei terestru. Era încă foarte tînără ; dar avea senzaţia că trăise o mie

de ani, frămîntîndu-se în jurul aceleiași și aceleiași întrebări. Își repeta întruna, și pe drept cuvînt, că numeroase femei, mult mai valoroase decît ea, acceptaseră o a doua alegere, care nu era nici pe departe atît de strălucită ca aceea care i se oferea ei. Dar în însăși atmosfera întregii situații era ceva complicat. Îi plăcea să-l asculte pe Philip Ivywood, cînd acesta își desfășura talentul oratoric, așa cum oricui îi place să asculte un artist care cîntă bine la vioară. Necazul mare e că, în anumite momente, nu poți fi sigur dacă-ți place omul sau vioara.

În plus, se făceau simțite în casa Ivywood, mai ales după rănirea și convalescența Lordului, un ton ciudat, un spirit ciudat, pe care nu le putea defini și despre care nu știa altceva decît că-i apăsau nervii. O anume notă glorioasă... și languroasă în același timp. Sub un impuls destul de frecvent dealtfel la persoanele inteligente din lumea mare, simțea nevoia să stea de vorbă cu o femeie deșteaptă din popor. Și aproape că se aruncă la pieptul domnișoarei Browning, căutînd înțelegere.

Dar domnișoara Browning, cu buclișoarele ei roșcate și cu fața-i palidă și foarte inteligentă se conforma întru totul aceleiași indefinisabile note. Pentru ea, Lordul Ivywood era principiul primordial ; de parc-ar fi fost Bătrînul Timp în persoană, sau autorul Buletinului Meteorologic. Vorbea despre el spunîndu-i „Dînsul". Cînd îl numi pentru a cincea oară „Dînsul", Joan nu-și putu explica de ce simțise în aer parfumul greu al plantelor dintr-o seră supraîncălzită.

— Știți, o sfătui domnișoara Browning, nu trebuie să-i stînjenim cu nimic cariera. Asta-i lucrul cel mai important. Și, zău așa, cu cît discutăm mai puțin despre unele lucruri, cu atît mai bine. Sînt convinsă că în mintea lui se făuresc planuri grandioase. Ați auzit ce spunea acum cîteva seri Profetul Lunii ?

— Ultimul lucru pe care mi l-a spus acum cîteva seri mie, o ținu pe-a ei îndărătnica Joan, e că atunci cînd

dorești să sugerezi continuitatea, pui virgulă, care e o semilună, și cînd anunți moartea, pui cruce.

O femeie cu o față atît de inteligentă ca aceea a interlocutoarei ei nu putea decît să rîdă.. Dar după o clipă, reluă tema, cu aceeași seriozitate.

— Profetul spunea că orice dragoste adevărată poartă în ea un element de predestinare. Și sînt convinsă că și Dînsul are aceeași concepție. Oamenii se grupează în jurul unui centru ca stelele mici în jurul unei stele mari, pentru că steaua mare e un magnet. Nu poți greși niciodată cînd suflul destinului îți împinge pașii, ca un vînt puternic care bate din spate. Și multe lucruri au fost judecate sub o falsă lumină, pentru că nu s-a ținut cont de acest fapt. E foarte bine să vorbim despre căsătoriile din India, prestabilite din copilărie...

— Domnișoară Browning, o întrerupse Joan, pe dumneata te interesează cu adevărat căsătoriile indiene prestabilite din copilărie ?...

— Mă rog...

— Și pe sora dumitale o interesează ? Mă duc s-o întreb, strigă Joan, năpustindu-se în camera în care doamna Mackintosh ședea la o masă, îndeplinindu-și îndatoririle de secretară.

— Mă rog, spuse și doamna Mackintosh, întorcînd spre ea un cap încununat de un păr bogat, și o față hotărîtă, mai frumoasă decît cea a surorii ei. Eu cred că metoda indiană e cea mai bună. Cînd tinerii sînt lăsați de capul lor, sînt în stare să se căsătorească cu oricine. Am fi gata să ne căsătorim cu un negru, sau cu o pescăriță, sau... cu un criminal.

— Cel puțin dumneata, doamnă Mackintosh, replică Joan încruntîndu-și sever sprîncenele negre, știi bine că n-ai fi fost în stare să te căsătorești cu o pescăriță. Unde-i Enid ? întrebă cu bruschețe.

— Lady Enid caută niște partituri în sala de muzică, așa cred.

Joan străbătu în grabă cîteva saloane somptuoase şi intră în sala de muzică, unde o găsi pe palida şi blonda ei verişoară aşezată la pian.

— Enid, strigă Joan, ştii că întotdeauna am ţinut la tine. Pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi ce se întîmplă în casa asta ? De ce toate zidurile şi încăperile şi grădinile par să se închidă în jurul meu, să mă încercuiască ? De ce totul se repetă, şi se tot repetă ? De ce toată lumea spune aceleaşi lucruri ? Ah, eu nu am o viziune metafizică, dar îndărătul tuturor acestor stări se ascunde o forţă obscură, o finalitate. Da, e singurul mod de formulare : o finalitate ascunsă. Şi nu ştiu ce e.

Lady Enid îşi plimbă degetele pe claviatura pianului, făcînd cîteva acorduri. Apoi spuse :

— Nici eu nu ştiu ce e, Joan. Sincer. Dar înţeleg ce vrei să spui. Şi tocmai pentru că există o finalitate, am atîta încredere în Dînsul şi îl urmez cu ochii închişi.

Începu să cînte în surdină o baladă germană. Şi poate că muzica aceasta i-a sugerat următoarea remarcă :

— Închipuie-ţi că ai sta pe malul Rinului, acolo unde face o mare cotitură înainte de a se...

— Enid ! strigă Joan. Dacă spui „înainte de a se vărsa în mare" să ştii că ţip. Am să ţip, mă auzi, am să ţip mai tare decît toţi păunii la un loc.

— Ei bine, ripostă Lady Enid scoasă din fire, Rinul se varsă în mare, nu-i aşa ?

— Aşa o fi, răspunse Joan înnebunită. Dar Rinul putea să se verse şi în lacul din parc fără ca ţie să-ţi fi păsat sau fără ca tu să fi ştiut măcar, pînă cînd...

— Pînă cînd, ce ? întrebă Enid, şi muzica ei încetă subit.

— Pînă cînd s-a întîmplat ceva ce eu nu pot înţelege, spuse Joan, îndepărtîndu-se.

— *Tu* eşti ceva ce *eu* nu pot înţelege, răspunse Enid Wimpole. Dar dacă balada asta nu-ţi place, am să cînt altceva.

Şi îşi plimbă din nou degetele pe clape, încercînd să aleagă alt cîntec.

Joan străbătu din nou lungul şir de saloane care duceau la sala de muzică şi se întoarse în camera unde lucrau cele două secretare.

— Ei, întrebă roşcovana şi voioasa doamnă Mackintosh, fără să-şi ridice ochii de pe hîrtii, aţi descoperit ce-aţi căutat ?

Cîteva momente, Joan păru mai îngîndurată şi mai sumbră ca de obicei. Apoi răspunse pe un ton candid şi prietenos, care contrasta cu faţa crispată şi cu sprîncenele ei îmbinate :

— Nu, nimic. Cred însă că am descoperit alte două lucruri, care mă privesc numai pe mine. Am descoperit că îmi place eroismul, dar că-mi displace cultul eroilor.

— De bună seamă, cele două sentimente decurg unul din celălalt, decretă domnişoara Browning pe un ton marţial.

— Sper că nu, replică Joan.

— Dar ce altceva poţi face pentru un erou ? întrebă doamna Mackintosh continuînd să-şi ţină privirile aplecate asupra hîrtiilor. Ce altceva decît să-l adori ?

— Să-l răstigneşti, răspunse Joan, cuprinsă din nou de sălbatica ei nervozitate şi ridicîndu-se, plină de neastîmpăr, de pe scaun. Şi atunci se pare că se mai întîmplă cîte ceva.

— Nu v-aţi obosit prea mult în ultima vreme ? întrebă sora nemăritată, cea cu faţa inteligentă.

— Da, confirmă Joan, şi e vorba de cel mai neplăcut gen de oboseală. Oboseala pe care o simţi fără să ştii ce anume te oboseşte. Ca să fiu sinceră, cred că mă oboseşte casa asta.

— E foarte veche, desigur, şi unele părţi ale clădirii sînt încă sinistre, o aprobă domnişoara Browning. Dar Dînsul a înfrumuseţat-o enorm. Decoraţia noii aripi, cu luna şi stelele şi turnul, e într-adevăr...

În îndepărtata sală de muzică, Lady Enid, care descoperise, în sfîrșit, piesa preferată, mîngîia clapele, picurînd primele acorduri ale preludiului. La auzul celor dintîi măsuri, Joan Brett sări ca o tigroaică.

— Vă mulțumesc, rosti cu aspră dulceață în glas. Asta-i, desigur ! Și asta-i ceea ce sîntem cu toatele ! Acum a găsit cîntecul potrivit !

— Dar ce cîntec e ? întrebă secretara mirată.

— Un cîntec pentru harpă, pentru lăută, pentru psalterion, pentru țiteră, sau pentru toate acele instrumente la care va trebui să cîntăm atunci cînd ne vom prosterna și vom adora imaginea aurită pe care regele Nabucodonosor a dăruit-o omenirii. Fetelor ! Femei ! Știți voi ce e locul ăsta ? Știți voi de ce ușile se închid îndărătul ușilor și grilajele după grilaje ? De ce totul e moale și capitonat și te îngropi în covoare, în draperii și în perne ? Știți voi de ce florile de aici cu parfumuri grele nu sînt florile de pe dealurile noastre ?

Din îndepărtata sală de muzică, învăluită în penumbră, glasul lui Enid Wimpole răsuna cristalin și suav :

„Sînt pulberea de sub roata carului tău,
Sînt rugina care nicicînd spada nu ți-a întinat..."

— Știți voi ce sîntem ? întrebă iarăși Joan Brett. Sîntem haremul lui !

— Cum așa, ce vreți să spuneți ? strigă femeia mai tînără, cuprinsă de agitație. Vai de mine, Lordul Ivywood niciodată n-a...

— Știu că niciodată n-a, îi curmă vorba Joan Brett. Și nici nu cred că vreodată va. Eu n-am să-l înțeleg niciodată pe omul ăsta, și nimeni nu-l va înțelege. Dar vă spun eu, ăsta-i *spiritul* a ceea ce se petrece aici. Și asta-i ce *sîntem,* și încăperile astea duhnesc a poligamie în aceeași măsură în care miros a parfum de crini.

— Ce este, Joan ? strigă Lady Enid pătrunzînd în cameră ca o stafie bine-crescută. Ce se întîmplă cu tine ? Și toate trei sînteți albe ca varul.

Joan n-o luă în seamă și continuă să-și depene cu îndărătnicie argumentele :

— Și apoi, dacă există vreun lucru pe care-l cunoaștem despre el, este că-i place să facă totul încet și crede în desfășurarea lentă a evenimentelor. El numește asta evoluție și relativitate și expansiunea unei idei într-o sferă mai largă de idei. Cum putem ști dacă nu procedează și cu noi așa, urmărind un scop bine determinat ? Ne obișnuiește, încetul cu încetul, să trăim laolaltă, într-o ambianță specială, așa încît șocul să fie mai atenuat atunci cînd se va produce ; ...ne introduce în atmosferă, înainte de a ne introduce — Joan se lăsă străbătută de un fior — în instituția propriu-zisă ? Oare asemenea plan ar fi mai puțin scandalos decît oricare dintre celelalte planuri ale lui Philip Ivywood ? Decît acela de a numi un *Sepoy* în postul de Comandant Suprem al armatei, decît acela de a-l pune pe Misysra Ammon să predice la Westminster Abbey, sau decît acela de a distruge toate hanurile din țară ? Eu nu vreau să fiu supusă la nici un fel de expansiune. Eu nu vreau să evoluez. Eu nu vreau să mă transform în ceva care să nu fie eu însămi. Picioarele mele vor părăsi acest loc îngrădit, chiar dac-ar fi ca după aceea să bată drumurile întreaga viață ; și dacă nu mi se va îngădui să plec, am să strig ca din gură de șarpe, am să țip ca de sub roata de tortură.

Ieși din încăpere ca o vijelie și se îndreptă spre camera de turn, năpădită brusc de nevoia de singurătate ; și cînd trecu pe lîngă zidul panelat și încrustat cu toate galaxiile și elementele astronomice, Enid o văzu izbind în lemn cu pumnii încleștați.

În turn avea să treacă printr-o experiență cu totul stranie. Ceva mai tîrziu, în aceeași seară, se refugie din nou acolo, singură cu gîndurile ei, pentru a medita la calea cea mai bună de a o sfîrși cu Philip, cînd acesta se va fi întors de la Londra. Căci a-i mărturisi bătrînei Lady Ivywood frămîntările și îndoielile ei ar fi fost la fel de folositor ca și cum i-ar fi descris unui nou născut chinurile facerii.

Seara era foarte liniştită, o seară de un cenuşiu palid ; de obicei, nimic nu tulbura acea parte a domeniului Ivywood. Cu atît mai mare s-a dovedit surpriza cînd tăcerea şi reveria îi fură străbătute ca de un curent electric de un foşnet în boschetele înfăşurate în umbre violete. Întîi un foşnet ; pe urmă şoapte ; pe urmă mulţi, mulţi paşi. Şi pe urmă din nou tăcere neştirbită. Spartă, cutremurător, după cîteva clipe, de o voce tunătoare care cînta în depărtarea noptatică. Era acompaniată de nişte sunete gingaşe, culese parcă de pe corzile unei lăute sau ale unei viole :

„Doamna mea, în ceruri lumina s-a stins,
Doamnă, voi să mor decît să fiu învins ;
Mănuşa pe care-ai pierdut-o cîndva în copilărie,
Drapel şi blazon fost-a de atunci să-mi fie.
Dar a însemnat mai mult decît îndemn ; şi nu numai la vitejie,
Fetiţa din Ivywood, pe care-am cunoscut-o în copilărie.

Doamna mea, cad stele palide în jur, priveşte !
Doamnă, nu avem voie să trăim orbeşte,
Uitînd de cer, de stele, de feerie,
De tot ce am iubit, tu şi cu mine în copilărie ;
Căci în inelul ce mi-ai dăruit scria „iubire“,
Printre pădurile din Ivywood, cînd tînără era întreaga omenire.“

Cîntecul încetă ; şi foşnetul dindărătul boschetelor nu era mai distinct decît şoaptele nopţii. Dar zgomote de acelaşi fel, ba chiar mai deslușite, păreau să se desprindă din toate colţurile grădinii ; şi întreaga noapte fremăta parcă de ceva viu, ceva ce nu putea fi un singur om.

Auzi un ţipăt îndărătul ei şi Enid dădu buzna în cameră, mai albă decît un crin.

— Ce grozăvie se întîmplă ? strigă ea. Curtea-i plină de oameni gălăgioşi ; şi pretutindeni sînt torţe şi...

Joan auzi tropăit de mulțime în marș și, din depărtare, se auzi din nou alt cîntec, un cîntec de sfidare și de zeflemea :

„Dar Ivywood, Lord Ivywood
Un parazit dăunător și crud..."

— Cred, răspunse Joan, visătoare, că e sfîrșitul lumii.

— Dar ce face poliția ? se văicări verișoara ei. De cînd au îmbrăcat fesuri, nu-i mai vezi nicăieri. Vom fi omorîte sau...

Trei bătăi sacadate, bubuitoare, făcură să se cutremure panourile de lemn de la capătul aripii ; de parcă un gigant dorea să intre, ciocănind în ușă cu lovituri de măciucă. Enid își aduse aminte că izbiturile pumnilor mici ai lui Joan i se păruseră violente, și se înfioră. Ambele fete se uitau ca hipnotizate la stelele și la lunile și la astrele solare reprezentate pe acest perete sacru, care săltau și dîrdîiau sub loviturile destinului.

Și apoi, soarele căzu din ceruri, luna și stelele se împrăștiară pe covorul persan ; și prin spărtura care se căscase la capătul lumii, se ivi Patrick Dalroy, cu o mandolină în mînă.

Capitolul XXV

ÎN CARE DESCOPERIM SUPRAOMUL

— V-am adus un cîine, grăi domnul Dalroy prezentîndu-l pe exuberantul Quoodle. L-am transportat pînă aici într-un coș mare pe care scrie : „Explozive", denumire extrem de bine aleasă.

Cînd intrase, Dalroy se înclinase galant în fața lui Enid și luase mîna lui Joan în mîna lui, dînd impresia

că nu avea să se mulțumească doar cu atît. Reluă însă, cu un glas hotărît, firul discuției despre cîini.

— Oamenii care aduc înapoi cîini pierduți stîrnesc întotdeauna un nor de bănuieli. Uneori se creează impresia oribilă că cel care restituie proprietarului cîinele, este unul și același cu persoana care l-a furat. În cazul meu, firește, o asemenea comportare ar fi de neconceput. Dar restituitorii de cîini, această clasă prosperă, în continuă creștere, sînt acuzați de asemeni, urmă el uitîndu-se fix la Joan cu ochii lui albaștri, candizi, că-i restituie în vederea unei recompense. Această învinuire conține mult mai mult adevăr în cazul meu.

Apoi, cu o schimbare de atitudine mai extraordinară decît o revoluție, chiar decît revoluția care mugea în jurul casei, îi luă mîna și o duse la buze, rostind cu o derutantă seriozitate :

— Știu, cel puțin, că tu te vei ruga pentru sufletul meu.

— Mai bine te-ai ruga tu pentru al meu, dacă am vreunul, răspunse Joan. Dar de ce tocmai acum ?

— Pentru că, răspunse Patrick, vei auzi afară, sau poate că vei vedea chiar de la fereastra acestui turn, ceva care nu a mai fost văzut în Anglia de cînd a fost înfrîntă oastea sărmanului Monmouth. În spirit și în fapt, așa ceva nu s-a mai întîmplat de cînd s-au ciocnit Saladin și Richard-Inimă-de-Leu. Vreau să mai spun doar un singur lucru, pe care-l cunoști foarte bine. Am trăit iubindu-te și voi muri iubindu-te. Este unica dimensiune a universului de la care nu m-am îndepărtat și pe care nu am încălcat-o. Îți las cîinele să aibă grijă de tine.

Cu aceste cuvinte, dispăru pe vechea scară părăginită.

Lady Enid era foarte nedumerită de faptul că mulțimea răzvrătită nu luase cu asalt scara și nu năvălise în casă. Dar Lady Joan înțelegea foarte bine. Urmînd sfatul pe care ținuse cu tot dinadinsul să-l urmeze, se refugiase din nou în camera turnului de unde se uita la petecul de grădină părăsit și la tunelul împrejmuit acum de ziduri înalte, care formau granița misterioasei

proprietăți vecine. Dincolo de această înaltă barieră, tunelul aproape că nu mai putea fi văzut ; abia de se zăreau vîrfurile celor mai înalți dintre copacii care-i astupau intrarea. Dar nu-i trebui mult pînă să știe că Dalroy nu-și îndrepta forțele împotriva domeniului Ivywood, ci ataca locuința și proprietatea de alături.

Și după aceea a urmat un spectacol care nu a însemnat pentru ea doar o experiență, ci mai curînd o viziune care a răsturnat tot ce mai stătea în picioare. Niciodată, mai tîrziu, nu a fost în stare să descrie ce s-a întîmplat, după cum nu a fost în stare de așa ceva nimeni dintre cei prinși în fantasticul iureș. Joan văzuse uneori cîte un val uriaș și compact ca un zid, măturînd întreaga faleză din Pebbleswick, și se minunase că asemenea secere necruțătoare poate fi alcătuită doar din apă. Dar nu și-ar fi închipuit niciodată cum arată cînd e alcătuită din oameni.

Se obișnuise de mult să considere palisada înălțată de noul proprietar în fața desișului încîlcit din jurul tunelului drept ceva la fel de statornic și imuabil ca și pereții salonului. Ei bine, această palisadă oscilă, se despică, se desfăcu într-o mie de bucăți sub simpla presiune a trupurilor umane, acționate de furie ; și valul uriaș se revărsă peste obstacol cu mai mare forță decît se revărsase vreodată un val de apă peste esplanadă.

Dar cînd îngrădirea căzu la pămînt, Joan văzu îndărătul ei ceva care o făcu aproape să-și piardă mințile. Avu impresia că retrăiește într-o clipă toate epocile istoriei și că se află dintr-o dată în toate țările pămîntului. Nu a fost niciînd în stare să descrie acea viziune, dar n-a admis vreodată că ar fi fost o halucinație. Dimpotrivă, spunea că a fost ceva mai cumplit : pentru că a fost ceva mai real decît realitatea. O lungă coloană de soldați reali, ceea ce, de obicei, e o priveliște magnifică. Numai că aceștia puteau fi soldații lui Hannibal sau ai lui Attila, ar fi putut fi ostașii dezgropați din cimitirele din Sidon sau Babilon, atît de străini îi apăreau lui Joan. Acolo, campați pe plaiurile englezești, avînd cîțiva

arbuşti de păducel în faţă şi trei fagi în spate, se găseau ostaşi care nu mai ridicaseră tabără atît de aproape, de cînd regele francez Carol zis Ciocanul îi zdrobise la Tours.

Acolo, în peisajul englezesc, flutura stindardul verde al acelei mari credinţe şi puternice civilizaţii care năvăliseră atît de des în metropolele din occident ; care asediaseră atît de îndelung Viena ; care abia de fuseseră stăvilite la porţile Parisului ; dar care niciodată pînă atunci nu fuseseră văzute, înarmate, pe pămîntul Angliei.

La un capăt al şirului stătea Philip Ivywood, într-o uniformă creată de el, un compromis între uniforma *sepoylor* şi cea turcească. Compromis care-i sfredelea din ce în ce mai sălbatic mintea lui Joan. Dacă vreo impresie mai putea căpăta contur, era aceea că Anglia cucerise India şi Turcia cucerise Anglia. Pe urmă îşi dădu seama că, în ciuda formidabilei sale uniforme, nu Ivywood era comandantul acestor forţe. Un bătrîn cu o cicatrice mare care-i brăzda faţa, o faţă neeuropeană, se aşează în fruntea luptei, de parc-ar fi fost o bătălie dintr-o veche baladă eroică, şi încrucişă sabia cu Patrick Dalroy. Venise să-şi răzbune cicatricea, şi o răzbună crestînd numeroase răni sîngeroase, deşi, pînă la urmă, el fu acela care se prăbuşi sub tăişul sabiei. Căzu cu faţa la pămînt ; şi Dalroy îi aruncă o privire în care strălucea un sentiment mai profund şi mai măreţ decît mila. Mîna şi fruntea lui Dalroy erau scăldate în sînge, dar salută cu sabia pe bătrînul căzut. Şi în timp ce-i prezenta salutul de onoare, muribundul îşi întoarse în sus, cu greutate, faţa cu pleoapele tremurînde. Şi părînd să cunoască din instinct districtele cerului, Osman Paşa se tîrî, anevoie, cîţiva paşi spre stînga şi îşi dădu sufletul cu fruntea îndreptată spre Mecca.

După aceea, turnul începu să se învîrtească şi să se învîrtească în jurul ei şi Joan nu mai ştiu dacă ceea ce vedea era istorie sau apocalips. Faptul că se găseau înfruntaţi de armele unor străini organizaţi în taină pe plaiurile englezeşti, deşteptase în englezi ceea ce nu mai simţiseră de secole. Arbuştii de păducel fuseseră doborîţi

și călcați în picioare, ca la bătălia de la Ashdown, cînd Alfred condusese prima șarjă împotriva danezilor. Fagii fuseseră împroșcați pînă la rădăcină de sîngele amestecat al bravilor păgîni și al bravilor creștini. Joan nu a știut mai mult decît că atunci cînd o coloană de răsculați conduși de Humphrey de Vechea Corabie, a străpuns tunelul astupat și uitat și i-a surprins din spate pe turci, a sunat sfîrșitul războiului.

Violenta și amețitoarea viziune a devenit ceva ce trecea dincolo de glasul omenesc și de urechea omenească. Nu putu să perceapă distinct nici măcar împușcăturile și strigătele care vestiră ultima disperată încercare de asalt a turcilor. De aceea, a fost firesc să nu audă nici cuvintele pe care Lordul Ivywood le adresă omului de lîngă el, un ofițer turc, sau poate că mai curînd lui însuși :

— Am mers pînă acolo unde nici Dumnezeu nu a cutezat să meargă. Eu sînt mai presus de stupizii supraoameni, așa cum aceștia sînt mai presus de oamenii de rînd. Acolo unde voi păși eu în ceruri, nimeni nu a mai pășit înaintea mea. Și sînt singur în Grădină. Toți cei ce trec pe lîngă mine nu-s decît ființe ordinare, care culeg flori de cîmp. Dar eu voi culege floarea florilor ; eu voi avea acea...

Fraza se curmă atît de brusc, încît ofițerul se uită la el, așteptînd urmarea. Dar nu mai urmă nimic.

Patrick și Joan, rătăcind împreună într-o lume redevenită caldă și proaspătă, așa cum numai pentru puțini poate fi într-o omenire care numește curajul isterie și iubirea superstiție, simțind în orice creangă bifurcată brațe deschise omului și în orice clină de deal o trenă somptuoasă trasă de poalele femeii, urcară într-o zi colina care ducea la căsuța unde sălășluia acum Supraomul.

Ședea la o măsuță de lemn, cu fața lui albă și calmă și se juca, aranjînd în diverse arabescuri bucățelele de lemn și tulpinițele de buruieni aflate în fața lui. Nu observă sosirea lor, așa cum nu observa nimic din ce-l înconjura. Nici măcar prezența lui Enid Wimpole, care avea neîncetat grijă de el.

— E perfect fericit, le spuse ea, cu o voce liniştită.

Joan, a cărei faţă măslinie radia, nu se putu împiedica să răspundă :

— Şi noi sîntem atît de fericiţi !

— Da, spuse Enid, numai că fericirea lui va dăinui.

Şi începu să plîngă.

— Înţeleg, şopti Joan, sărutîndu-şi verişoara şi simţindu-şi şi ea ochii umeziţi de lacrimi.

Dar erau lacrimi de milă, şi mila e sentimentul opus spaimei.

CUPRINS

CAPITOLUL I

O prelegere asupra hanurilor 5

CAPITOLUL II

Sfîrşitul Insulei Măslinilor 13

CAPITOLUL III

Firma „La Vechea Corabie" 22

CAPITOLUL IV

Hanului îi cresc aripi 29

CAPITOLUL V

Uimirea administratorului 39

CAPITOLUL VI

Gaura în cer 48

CAPITOLUL VII

Societatea „Sufletelor Pure" 59

CAPITOLUL VIII

Vox populi vox Dei 68

CAPITOLUL IX

Domnul Hibbs şi Înalta Jurnalistică 77

CAPITOLUL X

Caracterul lui Quoodle 88

CAPITOLUL XI
Vegetarianism de salon 97

CAPITOLUL XII
Vegetarianism în pădure 109

CAPITOLUL XIII
Bătălia din tunel 121

CAPITOLUL XIV
Făpturile de care omul uită 136

CAPITOLUL XV
Cîntecele Clubului-Auto 147

CAPITOLUL XVI
Cele şapte stări ale lui Dorian 160

CAPITOLUL XVII
Poetul în Parlament 172

CAPITOLUL XVIII
Republica „Drumuri Paşnice" 188

CAPITOLUL XIX
Ospitalitatea Căpitanului Dalroy 202

CAPITOLUL XX
Turcul şi pictura futuristă 212

CAPITOLUL XXI
Drumul spre oraşul Carusel 224

CAPITOLUL XXII
Medicamentele domnului Crooke 239

CAPITOLUL XXIII

Marşul spre Ivywood 253

CAPITOLUL XXIV

Lady Joan şi enigma ei 264

CAPITOLUL XXV

În care descoperim Supraomul 278

www.ecarti.org

Lector : DENISA COMĂNESCU
Tehnoredactor : ION ANTONESCU

Bun de tipar : 25 iunie 1985. Coli tipar : 18.

Comanda nr. 50 171
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2026